Coperta colecției de VASILE SOCOLIUC Redactor: MIRCEA AUREL BUICIUC
Sergiu Grossu Leş *enfants du Goulag* © Sergiu Grossu 1979

SERGIU GROSSU

COPIII GULAGULUI

Cronică o copilăriei oprimate în URSS

Traducere din limba franceză
de MIOARA IZVERNA Cu un cuvânt înainte al autorului

editura 14£V univers
„ Bucureşti, 2000

ISBN 973-34-0759-3

CUVÂNT ÎNAINTE

„Copilul este tatăl omului", scria altădată marele poet englez William Wordsworth într-una din *Baladele lirice.*

Este vorba aici de un paradox gratuit, de metafora unui bard romantic sau, mai curând, de intuiția genială a unei realități psihologice determinante, a unui adevăr pedagogic fundamental? Căci „fructul pântecului", care este copilul, ascunde în el, în mod ciudat, nu numai trecutul moştenirii biologice sau, după cum zicea apostolul Petru, „vanul mod de a trăi" al părinților, ci şi viitorul omului adult care va deveni, odată, virtualitatea propriei sale dezvoltări intelectuale şi morale, primul fruct al viitoarei sale personalități. Aşa se explică importanța pe care Biblia o acordă educării copiilor, instruirii lor religioase şi orientării spirituale pe care trebuie să le-o dăm. „Să nu dai pe nici unul dintre copiii tăi ca jertfă pentru Moloh..." spune Cel Veşnic poporului lui Israel, prin gura lui Moise *(Levitic, 18.21).* „învață pe copil calea pe care trebuie s-o urmeze şi, când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea", ne sfătuieşte înțeleptul Solomon *(Provei-be,* 22.6).

Pentru creştinii din URSS nu există decât o singură învățătură: cea a lui Dumnezeu. Un singur drum: cel al lui Hristos. O singură alegere: cea a împărăției lui Dumnezeu. Dar cum să poată trăi, ei şi familiile lor, după legea

Evangheliei, când o altă lege - aceea a statului comunist totalitar - se opune unei asemenea vieți într-un mod atât de nemilos? Grație docu- mentelor primite clandestin prin intermediul Samizdatului, dintre care o bună parte a fost publicată în paginile revistei lunare *Catacombes,* suntem în măsură să cunoaştem în detaliu metodele de atragere, convingere, intimidare şi constrângere folosite la nesfârşit de guvernul sovietic pentru a pune piedici muncii de educare din familiile de creştini şi influenței Bisericii asupra sufletelor copiilor, în numărul 10/1973 al revistei sovietice *Nauka i religbia* (Ştiință şi religie), V. Samsonenko, secretar al Comitetului

de partid din regiunea Valuiki, afirmă clar că „unul dintre scopurile prin- cipale ale propagandei ateiste este acela de a împiedica religia să influențeze generațiile tinere". Persecuțiile religioase sunt întotdeauna abominabile, pentru că ele constituie o violare flagrantă a Declarației Universale a Drepturilor Omului sau, pentru a relua cuvintele lui Andrei Saharov, „o ingerință intolerabilă a Statului în convingerile personale ale cetățenilor". Dar una dintre formele „cele mai barbare ale acestei repre-siuni", spunea el, este, cu siguranță, persecuția copiilor din familiile creştine, persecuție ce culminează cu „luarea copiilor de la părinții lor pentru a-i feri de «funesta» educație religioasă".

Chiar dacă „tovarăşul" Alexei Puzin ne asigură că în republică „este interzis să se dea legi sau dispoziții locale, care ar genera sau ar limita libertatea de conştiință" şi că, având în vedere acest lucru, copiii pot să se ducă, fără să fie împiedicați în vreun fel, la biserică, deoarece „nimeni nu-i opreşte să asiste la slujbe si să participe la celebrarea ritualurilor religioase", constatăm că realitatea politică a regimului comunist de la Moscova - ideologic anticreştin şi profund intolerant - vine în contradicție cu ceea ce declară propaganda oficială. Mai întâi, pentru că există verdictul puterii discreționare a Partidului, exprimat în mod categoric de Leonid Iliiciov, la 25 noiembrie 1963: „Nu putem si nu trebuie să rămânem indiferenți la soarta unor copii asupra cărora părinții - credincioşi fanatici - exercită un act de violență spirituală. Nu putem admite ca nişte oameni orbi si neştiutori să-şi crească copiii după chipul lor şi să-i deformeze." Şi - mai ales - pentru că există atacurile înverşunate ale presei comuniste care cere, după exemplul ziarului *Sovietskaia Bieloitisia* din 31 ianuarie 1976, „să se ducă o susținută luptă ideologică împotriva religiei în rândurile copiilor şi ale adolescenților", având în vedere că „nimeni nu are dreptul să-i schingiuiască spiritual pe copii".

Există vreo suferință mai adâncă şi lacrimi mai fierbinți decât acelea

ale copiilor persecutaţi pentru credinţa lor, supuşi la interogatorii abominabile, daţi afară din şcoală, umiliţi în fiecare clipă, hărţuiţi de KGB, terorizaţi de colegii lor atei sub privirile aprobative ale profesorilor şi, culmea nefericirilor, smulşi de la părinţi prin hotărârea tribunalelor comuniste?

Cum putem crede că guvernanţii de la Kremlin pun în practică măcar unul dintre principiile fundamentale din Declaraţia Universală, şi anume principiul conform căruia „părinţii au, cu precădere, dreptul de a alege modul de educaţie pe care urmează să-i dea copiilor lor", când se ştie, din

—, g —

zecile şi sutele de plângeri trimise de creştinii sovietici, că toţi copiii care frecventează - pe faţă sau pe ascuns - biserica şi asistă la întrunirile religioase, ca şi cei care participă la cercurile corale şi muzicale cu caracter religios, dar care evită Palatele şi Casele de Pionieri, devin în mod inevitabil victimele „prelucrării necontenite" a profesorilor lor şi a propagandiştilor ce se străduiesc să le inculce principiile ateismului pretins „ştiinţific".

Copiii plâng în Uniunea Sovietică şi lacrimile lor formează „o perdea grea", spunea, în martie 1970, credinciosul I.F. Sloboda. Astăzi, ca şi ieri, tot mai mulţi credincioşi, decăzuţi din drepturile lor paterne sau materne, lansează către creştinii din lumea liberă strigătul lor de disperare.

Vom fi în stare să le auzim şi să le înţelegem strigătul?

In mânia sa, Irod continuă uciderea pruncilor. N-aţi vrea ca lacrimile celor mici, ce refuză să i se supună, să fie şi lacrimile noastre?

S.G.

* Pentru traducerea documentelor pe care le-am folosit, mulţumim prietenilor noştri Luciile Fontvieille, Frederic Goguel, Irene de Monbrison si Willy Fautre, colaboratori ai revistei *Catacombes.*

INTRODUCERE

O copilărie nefericită

La 16 decembrie 1964, episcopul ortodox rus al Genevei şi al Europei Occidentale, Mgr. Antony, dezvăluia lumii libere trei documente ample şi aproape de neconceput asupra persecuţiei religioase din URSS, printre care figura plângerea pe care o adresase patriarhilor din Orient şi Organizaţiei Naţiunilor Unite credincioasa Feodosia Kuzminicina Varawa, domiciliată în Lvov, strada Lemkovskaia, nr. 1-A, apartament 4.

De ce era persecutată această veche infirmieră ce lucrase în timpul războiului? Şi de ce plana asupra ei ameninţarea de a fi trimisă în judecată, cu scopul de a-i fi luate drepturile ei de mamă? Pentru că Feodosia

Kuzminicina era „vinovată" că îşi creşte copiii - fiul, de 14 ani, şi fiica, de 12 ani - în credința creştină, ducându-i la biserică, învățându-i „să spună rugăciunile", îndemnându-i „să postească", „insuflându-le principiile regulilor Bisericii" şi, pe deasupra, împiedicându-i „să facă parte din organizația de pionieri".

Necazurile ei au început după discuția pe care a avut-o cu directorul Şcolii nr. 18. Explicarea motivelor, expuse sincer, pentru care îşi ducea copiii la biserică, interzicându-le să participe la activitatea pionierească, n-a fost deloc pe placul responsabililor cu educația ateistă a tinerei generații.

Aceştia au luat decizia să-1 influențeze în taină pe băiat şi să-1 determine ca, în ciuda împotrivirii mamei sale, să intre în detaşamentul de pionieri.

Instructoarea de pionieri a mers până la a-i sugera să se înscrie în organizație fără să-i spună mamei lui, „să-şi pună cravata roşie la şcoală şi să şi-o scoată când se întoarce acasă".

„Cu ajutorul lui Dumnezeu - scria F.K. Varawa în cererea ei - am reuşit să demasc această tainică influență pe care ea urmărea să o aibă asupra fiului meu. I-arn spus instructoarei de pionieri că eu îl învățam pe copilul meu să spună adevărul, în timp ce ea îl învăța să trăiască în

minciună şi îl ațâța împotriva mea. O asemenea educație nu face doi bani..."

Altă dată, directoarea Orlova a convocat-o pentru a discuta cu ea „despre plângerile" vecinilor săi şi i-a spus încă o dată că nu trebuia să-şi ducă copiii la biserică; că, din pricina încăpățânării sale în ceea ce priveşte religia, Biroul de supraveghere medicală a oraşului se pregăteşte să întrunească o comisie care s-o trimită într-un azil psihiatric, ca fiind alienată mintal. „Văzându-mi fermitatea - continua F.K. Varawa în plângerea sa - Orlova convocă Comitetul de părinți, cu care veni acasă la mine. Nu eram acasă. Orlova îi declară soțului rneu că voi fi judecată de un tribunal public şi că îmi vor duce copiii la internat..." Apoi a fost vizitată de trei persoane care s-au prezentat spunând că vin din partea administrației imobilului pentru „a vedea în ce constă reparațiile ce trebuiau făcute în apartament".

In ziarul *Vilna Ukraina* se scrisese un articol pe seama ei şi unul dintre corespondenți vroia să-i vorbească despre educația religioasă a copiilor şi despre participarea lor la cultul religios.

„I-am răspuns că biserica nu ne învață decât lucruri bune şi nu rele. De altfel, legile sovietice, Constituția şi diferitele decrete vorbesc despre

libertatea conştiinţei..."

Hărţuită din toate părţile, Feodosia Kuzminicina, de acord cu alte patru mame nemulţumite, a adus la cunoştinţă Moscovei discriminarea a căror victime sunt părinţii creştini. „Am arătat ca fiii noştri nu au posibilitatea să se împărtăşească şi că nu sunt lăsaţi să intre în biserică. Delegatul Logvinenko mergea până la a se aşeza la uşa catedralei pentru a vedea copiii care intră în biserică. Paracliserul Veliciko Sila, slujitor al lui Anticrist, îi izgonea pe copii din biserică, fără milă. Pe cei recalcitranţi îi apuca de guler şi îi izbea cu capul de perete..."

Această reclamaţie a rămas, bineînţeles, fără nici un rezultat. Ca atâtea alte scrisori şi plângeri trimise conducătorilor sovietici. Ororile şi bătaia de joc, în loc să sfârşească, se înteţiră şi mai mult. Astfel, în ianuarie 1964, autorităţile comuniste „ţinură o întrunire secretă în cursul căreia se luă ho- tărârea ca, în cazul în care copiii primesc o educaţie religioasă, ei să fie luaţi de la părinţii lor" şi aceştia să fie judecaţi, căci, „fără să respecte legile, ateii au încredinţat întreaga educaţie a copiilor şcolii".

„Ultima şicană" pe care a îndurat-o F.K.Varawa a avut loc la 1 iulie 1964, la Lvov: „Doi delegaţi ai Sovietului regional, Vernikov şi Pantcenco, însoţiţi de tovarăşa Supriajenko, învăţătoare la Şcoala 58, au venit să mă

viziteze ca să-mi vorbească despre acelaşi lucru. M-au întrebat pentru ce îmi duc copiii la biserică, pentru care motiv ei poartă cruci pe piept şi de ce u cresc în spirit creştinesc. Le-am răspuns amintindu-le de Convenţia asupra discriminării şi precizând că îmi creşteam copiii bazându-mă pe legile în vigoare. Mi-au declarat că îmi vor lua copiii ca să-i ducă la internat[1]..."

Dar plângerea Feodosiei Kuzminicina nu dezvăluie decât o parte din necazurile şi suferinţele ei de mamă hăituită de răutatea celor „fără de Dumnezeu", cum îşi numea ea adversarii. Căci, după această „ultimă sâcâială", ea avea să dea socoteală de „primejdioasa ei rătăcire" în faţa tribunalului de onoare al părinţilor. La 18 august 1964, ziarul *Pravda* din Lvov scria: „Nu numai că Feodosia Kuzminicina, îşi expune public acest «credo» al ei, dar îl pune în practică şi împiedică şcoala să-i educe pe copii... Prezentând textul din Constituţie şi alte broşuri, Feodosia Kuzminicina încearcă să demonstreze că educaţia religioasă a copiilor nu este numai o datorie a ei, ci şi un drept garantat de legile sovietice... Aici, trebuie să dăm un răspuns clar şi net pretenţiilor Feodosiei Kuzminicina, care ar fi vrut să se prevaleze de «dreptul» de a-şi educa «propriii ei copii» în spirit religios. Ea

nu are acest drept. Copiii sovietici sunt educați de întreaga societate socialistă — de scoală şi de familie - în spirit comunist...

Nu putem şi nu trebuie să rămânem indiferenți față de soarta unor copii supuşi unor părinți fanatici."[2]

* *

Anul următor făcu senzație o altă mărturie, născută din aceleaşi adâncimi ale nedreptății şi opresiunii sovietice: este vorba despre vestita *scrisoare deschisă"* adresată patriarhului Alexis, în 21 noiembrie 1965.

Semnatarii sunt doi preoți ortodocşi: Nikolai Eşliman, de la biserica patronată de Sfânta Fecioară, din Moscova, şi Gleb lakunin, de la biserica Maica Domnului din Kazan, din localitatea Dmitrov, o dioceză a Moscovei.

în acest document, cu totul excepțional, era denunțată, printre altele, *îndepărtarea copiilor cu forța din Biserică.* Este vorba despre „Sfânta Biserică Ortodoxă" care, atentă „față de felul în care copiii s-ar putea bucura de grația divină", a stabilit practica botezării copiilor, a binecuvântat educarea creştină a copiilor în sânul familiei lor şi a avut grijă de instruirea spirituală a adolescenților.

„Nu există nici măcar un singur punct din legislația sovietică - remarcau ei cu amărăciune — care să interzică, şi nici măcar să limiteze în vreun fel participarea copiilor la viața religioasă. Mai mult încă, decretul *Despre Separarea Bisericii de Stat,* separând Şcoala de Biserică, îi lasă pe toți cetățenii liberi să învețe si să-i învețe şi pe alții religia aleasă, în chip privat.

Cu toate astea, în cursul ultimilor ani, în Biserica rusă s-a instaurat practica crudă, ilegală şi contrară Evangheliei, de a-i îndepărta cu forța pe copii de viața religioasă, împuterniciții Consiliului însărcinat cu treburile Bisericii ruse, prin mijlocirea ordinelor verbale date episcopilor, preoților şi con- siliilor parohiale, au interzis orice participare a copiilor şi a adolescenților până la optsprezece ani la slujba religioasă din Biserică. Printre altele, milițienii şi ajutoarele lor i-au împiedicat, adeseori, pe tinerii creştini să intre în biserica în timpul marilor sărbători religioase, în unele dioceze, negarea principiului libertății conştiinței copiilor a făcut ca unii membri ai clerului, sub presiunea împuterniciților Consiliului, să refuze să dea copiilor sfânta împărtăşanie!"[3]

* *

Dar documentul care a făcut cu adevărat lumină asupra situației copiilor din familiile de credincioşi din URSS a fost apelul sfâşietor adresat

de 1453 de mame sovietice, cinci ani mai târziu, adică în martie 1969.

înarmate cu marile principii formulate în articolul 124 al Constituției URSS, în articolul 9 din Decretul Consiliului Comisarilor Poporului din 23 ianuarie 1918, în Declarația Universală a Drepturilor Omului şi în Convenția pentru lupta împotriva discriminării din domeniul învățământului, aceste mame baptiste aduceau la cunoştință conducătorilor de la Kremlin caracterul abominabil al amestecului autorităților comuniste în viața privată a familiei creştine:

„Astăzi luăm inițiativa de a vă face conştienți de suferințele copiilor noştri pe care îi chinuiți susținând public că e vorba de a-i salva «de influența corupătoare şi funestă a educației creştine». Copiii sunt martori ai perchezițiilor care se fac în casele noastre. Ei au fost obişnuiți cu asta de la cea mai fragedă vârstă. Ei au cunoscut traumatismul arestărilor tatălui şi mamei lor. Mulți dintre ei au făcut cunoştință cu înfricoşătoarele interogatorii desfăşurate în birourile tribunalelor şi ale KGB-ului. Când

întâlnesc un om al miliției, încep adeseori să tremure. Mulți dintre ei trebuie să îndure batjocura de a fi supranumiți de colegii lor «demoni ai obscurantismului», în urma unui număr mare de incidente, am înțeles că ateii nu ne reeducă copiii, ci că ei sunt, mai degrabă, răspunzători pentru distrugerea lor fizică..."

Lista faptelor prin care se realizează această „distrugere fizică", aşa cum sunt ele enumerate în plângerea făcută de aceste mame, este departe de a fi exhausivă.4 Ea arată ura şi agresivitatea antireligioasă a sistemului sovietic.

Există cazuri în care copiii creştini au fost *maltratați* până când au făcut comoții cerebrale, cu puține şanse de vindecare. Nadia Bulciuk, din oraşul Luțk, este de trei ani invalidă, incapabilă să lucreze şi să meargă la şcoală, din pricina unui act infam săvârşit asupra ei de către un „comsomolist", care a bătut-o pentru că credea în Dumnezeu. Ştundiup, elev la Şcoala nr. 15 din acelaşi oraş, a avut o claviculă ruptă în urma unor „tratamente" dure. în oraşul Gorki, fiul credincioasei Serafima ludințeva[5], al cărei soț zace în închisoare, este, în clasă, obiectul unor nesfârşite şicane.

Aproape toți copiii credincioşilor au de îndurat asemenea lucruri în toate oraşele şi satele din URSS.

Şi apoi trebuie să mai adăugăm la asta *inteivgatoiiile.* Numai în oraşul Brest, în 1967, au fost supuse la interogatorii mai multe fete. La 20

septembrie, eleva Lidia Karol, născută în 1955, a fost supusă unui interogatoriu de două ore la Şcoala nr. 74. La 26 septembrie, Irina Vîci, născută în 1953, având domiciliul în strada Kievskaia nr. 6/1, a fost dusă, la ora 7 di- mineața, împreună cu tatăl ei, la poliție şi apoi la tribunal, unde a fost interogată timp de o oră şi 20 de minute. Fata era bolnavă şi nu mergea la şcoală. La 24 octombrie, Tamara Ferecen, elevă în clasa a VllI-a la Şcoala nr.

15, a fost interogată timp de trei ore şi jumătate de judecătorul de instrucție A.M. Ogarkov, în prezența directorului şcolii, F.M. Potaci.

Judecătorul striga şi îi poruncea fetiței să-i denunțe pe cei credincioşi, îngrozită, ea fu cuprinsă de o violentă durere de cap.

în iulie şi în august 1968, copiii din oraşul Voznesensk au fost supuşi unor interogatorii încă şi mai îngrozitoare. Erau urmăriți cu maşinile pe străzi, erau hărțuiți cu tot felul de întrerbări ciudate, erau umiliți. Astfel, copiii Verei Pavlovna Kvacenko, o fetiță de doisprezece ani şi un băiat de 7 ani, au fost supuşi unui interogatoriu care a durat de dimineață şi până la ora 5 după-amiază. înfometați şi obosiți, ei au fost forțați, în batjocură, să îngenuncheze ca să se roage. Tatăl lor a fost amenințat cu sechestrarea

copiilor şi cu arestarea. Mama, Valentina Nikiticina Boiko, născută în 1931, deşi era însărcinată în luna a noua, a fost chemată de mai multe ori la interogatoriu împreună cu toți copiii ei. în ziua de 16 iulie 1968, doi dintre copiii ei minori au fost duşi la poliție pentru interogatoriu. A doua zi, d|iva polițişti reveniri şi căutară copiii prin casă, prin pod, prin grădină şi prin alte locuri. Operația a fost condusă de cetățeanul Ipatiev, din satul Nikolaev, şi de un altul care şi-a păstrat secretă identitatea.

Pentru a sublinia şi mai mult viața de nesuportat a copiilor lor la şcoală, violențele la care aceştia erau adeseori expuşi şi legalizarea a tot felul de măsuri restrictive care lovesc fără milă în micuții şcolari crescuți în spiritul religiei, cele 1453 de mame credincioase dădeau *in extenso* plângerea pe care Nina Metodevna Rudici, baptistă din satul Bobrovița, strada Şevcenko nr. 109 (regiunea Cernigov), a trimis-o la 11 decembrie 1968 guvernului sovietic:

„Eu, mamă credincioasă şi îngrijorată de viitorul copiilor mei, fac apel la voi, care dețineți puterea, ca să vă cer să împiedicați acțiunile arbitrare şi ilegale pe care ei le îndură la şcoală. Omenirea întreagă, şi în primul rând țara noastră, apără fericirea copiilor din lume. Sunt şocată până în adâncul sufletului văzând că în țara noastră - o țară liberă - copiii credincioşilor

trebuie să sufere, şi nu numai să sufere, ci adeseori să se teamă pentru viața lor. Deşi atât de mici, fiii mei Vasea şi Volodea, ca şi mine, am trecut printr-o uriaşă durere: decesul tatălui lor, soțul meu. Serviciul militar în armata sovietică 1-a îmbolnăvit. A fost mutilat şi, la 15 aprilie 1963,1-am condus la cimitir. Copiii mei, care, la o vârstă fragedă, au trecut printr-o traumă atât de puternică - moartea unui tată îndrăgit - îndură şi acum suferințe fizice din pricina credinței lor în Dumnezeu.

La începutul anului, tovarăşa învățătoare M.I. Cerednicenko 1-a obligat pe fiul meu mai mic să poarte steaua roşie de pionier. Ca să-1 oblige să facă asta, ea îl punea sistematic, în fiecare zi, la colț în fața întregii clase, spunându-i: «Cât timp nu vei purta steaua, vei fi pus la colț!» Colegii de clasă, incitați de învățătoare, îl puneau chiar ei la colț înainte de începerea lecțiilor, învățătoarea îl porecli „Issussik" (Micul lisus). îi dădu nota 4 la purtare şi îi făcu pe ceilalți elevi să se poarte urât cu el. Ca urmare, colegii lui, V. Menşun, A. Ovodov şi Şestun, săvârşiră o faptă îngrozitoare, în ziua de 19 noiembrie 1968, la întoarcerea de la şcoală, aceşti colegi î! aruncară pe fiu! meu Volodea pe asfalt, sub un tractor care se apropia. Fiul meu a

rămas în viață doar datorită faptului că omul care conducea tractorul a frânat brusc. Dar colegii nu 1-au lăsat în pace. L-au trântit în noroi, au continuat să-1 lovească cu pumnii în cap şi să-1 calce pe pântec, strigând: «Ne faci de ruşine clasa pentru că nu porți steaua!» Acum nu mai poate merge la şcoală. Medicii nu au grija de el şi explică boala sa declarând d ar trebui să urmeze un tratament mental, dat fiind că diagnosticul indică «o insuficiență generală a organismului». Pentru a o absolvi pe învățătoare de orice responsabilitate, medicii botează guturaiul său banal cu numele de «catar al bronhiilor superioare». Dar băiatul nu are nimic la piept. Nici măcar nu tuşeşte. Sunt medic pediatru şi am spus, de la început, că boala lui se datorează loviturilor pe care le-a primit. Oare medicii noştri sunt atât de ignoranți încât nu pot face diferența între simptomele unei răceli şi consecințele unor lovituri violente şi ale unor maltratări? Toate astea se fac doar cu scopul de a o absolvi de vină pe învățătoarea care i-a instigat pe elevi să comită acest act detestabil.

Nu cer pedepsirea vinovaților, dar fac apel la dumneavoastră, care reprezentați puterea, rugându-vă să reprimați această comportare arbitrară şi ilegală față de copiii mei, pentru ca ea să nu se mai repete. Chiar dacă fiul

meu se însănătoşeşte, nu am nici o garanție că acest lucru nu se va mai repeta. Pentru acest motiv, vă rog mult să dați instrucțiuni pentru ca să se pună capăt arbitrarului şi ilegalității, pentru ca țara noastră, în care libertatea, fraternitatea şi egalitatea sunt proclamate, dar nu şi respectate, să nu fie dezonorată..."

Documentul mamelor sovietice incrimina şi Codul căsătoriei şi al familiei*, mai ales articolul 59, intitulat „Privarea de drepturile părinteşti".

(Această lege facilitează anularea autorității paterne atunci când părinții se încăpățânează să-şi educe copiii creştineşte.) Absurditatea juridică a legislației în cauză era ilustrată de procesul intentat cuplului Piotr şi Măria Jurba, ce locuiau în oraşul Nikopol, pe strada Altai nr. 29, pentru că dăduseră o educație religioasă copiilor lor Liuda, în vârstă de 14 ani, şi Olga, de 12 ani. Iată textul complet al raportului procurorului din Nikopol, Kovgan, redactat conform articolului 118 din Codul de procedură civilă al U.R.S.S., la 11 februarie 1969:

Vezi Anexa de la sfîrşitul cărţii.

„Pe baza materialului prezentat de Comisia pentru cauzele minorităților în privința privării de drepturi părinteşti a cetățenilor P.M.

Jurba şi M,G. Jurba, se constată că fiicele lor Liudmila, născută în 1955, şi Olga, născută în 1957, au fost supuse, sub influența părinților lor, unei propagande religioase încă din cea mai fragedă copilărie, ceea ce vine în contradicție cu scopurile educației Statului. Ele asistă cu regularitate la întrunirile unei secte religioase şi iau parte la ceremoniile acesteia. Comisia pentru cauzele minorilor a cerut, pe motive întemeiate, privarea părinților de drepturile lor. Pe baza celor expuse mai sus, aplicând articolul 19 din legea aspura căsătoriei şi a familiei, se cere: 1. să se urmărească pricina şi să se cerceteze cererea de privare de drepturile părinteşti îndreptată împotriva cetățenilor Piotr M. Jurba şi Măria G. Jurba; 2. să fie citați în justiție cetățenii mai sus numiți... şi reprezentantul Comisiei pentru cauzele minorilor; 3. să se fixeze ziua audienței la tribunal..."

Purtând semnătura tuturor mamelor, de la nr. 1 până la nr. 1453, scrisoarea colectivă „a mamelor creştine evanghelice baptiste" se termină astfel:

„Nu, cuvântul «mamă» nu poate fi ucis în sufletul unui copil şi nu există bolboroseli atee care să îi poată mângâia tristețea. Cine poate vedea cât de mare e disperarea din sufletul unui copil smuls din brațele mamei

lui?...

Declarăm cu toată sinceritatea că fiii noştri sunt bine dezvoltaţi şi disciplinaţi, că nu-s minaţi de nici un fel de vicii şi că, printre zecile de mii de delincvenţi minori, nu puteţi găsi nici un copil de-al nostru.

Pe baza Codului căsătoriei şi al familiei, suntem confruntaţi cu un fapt îngrozitor: sechestrarea şi băgarea în închisoare a unor copii pentru că sunt crescuţi în spirit religios. Ce oroare fără de margini! Omenirea n-a cunoscut niciodată până acum ceva asemănător! Aceste metode au fost împrumutate de la faraonul asasin al copiilor din Egiptul antic. S-au inspirat de la masacrul inocenţilor făcut de Irod şi din epoca lui Nero. Aceste acţiuni sângeroase au traversat memoria secolelor. Şi toate astea se întâmplă acum, când există Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, semnată de dumneavoastră!...

Noi, mamele, a căror iubire faţă de copiii noştri e nesfârşită, nu vi-i putem încredinţa, pentru că îi distrugeţi. Nu putem tăcea şi nu vom tăcea.

Sunt copiii noştri. Noi le-am dat viaţă, tot noi îi vom apăra din toate puterile noastre, şi avem tot dreptul să o facem.

15

1

Nici un om inteligent nu poate contesta drepturile unei mame. Până şi animalele îşi apără puii cu preţul vieţii lor. Toate legile ne recunosc dreptul de a ne iubi, de a ne ocroti, de a ne educa şi de a ne apăra copiii: legile internaţionale, legile ţării noastre, legea care conduce conştiinţa omului, legea bunului-simţ şi cea a Creatorului şi Mântuitorului nostru.. ."*>

în august 1969, patruzeci de preoţi lituanieni din arhidioceza Vilnius făceau publice noi aspecte ale discriminării religioase la care sunt supuşi nu numai copiii crescuţi în spirit religios, ci şi preoţii şi catehetii care îi pregăteau pentru prima comuniune.

„Delegatul pentru afacerile religioase — scriau ei preşedintelui Consiliului de Miniştri al URSS - nu admite decât convorbirea separată cu fiecare copil. Cei care nu se supun acestei legi nescrise sunt aspru pedepsiţi. De exemplu, reprezentanţii guvernului 1-au condamnat la amendă pe reverendul J. Fabijanskas pentru că le-a predat copiilor catehismul. Reverendul M. Gylys şi reverendul J. Zdebskis au fost trimişi într-o colonie de muncă forţată. Domnişoara O. Paskevidute îi pregătea pe copii pentru prima comuniune; din pricina asta a fost deportată şi trimisă într-un lagăr

unde a murit, fiind sfârşită de puteri şi bolnavă."

în ceea ce îi priveşte pe copiii ce se duc la biserică, ei se expun la tot felul de şicane: „Sunt obiectul bătăii de joc. Se vorbeşte despre ei în buletinele afişate în şcoli. La şcoală li se spune mereu elevilor *că părinții practicanți sunt nişte oameni înapoiați care nu ştiu nimic şi care nu pot să-i învețe nimic altceva, în acest fel, se distruge autoritatea părintească.*

Şi când copiii încetează să-şi mai respecte părinții, apar mari greutăți în creşterea lor atât în cadrul şcolii, cât şi în afara zidurilor ei. în plus, copiii credincioşi nu pot să cânte în coruri, să ia parte la procesiuni sau să ajute la slujbă. Sunt violate, în acest mod, toate drepturile de a practica cultul religios. Copiii sunt incitați să denunțe, în ziua de 26 decembrie 1967, de exemplu, directorul unui liceu din Svencioneliai, Baranauska, ca şi unii profesori i-au ținut peste program pe elevii din clasele II-VI, timp de două ore şi jumătate, spre a-i forța să scrie scrisori împotriva preotului din oraş, reverendul Lorinavic ius, care îngăduise copiilor să ajute la slujbă şi să ia parte la o procesiune. Unul dintre băieți, J. Gaiba, a fost atât de maltratat, încât a trebuit să fie chemată o ambulanță. Un alt elev din clasa a doua, V.

Jermalis, a suferit o bătaie atât de cruntă, încât a zăcut la pat mai multe luni de zile. Părinții au trimis o plângere la Moscova. Cât timp pierdut, câte cheltuieli inutile şi câtă sănătate zdruncinată! De curând, reverendul A.

Deltuva a fost condamnat la o amendă de 50 de ruble pentru că le îngăduise unor copii să ajute la slujbă."[7]

* * *

Inegalabila „Scrisoare din Postul Paştelui", scrisă de Alexandr Soljenițîn în săptămâna Sfintei Cruci (1972), a marcat o etapă hotărâtoare în punerea sub acuzare a Patriarhului din Moscova, care este vinovat, după părerea sa, de autodistrugerea Bisericii ruse şi de acomodarea ierarhilor săi la situația intolerabilă în care se află părinții forțați de propaganda ateistă să le dea copiilor lor o educație anticreştină. Contrariat de atitudinea demisionară a patriarhului Pimen - foarte atent la soarta copiilor ruşilor emigrați, dar indiferent la problemele familiei sovietice - Solejenițîn îl întreba cu vehemență:

„Trebuie sau nu trebuie să insuflam copiilor noştri dragostea față de Biserică? Hristos a poruncit să fie căutată şi a suta oaie pierdută, deşi celelalte nouăzeci şi nouă se aflau în târlă. Dar când lipsesc din tîrlă cele nouăzeci şi nouă de oi, nu trebuie oare să ne îngrijim, în primul rând, de

ele?... O dată cu botezul nou-născuţilor se opreşte, în general, orice contact al copiilor cu Biserica şi căile ulterioare de educaţie în spiritul credinţei Ie sunt complet închise, a şi posibilitatea de a participa la slujbele religioase, uneori la cea a împărtăşaniei, când nu sunt opriţi să asiste la ele.

îi sărăcim spiritual pe copiii noştri, privându-i de această percepţie unică, angelică, a serviciului divin. Ei nu o vor mai regăsi la vârsta adultă şi nici măcar nu vor mai şti ce au pierdut. Dreptul de a perpetua credinţa părinţilor lor şi dreptul părinţilor de a-i educa pe copii, după propria lor concepţie despre lume, sunt batjocorite, iar voi, conducătorii Bisericii, v-aţi împăcat cu această situaţie şi o favorizaţi, prefăcându-vă că vedeţi o dovadă a *libertăţii credinţei* în făptui că trebuie să ne dăm copiii fără apărare nu pe nişte mâini neutre, ci să-i lăsăm pradă celei mai primitive şi mai lipsite de scrupule propagande ateiste..."

Este pentru prima oară când o mare personalitate laică a Bisericii Tăcerii zguduia opinia publică internaţională arătându-i, prin dezvăluirea

17

„aservirii interioare voluntare spre care e condusă Biserica rusă", tragedia copiilor din URSS.

Vocii lui Soljeniţîn i s-a adăugat cea, nu mai puţin autoritară, a episcopilor liberi ai Bisericii ortodoxe ruse din afara graniţelor. Reuniţi în consiliu la Frankfurt, în zilele de 17 şi 18 iunie 1972, sub preşedinţia conducătorului lor ierarhic de la New York, mitropolitul Filaret, ei au lansat un „apel" către comunitatea mondială a naţiunilor pentru a o informa că autorităţile sovietice calcă în picioare „dreptul cel mai sfânt al omului - adică acela al părinţilor de a-i educa pe copii după propriile lor convingeri"; că mama creştină care insistă asupra dreptului ei de a-şi creşte copiii în spiritul creştinismului „este mustrată în presa de partid"; că organele legislative ale RSFSR şi ale celorlalte republici sovietice au instituit pedepse dure pentru organizarea de către conducătorii cultului religios şi de către membrii unor asociani religioase a unor reuniuni speciale, destinate copiilor şi adolescenţilor, ca şi pentru „practica sistematică a predării religiei la minori", conform decretului nr. 220 şi hotărârii nr. 221, date de Prezidiul Sovietului Suprem al RSFSR; că Conciliu], reunit la 24 septembrie 1971 la Montreal, a arătat „cu durere" că, în Rusia, „nu ierarhia ce se găseşte oficial în fruntea patriarhiei cere recunoaşterea libertăţii de conştiinţă a cetăţenilor ortodocşi, ci simpli preoţi, scriitori, savanţi, oameni publici, dintre care unii nu ţin de Biserică şi nu cred în Dumnezeu".

Sfârşitul apelului este plin de patetism:

„Noi, episcopi liberi ai Bisericii ruse, cerem Organizației Națiunilor Unite, Comisiei pentru drepturile Omului, organizației UNESCO, ca şi parlamentarilor şi guvernelor din țările libere să determine guvernul Uniunii Sovietice să-şi respecte angajamentele ce rezultă din calitatea sa de membru al ONU. Ne adresăm opiniei publice din lumea întreagă, cerându-i să-i sprijine pe creştini şi pe adepții celorlalte confesiuni din Uniunea Sovietică. Ajutați-i pe credincioşi să obțină eliberarea deținuților, a condamnaților la închisoare, a celor din lagărele de concentrare sau a celor din spitalele de psihiatrie de tip social, oameni care au ajuns aici din cauză că cred în Cuvântul lui Dumnezeu. Ajutați-i pe creştinii din Rusia să-şi capete înapoi copiii ce le-au fost luați. Ajutați-i pe creştinii din Rusia să obțină recunoaşterea dreptului lor de a-i învăța pe copii, la şcoală, în cadrul organizațiilor parohiale sau acasă, adevărurile creştine. Ajutați-i pe creştinii

din Rusia să obțină recunoaşterea celui mai sfânt drept a! omului: acela de a-şi educa copiii în respectul față de propriile convingeri."^

Persecutarea copiilor din familiile de credincioşi îşi urmează şi acum drumul ei implacabil, în conformitate cu exigențele Kremlinului, ce are mare grijă să-i izoleze pe copii de influența părinților şi a rudelor ce cred în Dumnezeu.

Ce importanță are faptul că în *Convenția privitoare la lupta împotriva discriminării din domeniul învățământului* - adoptată la Conferința generală a organizației UNESCO, în a unsprezecea sa sesiune din 14 decembrie 1960 şi ratificată de URSS la 2 iulie!962 - scrie că părinții şi, dacă e cazul, tutorii lor legali trebuie să aibă posibilitatea: primo, „să aleagă pentru copiii lor alte instituții decât cele ale puterilor publice" şi secundo, „să asigure... educația religioasă şi morală a copiilor în conformitate cu propriile lor convingeri..."! Ce importanță are faptul că principiul 6 din *Declarația drepturilor copilului* proclamă sus şi tare că el trebuie „să crească sub ocrotirea şi responsabilitatea părinților lui şi, oricum, într-o atmosferă de afecțiune şi de siguranță morală şi materială", iar copilul mic „nu trebuie despărțit de mama lui"! Uniunea Sovietică nu şi-a respectat niciodată obligațiile luate pe plan internațional, pentru că ea nu urmăreşte decât să pună în practică, cât mai scrupulos, strategia leninistă care spune că puterea sovietică „nu este limitată de nimic, de nici o lege, şi că ea se sprijină direct pe violență".

Despre această violență şi despre aceste crime de lezfamilie ne vorbesc

sutele de scrisori care ne-au parvenit, în mod clandestin, în ultimii ani: scrisori din partea Consiliului părinților unor prizonieri aparținând Bisericii evanghelice baptiste; scrisori redactate individual sau trimise de comu-nitățile din Asia Centrală, din Barnaul, din Jdanov, din Harkov, din Dnepropetrovsk, din Tiraspol, din Voroşilovgrad şi din multe alte localități; scrisori ce poartă semnăturile părinților şi edeziaştilor catolici din Lituania sau care emană de la cele două organisme ortodoxe neoficiale de prestigiu, „Comitetul creştin de apărare a drepturilor credincioşilor din URSS" şi „Grupul social pentru respectarea acordurilor de Ia Helsinki în URSS".

19

Să luăm, de exemplu, „apelul" celor douăsprezece mame şi soții, membre ale Consiliului părinților de prizonieri aparținând Bisericii evanghelice baptiste din URSS, adresat, la 15 ianuarie 1974, primului-se-cretaral Partidului, LI. Brejnev, şi preşedintelui Consiliului de miniştri, A.N.

Kosîghin[10]. Ce putem dti aici cu privire la persecuția copiilor credincioşilor şi la discriminarea care îi nedreptățeşte? „în întrega țară - se spune în plângere - asistăm la o ofensivă ilegală, prin măsuri administrative şi pe calea constrângerii fizice, împotriva copiilor care frecventează bisericile şi a părinților care îşi educă copiii după învățătura lui lisus Hristos." Pe scurt, aceşti copii au de îndurat: 1. cuvinte de batjocură şi tot felul de presiuni în şcoli; 2. note mici, atât la celelalte materii, cât şi la purtare; 3-obligația de a se înscrie în organizațiile de Pionieri şi în Comsomol; 4. interogatorii efectuate de Parchet, la Miliție şi la KGB; 5- atestatele şcolare notifică credința lor religioasă; 6. obligația de a completa chestionare de ordin religios; 7. amenzi aplicate părinților când copiii asistă la serviciile religioase; 8. copiii sunt supuşi la recensăminte speciale, atât în biserici, cât şi la domiciliu; 9. copiii sunt luați de la părinți dacă aceştia îi învață Evanghelia.

Se arată că, „în 1973,116 copii minori cu părinți credincioşi au fost supuşi unor interogatorii despre credința lor, în şcoli, la Parchet şi în birourile miliției, cu scopul de a se întocmi dosare părinților sau slujitorilor cultului care le-a dat o educație religioasă"[11].

în oraşul Volkovtsk, RSS Bielorusia. Ghennadi Artiuh, domiciliat pe strada S. Lazo nr. 3,1-a auzit pe directorul Institutului Tehnic dedarându-i: „Dacă cineva te denunță, spunând că vorbeşti despre religie, te vom da afară din şcoală".

în oraşul Omsk-30. Lena Savcenko, domiciliată pe strada Smena la nr.

16, dintr-o familie cu 6 copii, cu un tată condamnat la trei ani de lagăr în regim sever pentru că a slujit Biserica şi şi-a educat copiii în spirit religios, a încercat de două ori să se înscrie la nişte cursuri de contabilitate, dar a fost refuzată. Apoi a vrut să facă nişte cursuri de bucătărie, dar, când s-a descoperit că era credincioasă, i s-au trimis actele înapoi.Acum lucrează ca muncitoare, transportând lăzi, deşi nu are decât 17 ani. Un an de astfel de muncă a fost de ajuns pentru a-i ruina sănătatea.

In oraşul Priluki. în ziua de 12 ianuarie 1973, Comisia administrativă a Sovietului Deputaţilor Muncitorilor din oraş le-a condamnat la o amendă de 30 de ruble pe mamele ONOPRIEMKA, domiciliată pe strada Dacinaia 24

şi MICENKO, domiciliată pe strada Lunacearskaia 16, pentru că fiicele lor lida şi Vera au fost prezente la un serviciu religios.

In oraşul Belaia Ţerkov, RSS Ucraina. In ziua de l aprilie 1973, la orele 18, câţiva agenţi ai KGB-ului şi ai miliţiei, însoţiţi de nişte *drujinniki* au dat buzna în casa lui G.A. Babenko unde se desfăşura o adunare religioasă, ordonând participanţilor să-şi declare identitatea şi să răspundă la tot felul de întrebări, Credincioşii, cetăţeni ai oraşului, n-au vrut să răspundă celor ce le tulburaseră slujba. Atunci reprezentantul KGB-ului a dat ordin să fie încuiate uşile şi i-a ţinut pe credincioşi închişi în casă până la miezul nopţii, în casă, lumea stătea înghesuită, bolnavii se simţeau rău, copiii cereau să se ducă la closetul ce se afla în curte. Nu li s-a dat drumul din casă decât noaptea târziu. _

In oraşul Sverdlovsk. în iulie 1973, judecătorul de instrucţie CEBOTARIOV 1-a convocat pe Kolea MOZDRIN, domiciliat pe strada Trudovaia 71, la un interogatoriu cu privire la tatăl lui care era arestat.

Cebotariov 1-a ameninţat, 1-a intimidat, 1-a tras de păr şi apoi 1-a dus acasă unde i-a interogat pe fraţii lui mai mici, unul câte unul, insultându-le tatăl şi arătându-le o declaraţie falsă, făcută în numele tatălui lor, în care acesta îl renega pe Hristos. Dar copiii nu îi recunoscură nici scrisul şi nici semnătura. Acesta a fost condamnat la 3 ani de închisoare.

în oraşul Duţanbe. în septembrie 1973, în timpul sărbătorii religioase a Recoltei, câţiva reprezentanţi ai Ispolkom**-ului şi nişte agenţi ai miliţiei, însoţiţi de profesori şi de directori de şcoală, au venit la faţa locului cu ordinul de a lua mai multe autobuze şi de a-i ridica pe toţi copiii credincioşilor. Copiii se aflau acolo cu părinţii lor, care au făcut un adevărat zid pentru a-i apăra de această faptă ilegală. După lungi încercări de a-i

smulge cu forța pe copii, autoritățile și reprezentanții ordinii publice plecară. Trei slujitori ai Bisericii au fost urmăriți în justiție.

în orașul^ Șahtî, din regiunea Rostov (sovhozul nr. 27, din strada Zarecinaia 2). în ziua de 21 mai 1973, L.K. UUBIMOVA, mamă a opt copii, a fost condamnată de sovietul raionului Octombrie la o amendă de 30 de ruble pentru că îi învățase pe copiii ei religia. I s-a înmânat un ordin datat din 21 mai 1973: .Avertisment sever să nu-i mai ducă pe copiii ei la casa de rugăciune. Dacă nu se supune, cazul va fi transmis tribunalului popular, în vederea decăderii din drepturile materne."

Ajutoare ale militai locale.

Comitetul executiv.

,21 —

în orașul Penn (strada Serpuhovskaia 9, ap. 8). în ziua de 8 iunie 1973, a fost executată următoarea sentință: doi copii, Sașa, de 8 ani, și Vasea, de 6 ani, au fost ridicați de miliție care i-a declarat mamei: „Nu-i căutați; nimeni n-o să vă spună unde sunt". Tamara, în vârstă de 11 ani, nu era acasă. Când mama copiilor, Zoia Radîghina, a depus o plângere, procurorul BUDRINA i-a răspuns: „S-a stabilit cu probe clare că faceți parte dintr-o sectă și că i-ați dus la biserică pe copiii dumneavoastră, Tamara, Sașa și Vasea".

în orașul Saki, din regiunea Crimeea. La 19 iulie 1973, tribunalul 1-a condamnat pe G. ROMANOVICI, tată a 8 copii, la 8 ani de închisoare și exil, precum și la privarea de drepturile părintești, pentru că îl slujise pe Dumnezeu și își crescuse copiii în spiritul religiei. Când soția lui Ronianovici, Nadejda, s-a plâns de severitatea sentinței, procurorul orașului, Saki STEPANOV, i-a răspuns: „Iți ofer toate condițiile pentru ca fiii tăi să fie așa cum sunt ai noștri, și ca ei să facă tot ceea ce fac ai noștri dar, dacă vei continua să-i crești în același spirit, te vom lipsi, prin sentință judecătorească, de drepturile tale materne." „Cum veți face aceasta?" I-a întrebat Nadejda.

STEPANOV i-a răspuns: „Vom veni cu mașina și ți-i vom lua pe toți".

Motivate vag prin referire la articolele din Codul căsătoriei și al familiei și la kgea asupra educației preșcolare a copiilor, toate aceste incalificabile manifestări de violență sunt comise la adăpostul ateismului totalitar care consideră că educarea privată a copiilor în spirit religios este un act antisocial, nociv sau fals.

Documentul nr. 5 al Grupului social pentru respectarea acordurilor de

la Helsinki - document redactat, la 17 iunie 1976, de Alexandr Ghinzburg şi Iun Orlov^ şj intitulat „Represiunea împotriva familiilor de credincioşi" - atestă un remarcabil spirit de sinteză. El denunță atât „politica ideologică a URSS", ce postulează „completa pretinsă educare comunistă a copiilor şi a tineretului de către stat", cât şi practica „luării copilului de la părinți fără privarea părinților de drepturile părinteşti" sau practica „privării de drepturi părinteşti fără luarea copilului".

Ni se aduc la cunoştință: verdictul tribunalului popular dat în orăşelul Staraia Vîjevka, din regiunea Volînsk (Ucraina), prin care s-a decis, la 23 octombrie 1975, să i se ia baptistei Măria Suprunovici cei trei copii ai ei spre a fi încredințați tatălui lor ateu; verdictul de luare a celor şapte copii ai lui Nikolai şi ai Ninei Muravliev, penticostali, domiciliați în Saratov, pe strada Dieva nr. 114; verdictul tribunalului popular din raionul Starosiniavsk prin

care se hotărăşte luarea a doi copii ai adventistei Măria Vlasiuk din satul Iliatka, regiunea Hmelnița (Ucraina).

în plus, există numeroase mărturii care vorbesc despre „marile presiuni administrative şi de alte feluri exercitate asupra părinților care îşi cresc copiii în spirit religios şi asupra copiilor lor". Aceste fapte au fost constatate şi dezvăluite opiniei publice mondiale de Consiliul părinților de prizonieri CEB din URSS, care face totodată cererea „de a se interveni pentru sistarea deciziilor de luare a copiilor de la părinții lor credincioşi şi de privare de drepturi părinteşti pentru educația creştină". Este vorba, în special, de baptiştii Andrei şi Natalia Petrenko din Korosten, regiunea Jitomir (trei copii), de Alexandr şi Nina Nazariuk, din Zxîolbunov, regiunea Rovno (unsprezece copii), de Vladîmir şi Măria Hailo, din Krasnîi Luci, regiunea Voroşllovgrad (unsprezece copii), de Naclejda Lebedeva, din Kiev (patru copii), de Kazirnira Jivotiaghina, din Şepetovka, regiunea Hmelnița, învățătoare (doi copii).

Ia rândul lor, adventiştii aduc la cunoştința opiniei publice faptul că multe familii trăiesc sub amenințarea de a li se lua copiii**. Este citată situația lui Vasili Vasilievici Şendrik, din satul Russkaia Poliana (Cerkassî), care scria către Procuratura URSS următoarele: Jn ziua de 8 aprilie 1976, la uzina unde sunt tâmplar, a avut loc o şedință, în cadrul ei, am fost acuzat că îmi cresc copiii în spirit religios... Tovarăşul Cernovski, candidat în ştiințele filosofice, m-a tratat, în luarea sa de cuvânt, drept duşman al

poporului. Această expresie a trezit în toți cei de față un sentiment de ură şi de duşmănie împotriva mea. O muncitoare a strigat: «Trebuie să-i luăm copiii ca să nu-i corupă şi pentru ca bezna religiei să nu le omoare conştiința!» O altă femeie, cunoscută ca fiind depravată moral, m-a insultat cu vorbe obscene şi a strigat: «Să i se tragă un glonte în cap şi, în felul ăsta, vom termina mai repede cu discuțiile...»După ce s-a trecut la vot, s-a luat hotărârea definitivă conform căreia, dacă nu-mi voi schimba convingerile religioase, mi se vor lua drepturile părinteşti."

Un alt caz semnificativ este acela al Măriei lakovlevna Baharieva, comunicat de credincioşii adventişti din satul Bielovodsk, RSS Kirghizia.

Mamă a cinci copii, ea îndură de mai mulți ani, în mod constant, tot felul de „şicane administrative pentru faptul că este credincioasă şi pentru că fiii ei nu se duc la şcoală sâmbăta, în conformitate cu convingerile lor religioase".

Deşi bolnavă şi săracă, i s-a impus să plătească o amendă, fixată de comisie.

Dat fiind că nu avea bani, comisia a venit acasă la ea să-i ia câteva obiecte cu care, după evaluare, să compenseze amenda. Negăsind nici un lucru de

valoare - Baharieva este o femeie săracă - membrii comisiei au plecat nemulțumiți.

Autorii Documentului nr. 5, prezentând toate formele de represiune îndreptate împotriva familiilor credincioase ai căror copii au de suferit în mod direct sau indirect, consideră că „ele fac parte dintr-o politică generală, deliberată, care se duce în URSS de zeci de ani în şir" şi că faptul de a lua copiii de la părinții lor „este în contradicție flagrantă cu Actul final al Conferinței asupra securității şi cooperării în Europa, semnat de URSS".

Ei subliniază printre altele că, manifestând „o atenție deosebită față de subiectul separării familiilor... Actul final se bazează, prin spiritul său, pe un postulat evident privitor la caracterul inadmisibil al separării forțate a familiilor în sânul uneia şi aceleiaşi țări, din motive ideologice" .

* * *

Pentru a încheia această expunere preliminară, dăm mai jos următoarele extrase din „scrisoarea deschisă", din 20 mai 1977, semnată de 4031 de mame creştine, domiciliate în 139 de oraşe şi localități din URSS:

„în primele secole ale creştinismului, Nero şi urmaşii lui au aruncat în

arene copiii cu mamele lor pentru a fi sfârtecați de animalele sălbatice.

Fascismul i-a ucis pe copii fără milă. Rusia țaristă i-a luat pe copiii familiilor sectante şi i-a trimis printre străini. Sclavagiştii îi despărțeau pe copii de mamele lor în târguri.

Anii revoluției au dus la moartea a sute de mii de copii, ucişi de foame şi de epidemii în timpul deportărilor prin zăpezile din Siberia, din Nordul țării şi din Extremul Orient.

Astăzi oamenii care îşi spun atei, orbiți de o ură crâncenă în lupta lor înverşunată pentru a face să dispară numele lui Dumnezeu şi a-i distruge pe toți cei care cred în El, se folosesc din nou de toate metodele pentru a-i traumatiza şi a-i nimici pe copii, luându-i de la mamele lor (...).

Oare avem dreptul să facem din copiii noştri nişte atei, să-i sacrificăm lui Moloh şi să-i lăsăm în voia capriciilor unor oameni străini de înțelegerea şi de cunoaşterea cuvântului lui Dumnezeu?

îi lipsiți pe copiii noştri de părinții lor, îi transformați în orfani şi îi osândiți să trăiască într-o continuă tristețe pricinuită de faptul că părinții lor

se află îndărătul gratiilor. Multe mame cu familii numeroase trăiesc sub permanenta amenințare a arestării. (...)

Nu interveniți în educația religioasă pe care o dăm copiilor noştri, căci Dumnezeu ne-a încredințat nouă educația copiilor pe are îi aducem pe lume!

Ne calomniați mereu copiii descriindu-i ca fiind trişti, închişi, temători de orice. Dar copilăria lor luminoasă şi veselă e întunecată tocmai de acțiunile voastre împotriva lor şi a părinților lor. Voi sunteți cei care îi lipsiți de copilăria lor veselă.

Avem datoria să ne creştem copiii în spirit creştinesc şi avem tot dreptul legal de a o face. Suntem uniți într-o singură familie, gata să țină piept nedreptăților grosolane pe care le faceți sufletelor nevinovate ale copiilor noştri pe care îi transformați în martiri.

Vrem să punem capăt monstruoaselor persecuții îndreptate împotriva lor. Copiii noştri sunt ai Domnului. Nu-i obligați să se înscrie în organizațiile voastre ateiste şi nu-i smulgeți de la sânul mamelor lor.

Să ne ajute Dumnezeu! Atâta timp cât vom mai avea viața în noi ne vom apăra copiii. Dumnezeu vă va face sa înțelegeți tristețea şi suferințele copiilor noştri.

Ne adresăm şefilor guvernelor din lumea întreagă, tuturor creştinilor din lume, ca şi tuturor oamenilor de bună-credință, cerându-le să ne sprijine

prin rugăciunile lor şi să ia măsuri urgente pentru ca persecuţiile îndreptate împotriva copiilor noştri să înceteze. -*

Cititorul va găsi confirmarea „tristeţii" şi „a suferinţelor" copiilor sovietici ce cred în Dumnezeu în cele cinci părţi mari ale acestei cărţi: 1.

Universul familial, 2. Universul şcolii, 3. Arsenalul represiv, 4. Martiriul inocenţilor, 5. Chipuri de copii.

Şi el va vedea, cu propriii săi ochi: copilăria celor care cred în Dumnezeu este persecutată în URSS, în chip efectiv.

NOTE

1. Cf. documente de la Centrul Ortodox de Informare, 16 decembrie 1964.

2. Cf. Gleb A. Rahn „Impas între blocnotesul propagandistului şi dreptul penal", în *Catacombes* nr. 9/15 iunie 1972. Despre căzui F.K. Varawa. a se citi şi: „Legislaţia

referitoare la religie în URSS" de Igor R. Chafarevitch, Ed. du Seuil, 1974, pag. 83-84, în care sunt reproduse câteva rânduri dintr-un alt articol apărut în ziarul *Pravda* de Lvov, la 18 noiembrie 1964, sub semnătura procurorului N. Briusov: „Când părinţii sau cei care îi înlocuiesc nu-şi asumă obligaţiile lor părinteşti în mod satisfăcător, noi luăm şi vom lua măsuri sociale şi administrative şi, în anumite cazuri, ne adresăm tribunalelor..."

3. „Scrisoare deschisă adresată Sfinţiei Sale Prea Sfântului Patriarh al Moscovei şi al întregii Rusii, Alexis", din *Un strigăt de disperare al preoţilor din Moscova,* editat de Acţiunea Ortodoxă şi de Centrul Ortodox de Informare, 1967, pag. 15-17.

4. Am omis primul caz citat în această listă, adică pe acela al părinţilor Ivan şi Nadejda Sloboda, pe care îl prezentăm pe larg în cea de-a patra parte a cărţii.

5. A se citi nota 29 din secţiunea intitulată *„Universil Şcolii".*

6. Este vorba de 1453 de mame ce locuiesc în 41 de localităţi din URSS printre care: Moscova, Leningrad, Kiev, Odessa, Chişinău, Barnaul, Tbilisi, Rostov, Baku, Gomei, Brest, Minsk... Cinci persoane şi-au dat adresa pentru a putea primi răspuns fa această scrisoare: T.F. Popova, strada Stepanova nr. 26, Şahtî; N. Cerepok, Brestlitovskoe Şosse, nr. 7/1, bloc 54, Kiev; N.G. Jurba, strada Altaiskaia nr. 29, Eikopol; Anna Gibert, strada Poliusnîi nr. 77, Barnaul şi E.A. Azarova, strada Stacek, nr. 67, bloc 560, Leningrad.

7. *Arhivele Samizdatiilui* (Munchen), fascicula nr. 17/1972, AS 766.

8. „Scrisoarea din Postul Mare" a fost publicată integral în *Catacombei,* nr. 7/15 aprilie 1972.

9. Cf. *Catacombes,* nr. 12/15 septembrie 1972 şi buletinul ortodox *Messager,* nr. 67/1972, Geneva.

10. Cf. *Buletinul Consiliului părinţilor de prizonieri evanghelici baptişti din VRSS, nr.* 13/1974, Moscova (Va figura de acum înainte, în notele noastre, ca Buletinul CEB.).

11. Cf. *Caietele Samizdatiilui,* nr. 23/oct.-nov. 1974, pag 15-19.

12. Amândoi se află acum în lanţuri: fizicianul dizident Iuri Orlov, condamnat la şapte ani de lagăr în regim sever şi la cinci ani de domiciliu forţat pentru că a făcut, între anii 1973 şi 1977, agitaţie şi propagandă antisovietică şi pentru că a redactat şi difuzat documente ce conţineau calomnii la adresa regimului politic şi social din URSS (învinuirile

aparţin agenţiei Tass); scriitorul contestatar Alexandr Ghinzburg, care a mai făcut şapte ani de închisoare, este condamnat din nou la opt ani de muncă silnică într-un lagăr cu regim sever, ca fiind responsabil cu Fondul de ajutor social acordat deţinuţilor Gulagului, creat de Atexandr Soljeniţin în 1974.

13. Iată câteva nume de pe lista lor: Nina Timofeevna BEZDUŞNAIA (satul Bocikovţî, raionul Hotin, regiunea Cernăuţi, Paulina Trofimovna NEVEROVA (Krivoi Rog), Eva Vasilievna MOISEEVA (Koşehabl), regiunea autonomă Adîghei, Olga Grigorievna DMITRENKO (Kramatorsk), Lidia Grigorievna GATEKO (Banilov-Podgornîi, regiunea Cernăuţi), Vasili Vasilievici ŞCENDRIK (Cerkassî), Piotr Pavlovici D1DENKO (Vmniţa), F.STOfKI (Elsk, regiunea Gomei), Valentina Mihailovna VELICIKO (Irdîn, regiunea Cerkassk), Roman Petrovici GOP (Telman, regiunea Djambul, Kazahstan), Măria BREJNEVA (Belîi Piket, Kirghizia), Paulina Karpovna RATUŞNAIA (Djambul), Roza Davidovna ŞTARK (Merke, regiunea Djambul) etc.

14 *Arhivele Samizdatului* (Miincben), fascicula nr. 32/1976, AS 2618.

15. *Ibidem,* AS 2984, şi *Caietele Samizdatului,* nr. 48/noiembrie-decembrie, 1977.

Partea întâi UNIVERSUL FAMILIAL

1. *Familia şi statul*

Familia joacă un rol primordial în societatea sovietică. Ea constituie, în optica Statului comunist, cheia de boltă a educaţiei copiilor şi a tineretului.

Fără concursul decisiv, entuziast, al familiei, influenţa scolii se dovedeşte a fi neputincioasă, în această privinţă, presa Partidului este clară. Scopul suprem al Statului sovietic fiind, conform Constituţiei, „edificarea unei societăţi comuniste", părinţii nu trebuie să refuze - sub pretextul că li se garantează „libertatea conştiinţei" - să recunoască dreptul Societăţii şi al Statului „de a interveni" în domeniul educaţiei familiale.

în URSS se duce cea mai înverşunată luptă împotriva familiei creştine, vinovată de „educaţia religioasă" de care ea se ocupă cu tot mai mare încăpăţânare - educaţie considerată a fi nu numai duşmanul educaţiei marxist-leniniste, dar şi duşmanul „principiilor morale" şi al „normelor" care guvernează societatea socialistă, în nr. 10/1959 al ziarului *Molodoi kommunist* scria: „De aceea a venit momentul să declarăm deschis că libertatea religioasă, aşa cum este ea concepută de mulţi părinţi credincioşi, face un rău uriaş educaţiei comuniste a tinerilor cetăţeni sovietici.

Numeroase fapte dovedesc că unele familii fac apel la legea care garantează tuturor cetățenilor libertatea de conştiință şi libertatea religioasă, pentru a-şi revendica dreptul de a violenta conştiința copilului, de a aduce atingere demnității sale de om, forțându-1 să se supună ceremoniilor şi ritualurilor religioase. Mai există încă printre noi oameni care consideră că faptul de a te strădui să-i pregăteşti pe copii pentru viața socială şi a le insufla o concepție filosofico-ştiințifică asupra vieții ar putea constitui o violare a libertății conştiinței lor şi a dreptului exclusiv al părinților în domeniul educației familiale"[1].

Părinții resping cu fermitate acest amestec brutal în viața intimă a familiei lor şi violarea „libertății individuale a copilului". Şi tocmai această fermitate a lor declanşează automat irascibilitatea vindicativă a reprezentanților Puterii, a propagandiştilor atei, a KGB-ului şi a miliției

locale. Părinții „reacționari" devin obiectul unor „noi metode" de persecuție: diferite forme de şantaj, urmăriri şi o supraveghere atentă; arestări, privări de libertate, deportări în lagăre şi exilări; umilințe, distrugerea fizică prin muncă forțată, asasinate. „Suferințele lor sunt suferințele noastre, exclamă Consiliul părinților de prizonieri în scrisoarea sa din 29 mai 1976. Pentru că, odată eliberați, supliciul vechilor deținuți nu încetează: ei se izbesc de tot felul de restricții în ceea ce priveşte întocmirea sau înregistrarea cărții lor de indentitate." Soțiile lor, „mame ale unor familii numeroase", întâmpină „greutăți la angajarea în muncă, la obținerea distincțiilor acordate mamelor, la obținerea alocațiilor şi a avantajelor familiale". La şcoală, copiii lor sunt persecutați, agresați şi batjocoriți; li se pun note proaste şi nu au acces la nici o instruire superioară sau specială; şi, în ultimul timp, „li se ia chiar şi pâinea de la gură, părinții fiind dați afară din slujbele lor de oameni de serviciu, de fochişti, de portari şi de cărăuşi".

Cea mai mare nenorocire este întărirea măsurilor prin care se urmăreşte separarea copiilor de părinții lor. „Cine îşi poate închipui cât de cumplite sunt suferințele unui copil smuls de la pieptul mamei lui? Cine le poate înțelege? Oare o mamă nu-i gata să-şi sacrifice propriul suflet pentru copilul ei?"2

Dintr-o altă scrisoare, adresată în noiembrie 1975 lui Leonid Brejnev de către 71 de baptişti aparținând de biserica dizidentă din oraşul Omsk

(Siberia), aflăm că fiii credincioşilor - indivizi „înapoiaţi şi dezorientaţi", „obscurantist!", „primejdioşi duşmani ai Statului", „oameni ce perturbă ordinea socială", „calomniatori" - sunt prezentaţi de mass-media „ca nişte martiri, fiind lipsiţi de o copilărie fericită pentru că li se inoculează morala creştină". Şi toate aceste invenţii mincinoase „erau prezentate opiniei publice prin intermediul articolelor de ziar, al conferinţelor şi al emisiunilor de televiziune, care au avut ca efect intoxicarea conştiinţei necredincioşilor şi aţâţarea urii acestora împotriva oamenilor credincioşi". Urmarea a fost îngrozitoare. Pe baza „acestor acuzaţii mincinoase, născocite de judecătorii de instrucţie atei", mulţi părinţi au fost trimişi în faţa instanţelor judecătoreşti; aici, judecători şi procurori atei au judecat şi condamnat „taţi a zece, opt, şase sau cinci copii la pedepse grele şi lungi, depărtându-i de familiile lor, privându-i pe copii de o copilărie fericită şi condamnându-i, atât pe copii, cât şi pe soţiile fraţilor noştri, la mari suferinţe şi la despărţiri lungi şi dureroase."^

— 3G-~™

Acest caracter abject al persecuţiei este prezentat şi de comunitatea baptistă din oraşul Barnaul de pe Obi, în scrisoarea adresată* secretarului general al Organizaţiei Naţiunilor Unite, Kurt Waldheim:

„Nu putem să privim cu indiferenţă faptul că mii de copii nu-şi pot vedea taţii, susţinători ai familiei, care sunt lipsiţi de libertate sau care se feresc să vină acasă pentru că sunt ameninţaţi cu închisoarea în fiecare moment. Aceasta este situaţia în care se află familiile fraţilor noştri din Consiliul Bisericilor. Există mulţi copii care au crescut aproape fără să-şi vadă taţii, fără să-i recunoască la întoarcerea lor din închisori şi din lagăre, şi care ajung chiar până acolo încât fug de ei. Câte mame, în timp ce-şi alăptează copiii, nu se întreabă, plângând, dacă îşi vor putea arăta până la capăt iubirea lor maternă sau dacă, dimpotrivă, va veni o zi în care vor fi nevoite să-şi piardă copiii doar pentru unicul motiv că îi cresc în spiritul iubirii faţă de Dumnezeu! Un tribunal ateu poate face asta în orice moment, lipsindu-ne de drepturile noastre părinteşti din pricina educaţiei religioase date copiilor. Iar noi, în calitate de credincioşi, nu putem tăcea şi privi cu indiferenţă suferinţele îndurate de prietenii noştri creştini şi de copiii lor în alte oraşe ale ţării, căci suferinţele lor sunt şi suferinţele noastre.. ."[4]

2. *Reeducarea părinţilor*

Pentru marxism, celula familială trebuie să fie reflectarea societăţii comuniste. Deci nu mai este vorba de familia burgheză din vechiul regim în

care, aşa cum zicea Nadejda Krupskaia, „viaţa femeii muncitoare însemna o muncă neîncetată, istovitoare... care purta semnul scalviei". în socialism, familia „este marcată de eliberarea femeii", aşa cum preconiza Engels.

Pentru a o elibera pe deplin şi a o face să fie „cu adevărat egală cu bărbatul", ea trebuie, după Lenin, să participe la munca productivă, socială, să fie scoasă de sub sclavia treburilor casnice şi să fie eliberată de jugul abrutizant şi umilitor, etern şi exclusiv, al bucătăriei şi al camerei copiilor"^.

Participând la viaţa economică, la administrarea, legislaţia şi gestiunea Statului, femeile sovietice uită treptat de povara treburilor casnice, pentru că Statul îşi ia el însuşi aceste sarcini creând bucătării publice şi cantine,

Scrisoarea, datată din 24 martie 1974, a fost semnată de 46 de persoane de origine germană.

Q-1 O1

spălătorii şi ateliere de reparaţii, creşe, grădiniţe de copii, orfelinate şi tot felul de instituţii de educaţie. „Pe scurt, ne asigură Lenin, ne ocupăm cu toată seriozitatea de împlinirea programului nostru care prevede trecerea treburilor casnice şi educative ale menajului individual în sarcina societăţii, în felul acesta, femeia este eliberată de vechea ei servitute domestică şi de dependenţa sa faţă de soţ. Ea are toate posibilităţile să-şi desfăşoare activitatea ei socială, după aptitudinile şi după plăcerea proprie, în ceea ce priveşte copiii, ei beneficiază de condiţii mai bune decât cele de care ar dispune acasă" .^

lată-ne în plină etatizare a vieţii familiale şi, plecând de aici, a educaţiei copiilor. Datoria acestei familii de „constructori ai comunismului" se potriveşte perfect cu obiectivul mult trâmbiţat al propagandei oficiale, adică cu acela „de a nu pune piedici educaţiei ateiste a copiilor, ci de a colabora la aceasta prin toate mijloacele".

Proiectele care se fac nu se potrivesc întotdeauna cu realitatea, spune înţelepciunea populară. Căci, în Uniunea Sovietică, există două realităţi antagoniste: cea a societăţii dominante, făurită după viziunea pretins ştiinţifico-ateistă a materialismului dialectic, şi realitatea incomodă a micilor comunităţi creştine care consideră familia ca fiind „o biserică domestică".

Acţiuni ateiste printre părinţi

Având în vedere credinţa evanghelică a familiei creştine şi profilul ei de o înaltă spiritualitate, este firesc că Statul îşi dă osteneala să organizeze, cu ajutorul nelimitat al Şcolii, „o acţiune ateistă în rândurile părinţilor". Despre această acţiune indispensabilă se vorbeşte în capitolul III al unui opuscul de formatul unei coli de hârtie, intitulat „Recomandări privitoare la metodele de

întărire a formării ştiinţifico-atee a elevilor din şcolile generale", pe care 1-au primit, în octombrie 1974, toate şcolile din provincia lituaniană Vilnius.

Scrise în limba rusă, aceste „recomandări" nu au nici un fel de indicaţii privind autorul, locul şi data.

Dăm mai jos pasajele cele mai semnificative:

„în formarea ştiinţifico-ateistă, principala greutate o constituie lipsa de agresivitate ce se constată în lupta împotriva concepţiilor religioase şi activitatea slabă dusa în rândurile membrilor familiilor elevilor... Şcoala

trebuie să-i lămurească pe părinţi şi să-i înarmeze cu un minimum de no- ţiuni ateiste. Forma cea mai eficace de propagandă este cercul de con- ferinţe. Acestea trebuie să fie făcute în aşa fel încât, fără să ofenseze sentimentele credincioşilor, să conţină în ele o anumită încărcătură ateistă... Munca individuală dusă în rândurile părinţilor credincioşi care cultivă la copiii lor concepţii religioase cere multă prudenţă: trebuie să începem prin a lega cu ei relaţii care să le trezească încrederea. Trebuie să li se explice cât rău pot pricinui părinţii în dezvoltarea copiilor lor, sublini- indu-se faptul că influenţa contradictorie a scolii şi a familiei duce copilul la duplicitate, la minciună şi, totodată, la o mare tensiune emotivă (teama de pedeapsă, acasă, şi de bătaie de joc, la şcoală).

Profesorul trebuie să-i convingă pe părinţi, prin fapte concrete, de efectele negative ale educaţiei religioase. El trebuie să-i invite pe cei credincioşi, împreună cu ceilalţi părinţi, la matinee, la serbările şcolare, la reuniunile pionereşti etc. Părinţii credincioşi, văzând comportamentul fiului sau fiicei lor în mijlocul colegilor, se conving singuri că profesorul are dreptate: copilul lor nu se simte la largul lui şi este, tot timpul, închis şi preocupat. In mintea părinţilor se naşte atunci, spontan, o întrebare neliniştitoare: oare nu sunt chiar ei cei ce sărăcesc viaţa copiilor lor? Oare este bine ce fac? Aceste gânduri constituie baza unirii, pe plan psihologic, dintre pedagogi şi părinţi în lupta pentru formarea copilului.

în munca individuală dusă împotriva concepţiilor religioase ale părinţilor, este important, de asemenea, să se lege relaţii cu membrii necredincioşi din familie, pentru a-i atrage pe copii la ateism prin intermediul rudelor. Printre altele, este important să se ducă o muncă individuală de propagandă ateistă în rândul părinţilor care, deşi nu cred în Dumnezeu, îşi îndeplinesc, după tradiţie, obligaţiile religioase, ţin sărbătorile şi păstrează în casă icoane... Cu această categorie de părinţi este bine să se

poarte discuții directe, arătându-li-se răul pe care îl pot pricinui, fără să vrea, copiilor lor.. ."[7]

Constatând că efortul comun al şcolii şi al societății nu a dus la succesul reeducării părinților credincioşi în spiritul ateismului militant - căci acest efort s-a dovedit a fi ineficace şi chiar ridicol - oraganizațiile ateiste din URSS au simțit nevoia să imagineze forme care să depăşească în subtilitate cercurile de conferințe, participarea părinților la matinee, la serbările elevilor sau la întrunirile de pionieri. „Trebuie să ne amintim că

1

credincioşii nu frecventează cu plăcere conferințele cu caracter ateist şi filmele de vulgarizare a ştiinței, recunoaşte V. Şilin, secretar al comitetului regional al PCUS. Şi, în primul rând, în cadrul propagandei ateiste s-au Scut şi greşeli. De exemplu, la clubul rural din Petrov, s-au organizat conferințe cu filme intitulate: «Să aflăm adevărul despre viață şi religie». Se vede de la o poştă că această formulare este prea categorică. Cum era şi firesc, credincioşii n-au venit la club... A devenit clar că, în titlul conferințelor trebuie evitată opoziția brutală «ateism-religie», că această opoziție trebuie făcută cu măsură şi cu tact, argumentând-o; directețea şi brutalitatea verbală sunt, în acest caz, deplasate."[8]

Acest motiv a dus la crearea unor şcoli pentru adulți, numite „yco// *de învățământ de bază",* ai căror directori şi propagandişti folosesc - pentru a-i reeduca pe părinții credincioşi -^diferite forme de învățământ: conferințe, discuții, seri tematice, învățământul este făcut să fie „convingător" şi „accesibil" prin prezentarea de experiențe fizice şi chimice, de filme de vulgarizare, de diapozitive[9]. Dar se întâmpină greutăți, atât în ceea ce priveşte atragerea auditoriului de credincioşi cât şi în privința organizării. „Pe deasupra, spune directorul unei scoli din Moldova sovietică, credincioşii sunt mai ales femei supraîmpovărate de treburile casnice."[10] Directoarea secției de propagandă din Comitatul Regional din Brest, Bielorusia, spune: „Am încercat să nu-i instruim în şcolile din învățământul de bază decât pe credincioşi. Or, în acest caz, se crea o tensiune supărătoare în raporturile dintre profesori şi elevi. Din acest motiv am inclus printre elevi şi părinți necredincioşi: comunişti, comsomolişti, oameni fără partid"[11].

Cu privire la „eficacitatea" acestor şcoli, nu credem că ea îi poate satisface pe adepții ateismului marxist-leninist. Cu toate minciunile strategice ale propagandei lor, ei se văd obligați să admită că această iluzorie eficacitate „se manifestă mai mult sau mai puțin concret", având în vedere că rezultatele oricărui tip de învățământ „nu se văd de la o zi la alta, mai ales când e vorba de formarea unei mentalități noi la nişte oameni care au convingeri ferme". Urmează apoi declarația lor deloc convingătoare: „Totuşi, avem o oarecare nădejde că vom reuşi".[12]

* * *

— 34

O altă acțiune importantă, patronata de şcoală cu intenția de a „prelucra părinții" ai căror copii se duc la biserică şi de „a rămâne într-o strânsă legătură cu ei" este dusă de asociațiile părinților atei. „De comun acord cu profesorii - scrie în *Turkmenskaia pravda* din 22 septembrie 1972 - ei vizitează anumite familii, ajută şcoala să conceapă şi să aplice programe de ateism, organizează conferințe şi discuții, expuneri pentru părinți, convorbiri pe tema unor articole extrase din revistele *Ştiința şi religia* şi *Familia şi şcoala".*

în paralel cu munca dusă în afara şcolii de asociațiile părinților atei, trebuie să menționăm şi intervenția plină de viclenie a profesorilor - aşa-numitele „vizite ocazionale". După exemplul pedagogei comuniste V.E.

Cigankova, citat în acelaşi ziar sovietic, ei se duc cu regularitate să viziteze familiile de credincioşi, stau de vorbă cu copiii, discută cu părinții şi asistă, adeseori, la slujba religioasă, în ce scop? în scopul de a dovedi că doctrinele creştine „erau lipsite de orice fundament şi că religia era dăunătoare copiilor"^.

3. Părinții se apără

în fața dezlănțuirii ateismului totalitar se ridică, de neclintit, rezistența exemplară a părinților „ce au convingeri ferme", în intervențiile lor şi în toate cererile adresate conducătorilor sovietici, ei îşi afirmă cu tărie *dreptul prioritar al părinților,* aşa cum este el proclamat de articolul 26 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, dată de ONU în 10 decembrie 1948: „Părinții au, cu precădere, dreptul de a alege modul de educație pe care urmează să-1 dea copiilor lor". Lupta lor împotriva discriminării din domeniul educației este demnă de admirație. De fiecare dată când este călcat în picioare principiul inalienabil al libertății religioase violându-se acest drept, familia creştină se opune în mod eroic. Fără să țină seamă de riscurile

pe care şi le asumă.

Botezarea copiilor

Primul conflict dintre părinţii ortodocşi şi catolici şi autorităţile comuniste începe o dată cu *botezul* copiilor lor. Căci, pentru ideologii ateismului, „botezul nu pridnuieşte numai un rău fizic; răul cel mai mare al

acestui ritual constă în faptul că el inculcă concepţiile cele mai retrograde şi o psihologie de scalv"H El constituie, împreună cu confirmarea copiilor, pe lângă un semn „de ignoranţă, de vrăjitorie şi de dispreţ al demnităţii omului", şi un prejudiciu evident şi direct adus „sănătăţii copiilor"[15].

Pentru a se opune răspândirii credinţei, Consiliul de administraţie pentru treburile bisericii ortodoxe ruse obligă parohiile la o „procedură" ciudată: *înregistrarea botezurilor.* „Fiecare cetăţean al URSS care doreşte să primească sfântul botez sau să-şi boteze copiii - scriau preoţii Nikolai Eşliman şi Gleb lakunin în *Scrisoarea deschisă* despre care am mai vorbit - este obligat să-şi prezinte în prealabil actele sale de indentitate unui reprezentant al consiliului parohial, reprezentant care înregistrează documentele aduse în nişte formulare, ale căror indicaţii trebuie să fie parafate de către posesorul actelor..." De ce acest „dictat" al înregistrării absolut ilegale? Nu-i greu de înţeles. Registrele cu toate actele religioase cad, în mod inevitabil, în mâinile autorităţilor locale şi ale celor „însărcinaţi cu propaganda antireligioasă" care sunt, în acest fel, informaţi împotriva căror persoane care s-au făcut vinovate că şi-au botezat copiii trebuie să ducă o persecuţie nemiloasă. Aceşti cetăţeni „retrograzi" sunt apoi batjo- coriţi, „prelucraţi" la locul de muncă, ridiculizaţi de presă şi chiar supuşi la „presiuni administrative". Ei trăiesc, în permanenţă, „sub obsesia represiunilor extra-judiciare", invocată de un alt preot ortodox, Serghei Jeludkov[16].

Publicaţia clandestină *Vece* din Moscova (nr. 4 din 31 ianuarie 1972) făcea publică o nouă măsură discriminatorie împotriva practicii „demne de dispreţ" a botezului. La ordinul autorităţilor comunale din oraşul Irkutsk, ca şi al celor din Nijneudinsk, oraş din regiunea Irkutsk, au fost tipărite nişte *„chestionare"* care „de acum încolo trebuie completate de cetăţenii ce vor să-şi boteze copiii"[17].

Texul chestionarului slujeşte la determinarea motivelor care i-au făcut pe părinţi să-şi boteze copilul:

I. *Ce v-a determinat să participai! la ceremonia botezului?*

1. Sunt convins(ă) că botezul hotărăşte soarta viitoare a fiului (fiicei).
2. L-am botezat cu scopuri utile.
3. Eram atras de strălucirea ceremoniei.
4. Era în conformitate cu tradițiile de familie.

5. Nu ştiu să răspund.
6. Alte păreri.

II. *Cine a luat inițiativa botezului?*

1. Botezul s-a făcut la cererea mea.
2. La cererea soției (soțului).
3. La cererea bunicilor:

a) din partea tatei

b) din partea mamei

4. La recomandarea bunicii (bunicului sau a altor rude).
5. La sfatul altor persoane:

a) tovarăşi de muncă,

b) prieteni,

c) vecini.

6. Botezul s-a făcut fără consimțământul meu.
7. Am asistat la ceremonie.

III. *Raporturile pe care le aveți cu religia:*

1. Sunt indiferent.
2. Mă consider necredincios.
3. Militez împotriva religiei.
4. Oscilez între credință şi ateism.
5. Mă consider credincios.

IV. *Aveți hi casă:*

1. O icoană sau mai multe icoane.
2. Alte obiecte de cult religios.

V. *Câteva informații despre persoana care completează chestionând;*

1. Sex..
2. Vârstă..
3. Instruire..
4. Situația la locul de muncă..

Pentru a evita gama foarte variată a „presiunilor administrative", se practică aproape curent botezul făcut în taină, în familie, aşa cum au făcut

doi părinți comuniști, un biolog și soția lui. Rezultatul imediat al botezului a fost vindecarea copilului lor bolnav. Acest exemplu ne este furnizat de *Literaturnaia Rossia* din 22 octombrie 1971, cu o explicație *sui generis:* „Pentru unii botezarea copiilor a devenit o modă. Părinții spun că strămoșii lor au fost botezați: de ce copiii lor să fie păgâni?"[18]

Dar această „modă" devine neliniștitoare pentru guvernanții de la Kremlin. Un mare specialist în probleme religioase din URSS, Anatoli Levitin-Krasnov, afirmă, cunoscând atracția poporului rus spre religie, că, la Moscova, „un copil din trei este botezat"[19]. Atunci, oare la cât se ridică procentul celor botezați în localitățile periferice ale URSS unde supravegherea statului e mai puțin atentă? Chiar dacă M. Furin, vicepreședinte al Consiliului treburilor religioase de pe lângă Consiliul de Miniștri, consemna, cu satisfacție, într-o expunere făcută colaboratorilor la Marea Enciclopedie Sovietică, faptul că procentul copiilor botezați a scăzut (de la 30% în 1965, el a ajuns, în 1975, la 19%)[20], preferăm să dăm crezare postului de radio „China Nouă" care, anunțând revirimentul religios care are loc în Uniunea Sovietică, evalua la 60% procentul real al copiilor botezați[21].

Această știre se potrivește cu datele din presa sovietică, „în fiecare duminică - scrie ziarul *Znamia iunosti* din 16 octombrie 1975, deplângând situația «proastă» din orașul Gomei - sunt botezați zeci de copii. Este, în general, opera unor părinți tineri." Din pricina influenței „mamelor, a buni- celor și a altor rude", pe de o parte, și, pe de altă parte, din pricina „lașității" și a „lipsei principiilor părinților tineri" - după cum remarcă ziarul *Nauka i relighia,* nr. 11/1973 - în cuplurile tinere de la uzina de automobile din Gorki „s-au născut 2034 de copii și 565 de părinți au luat parte la o ceremonie de botez". Mai mult încă: „printre ei erau și comsomoliști", adică membri ai Uniunii Tineretului Comunist, obligați, prin „regulament", să ducă „o luptă înverșunată" împotriva prejudecăților religioase.

Merită întreaga atenție următorul răspuns: este vorba despre cel dat de secretarul Comsomolului de la depozitul de locomotive din triajul Gorki, Anatoli Șapoșnikov, așa cum a fost publicat într-un articol din ziarul pentru tineret din regiunea Gorki[22]. La întrebarea „De ce comsomoliștii se duc la biserică și își botează copiii?" - el răspunde:

„Bunicile care îi obligă pe tineri să-și boteze copiii (mijlocul cel mai eficace este să refuze să se ocupe de un nebotezat) «educă» tineretul într-un singur sens. Și ele au mare experiență în «treaba» asta. Trebuie să

cheltuim mai multă energie luând măsuri împotriva influenței lor decât ocupându-ne de nevoile tinerilor, în plus, ne lipsesc cadrele atee calificate.

— Anatoli, acum vorbim despre botez. Care sunt tinerii atei care se duc, după tine, la biserică?

— Cred că există două categorii de tineri care îşi botează copiii. Prima, cei ce înțeleg întreaga absurditate a botezului, dar care sunt obligați să-şi boteze copiii Ia insistența părinților. A doua, cei care îi botează pentru că aşa cere tradiția sau din lipsa principiilor."

Explicația lui Anatoli Şapoşnikov n-a fost deloc pe placul lui Fiodor Fiodorovid Borodin, membru al PCUS „din 1919", din oraşul Bor, pentru că acest om se încătuşează în noțiuni ca acelea de „Comsomol", „conştient", „inconştient", „cu principii", „fără principii": „Şi aceşti comsomolişti «conştienți» sunt, vedeți dumneavoastră, obligați să-şi boteze copilul.

Obligați. Şi asta e de ajuns, tovarăşi!"

In alertă

Cronica Bisericii Catolice din Lituania ne oferă numeroase cazuri de părinți care se opun cu mult curaj uneltirilor şcolii ateiste, înfruntându-i din răsputeri pe profesorii care le reproşează educația religioasă dată copiilor.

Tratați, într-un mod abuziv, drept „obscurantişti", „retrograzi" şi „credin- cioşi într-un Dumnezeu inventat", ei ştiu să-şi apere credința, după exemplul doamnei Rosinas, mama elevului Leonas. Când, într-o zi, pedagoga Valerayiciene, însoțită de soțul ei, a venit acasă la ea, încercând să o convingă să nu-şi mai ducă fiul la biserică, doamna Rosinas a răspuns: „Eu sunt cea responsabilă de educația fiului meu. Dacă nu-1 duc la biserică, nu-mi îndeplinesc o datorie de conştiință. Cât timp fiul meu va depinde de mine, eu îl voi educa în spirit religios!"[23].

Pentru plăcerea cititorului, am ales câteva fapte anecdotice care pledează în favoarea conduitei meritorii a acestor părinți inflexibili care, în ciuda amenințărilor şi piedicilor puse de şcoală, nu cedează nici într-un fel când e vorba de participarea copiilor lor la serviciile divine.

Siauliai. în octombrie 1974, învățătoarea de la clasa a Vll-a B de la Şcoala secundară „J. Janonis" a obligat-o pe eleva Vaikute să urmeze un curs de ateism. Mama fetei, aflând de lucrul acesta, s-a prezentat la învățătoarea

clasei şi i-a cerut să-i spună pentru care motiv fata ei trebuie să primească lecții de ateism la scoală. „După registrul nostru, ea se duce la biserică", i-a explicat învățătoarea. „Suntem catolici, şi fata mea nu va urma un asemenea curs." „Nu m-aş mira dacă ai fi vreo bătrânică, dar eşti tânără, de ce îți educi atât de prost copiii? Vrem ca ei să fie atei, acesta este motivul pentru care le inculcăm ateismul încă din leagăn..." „Nu, copiii mei nu vor fi niciodată atei!" i-a replicat mama[24].

în ziua de Crăciun 1976*, Jonas Jurevidus, elev în ultima clasă, părăsi şcoala, după prima oră, şi se duse la biserică, în aceeaşi zi, profesorul le trimise părinților lui următoarea notă: „Dragă domnule şi dragă doamnă Jurevicius, astăzi, 25 decembrie, fiul dumneavostră Jonas a plecat de la şcoală după prima oră de curs şi a lipsit de la trei ore. Vă rog să îmi spuneți unde s-a dus fiul dumneavoastră." Semnat: profesorul B. Silanskiene.

Părinții răspunseră: „Dragă domnule profesor, ne întrebați de ce fiul nostru, elev în clasa dumneavoastră, a părăsit şcoala în ziua de 25 decembrie din acest an. Ziua de 25 decembrie este o sărbătoare religioasă pentru creştinii din lumea întreagă. Familia noastră este credincioasă, fiul meu este credincios şi, ținând seama de libertatea religioasă garantată de Constituție, el a părăsit şcoala pentru a se duce la biserică, deoarece, pentru catolici, este o zi de sărbătoare obigatorie!" Semnătura tatălui: Mecislovas Jurevicius^.

fovtinga. La 16 ianuarie 1975, în clasa a IX-a a Şcolii secundare a avut loc o adunare a părinților. Diriginta clasei le-a reproşat părinților că nu-şi înscriu copiii în Comsomol. „Ne străduim să facem din copii nişte buni comsomolişti şi nişte cetățeni exemplari; voi, părinții, aveți datoria să interveniți pe lângă copiii voştri ca să intre în Comsomol." „Faceți-o dumneavoastră, răspunse o mamă. învățați-i pe comsomolişti să fie cinstiți şi să se poarte cum se cuvine. Atunci, exemplul lor îi va influența poate pe copiii noştri şi nu va mai fi nevoie să se recurgă la constrângere; atunci se vor înscrie ei înşişi în Comsomol." „Dar voi nu-i obligați pe copii să stea în genunchi în fața altarului?" replică diriginta Pempiene. „Nimeni nu-i obligă, răspunse răspicat mama. Fiica mea s-a dus întotdeauna la biserică pentru că aşa a vrut ea şi se duce ca să se roage.. ."[2f>]

Kapsukas. Găsind o foaie cu „Tatăl nostru" scrisă de eleva L.

Zilinskaite, profesoara Jasinskaite se adresă dirigintei clasei, Skrobliene.

în URSS, ziua de 25 decembrie este zi de lucru.

Aceasta îi ordonă fetei, tratată drept „animal parazit", să se prezinte la şcoală, a doua zi, cu mama ei. A doua zi, profesoara o întrebă pe mamă dacă foaia scrisă era cu adevărat opera fetei ei, dacă îşi obliga fata să se ducă zilnic la biserică, etc. „Da, foaia a fost scrisă de fata mea. în ceea ce priveşte frecventarea bisericii, nu cred că eu o constrâng în vreun fel să o facă. Se duce pentru că aşa vrea ea şi chiar face parte din cor", răspunse, liniştită, mama. „Faceți-o să stea acasă, o sfătui profesoara. Să-şi petreacă timpul luând parte la organizarea cluburilor... Şi eu voi încerca să o conving să nu se ducă la biserică..." „Asta n-o voi face niciodată, răspunse doamna Zilinskaite. Nu am de gând să contribui la îndepărtarea forțată a lui Dumnezeu din sufletul copiilor.. ."[27]

Extras dintr-o scrisoare. O mamă se adresează redacției ziarului *Pionierii Lituaniei,* scriind: „De ce în zilele noastre, când lumina ştiinței e atât de puternică, oamenii nu văd lumina transcendentă care emană de la Dumnezeu? Mamele care nu-şi învață copiii să-L cunoască pe Dumnezeu mă întristează. Eu cred din adâncul inimii mele în Dumnezeu şi doresc copiilor mei să creadă şi ei în El. Simt că, dacă, într-o zi, copiii mei s-ar despărți de Dumnezeu, aş prefera să-i văd morți!". Publicând acest extras, redactorul de la *Cronica* adaugă: „Ateii îi tratează drept fanatici pe părinții care apără credința copiilor lor. Dar, în realitate, oare fanatic nu este tocmai cel intolerant care îi persecută pe cei ce nu gândesc ca el?"[28]

Povestea părinților Sileikis. La 18 decembrie 1973, un anume S.

Kuliavic*ius a fost trimis la domiciliul catolicului Juozas Sileikis, din *Siauliai,* ca să încerce să-1 convingă să nu mai practice religia, cel puțin în aparență.

Sileikis îi răspunse că nu îşi va ascunde niciodată sentimentele. La începutul lui decembrie, profesorul de la clasa Xl-a B de la Şcoala secundară nr. 5 din Siauliai le pretinse elevilor neînscrişi în Comsomol să ceară părinților să explice în scris de ce copiii lor nu făceau parte din oraganizațiile tinerilor comunişti. Juozas Sileikis i-a răspuns: „Fiica mea, Virginia, este credincioasă şi, cum nu vreau să fiu ipocrit, ea nu se va înscrie în Comsomol".

in ziua de 26 decembrie, J. Sileikis a fost convocat, din nou, la o adunare a părinților elevilor. Mai întâi, s-a discutat purtarea fiului său Leonas, care împărțise manifeste anticomuniste în localitate, învățătoarea Kauniene i-a reproşat lui J. Sileikis „stupiditățile spuse" la întrunirile precedente. Pedagoga s-a plâns de faptul că mai avea încă mulți elevi credincioşi. După trei zile, ea s-a dus, însoțită de avocatul Petrauskiene şi de judecătorul Norviliene, la J. Sileikis, cu intenția de „a-i reeduca" familia.

„Când ai fost ultima oară la biserică? 1-au întrebat eî pe Leonas. Citeşti Evanghelia?" „Mă duc la biserică duminica şi acolo ascult ce se citeşte din Evanghelie." „De ce credeți orbeşte în Dumnezeu?" 1-au mai întrebat ei pe stăpânul casei. „Ateii, într-adevăr, nu cred orbeşte. Mulți dintre ei n-au citit nici catehismul şi totuşi strigă sus şi tare că Dumnezeu nu există." „Cine te obligă să fii atât de dur?" 1-au întrebat „bunii apostoli" pe Juozas Sileikis. El răspunse fără ocolişuri: „Religia".

La 27 mai 1974, Leonas Sileikis a fost convocat de direcția şcolii pentru a i se discuta viața religioasă. Tatăl lui Leonas, care nu fusese chemat de direcție, veni şi el la discuție. La această şedință participau locțiitoarea directorului, Misiuniene, profesorul Jakimciene şi alți cinci profesori. Leonas a fost întrebat dacă a citit cărțile pe care i le dăduse profesorul. „Da, spuse el, pe toate şase." „Ce crezi despre aceste cărți?" „Sunt neadevărate şi calomniatoare", răspunse Leonas. Profesoara Misiu- niene îl întrebă pe Leonas de două ori: „Renunți la religie?" „Cred în Dumnezeu şi voi continua să cred", a răspuns băiatul. După ce i-a spus elevului să plece, profesoara Misiuniene i-a explicat lui Juozas Sileikis răul pe care religia îl constituie pentru copii. „Nu-i adevărat, religia nu-i vătămătoare, a spus tatăl băiatului. Acum, când religia e călcată în picioare, elevii nu-i mai respectă pe profesori, fumează, înjură, se îmbată şi duc o viață uşuratică. Iată fructele ateismului!" „Astăzi, cei ce se duc la biserică nu sunt mulți; e bine să faci ceea ce face majoritatea", interveni profesorul Jakimciene. „Numai un mort este dus de curent; omul viu înoată întotdeauna împotriva curentului..." „Tu, cu religiozitatea ta, vei pune piedici studiilor copiilor tăi", bolborosi profesoara Misiuniene încercând să-1 convingă. „Nu eu sunt cel ce le voi pune piedici, ci voi, ateii. Ar trebui să fiți pedepsiți pentru că persecutați un copil din pricina credinței sale..."29

* *

în afară de aceste cazuri de eroism familial, există şi abandonări, retrageri, compromisuri deplorabile. Unii părinți nu au curajul de a-i înfrunta direct pe atei şi fac un fel de joc dublu. Sunt „intelectualii" citați în *Raportul* aceluiaşi Iliiciov, care, „la locul de muncă, fac pe ateii", dar care,

Fotografia acestor patru copii ce stau în genunchi a fost publicată în ziarul tineretului „Komsomolskaia pravda" din 29 noiembrie 1963, cu legenda: „Aceşti copii nu au făcut nimic rău. Ei au fost puşi să stea în genunchi de părinții lor penticostali... Cei patru copii pe care îi vedeți aici au fost scoşi de sub paza credincioşilor fanatici..."

Cei douăzeci şi cinci de copii ai credincioşilor L N. Pavlov, A.M. Vatulko, W.A. Kasper şi V.M. Vatulko; părinții lor au fost condamnați, suportând rigo- rile decăderii din drepturile lor părinteşti, pentru că au dat copiilor lor o edu- cație religioasă.

ajunşi acasă, respectă ritualurile religioase, frecventează biserica, îşi botează copiii, se căsătoresc cu preot..."

Există şi părinți timorați cărora le este frică să-şi revendice drepturile lor părinteşti într-o societate intolerantă şi represivă. Fără să-şi dea seama, această categorie de părinți terorizați de atei contribuie la distrugerea religiei. „Când copiii îi întreabă dacă trebuie sau nu să se înscrie în comsomol - remarcă *Cronica Bisericii Catolice din Lituania* (nr. 4/1972) - adeseori părinții lor, deşi credincioşi, îi sfătuiesc să o facă, de teama de a nu le fi persecutați copiii: „înscrie-te, dragul meu... Ce altceva poți face în vremurile astea?..." Şi, procedând astfel, ei îşi împing copiii spre ipocrizie şi corupție spirituală. O mare parte dintre aceşti tineri îşi pierd credința, şi părinții nu înțeleg că ei înşişi sunt cei care, de teama persecuțiilor, au nimicit viața religioasă din sufletul copiilor lor. Există şi părinți care, de teama represaliilor sau chiar din servilism, nu îndrăznesc să-şi apere copiii atunci când aceştia sunt constrânşi să acționeze împotriva religiei"[30].

4. Mamele - victime ale opresiunii

In ianuarie 1976, Consiliul părinților de prizonieri CEB trimise conducătorilor sovietici un lung *Apel cu prilejul Anului Nou,* pentru a le aminti, în detaliu, toate „peripețiile" prin care a trecut, recent, Biserica baptistă neînregistrată. Deşi anul 1975 a fost proclamat „Anul internațional al femeii" şi a fost marcat, în URSS, printr-o amnistie, multe femei nevinovate zac încă în spatele gardurilor de sârmă ghimpată: Dina losipovna Kravcenco, nscută în 1941, condamnată la patru ani de închisoare în regim general la Ust-Labinsk P/Ya 68/3 din regiunea Krasnodar; Olga Gheoghievna Nikora, născută în 1950, condamnată la cinci ani de lagăr în regim general şi la trei ani de exil, deportată la Odessa, 311124, detaşamentul 2, brigada 10; Elia Valterovna Kasner, născută în 1949, condamnată la trei ani de lagăr în regim general în regiunea Alma-Ata, st. Gemolgan OUTCH LA 155/3 „5"; Lidia Alexandrovna Korganeț, născută în 1932, condamnată la patru ani de deportare într-un lagăr cu regim sever, în oraşul Gomei, OUTCH p/ia 15/4; etc., etc.

In Apel se subliniază că, în ultimul timp, se constată „o segregație sistematică față de mamele credincioase cu familii mari", căci multe dintre ele nu primesc primele de naştere şi distincția de „mamă eroină". In acest fel, ele

sunt lipsite de avantajele materiale acordate mamelor care nu cred în Dumnezeu, fapt ce reprezintă „o clară încălcare a drepturilor lor".

Iată câteva exemple:

1. Serafima Anatolievna IUDINȚEVA, ce a locuit în oraşul Gorki (acum locuieşte în provincia Doneț, în oraşul Harțisk, pe strada Lermontova 63), are zece copii, în mai 1973, ea a adresat Sovietului regional Lenin din oraşul Gorki întrebarea: „De ce nu mi s-a dat prima de natalitate?" Inspectorul MARUŞENKO i-a răspuns: „Soțul dumneavoastră este credincios; în 1966, a fost condamnat la trei ani de închisoare pentru activitatea sa religioasă.

Comitetul executiv a refuzat să vă dea această primă." în registrul în care sunt trecute mamele cu mulți copii, în dreptul numelui ei, scria: „Nu figurează printre cele ce beneficiază de primă". Mutându-se în oraşul Harțisk, la 20 ianuarie 1976, ea s-a adresat sovietului orăşenesc, ridicând problema alocației pentru cel de-al zecelea copil al ei şi a primei de natalitate. Inspectorul a întrebat-o: „Eşti credincioasă? Baptistă?" Ea a răspuns că da. „în acest caz nu vei lua nici o alocație."

2. Tail DUBIȚKAIA, domiciliată în teritoriul Stavropol, în oraşul Cerkessk, strada Krîlova 4, nu a primit alocație pentru copiii ei. Când a adresat autorităților responsabile întrebarea: „Din ce cauză nu mi se dă alocația?", i s-a răspuns: „Ți-ani dat-o, fără să ai dreptul, câțiva ani în şir; ar trebui să ne restitui banii..."

3. Nadejda Nikiticina KIRIIIUK, domiciliată în Voroşilovgrad, pe strada Cernomorskaia 79, are 5 copii, în decembrie 1975, ea a fost convocată la Comitetul executiv regional pentru o discuție pe tema atribuirii primei de natalitate. Câțiva membri ai comisiei au început să râdă de ea: „Pentru ce să-ți acordăm această primă? Doar te pregăteşti să-ți creşti copiii în spirit creştin, nu-i aşa?" Până Ia urmă, i s-a anunțat că nu putea pretinde acest ajutor material.

Din acelaşi motiv au fost lezate şi mamele:

4. Olga Ivanovna GOLUB, cu şase copii, domiciliată în Voroşilovgrad 43, pe strada Vîsotnaia nr. 41.

5. Alexandra KOSORESOVA, mamă a zece copii.

6. Valentina FEDORCENKO, din Omsk, mamă a opt copii mici. Nu numai că i-a fost refuzată prima de natalitate, dar i s-a luat şi locuința, într-a- devăr, casa soțului ei, deținut, i-a fost confiscată. Altor mame cu mulți copii li s-au dat amenzi.

Discriminare m dreptul la muncă

Cei ce cred în Dumnezeu îndură persecuţiile regimului nu numai în închisori sau în lagărele de muncă, ci şi în libertate. Una dintre cele mai grave violări ale Constituţiei URSS este „lipsa dreptului la muncă", aşa cum arată următoarele cazuri;

— La Krivoi Rog, în provincia Dnepropetrovsk, Antonina Mihailovna Karateva s-a convertit la vârsta de 53 de ani, devenind astfel membră a Bisericii. Din nefericire, ea şi-a împărtăşit bucuria tovarăşilor de muncă, fapt ce a făcut-o să-şi piardă postul de contabilă; i s-a atribuit postul de portar.

Deşi suferea de inimă, i s-a încredinţat sarcina de a face curăţenie în curte; biata femeie nu a rezistat la acest regim atroce şi a murit înainte de vreme.

— în satul Kvasikovo, din provincia Rovno, Lida Keţik a fost dată afară din uzină, din pricina credinţei ei în Dumnezeu.

— Calinei Moiseevna Ogorodnik din Vinniţa, Ucraina, al cărei soţ se află în închisoare, şi care are în grija ei opt copii, i s-a refuzat munca de femeie de serviciu, nedându-i-se nici măcar o jumătate de normă.

— în orăşelul Gogolevo, aflat în apropiere de Mirgorod (RSS Ucraina), Evdokia Timofeevna Pohodun a fost convocată de secretarul regiunii Bogacevski, care, lovind tare cu pumnii în masă, i-a urlat: „Dă o declaraţie în care să spui că nu există Dumnezeu, altfel te concediem". Femeia credin- cioasă a refuzat să facă asta şi a fost concediată de tovarăşa Ceaika, directoarea farmaciei în care lucra ca funcţionară, în acelaşi orăşel, Anna Nikiforovna Skliar, care îndeplinea funcţia de paznic, a fost chemată la locul de muncă şi i s-a spus: ,.Du-te la Comitetul regional şi făgăduieşte că nu vei mai frecventa adunările de rugăciune; dacă nu faci asta, te dăm afară". Skliar refuză să se supună. Ameninţarea fu pusă în aplicare.

— în oraşul Kiev, Zoia şi Liudmila Dubînin, două infirmiere, au suferit represiuni în mai multe rânduri şi au fost date afară din serviciu la l februarie 1975.

— La Voroşilovgrad, credincioasa I.D. Korotune lucrase opt ani fără întrerupere la farmacia securităţii. Primise mulţumiri, prime şi titlul de ..muncitor emerit". Aflând care îi erau convingerile religioase, directorul Gorşkolepov şi inspectorii Balanov şi Grigoriev i-au spus:

Grigoriev: „Faci rău ţării. Nu eşti de nici un folos."

Gorşkolepov: „N-ai ce căuta aici. Locul tău e pe lună. De altfel, vă vom trimite pe toţi acolo." Şi a adăugat: „îţi las cincisprezece zile; caută-ţi de lucru şi

pleacă".

Discriminarea loveşte „la toate nivelurile". Sub cele mai variate pre- texte, femei credincioase, cu studii secundare şi superioare de specialitate, nu-şi găsesc slujbă sau sunt constrânse să accepte posturi ce nu corespund profesiei pentru care se pregătiseră.

1. Elena P. Poliakova, profesoară de limbi străine, a trebuit să se mulţumească să întreţină focul la cazane, în oraşul Şahunia.

2. Nadejda Ivanova Vins, profesoară de engleză la Kiev, a devenit controloare de bilete şi vânzătoare de îngheţată, din pricina soţului ei, pastorul Gheorghi Petrovici Vins, condamnat pentru activitate religioasă.

3. Zinaida Kozakova, în ciuda studiilor sale superioare, lucra într-o uzină. Tovarăşii ei de muncă organizară, chiar în uzină, un fel de tribunal ca să o judece pentru credinţa sa în Dumnezeu... O calomniară şi o dădură afară din întreprindere. Zina izbuti să intre într-un complex industrial de încălţăminte. Inginerul şef fu prevenit că este credincioasă. Ca urmare, ea fu concediată şi de aici chiar în aceeaşi zi. Când se adresă unui jurist, căruia îi spuse toate necazurile sale, acesta ridică braţele spre cer şi îi declară: „Nu vă mai rămâne decât o ieşire: să renunţaţi la credinţa în Dumnezeu[1]'.

4. Uliana Sergheevna Ghermaniuk, absolventă a facultăţii de medicină, a lucrat ca femeie de serviciu, apoi ca paznic şi, până la urmă, a fost concediată.

Familiile prozonieiilor

în perioada 1961-1975, aceste familii cu mulţi copii erau condamnate să moară de foame, „în ciuda principiului stabilit în secolul al XX-lea, conform căruia copiii nu răspund de delictele părinţilor - scriu autorii *ApeMui* - ei erau, de fapt, aspru pedepsiţi, căci reprezentanţii Puterii nu le acordau nici un fel de asistenţă." Lipsiţi de un tată care să le aducă hrana zilnică, „toată greutatea întreţinerii lor revenea mamelor, care trebuiau să-i ţină locul şi, totodată, să se ocupe de toate lucrurile de care aveau nevoie micuţii, acum orfani, al căror număr varia între şase şi cincisprezece, în fiecare casă". Aceste mame credincioase - ca toţi creştinii, de altfel - erau copleşite de amenzi, urmărite de justiţie pentru a li se lua drepturile de

mamă, supuse fără încetare la „necontenite incursiuni făcute de agenţii furioşi ai ordinii publice, de delegaţii Ministerului de Interne şi ai Miliţiei, totul sub controlul obligatoriu al reprezentanţilor KGB-ului." Să luăm câteva fapte, aşa cum ne sunt prezentate în document:

— La Voznesensk, în provincia Odessa, când a fost arestat credinciosul Nikolai Erofeevici Boiko, s-a făcut o percheziţie. Copiii au fost căutaţi până şi în pod şi au fost urmăriţi cu maşinile pe străzi. Mama lor, Valentina Ilinicina, ce se

pregătea să nască, a fost reținută într-o clădire a miliției de dimineață până seara. Cei opt copii mici ai ei au fost timorați îngrozitor.

— La Taşkent, pe strada Baisunskaia 58, în absența mamei, nişte colaboratori ai procuraturii şi câteva alte persoane au făcut o percheziție în apartamentul deținutului N.P. Hrapov. De frică, copiii se ascunseseră sub paturi, de unde au fost scoşi fiind traşi de mâini şi de picioare, învățătoarea de la şcoală, Zopolunina, care asista la scenă, exclamă: „Ah! cât sunt de palizi!" Când percheziția luă sfârşit, copiii fură supuşi unui interogatoriu pe probleme legate de biserică.

— La Omsk, în iunie 1974, s-a făcut o percheziție în apartamentul familiei Kosoresova, cu domiciliul pe strada Severnaia 41. (Tatăl este condamnat la cinci ani de deportare în regim sever.) Când s-a terminat percheziția, oamenii puterii au luat-o pe mamă şi au târât-o, trăgând-o de brațe şi de picioare în fața copiilor, până la maşina ce urma să o ducă la una dintre secțiile Ministerului de Interne. Această scenă s-a desfăşurat în prezența unui membru al procuraturii, Pilsşikova, şi la ordinele sale. Cei zece copii, majoritatea mici, s-au agățat de trupul mamei lor, plângând în hohote şi strigând: „Nu ne-o luați pe mama!" Dar inima împietrită a delegatei agenților puterii nu se înmuie şi îngrozitoarea scenă îşi urmă cursul. Printre membrii familiei se afla un băiețel de 10 ani, bolnav de poliartrită, care mergea cu greu şi căruia cea mai mică mişcare îi provoca dureri atroce. Pierzându-şi capul de spaimă şi de durere, copilul alergă cum putu Ia mama lui şi se agăță de trupul ei. Fu smuls fără milă şi împins într-o altă încăpere, închizându-i-se trecerea.

— La Suma, o localitate din provincia ce poartă acelaşi nume, la 19 august 1975, pe la ora şapte seara, milițienii, escortați de deputatul sovietului orăşenesc, făcură o percheziție la credinciosul N.I. Koplik, atunci când copiii erau singuri acasă. Milițienii ceruți să li se dea documentele.

Copilul cel mai mare, un băiat de 15 ani, le răspunse: „Nu-i nimeni acasă, iar eu nu ştiu nimic". Apoi, alergă în curte şi strigă: „Ajutor!" Milițienii se

repeziră să-1 prindă. După ce 1-au prins, au început să-i răsucească brațele, în spatele unui zid se afla câinele. Un milițian îşi scoase revolverul cu intenția de a-1 omorî, înlemniți de groază, ceilalți copii, Petea, Misa, Vova, Liuba şi micuțul Pavlik, care nu avea decât trei ani, alergară în curte.

Temându-se că se va întâmpla o nenorocire, Petea strânse în brațe câinele şi începu să strige ca să dea alarma în vecini. Tocmai atunci, se întoarse acasă mama şi întrebă: „Ce s-a întâmplat? Cine sunteți? Ce faceți aici?" Femeia fu dusă cu forța la miliție, unde se încercă reținerea ei pe timp de cincisprezece zile. Cum era bolnavă, fură nevoiți să-i dea drumul după două ore şi jumătate,

dar îi reținură cartea de indentitate. A doua zi, M.M. Koplik se duse la miliție să se plângă de abuzurile comise. Dar ea îl auzi pe şeful miliției, locotenentul Kimcenko, cum urla pe coridor: „Baptiştii nu merită nici un fel de milă! Ar trebui omorâți cu toții!" Făcu apel la MVD*-ul provincial, plângându-se de amenințările şi acțiunile miliției. I se răspunse sec: „Nu s-a constatat nici un fel de abuz care să fi fost comis de agenții puterii".

„Cazurile de represiune la care se dedă puterea împotriva familiilor sunt atât de numeroase încât ne este cu neputință să le enumerăm pe toate în această scrisoare, spune Consiliul părinților. Nu putem însă încheia acest capitol fără să menționăm nefericirea copiilor aduşi în situația de a fi orfani.

Oare se poate neglija sau minimaliza suferința pe care ei o încearcă atunci când îşi văd colegii bucurându-se de prezența tatălui lor şi beneficiind de ocrotirea, de solicitudinea şi de dragostea lui? Copiii deținuților sunt lipsiți de această fericire prin voința celor ce dețin puterea şi forța în stat."[31]

NOTE

1. Citat din „Situația religioasă în URSS", Bruxelles, 1965, pag. 59-60.
2. Cf. *Buletinul* CEB, nr. 34/1976, Moscova.
3. *Ibid.,* nr. 28/1975.
4. Cf. *Catacombes,* nr. 65/15 februarie 1977.

* Siglă în limba rusă pentru Ministerul Afacerilor Interne.

5. V.I. Lenin: „4 martie 1920, pentru ziua internațională a muncitorilor", în *Protida,* 8 martie 1920, ediție specială.
6. V.I. Lenin: „Convorbiri cu Clara Zetkin", articol citat după Herve Blanchard: „Comunismul față de familie", în *Catacombes,* nr. 76/15 ianuarie 1978.
7. Cf. *Cronica Biseiicii Catolice din Lituania* (CECL), nr. 15/august-septembrie 1975.
8. *Nanka i religbia* (Ştiința şi religia), nr. 5/1974, Moscova.
9. Iată, conform raportului făcut de directorul scolii de la colhozul „Drumul lui Lenin", din raionul Grodno, una din lecții: ,.Tema lecției, «Originea omului», este pregătită de profesorul de biologie T.V. Malevici si de mine. Am făcut următorul plan al lecției: 1.

Legendele popoarelor antice asupra originii omului. 2. Oare asemănarea dintre om şi animale este întâmplătoare? în ce constă această asemănare? 3. Munca a născut conştiința şi 1-a creat pe omul modern. T.V. Malevici a explicat auditoriului său teoria lui Darwin şi a dat exemple care dovedesc că omul vine din lumea animală." (Extras din articolul „învățământul de propagandă ateistă" de Luciile Fontvieille, în *Catacombei,* nr. 36/15 septembrie 1974.)

10. *Ibid.*
11. *Ibid.*
12. *Ibid.*
13. Cf. articolul „Trebuie să formăm nişte luptători activi", citat în lucrarea mea *„în străfundul abisului",* Apostolat des Editions, 1976, pp. 187-188.

14. Cf. *Semfa i skola* (Familia şi şcoala), nr. 3/1964, p. 29.

15. Cf. ***Rabotnifa,*** nr. 3/1963, în „Situaţia religioasă din URSS", p. 67.

16 „Scrisoare deschisă" adresată lui Ph. Potter, secretar general al COE, în *Catacombes,* nr. 77/15 februarie 1978: „Pentru botezul la biserică, părinţii copilului sau adultul care se botează trebuie să prezinte actele de indentitate pentru a fi înregistraţi, urmând să trăiască sub ameninţarea represiunilor extra-judiciare. în cazul unui student, de exemplu, represiunea ar putea să se concretizeze prin eliminarea lui din facultate; pentru un profesor, în pierderea slujbei şi revocare. Aceste represalii nu sunt prevăzute de legi, dar, în practică, ţi se interzice să-ţi aduci la îndeplinire datoria creştinească de a „primi" botezul.

17. Cf. documentul „Profanare după moda din Irkutsk", în fascicula nr. 13/1973 din *Arhivele Samizdatuhii,* Miinchen.

18. Richard Wurmbrandt: „Mărturisirile presei sovietice", în *Catacombes,* nr. 61/15 octombrie 1976.

19. A. Levitin-Krasnov: „Copiii credincioşi în URSS". în *Catacombes.* nr. 40/15 ianuarie 1975.

20. *S.O.P.,nr.* 12/noiembrie 1976.

21. *Portes onveiies* nr. 28/1976, Lausanne.

22. Cf. *Nauka i religbia,* nr. 5/1974. Moscova. Citat din Luciile Fontvieille: „Comsomoliştii şi religia", în *Catacombes,* nr. 4315 aprilie, 1975.

23. *CECL,* nr. 9/1974.

24. *Ibid, m.* 14/1974.

25. *Ibid.,* nr. 26/1976.

26. *Văd.,* nr. 22/1976.

27. *Ibid.,nr. 22/1976.*

28. im., nr. 5/1973.

29. M/., nr. 12/1974.

30. Cf, Sergiu Grossu: Op. ci/., p. 173.

31. „Maniriul de nedescris al familiilor de credincioşi din URSS", în *Catacombes,* nr. 76/15 ianuarie 1978.

Partea a doua UNIVERSUL ŞCOLII

IN ŞCOLILE DE STAT

1. Sub semnul ateismului

Noua Contituţie a URSS proclamă categoric că „scopul suprem al Statului sovietic este edificarea unei societăţi comuniste, fără clase", adică a unei societăţi profund antireligioase, şi că una dintre sarcinile esenţiale ale acestui Stat de „tip nou" este „educarea omului în spiritul societăţii comu- niste". Ea reafirmă, prin urmare, ceea ce au susţinut toţi doctrinarii marxişti ai Revoluţiei din Octombrie cu privire la copii, care sunt consideraţi, pur şi simplu, ca fiind

un fel de proprietate a partidului comunist. Din acest punct de vedere, după cum spunea în *ABC-ul Comunismului,* părinții nu au dreptul să-şi crească copiii „după dorința lor", pentru că „nici o ființă nu-şi aparține ei înseşi", ci „societății" şi „genului uman". Şi această societate, radical ostilă religiei, are un „drept primordial şi fundamental în educarea copiilor".[1]

Este vorba, bineînțeles, de o educație ateistă *obligatorie* şi rolul de a forma tânăra generație în „spiritul societății comuniste" îi revine şcolii.

Insistând asupra importanței uriaşe a „educației ateiste încă din copilărie", Leonid Iliiciov declară: „în afară de familie, şcoala şi educația joacă un rol extrem de important. Şcoala este locul de unde se propagă bazele concepției ştiințifice şi ateiste asupra lumii."[2] Acest principiu vital pentru reuşita propagandei marxist-leniniste este legalizat de articolul 25 din noua Constituție, care cere să se organizeze „un sistem unic de învățământ pus în slujba educației comuniste".

Pe de o parte, se impune învățământul ateist, fondat pe activitatea antireligioasă a profesorilor şi a elevilor ce fac parte din cercurile de studii de ateism şi din cluburile tinerilor atei; pe de altă parte, se interzice, se împiedică, se pedepseşte cu brutalitate orice formă de învățământ religios privat, fără să se țină seama de faptul că, în Constituție, este înscrisă libertatea de conştiință.

Societatea sovietică este dominată, imperturbabil, de cea mai implacabilă discriminare religioasă. Universul şcolii este un univers ateu intolerant şi dur. Pentru a anihila ideile religioase ale copiilor şi adolescenților, şcoala nu poate să rămână *neutră.* Ea trebuie să pună în practică hotărârile şi dispozițiile partidului şi ale guvernului, adică să dea tineretului o „educație antireligioasă militantă", insuflându-i o aversiune ireductibilă față de tot ceea ce aparține trecutului şi să-1 facă să înțeleagă „incompatibilitatea şi nocivitatea religiei"^, în *Programul partidului comunist bolşevic panrus* (1934) se putea citi că „însăşi esența şcolii sovietice constă în a fi instrumentul dictaturii proletariatului" şi că „înaltul scop pe care această şcoală şi-1 propune este acela de a creşte o generație capabilă să instaureze definitiv comunismul'"^.

Această viziune despre şcoală „ca instrument al dictaturii proletariatului" este adoptată de întreaga presă sovietică din zilele noastre, de toți propagandiştii cu o pregătire atee imperios necesară Puterii „în lupta sa pentru victoria comunismului".5 Oare nu V. Samsonenko, secretar al comitetului de partid din regiunea Valuiki, a declarat că „unul dintre scopurile principale ale propagandei ateiste este acela de a împiedeca religia să influențeze, în vreun fel, tinerele generații"?^ Ministrul învățământului din Republica Federativă Rusă, E. I. Afanasenko, intens preocupat de ameliorarea sistemului educativ ateu din

şcolile sovietice, îşi termina discursul său de deschidere a anului şcoalar, la 1 septembrie 1963, astfel: „Ministerul învățământului, de comun acord cu celelalte ministere, ca şi cu departamentele şi asociațiile culturale, a luat tot felul de măsuri eficiente care vor permite să se ducă, în şcoli, o propagandă antireligioasă agresivă"[7].

Oricât de mare este agresivitatea propagandei antireligioase şi oricât de strigătoare la cer sunt abuzurile mecanismului coercitiv al învățământului ateu, „rezultatul muncii de propagare a ateismului este nul, el se reduce la zero", se vede nevoit să recunoască un anume L. Cekirlan, în ziarul *Tineretul Moldovei* din 17 ianuarie 1973. Sprijinindu-se pe concepția materialismului dialectic, „institutorii insuflă copiilor o atitudine critică față de religie şi le explică elevilor aberațiile şi relele la care duc superstițiile religioase". Şi atunci? „S-ar părea deci că nu ar mai trebui să existe copii şi tineri care să aibă concepții religioase. Dar, din nenorocire, constatăm că lucrurile nu se petrec chiar aşa!" De ce situația e *asta,* când se constată că „activitatea dusă în acest sens este intensă" şi că „formele, metodele şi

procedeele folosite pentru realizarea unei educații ateiste sunt foarte variate?" „Iată întrebarea pe care o punem institutorilor, scrie Celdrlan. Ei ridică din umeri şi nu ştiu să ne răspundă: *înainte constatam în munca noastră oarecari succese, în prezent muncim în van!* Am încercat să vedem împreună motivele pentru care această muncă asiduă nu mai aduce roade. Facem în continuare ceea ce făceam şi acum doi ani, şi aceleaşi metode sunt planificate şi pentru viitor. Numai că se pare că aceste forme de propagandă, care mai interesau încă până nu demult, nu mai au aceeaşi forță de atracție, în prezent, cercurile, lecțiile, seratele nu sunt frecventate decât de copiii care nu cred în Dumnenzeu.. ,"[8]

Da, educatorilor comunişti // *separe* că eşecul Şcolii fără Dumnezeu este indiscutabil şi că munca dusă pentru răspândirea ateismului nu are *nici im rezultat.* Ca şi lor, şi nouă ni se pare că autoritățile sovietice ce urmăresc cu încăpățânare proiectul satanic de a impune copiilor creştini, cu forța, învățământul lor vizibil antireligios, se dovedesc incapabile să le insufle principiile fragile ale ateismului pretins „ştiințific". Chiar dacă pentru *Sovetskaiapravda* din 26 septembrie 1971 „toți credincioşii... trebuie să fie eliberați de jugul prejudecăților religioase şi să devină atei activi", credincioşii au ales şi aleg mereu calea adevărului lui lisus Hristos şi nu calea ateismului mincinos. Şi, în virtutea acestui adevăr absolut, ei nu încetează să-i învețe pe copiii lor Cuvântul lui Dumnezeu: „Fiul meu, dacă păcătoşii vor să te atragă de partea lor, nu te lăsa câştigat de ei... Nu porni la drum cu ei, întoarce-te de pe

drumul lor; căci paşii lor aleargă spre rău şi ei se *grăbesc să verse sânge.* *

2. Opoziția părinților

Opoziția părinților creştini față de formidabila presiune a învățământului materialist-ateu exercitată asupra copiilor lor este pusă în evidență de numeroase documente ce provin din URSS.

într-o petiție trimisă la 20 aprilie 1972 secretarului general al Comitetului Central a! PCUS, Leonid Brejnev, ministrului Educației Publice, Furțeva, şi Preşedintelui Afacerilor Religioase, Kuroedov, optsprezece tați şi mame din parohia lituaniană Adutiskis declară: „Pentru educația copiilor

' Proverbe, l, 10,15-16,

suntem răspunzători noi, părinții, în fața lui Dumnezeu şi a societății. Dar s-a văzut că şcoala sovietică nu este în stare să-i învețe pe copii decât să citească şi să scrie, fără să izbutească să le inculce un mod bun de comportare în viață... Vrem ca fiii noştri să asculte nu numai adevărurile proclamate de atei, ci ca ei să-L cunoască pe Dumnezeul cel adevărat şi Biserica întemeiată de El."[9]

La rândul lor, cei 540 de „reprezentanți ai catolicilor din Lituania" cer Prezidiului Sovietului Suprem al RSSL, în august 1973, să „închidă calea discriminării religioase" în şcoli, să nu mai fie „denigrată religia cu scopul de a o face odioasă" în ochii copiilor şi să pună capăt „propagandei antireligioase înverşunate", care nu ezită „să deformeze faptele, să lanseze acuzații nedrepte, să-i ridiculizeze şi să-i umilească pe credincioşi".

„Religia este condamnată, în timp ce ateismul este inculcat, cu forța, tuturor, protestează ei. Care sunt urmările acestor acțiuni? Lenin a spus că justețea ideilor şi a ştiinței trebuie să fie dovedită de practică. Se împlinesc aproape 30 de ani de când, în Lituania, noua generație şi întreaga societate sunt cultivate în spiritul ateismului. Atât la şcoală, cât şi în afara şcolii, în toate activitățile vieții cotidiene, ateismul este ridicat în slăvi, pe când religia este ridiculizată. La gazetele de perete din şcoli se pun caricaturile credincioşilor. Elevii care se duc la biserică sunt supuşi la interogatorii, terorizați şi, uneori, pedepsiți, aşa cum i s-a întâmplat Aureliei Racinskaite, care a primit notă proastă la purtare „pentru că se ducea la biserică". La ce rezultate a dus această educație atee cu care a fost hrănit tineretul atât de mult timp?

„Dacă, înainte de introducerea educației atee în Lituania, furturile, atentatele la viața omului şi violurile erau foarte rare,acum aceste fapte se produc zilnic. Pentru delincvenții tineri, a trebuit să se creeze celule speciale în birourile miliției. Niciodată, în Lituania, alcoolismul, omorul, minciuna, necinstea, refuzul îndeplinirii datoriei nu au fost mai răspândite ca în aceşti

ultimi ani, Peste tot se constată lipsa conştiinței, la funcționari, în magazine, în fabrici, în birourile administrative, în spitale. Practica a demonstrat că educația ateistă n-a fost în măsură să sădească în sufletul tinerilor principii sănătoase de morală şi că propaganda atee n-a izbutit să ridice nivelul moral al societății."[10]

De asemenea, cei 14284 de semnatari* ai „raportului" adresat, în martie 1973, ministrului Educației Publice din Lituania şi delegatului Consiliului Afacerilor Religioase, K. Tumenas, denunță cu fermitate cazurile de „violare a conştiinței elevilor" într-o şcoală care „urmăreşte nu instruirea şi educarea copiilor, ci să-i facă atei":

„Cea mai mare nenorocire este ateismul care li se bagă elevilor în cap cu forța. Ni se spune că, în Uniunea Sovietică, religia este privată şi că, prin Constituția URSS, libertatea de conştiință le este garantată tututor oamenilor, dar asta nu se vede în viața de zi cu zi. Elevii practicanți ai religiei sunt luați în râs; sunt batjocoriți şi caricaturizați în gazetele de perete de la şcoală. Li se confiscă medalioanele şi cruciulițele. Uneori, profesorii vin să-i caute la biserică, chiar şi în timpul slujbelor de înmormântare. Elevii credincioşi sunt obligați să-şi renege oral şi în scris propriile lor convingeri şi să deseneze caricaturi nelegiuite. Cei care refuză să o facă primesc note sub cele de promovare.

Profesorii îşi obligă elevii credincioşi să intre în organizațiile sau în cercurile ateiste. Unii profesori îşi ocupă toate orele de curs făcând propagandă ateistă. Ateismul este predicat atât în şcoală, cât şi în afara şcolii, ridiculizându-se intenționat şi deformându-se, cu bună ştiință, credința catolică. Uneori, elevului i se scade nota la purtare la «suficient» doar pentru că se duce Ia biserică. Convingerile religioase ale elevilor sunt trecute în caracterizarea ce li se face şi intrarea lor la universitate devine, din acest motiv, mai dificilă. Adeseori, elevii trebuie să răspundă la chestionare privitoare la credințele lor religioase. Nu putem înțelege de ce este nevoie de această pătrundere, cu forța, în conştiința copiilor. Unii elevi care nu vor să-şi mărturisească credințele religioase răspund la întrebări în mod evaziv. Care e folosul lor?

Nu am menționat decât câteva exemple de violare a conştiinței elevior, dar ele sunt de ajuns pentru a arăta că primul scop al şcolii sovietice nu este instruirea sau educarea elevilor, ci ateizarea lor. O asemenea *«educație»* distruge autoritatea şcolii şi aduce elevilor un grav prejudiciu.

Am obosit de atâta ateizare obligatorie şi ea cere o reacție: oamenii întorc spatele ideilor care le sunt vândute cu forța. Cum se poate justifica acest comportament din şcoli, ținând seama de faptul că, în Constituția URSS,

Din care 25% erau elevi.

este proclamată libertatea conştiinţei? Cerem Ministerului Educaţiei să pună capăt repetării unor asemenea practici şi ca nimeni să nu mai pună piedici libertăţii de conştiinţă."[11]

Documentul cel mai emoţionant, cu privire la reacţia părinţilor împotriva „ateizării obligatorii" a copiilor în şcoala sovietică, este *„Scrisoarea către un învăţător",* pe care am găsit-o în *Cronica Bisericii Catolice din Lituania* nr.7/1973. Nemulţumit că-şi vede copiii obligaţi să vorbească, să scrie şi să acţioneze în dezacord cu propria lor conştiinţă şi cu principiile morale ale educaţiei religioase primite în familie, „un ţaţă" scrie, cu sinceritate, învăţătorului:

„Dragă domnule învăţător,

Suntem, amândoi, fii ai aceleiaşi naţiuni lituaniene; suntem uniţi nu numai prin sânge, limbă şi cultura moştenită din străbuni, ci şi prin grija noastră pentru viitorul naţiunii,

Viitorul naţiunii noastre este reprezentat de *copiii noştri.* Amândoi veghem asupra lor, cu speranţă, nelinişte şi dragoste. Eu asupra copiilor mei. Tu, asupra copiilor tăi, asupra alor mei şi asupra multor altora care, în fiecare zi, vin la scoală. Viitorul naţiunii noastre depinde de ceea ce le dăm acestor copii, de felul cum îi pregătim pentru viaţă, de felul oamenilor pe care îi facem din ei. Din acest motiv, marea răspundere a viitorului lor apasă pe umerii noştri.

Conştient de această mare răspundere şi cunoscând bine care sunt îndatoririle mele de tată, mă străduiesc să întipăresc în mintea copiilor mei, încă de la cea mai fragedă vârstă, *principiile care le vor îngădui să fie, de-a lungul vieţii lor, drepţi, cinstiţi şi puternici.* Am moştenit aceste principii de la părinţii mei şi, după ce le-am experimentat în viaţă şi analizat cu mintea, le-am adoptat în deplină conştiinţă. Conştiinţa mă obligă să transmit copiilor mei ceea ce e bun şi necesar. De altfel, am şi tot dreptul să o fac; Noi, părinţii, am dat viaţă copiilor, i-am crescut, i-am hrănit, i-anv îmbrăcat şi i-am îngrijit când au fost bolnavi. Nimeni nli mă împiedică să-mi îmbrac copiii cum vreau şi nici să le dau cutare sau cutare aliment care, după părerea mea, le este indispensabil: deci *nimeni nu are dreptul să mă împiedice şi să-mi interzică să transmit copiilor mei principiile morale şi ideologice care, conform convingerilor mele, sunt indis- pensabile omului!* Ştiu că oamenii nu trebuie să mintă, să fure, să omoare, să înşele. Mă străduiesc să întipăresc în mintea copiilor mei aceste principii

ale mele. Ştiu că e mai bine să fii cinstit şi acest lucru vreau să-1 înţeleagă şi copiii mei. Mai ştiu şi că, pentru a rămâne cinstiţi, trebuie să luptăm împotriva slăbiciunilor, viciilor şi tentaţiilor din această lume. Ii pregătesc pe copiii mei pentru această luptă. Şi, din experienţa pe care am dobândit-o în viaţă, am tras concluzia că această luptă este mai eficace când omul simte răspunderea pe care o are nu numai faţă de oameni, ci şi faţă de Dumnezeu; când simte că actele sale nu au numai o valoarea temporară, tranzitorie, ci şi una veşnică; când ascultă nu numai de legi, ci şi de propria conştiinţă. *Din acest motiv consider că am datoria sacră de a da copiilor mei o educaţie religoasă şi nu weau să fiu împiedecat să o fac.* De altfel, şi dumneata, ca învăţător, spui că părinţii au obligaţia să-şi educe copiii.

Pe de altă parte, nu numai eu trebuie să-mi educ copiii. De acasă, eu îi trimit la şcoală şi astfel îţi încredinţez educaţia lor dumitale. *Dar doresc ca dumneata să-mi continui opera, nu să mi-o distrugi.* Doresc să înarmezi inteligenţa copilului meu cu noţiuni ştiinţifice; să-1 înveţi să se folosească de ele în viaţă. După părerea mea, acesta trebuie să fie scopul urmărit de şcoală, în loc de asta, constat, cu adâncă durere, că dumneata nu construieşti, ci distrugi, în loc să-i înveţi pe copii, cu obiectivitate, legile cunoaşterii şi ale ştiinţei, dumneata ne ridiculizezi convingerile. Credinţele mele sunt tratate de dumneata drept superstiţii religioase, iar educaţia pe care o dau copiilor, drept constrângere, în schimb, proclami că *ateismul pe carea li-l vâri m cap cu forţa este un lucru legal şi normal.* Dacă nu ai respect pentru convingerile mele, lasă-le în pace, după cum eu nu le atac şi nu le denigrez pe ale dumitale. învaţă-i pe copiii mei să citească, să scrie şi să socotească; explică-le legile fizicii, dar nu te folosi de aceste materii ca să încerci să distrugi lucrurile pe care eu şi copiii mei Ie respectăm. Nu mă tem de faptele obiective ale ştiinţei, dar nu vreau ca dumneata să le expui în mod tendenţios şi deformat, pentru a prezenta copiilor mei o concepţie despre lume care le este cu totul străină.

Când ataci convingerile mele şi ale copiilor mei, dumneata nu te foloseşti corect de materiile de învăţământ. Şi chiar şi în afara şcolii încerci să smulgi din mintea copiilor ceea ce eu m-am străduit să-i învăţ. Trecând peste voinţa mea, îi obligi să se înscrie în organizaţia de pionieri, în Comsomol sau în grupările atee. îţi baţi joc de convingerile copiilor mei în gazeta de perete a şcolii, în standurile expoziţiilor, în timpul seratelor atee şi al conferinţelor. // *constrâng să răspundă la anumite chestionare în vederea a tot felul de anchete si încerci să pătrunzi în conştiinţa lor cu*

forța. Şi, dacă copiii mei sunt slabi, sau dacă educația mea nu a dat roadele scontate, îi vei face să fie laşi şi ipocriți; ei nu vor mai crede în tatăl lor, sau nu vor crede nici în dumneata - şi, probabil, nu ne vor mai crede pe nici unul dintre noi doi. în acest caz vor fi în primejdie să se risipească în tot felul de lucruri, să ne mintă atât pe dumneata cât şi pe mine, să caute plăceri dăunătoare şi bucurii superficiale, dacă nu cumva vor deveni ceea ce nici dumneata şi nici eu nu dorim să devină... Crezi că le vor fi dragi ideile nobile? Că îi va interesa viitorul neamului? Binele poporului? Sau poate că nu vor deveni decât nişte egoişti, lipsiți de aspirații nobile şi de un scop înalt, dornici sâ-şi satisfacă doar plăcerile personale. Crezi că asemenea copii ne-ar putea aduce vreo mulțumire, atât dumitale cât şi mie? Că ei vor putea fi nişte cetățeni folositori pentru țară şi pentru popor?

Națiunea noastră, din nefericire, nu e numeroasă şi, din acest motiv, fiecare dintre membrii ei este prețios şi necesar. Cu atât mai mult, fiecare tânăr, fiecare floare a națiunii trebuie să fie în deplină sănătate şi frumusețe! Da, dragă domnule învățător, copiii noştri reprezintă viitorul nostru şi al națiunii şi, de aceea, trebuie să ne îngrijim cu seriozitate de acest viitor.

Este adevărat că dumneata poți să *te* justifici spunând că acționezi în conformitate cu ordinele primite şi că te supui voințelor superiorilor.

Probabil că nici dumneata nu eşti de acord cu asta şi că, dacă ți-ar sta în putere, nu te-ai comporta astfel; sunt convins de asta. Dar trebuie să ții seama de faptul că aceşti copii sunt ai mei şi nu ai celui care te obligă *să-i educi în contradicție cu principiile mele.* Nu uita marea răspundere pe care o ai față de neamul tău! Trebuie să te simți răspunzător de viitorul şi de cerințele sale vitale. Şi, astfel, nu te vei teme să te prezinți în fața Tribunalului Națiunii: vei putea spune acolo, cu capul sus, că nu ai vândut lucrurile cele mai sfinte ale umanității şi ale Națiunii pe o leafă mai bună sau pe o pensie sigură!

Cât priveşte banii, salariul pe care îl primeşti pentru munca dumitale este câştigat cu sudoarea frunții mele, ca şi cu aceea a celorlalți părinți ai elevilor.

Dar dumneata nu ții seamă în nici un fel de voința părinților în ceea ce priveşte educația pe care ei doresc să o dea copiilor lor. Nu am intenția, dragă domnule învățător, să-ți spun cum să-ți duci munca. Este treaba dumitale în calitate de pedagog. Nu-i uşor, este adevărat, să lucrezi cu tinerii. A educa un copil sau un adolescent şi a-i forma caracterul este un lucru important, pasionant, dar greu. Şi, tocmai pentru acest motiv, n-ar

— 62 —

trebui să consumi timpul pentru a distruge ce-am făcut eu.

Dimpotrivă, ar trebui să colaborăm şi să ne ajutăm unul pe celălalt; este ceea ce cer de la noi rolurile noastre de tată şi de învăţător, de la noi care suntem fiii micii naţiuni lituaniene!

Unul dintre taţii elevilor dumitale!"[12]

3. învăţământul ateu

Orientarea atee a şcolii sovietice se reflectă din plin în *programele şcolare.* Conform politicii de la Kremlin, „învăţarea tuturor materiilor şcolare trebuie să fie însufleţită de spiritul ateismului militant"[13].în acelaşi fel vede lucrurile şi preşedintele Academiei de Ştiinţe Pedagogice din RSFSR, Kairov: „în elaborarea noilor programe şcolare, ne străduim să accentuăm tendinţa antireligioasă a materiilor predate, îndeosebi sociologia, biologia, fizica, geografia, chimia şi astronomia... Ne străduim să impregnăm textele şi manualele şcolare cu un profund spirit antireligios, spirit ce va fi transpus şi în directivele practice ale profesorilor ce predau aceste materii."[14] Hotărârea dată de Comitetul Central al PCUS în 7 iulie 1964 „cu privire la lipsurile grave ale propagandei ştiinţifico-atee şi la măsurile ce trebuie luate pentru a o îmbunătăţi" cere, şi ea, ca „predarea diverselor discipline (istoria, literatura, ştiinţele naturale, chimia, etc.) să fie impregnată de un conţinut ateist".

Manualele şcolare îmbibate de ateism

Caracterul discriminatoriu al sistemului şcolar şi educativ stârneşte indignarea preotului Gleb lakunin şi a laicului Lev Reghelson, membri marcanţi ai Bisericii ortodoxe ruse. „Modul acesta de a impregna programele şcolare obligatorii cu un conţinut ateu, antireligios, spun ei, conferă sistemului educativ sovietic un caracter discriminatoriu clar, căci el îi pune pe elevii credincioşi într-o situaţie extrem de grea, facându-i, din principiu, să nu poată duce o viaţă şcolară normală."[15]

Exemplele citate de ei ne ajută să înţelegem şi mai bine procesul de ateizare a învăţământului în scopul de a grăbi „dispariţia" sentimentelor religioase din sufletele copiilor, în manualul *de Istoria lumii antice* de F. P.

Korovkin, un elev din clasa a V-a* citeşte: „Acum vreo două mii de ani au apărut tot felul de poveşti ce pretindeau că pe pământ ar fi venit un zeu care ar fi trăit aici sub înfăţişarea unui bărbat numit lisus-Hristos. Deşi aceste poveşti au fost rodul imaginaţiei, oamenii le-au dat crezare." într-un alt manual de istorie, de data asta de clasa a Vl-a, consacrat Evului Mediu, scrie că „Biserica s-a îmbogăţit prin fraudă şi înşelăciune, profitând de marea ignoranţă a

poporului". La *Botanică,* elevilor din clasele a V-a şi a Vl-a li se expun următoarele teze: „Răspândirea bacteriilor patogene era favorizată, pe vremuri, de diferitele ritualuri religioase săvârşite de oamenii ce credeau în dumnezeu.. .**

Contaminați în momentul botezului, mulți copii se îmbolnăveau de dizenterie, de boli de piele contagioase, răceau şi făceau congestie pulmonară. Ritualul sărutării crucii şi icoanelor era şi el o cauză a răspân- dirii bolilor contagioase... Numărul bolilor contagioase din țara noastră a început să scadă, an de an, doar o dată cu venirea puterii sovietice..." Ce poate să răspundă un elev din clasa a X-a la întrebările răuvoitoare privind credința sa, aşa cum sunt puse ele în manualul de *Ştiințe sociale?* „Religia este reflectarea fantasmagorică şi deformată a lumii în conştiința omului...

Religia şi Biserica pervertesc inteligența omului, îi frânează dezvoltarea morală şi spirituală şi îl împiedică în activitatea sa socială. Chiar şi în cadrul socialismului, religia este bastionul obscurantismului... Religia corupe voința şi inteligența credincioşilor", etc. Oare acest elev poate să dea ascultare profesorului său ateu care se grăbeşte să-1 oblige să învețe partea din manual intitulată *„Să duceam o luptă hotărâtă împotriva rămăşițelor credinței religioase"?*[1]^

De aici şi observația pertinentă făcută de părintele Gleb lakunin şi de Lev Reghelson: „Programele şcolare, saturate de ateism, condamnă elevul care crede în Dumnezeu la eşec, căci el nu poate să asimileze şi să expună, cu conştiința împăcată, tezele antireligioase ale programului obligatoriu, în practică, problema se rezolvă, de obicei, cu prețul lipsei reciproce de sinceritate, dintre profesor şi elev, dar adeseori se întâmplă să izbucnească conflicte mari care îi traumatizează pe elevi şi care se soldează cu scăderea notelor lor"[17].

în şcolile sovietice, copiii intrau în clasa I ia vîrsta de şapte ani.

Conform regulilor ortografiei sovietice, numele lui Dumnezeu se scrie întotdeauna cu literă mică.

Optica oftaală iuluținJni i : in ftalcnq bo'oi 33fli nefli îcoimîas:»

Justeațea prezentării critice a educației ateiste a copiilor 'în şcoala sovietică este confirmată din plin de îh'săşi presă coni'unistă; din care ne place adeseori să iuănî 6 mare parte a informațiilor ce reprezintă materialul obiecțiilor noastre.'[1] <'•"•'"••*•<'••"

Să luării, de exemplu, Ziarul *Noutății^ din Mb&bi)â** (Nr. 45/17-24 noiembrie 1973). Deşi ziarul susținecă elevii nu 'surit educați „în ›mod direct" în spiritul ateismului ştiințific şi că Jh progra'mâ analitică nu există asemenea subiecte, ci doar „vederi materialişt-ştiințifice pe bază atee"!ce

sunt explicate copiilor dându-li-se exemple „concrete" în cadrul lecţiilor de istorie, botanică, geografie, ştiinţe sociale, astrologie etc., -am văzut înainte cum! ~, toate cursurile sunt mânjite de ateism de la un capăt la altul. Căci, „atunci când li se vorbeşte: elevilor despre structura pământului sau a sistemului solar, se ia iniţiativa să se compare o dată ştiinţifică (sub formă asimilabilă) cu un concept medieval bazat pe legenda biblică a creării lumii. Profesorul face acelaşi lucru la lecţiile de botanică sau de zoologie, comparând teza lui Darwin asupra originii speciilor cu legendele biblice despre Adam şi,Eva şi despre Arca lui Noe. Istoria şi sociologia îi învaţă pe copii concepţia materialistă a dezvoltării societăţii omeneşti şi demonstrează lipsa de fundament a concepţiei religioase a istoriei ea act al Providenţei şi al predestinării". • : 1

Cât despre educaţia ateistă a adolescenţilor cu privire la 6biceiurile civice, ziarul *Noutăţile din Moscova* menţionează sărbători ca Festivalul Cântecului, Sărbătoarea Recoltei, Sărbătoarea rusească a Mesteacănului, descoperirea iernilor ruseşti! Sărbătoarea rusească a Mesteacănului coincide adeseori cu marea sărbătoare Creştină a Rusaliilor şi e marcată de spectacole grandioase, în acest fel, şcolile sovietice,,se ocupă de educaţia ateistăa tinerilor, hrănind în ei ideile materialiste ale programului de învăţare a moralei comuniste...." .'.,. s: ., .'...^ ,-.. •...!' ;..,; •*"...,./.l,* \

O altă publicaţie;sovietică,*Nauka i relighia,* ia în studiu, în numărului din septembrie 1974) aceeaşi problemă a predăriii ateismului.în şcoală, priyită ca fiind, „prima instituţie .răspunzătoare; de, eclucaţia copilului",. Din

1; * *Mdskdvskie tiovosfi* (tklurziarului·în limba rtisă).

acest articol aflăm în ce mod profesorii dau „întregului proces de învăţământ o orientarea ateistă".

în cazul copiilor mici, li se explică „de unde vin cultele şi sărbătorile religioase", repetându-li-se mereu cum trebuie să se comporte „faţă de prejudecăţile şi de superstiţiile religioase ce se mai păstreză încă în unele familii". Prin aceasta, şcoala se străduieşte să formeze, la elevii din primele clase, „o anumită imunitate faţă de religie", imunitate care se intensifică din ce în ce mai mult în cursul anilor următori de învăţământ, în cazul copiilor din clasele superioare, posibilităţile de a le forma „o concepţie ştiinţifi- coatee" sunt mult mai mari. După părerea lui J. Tahtahodjaev, ministrul adjunct al Culturii din RSS Uzbekistan, „ştiinţele studiate furnizează în

acest sens baze foarte bogate. Istoria şi sociologia desăvârşesc, într-un fel, eforturile educative dirijate, începute în primele clase. Profesorii de istorie le vorbesc elevilor despre originea religiilor şi despre opoziția făcută de Biserică progreselor ştiinței. Nu există nici o disciplină care să nu permită formarea unei concepții materialiste..."

Dar cum trebuie să se procedeze cu *copiii care cred în Dumnezeu?* Această întrebare, atât de delicată, îi nelinişteşte îngrozitor pe educatorii sovietici. Să-1 lăsăm să răspundă la ea pe S. Temnikov, secretarul Comitetului regiunii Ordjonikidze al PC al Ucrainei, oraşul Jdanov: „Un copil crescut într-o familie religioasă, ajungând la şcoală, se simte adeseori cu totul derutat. El este supus, în acelaşi timp, influenței unor concepții opuse: una, din partea familiei şi cealaltă, din partea şcolii. El este prizonierul unor contradicții insolubile. Dacă profesorii sau colegii nu se comportă cum trebuie, aceste contradicții pot să creeze un profund conflict spiritual şi să favorizeze izolarea copilului de colectivitatea celor de vârsta lui... Punctul de plecare al educației ateiste a copiilor supuşi ideologiei religioase este căutarea în lumea lor interioară a unui colț lipsit sau numai puțin atins de influența religioasă. Trebuie nu numai să găsim acest colț, dar şi să ajungem la el pe cale sentimentală, şi apoi să dezvoltăm acest aspect al psihismului adolescentului... Este important ca un copil aflat sub influența religioasă să nu simtă, de la început, că educatorii săi atei acționează împotriva convingerilor sale religioase.. ,"[18]

K. Stepin, autorul articolului despre „predarea ateismului în şcoala sovietică", este complet nemulțumit de „lipsurile activității} ateiste" duse în rândurile elevilor credincioşi. „Adeseori, - scrie el - se întâmplă ca munca educativă să fie înlocuită prin măsuri administrative (de exemplu,

excluderea copilului credincios din rândurile Pionierilor). Asta 3 poate face pe copil să *se* închidă în sine şi nu este exclus ca, la vârsta adultă, el să devină un credincios fanatic şi ca, la credințele sale religioase, să se adaoge unele tendințe antisociale." K. Stepin vorbeşte chiar şi despre „lipsa de aptitudine pentru activitatea educativă atee, în special în cazul copiilor din familiile credincioase", şi această lipsă de aptitudine este „un caz frecvent care se manifestă în diferite feluri". Imaginându-şi reacția acestor elevi obişnuiți să respecte religia, dogmele ei, ritualurile şi atributele sale, K.

Stepin constată că, în loc să-1 convingă pe elev, pedagogul îl închide într-o încăpere unde, timp de două sau trei ore, ideile venerate de copil sunt

luate în bătaie de joc. Şi profesorul - practic singura persoană căreia copilul i se poate confesa - îşi bate joc de el împreună cu ceilalați!"[19]

Activitatea ateistă în afara orelor de curs şi a şcolii

Orientarea antireligioasă a programelor şcolare este intensificată printr-o mare varietate de forme de lucru oarecum extra-şcolare: există cluburi şi cercuri pentru tinerii atei, se țin conferințe, au loc discuții, se organizează serate,excursii, ieşiri în grup la cinematograf şi la teatru, etc.[20]

Această activitate ateistă dusă în afara cursurilor şi a şcolii pentru a-i atrage pe copiii credincioşi este obligată să țină seama de faptul că fiecare vârstă cere o abordare specială. Astfel, pentru cei din clasele mici, se organizează matinee şi serate ateiste, se citesc cărți pentru copii, se proiectează tablouri, diapozitive şi desene. In acest fel, copiii din clasele primare sunt supuşi unei adevărate spălări a creierului, pe baza unor teme antireligioase. Pentru a pregăti (şi a se pregăti pentru) o serată ateistă, „elevii trebuie să citească o serie de lucrări şi de ziare şi să se documenteze asupra unui anumit material artistic", scrie *reviste Nadalnaiaşkola,* nr.

1/1961. Iată câteva teme prezentate la aceste serate: *Miracole fără miracole; Poporul muncitor nu vrea biserici; Nici ghicitorii, nici dumnezeu şi nici un slujitor al lui dumnezeu nu ne poate ajuta; învățătura duce la ştiință, ignoranța la credință,* etc. Ultima temă, dezbătută în clasa IV-a de la Şcoala nr. 6 din oraşul Cernigov, este o mostră de exaltare grandilocventă: „Trăim cu toții într-o epocă minunată. O treime din omenire păşeşte pe căile socialismului şi ale comunismului. Ştiința a realizat lucruri extraordinare. Omul lansează în spațiu sateliți artificiali şi zboară în jurul globului pământesc în nave cosmice. Grație acestor

descoperiri, poveştile doctrinei religioase privitoare la imobilitatea globului pământesc si la crearea lumii au fost demascate. Dar încă şi acum mai există printre noi oameni care cred în diferite prejudecăți religioase şi, prin aceasta, fac mult rău poporului nostru. Ei frânează edificarea societății comuniste"[21].

Copiii mai mari organizează ei înşişi, sub supravegherea şi cu ajutorul profesorilor şi al bibliotecarilor, expoziții de literatură ateistă, fac culegeri de dictoane antireligioase şi adună reproduceri după tablouri cunoscute ce „demască minciuna şi ipocrizia concepțiilor religioase". Membrii cercului ateu de la Şcoala nr. 1 din Karci, de exemplu, asistă la conferințe despre „originea credințelor religioase", despre „morala comunistă", despre „natura

reacționară a religiilor creştină, musulmană sau budistă", despre „atitudinea religiei musulmane față de femeie". Activitatea ateistă din afara şcolii este dusă mai ales în organizațiile *octomMste* (pentru copiii până la 9 ani), în grupurile *depionieii* (copii între 9 şi 14 ani) şi în organizațiile de comsornolişti (tineri între 14 şi 28 de ani). Suntem informați că Palatele şi Casele de pionieri, precum şi stațiunile pentru tinerii naturalişti şi turişti care îi antrenează pe elevi în ocupații interesante „pot face mult pentru educația ateistă a copiilor"[22].

în şcoli există şi asociații sau cercuri numite *„Molodoi ateist"* (Tânărul ateu), unde membrii militanți se străduiesc să discute cu colegii lor despre unele subiecte antireligioase. Programul de lucru al unui club al tinerilor atei din Zeia, regiunea Amur, pentru anul 1973, cuprinde următoarele teme: *Ianuarie* - O expoziție cu reproduceri de tablouri antireligioase; *Febmarie* - Medicina contra religiei; *Martie* - De ce religia are nevoie de miracole? *Aprilie* - Omul, dumnezeu şi cosmosul; *Mai* - Ritualuri, sărbă- tori, supenstiții; *Septembrie* - Serată cinematografică: „Ce morală ne învață religia?"; *Octombrie* - Literatura împotriva religiei[23].

Elevii credincioşi sunt asaltați din toate părțile de acțiunea distructivă a cluburilor *Tinerii atei.* Viața lor la şcoală este foarte grea, căci aici sunt folosite toate mijloacele pentru a combate religia: emisiuni radiofonice care contrazic sentimentele religioase, filme artistice şi diafilrne ateiste, conferințe pentru popularizarea cărților ostile religiei. „S-a creat chiar şi un grup de elevi comsomolişti... care găsesc, adeseori, un limbaj mai apropiat şi mai adecvat pentru a le vorbi colegilor lor despre aceste probleme; în acest fel, ei pot mai uşor să-i ajute să-şi dea seama care este drumul pe care trebuie să meargă"[2]!

— .68

Câteva recomandări „ melodice"

Când ani abordat problema activității duse în rândurile părinților, ne-am folosit de un document lituanian destinat tuturor şcolilor din provincia Vilnius. Folosind acelaşi document, vom extrage aici recomandările esențiale făcute profesorilor pentru munca lor de formare a concepțiilor şi convingerilor ateiste la elevi.

Mai întîi, *matineele tematice* ale octombriştilor: ele demonstrează copiilor „victoria cunoaşterii lumii şi a omului împotriva invențiilor religiei", în cadrul *cursurilor de seară* ținute cu elevii din clasele medii şi superioare,

trebuie utilizate cele mai variate forme de activitate ateistă: colocvii şi conferințe, cercuri ateiste, lectura unor lucrări ateiste şi discu- tarea lor în cadrul unor conferințe prezentate de propagandişti, dezbateri asupra unor filme, serate pe teme ateiste, cu întrebări şi răspunsuri, publicarea de buletine ateiste, vizitarea unor muzee, expoziții tematice şi fotografice, analiza activității ateiste din fiecare clasă şi a întregii şcoli...

„De asemenea e bine să variem activitatea cercurilor şi a cluburilor *Tinerii atei* în care intră reprezentanții diferitelor clase... Accentuând interesul față de istoria țării noastre, de cultura şi de tradițiile sale, profesorul trebuie să evite pericolul de a arăta misiunea culturală a Bisericii", scrie în acelaşi document.

Având în vedere că este atât de greu să legi relații cu lumea închisă-n sine a elevilor credincioşi, - căci, pe fondul „dispoziției lor preventiv negative", ei nu acceptă argumentațiile ateiste - care trebuie să fie „sarcina principală a învățământului"? Bineînțeles, sarcina principală a învăță-mântului este de a învinge această *dispoziție* refractară „pe căi ocolite", atrăgând pe elev „în sistemul de relații autentice la marginea căruia a trăit ca credincios". Contactul lui cu colectivul trebuie să înceapă „cu obligații care nu-i provoacă nici un fel de conflict interior", adică alese „în virtutea înclinațiilor, intereselor şi exigențelor elevului".

Directorul secției de învățământ public popular din Vilnius, A.

Ditkevicius, care a trimis, la data de 14 octombrie 1974, şcolilor din provincie „recomandările" de mai sus, spune în scrisoarea însoțitoare adresată directorilor acestor şcoli următoarele: „Amintim că, în noul an şcolar, propaganda ideilor atee în rândurile elevilor şi ale părinților lor rămâne, ca şi în trecut, una dintre datoriile cele mai importante ale şcolii...

Ținând seama de faptul că, în timpul ultimului an şcolar 1973/1974, şcolile din provincie nu au prea făcut vizite la muzeul ateismului din Vilnius, vă

invităm să atrageți atenția responsabililor claselor asupra acestui lucru şi să organizați, în anul şcolar 1974/1975, vizitarea muzeului ateismului de către toți elevii din şcoală"[25].

4. Ce declară părinții

a) „Copiii noştri să nu se inai teamă să se ducă la şcoală!..."

în luna noiembrie 1971 - scrie în *Cronica Bisericii Catolice din lituania* (nr. 2/1972) - educatorii şcolii secundare din Luksiai, şi mai ales diriginții şi

directorul, au început să-i persecute pe elevii care ajutau la slujbele religioase, care se închinau, care particpau la procesiuni şi, în general, pe toți cei care mergeau la biserică. Copiii care ajutau la slujbă erau chemați la director, interogați şi amenințați, ordonându-li-se să nu se mai apropie de altar, în prezența întregii clase, ei erau umiliți, luați în râs în gazeta de perete, caricaturizați. Erau convocați chiar şi părinții, cărora li se ordona să le interzică fiilor lor să ajute la slujbă şi să ia parte la alte servicii religioase.

După Anul Nou 1972, doi părinți ai căror copii erau credincioşi, G. Kristolaitis şi N. Didzbaliene, s-au dus la directorul S. Urbonas şi 1-au întrebat de ce sunt terorizați elevii care ajută la slujbă şi frecventează biserica. Ei i-au amintit directorului de ceea ce scrie în Constituția sovietică şi de legile țării. Directorul le-a răspuns pe un ton acru:

„I-am atacat pe aceşti copii, vom continua să-i atacăm şi îi vom ataca încă şi mai mult în viitor. Conducerea ne atacă pe noi şi noi, la rândul nostru, îi atacăm pe copiii voştri; puteți să vă plângeți unde şi cât vreți, până la Moscova, dacă vreți." „Iar noi, aşa cum am făcut întotdeauna, vom continua să ne ducem copiii la biserică", au răspuns părinții, ieşind.

Cei ce ajutau la slujbă şi luau parte la procesiuni au continuat să se ducă la biserică, cu excepția câtorva copii ce-au fost cuprinşi de teamă.

Părinții au suportat această stare de lucruri mult timp, sperând mereu că educatorii îşi vor schimba părerea, dar aceştia *nu au încetat să-i persecute pe copii, să-şi bată joc de ei şi să-i terorizeze.* Până la urmă, părinții au decis să adreseze un protest procuraturii din RSS Lituania. Iată textul protestului:

70 —

„în broşura lui J. Anicas şi J. Riniaifis, *Tarybiniai fstatymăi apte religinius kultus ir saizines laisve* (Legile sovietice privitoarela cultele religioase şi la libertatea conştiinței), publicată la Yiliiius îti 1970 de editura «Mîntis», scrie:

' — Fiecafe cetățean poate 'profesa orice religie vrea sau să nu profeseze nici una. Privarea de unele drepturi, oricare arfi ele, din pricina aparte- nenței sau non-apartenenței la vreo religie; oricare ar fi ea, este abolită '(P-H).

— Postulatele principiului libertății de conştiință sunt:; (1) dreptul fiecărui cetățean de a profesa orice religie; (2) dreptulsău de a îndeplini ritualurile religioase... (6) egalitatea cetățenilor indiferent de apartenența lor la o religie, oricare ar fi ea. (p, 15).

— Guvernul sovietic a luptat întotdeauna şi luptă cu înverşunare

împotriva funcționarilor organismului guvernamental ca şi împotriva cetățenilor care violează drepturile credincioşilor şi ale organismelor religioase. Republicile federale au înscris în cbdul lor penaldispoziții speciale care prevăd sancțiuni penale în cazul violării principiilor privitoare la libertatea de conştiință a cetățenilor credincioşi şi necredincioşi (p. 24).

: Or, cu adânca tristețe în suflet, noij; părinții credincioşi, suntem nevoiți să îndurăm o mare nedreptate şi o discriminare flagrantă, Sub pretextul că elevii, însoțiți de părinții lor, asistă la slujbele religioase, difecția şcbliî medii din Luksiai, şi chiar profesorii, îi persecută în diferite feluri. *Ii tratează cu 'brutalitate, îi umilesc şi fac din ei'ținiâ bătăii de joc a colegilor, supunându-i, în acest fel, unei evidente disaiminări.*

' a) învățătoarea Valsviliene l:aobligat pe:elevulJudzas'Naujokaitis:din 'clasa I, pentru că fuse;se la biserică şi luase parte la slujbă, să-şi dea jos chiloții, în timpul lecției, de față cu toți ceilalți elevi (băieți şi fete) şi să se întindă pe podea, zicându-iV«Te bat la fq'nd pentru că ai îngenuncheat în fața altarului!» Băiețelul începu să plângă. '

b) învățătoarea Martisiute 1-a împins pe elevul Rolanas Tamuleviciuş, din clasa a Vl-a B, la o faptă urâtârea 1-a'obligat să bea vinulde care se folosea preotul la slujbă şi să-1 înlocuiască cu apă,

c) învățătoarea Vanagiene'se duse la paririții elevului.Riniâs Didzbalîs din clasa a Vll-a şi le spuse, că, chiar.dacă ar săvârşi'o crimă, fiul lor arfi mai puțin vinovat decât este acu'm pentru că îngenunchează în fața altarului.

d) învățătoarea Urboniene 1-a obligat pe elevul Vitas Pavalkis să aleagă: ori să continue să se ducă la biserică, ori să meargă la şcoală.

e) învățătoarea Martisiute veni în clasă cu câteva tablouri religioase artistice şi o întrebă pe eleva Virga Mikelaitite care este motivul pentru are Dumnezeu îi izgonise pe Adam şi Eva din paradis. Dat fiind că fetița nu-i dădu nici un răspuns, învățătoarea îi spuse: «Faci parte dintr-o familie de credincioşi şi verii tăi cântă în corul bisericii; deci, răspunde-mi la întrebare!» Apoi, continuând să-şi bată joc de religie, ea le puse întrebări asemănătoare şi elevelor Liuvinaite şi Alytaite.

f) învățătoarea Skirskyte se duse la părinții elevului Kristolaites şi îi amenință că, dacă fiul lor va continua să îngenuncheze în fața altarului, li se va suprima indemnizația.

g) învățătoarea Sakalauskaite, fără ca măcar să se străduiască să descopere cine făcea gălăgie în clasă, îl apostrofă pe elevul Rimas Didzbalis din

clasa a Vll-a, care era nevinovat, strigându-i: «Didzbalis nu mai tulbura liniştea clasei, aici nu sînteni la slujbă!» In fața acestei acuzații nedrepte, elevul, scu!ându-se în picioare, începu să plângă.

h) Elevii care se duc la biserică şi se roagă în genunchi sunt interogați cu brutalitate de profesori, care îşi bat joc de ei.

i) în ziua de 22 ianuarie 1972, la gazeta de perete a şcolii au apărut caricaturile unor elevi; astfel, elevul Kustolaitis, din clasa a V-a, era înfăţişat stând în genunchi în fața sacristiei şi spunându-şi rugăciunea; elevul R.

Tamulevicius, din clasa a Vl-a B, pe care mama lui îl ducea la biserică cu maşina, era prezentat spunând: «Merg la biserică pentru că acolo mă distrez de minune; când preotul bea vinul, eu sun din clopoței». Tot în acelaşi mod erau ridiculizați şi frații Didzbalis.

Printre altele, gazeta de perete mai conținea şi un articol al redacției în care se spunea: «Nici în şcoala noastră nu lipsesc adoratorii lui dumnezeu.

Aceşti elevi se fac de râs ei înşişi şi terfelesc reputația şcolii. E vorba de ipocriții şi de simulatorii care încearcă să se adapteze atât la şcoală cât şi Ia biserică; în această postură de cameleoni sunt Alytaite, din clasa a Vl-a B; Kristolaite, din clasa a V-a B; Didzbalis, din clasa a Vll-a A; în afară de aceste slugi ale bisericii, există eleve care merg la biserică şi îndeplinesc, cu bigotism, toate ritualurile religioase. Aşa sunt Luitvinaite, din clasa a K-a A; Saugaityte, din clasa a X-a şi Baceviciute, din clasa a Xl-a B. *Să le dăm tuturor acestor elevi replica ce le trebuie dată!*»

Prima «replică» i s-a dat Janinei Alytaite, elevă în clasa a IX-a, în vârstă de 14 ani, care lucra şi ca femeie de serviciu într-un restaurant din

Luksiai... In «raia unei discuții pe care directorul şcolii a purtat-o cu mama fetei pe tema frecventării bisericii de către copiii ei, fata fu dată afară din şcoală imediat, deşi profesorii ştiau de mult. că ea muncea într-un restau- rant şi, până atunci, o lăsaseră în pace.

Şi oare nu-i «o replică» să tratezi un băiat drept un camelon, adică drept un animal? Acțiunile teroriste şi amenințările nu sunt şi ele nişte «replici»? Şi nu-i «o replică» să pedepseşti şi să terorizezi nişte elevi din pricina religiei şi pentru că se duc la biserică cu părinții lor? Şi nu-i „o replică" să umileşti un elev în prezența colegilor lui de clasă pentru că merge la biserică şi să prezinți asta ca pe o crimă ruşinoasă? Oare, acest comportament al profesorilor față de elevii lor nu le micşorează autori- tatea? Chiar şi un copil ştie că religia este liberă şi, prin urmare, ce concluzii poate trage din comportamentul profesorilor săi? Noi, părinții, vrem ca fiii noştri să ne respecte şi să-şi respecte profesorii. Vrem ca ei să se instruiască şî să devină nişte oameni cinstiți.

Profesorii de la şcoala medie din Luksiai ne reproşează nouă, părinţilor credincioşi, că suntem înapoiaţi şi proşti. De exemplu, învăţătoarele Genys şi Martisiute i-au spus lui Ona Alytiene: «Dobitoci sunteţi voi, părinţii, care vă duceţi la biserică şi-i luaţi cu voi şi pe copii». Dar cum ar putea un copil să refuze să se ducă la biserică dacă tatăl sau mama lui se duc sau îi spun să se ducă? Părinţii sunt, într-adevăr, primii educatori ai copiilor lor. Oare, din punct de vedere pedagogic, este bine ca luni dimineaţa, în timpul orelor de curs, să-i pui elevului întrebarea: «Ai fost ieri la biserică?», iar sâmbăta să-1 întrebi: «Te vei duce mâine la biserică?» Ce-ar putea face un copil, ca să nu se ducă? Cum să nu asculte de părinţii lui? Ce mare conflict s-ar naşte între părinţi şi copii! Copilul, în multe cazuri, nu poate face deosebire între lucruri. El i-ar putea spune tatălui lui: «Eşti un prost, un om înapoiat. Nu-mi da tu mie lecţii!» Şi totuşi, dacă un copil face o greşeală, i se spune imediat să-şi trimită părinţii la şcoală; în timp ce noi, părinţii, îi învăţăm pe copii religia şi îi ducem la biserică, profesorii le spun elevilor lor să nu ne dea ascultare. Unde e logica în toate astea? Unde-i respectul faţă de părinţi şi de profesori?

Noi, părinţii credincioşi, suntem foarte afectaţi de această situaţie şi, din acest motiv, ne adresăm dumneavoastră, rugându-vă să faceţi ceea ce trebuie pentru ca fiii noştri să nu fie pedepsiţi, persecutaţi şi ridiculizaţi, din pricina credinţei lor, pentru că merg la biserică şi iau parte la serviciul religios. Noi, părinţii, ne-am săturat de veşnicele şicane la care sunt expuşi copiii noştri, de ameninţările, de răutăţile pe care trebuie să le îndure, de

lacrimile, de coşmarurile, de tresăririle tar speriate din timpul nopţii. Vrem ca fiii noştri să nu se mai teamă să se ducă la o şcoală în care un tânăr ce crede în Dumnezeu este maltratat, umilit si terorizat. Vrem ca fiii noştri să se poată duce la biserică plini de bucurie şi să se întoarcă de acolo cu sufletul împăcat. Vrem ca şcoala să fie pentru elevi ca o a doua «casă a lor», ca profesorii să fie pentru ei ca nişte părinţi, să le înţeleagă greşelile, să-i educe pedagogic şi părinteşte, să le dea noţiunile ştiinţifice importante şi să facă din ei nişte oameni cu o înaltă cultură.

Noi, părinţii credincioşi, vrem ca legile privitoare la libertatea religioasă să nujle doar nişte cuvinte de propagandă, ci o realitate.

îl rugăm pe marele Procuror al Republicii să binevoiască să le aducă aminte directorului Urbonas şi profesorilor de Ia şcoala medie din Luksiai că legile sovietice li se aplică şi lor şi că aceste legi nu le dau dreptul de a comite nedreptăţi şi persecuţii."

Luksiai, februarie 1972 Semnează *14* părinţi ai unor elevi.[2^]

* * *

b) Cefei de reeducare? '

în *Apelul cu prilejul Noului An 1976* adresat conducătorilor sovietici, Consiliul părinților de prizonieri CEB prezintă felul cum sunt persecutați copiii creştini în instituțiile şcolare din URSS, ilustrând cele spuse cu foarte impresionante exemple:

La Şcoala nr. 47 din Kursk, directorul 1-a chemat Ia el pe elevul Vaier Voronin din clasa a IV-a şi, după ce a discutat cu el pe un ton grosolan şi presărat cu observații răutăcioase, i-a sugerat să-i spună mamei sale să vină la şcoală să-i ia actele, pentru ca apoi să-i poată acuza pe părinți că se opun instruirii băiatului din pricina credinței lor în Dumnezeu.

La şcoala din satul Eremenka, din regiunea Octombrie, învățătoarea i-a ațâțat pe copii împotriva lui luri Agarkov, elev în clasa a V-a. Ea nu se

mulțumi să-1 trateze drept „trădător"; la indicațiile ei, ceilalți elevi îl prinseră pe Iuri şi îl stâlciră în bătaie.

Credincioşii Silonov, domiciliați în orăşelul Razdolnoe din regiunea Primorskoe, aveau treisprezece copii. Cei mai mici erau supuşi, din partea profesorilor lor, la tot felul de batjocori şi lovituri. Profesorii îi trăgeau de păr, îi dădeau cu capul de perete şi, ca să îi intimideze, pretindeau că părinții lor erau urmăriți de justiție ca inculpați. Micuții se întorceau acasă cu lacrimile în ochi şi se plângeau de dureri de cap. Plângerile adresate de părinți sovietului local au rămas fără rezultat.

în oraşul Luțk, învățătoarea de la clasa I a Şcolii nr. 10, Nadejda Trofiniovna, a recurs, în repetate rânduri, la metode de intimidare față de eleva ei Nella Hrenov. într-o zi, în timpul unei vaccinări, ea s-a adresat infirmierei, spunându-i: „Fă-i zece înțepături ca pedeapsă că crede în Dumnezeu!" Şi, mai târziu, ea i-a declarat fetiței: „Dacă vei continua să crezi în Dumnezeu, să nu mai calci pe la şcoală!"

La Volkovîsk, în regiunea Grodno, în 1972, profesorii i-au declarat elevei Alia Artiuh (în vârstă de 11 ani): „Dacă mai vii la şcoală fără cravata de pionier, îți vom smulge capul"; „Dacă te încăpățânezi să crezi în Dumnezeu, îți vom pune, toți, nota «2»"; „Dacă nu renunți la credința ta, n-o să-ți termini studiile." într-o şedință a consiliului pedagogic de la Şcoala nr. 5, s-a luat decizia de a i se permite elevei Alia Artiuh să se prezinte la examene.

Dar, chiar dacă ea lua, la diferite discipline, un „5", în carnet nu i punea mai mult de nota „3".

în şcolile din Skidel şi Jitomlia din regiunea Grodno, subdirectorul, tovarăşul Slabuh, îi supunea pe copiii credincioşilor la tot felul de interogatorii pe teme religioase, în acelaşi loc, în 1972, judecătorul de instrucție de la Parchet, tovarăşul Şestovski, o chemă la sovietul local pe Olga Revno, elevă în clasa a Vll-a, fiica unor oameni credincioşi, şi o supuse la un interogatoriu pe probleme legate de viața internă a Bisericii; interogatoriul a durat şase ore în şir.

în 1973, la Zaporojie, în RSS Uzbekistan, câțiva copii au fost luați de la şcoală şi duşi la miliție ca să fie supuşi unor interogatorii, întrebările erau următoarele: „Cine conduce Biserica?' „Cine le vorbeşte tinerilor?" Copiii, scoşi din minți de atâtea întrebări chinuitoare, erau obligați să-şi pună semnătura pe declarații măsluite al căror cuprins le era necunoscut. Unii copii erau interogați chiar la şcoală. Li se arătau fotografii şi li se impunea

să-i numească pe cei pe care îi recunoşteau. Copiilor li se puneau întrebări despre funcționarea Bisericii.

în oraşul Zîriansk, clin Kazahstanul oriental, în 1972, la şcoala din Cernîşevski, cu aprobarea directorului şi a pedagogului, judecătorul de instrucție Korobkin, întrerupând cursurile, îi supuse la interogatorii pe următorii copii de credincioşi: Valia Bidîci, Tania Stepanova şi Galia Nirkunova. Lionia Nirkunov, văzând ce o aşteaptă, o luă la fugă. Directorul trimise câțiva elevi din clasa a X-a pe urmele ei,, dar aceştia nu izbutiră să o prindă.

La Chişinău, în RSS Moldova, în februarie 1970, nişte reprezentanți ai Ministerului Educației Publice şi ai KGB-ului au supus la interogatorii, chiar în incinta şcolilor lor, câțiva copii de credincioşi. Agentul KGB Skorța, înainte de a începe interogatoriul, îi oferi țigări elevului Volodea Burlac (16 ani) din clasa a IX-a. După această „amabilitate", „discuția" dură două ore.

Cu fratele lui Volodea, Grişa, de 15 ani, tovarăşul Skorța a procedat în alt mod: el i-a cerut să semneze o hârtie în alb. După ce i-a obținut semnătura, Skorța a completat foaia cum a vrut el, cu tot felul de întrebări şi răspun- suri. Tamara Dubciac, elevă în clasa a Vl-a (în vârstă de 13 ani), care făcea

.....parte, şi ea, dintr-o familie creştină, fu dusă de profesoara ei la judecătorul

de instrucție care, prefăcându-se că poartă cu ea o discuție prietenească, îi puse tot felul de întrebări şi o obligă să semneze „un mic proces-verbal". Un alt elev de la această şcoală, Serghei Ciornîi din clasa a Vl-a, a fost supus unor perversiuni asemănătoare. Pentru a-i ademeni pe elevi, li se oferă diferite lucruri, li se dau țigări, li se promite că vor deveni nişte „excelenți deschizători

de drumuri".

La Şahtî, o profesoară a obligat-o pe fiica lui Melnicenko să se ridice în picioare pe bancă, pentru a fi ocărâtă de colegii ei din pricina credinţei sale în Dumnnezeu. încurajaţi de profesoara lor, copiii au făcut cerc în jurul fetiţei şi au copleşit-o cu tot felul de vorbe rele până când fetiţa, nemaisu- - portând, fugi repede acasă, renunţând să-şi mai ia haina şi ghiozdanul.

După ce a demonstrat că fiii celor ce cred în Dumnezeu sunt supuşi, în şcoală, la tot felul de persecuţii umilitoare şi împiedecaţi să lucreze în condiţii normale, Consiliul părinţilor de prizonieri CEB, adaogă:.

„La începutul anului 1976, se constată un fenomen nou: în şcoli, copiii noştri sunt bătuţi cu cruzime, cu scopul de «a-i reeduca» în spiritul

ateismului. Dintre foarte numeroasele cazuri întâmplate, vom cita, ca exemplu, cazul soţilor Voloşciuk*, al căror fiu, Igor, este elev în clasa a II-a la Şcoala nr.24 din oraşul Gorki.

La noi a avut loc un fenomen de represiune, nemaiîntâlnit nicăieri în lume, şi anume: plasarea unor copii sănătoşi la minte în instituţii destinate copiilor bolnavi mental, aşa cum s-a întâmplat îri cazul Vîdîş**.

Condiţiile acestei atroce persecuţii v-au fost descrise şi comunicate de părinţii tinerelor victime. După şase ani de torturi morale şi fizice exercitate asupra copiilor lor într-o astfel de instituţie, marea răbdare a părinţilor a ajuns la capătul ei. Ei şi-au dus copiii într-un alt oraş unde, bineînţeles, aceştia au fost declaraţi perfect normali. Dar serviciile locale ale puterii nu s-au dat bătute: ele au luat toate măsurile necesare pentru ca justiţia să-i declare pe părinţi decăzuţi din drepturile lor părinteşti, scoţându-i astfel pe copii de sub autoritatea lor... "[27]

c) *De la intoleranţă la violenţă*

Părinţi a nouă copii, Viadîmir şi Nina Zidraciko fac parte din Biserica baptistă dizidentă din RSS Kazahstan, acuzată invariabil că este „împotriva autorităţilor". Ei nu pot suporta „numeroasele şi indescriptibilele suferinţe" îndurate de creştini şi de familiile acestora sub regimul ateismului impus oficial. De altfel, cum ar putea să uite coşmarul sau, cum spun ei, „îngro-zitoarea monstruozitate" pe care au îndurat-o copiii lor în şcoala atee, atunci când trimisul Comitetului municipal de partid, Goikov, şi învăţă- toarea de la clasa I le-au răsucit micuţilor credincioşi mâinile ca să le agate pe piept insigna tinerilor octombrişti? într-un mesaj adresat primului-se- cretar al PC al Republicii, Kunaev, secretarului general al Naţiunilor Unite, Waldheim, şi trimis - în copie - Consiliului părinţilor de prizonieri, Consiliului Bisericilor

CEB şi „tuturor oamenilor de bună-credinţă", Vladimir Maximovici şi soţia sa, Nina Mihailovna, prezintă marea nefericire trăită de copiii lor când unele oficialităţi încearcă să-i corupă cu daruri, pentru a-i .obliga să spună cine le vizitează casa, şi când sunt batjocoriţi, ameninţaţi, terorizaţi şi bătuţi de către ceilalţi elevi.

* A se citi povestea lor la p. 176.

** Idem, p. 170.

„La 23 noiembrie 1974, scriu ei, la ordinul KGB-ului, soţia mea si cu mine am fost convocaţi la Consiliul pedagogic, pentru ca acesta să cer- ceteze datele pe baza cărora ni se puteau lua copiii, noi, părinţii, urmând a fi privaţi de drepturile noastre părinteşti. Cu toate că punctul *9* din Decretul dat de Lenin în 23/1/1918 stipulează că cetăţenii pot preda şi învăţa religia în particular", delegata Comitetului judeţean de partid, Botinova, directoarea şcolii, Rugaia, diriginta clasei, Klunikova, ca şi alţii, ne-au avertizat cu severitate că fiii noştri aparţin societăţii, şi că Partidul şi guvernul interzic să li se dea o educaţie religioasă, "îi vom scoate de sub influenţa voastră. Sunteţi trecuţi în fişele KGB-ului. Sunteţi duşmani ai poporului..."

După câteva luni, la 26 mai 1975, învăţătorul Moiseenko, membru de partid şi instructor politic, îi incită pe elevi care îl bătură zdravăn pe Zidraciko, elev în clasa a Vl-a. Apoi învăţătorul îl chemă pe băiat la el şi îl întrebă cine îl lovise. Pentru că Zidraciko nu dădu nici un răspuns, colegii lui declarară: „Noi 1-am bătut", în loc să-i certe pe vinovaţi, Moiseenko spuse: „Hristos v-a învăţat că: *Dacă ţi se dă o palmă pe obrazul drept, întiirde-l şi pe cel stâng!* Deci, sunteţi nevinovaţi.. .°[28]

Despre aceeaşi persecuţie a copiilor vorbeşte şi Anna Liubianaia, domiciliată în oraşul Volgograd, strada Mikluho Maklai nr. 11:

„Cât de mult rău ne-au făcut familiei noastre, numai pentru că soţul meu, copiii mei şi cu mine credem în Dumnezeu! Câte insulte, câtă batjocură, câte ameninţări şi câte lovituri au îndurat copiii mei la şcoală! Şi profesorii, bineînţeles că nu toţi, au participat la această „treabă"; deşi recunoşteau aptitudinile copiilor la învăţătutră, ei le puneau note proaste.

Semnalul acestor persecuţii a fost dat de instanţelele superioare care doreau ca şi profesorii să acţioneze împotriva copiilor.

Şi cât de multe nopţi şi-a petrecut fiul meu învăţând pentru admiterea la Institut! Anul acesta s-a prezentat la examen pentru a doua oară, dar n-a reuşit, în caracterizarea sa scrie: «Originar dintr-o familie de credincioşi».

Nu degeaba o persoană importantă din Partid mi-a declarat: «Copiii tăi nu vor intra niciodată la Institut, deşi sunt înzestraţi pentru carte, pentru că sunt

credincioşi». Se pare că băiatul auzise asta chiar din gura celor ce îi puneau piedici. Ce fel de ocrotire a copilăriei reprezintă toate acestea?"[29]

78

d) *Copiii din Blagoveşcemk*

Două scrisori compuse de părinți creştini pun în discuție modul discriminatoriu în care sunt tratați copiii în şcolile din Blagoveşcensk. „La şcoală - se plâng ei în scrisoarea din 25 februarie 1976, semnată de 44 de persoane - elevii sunt obligați, în timpul orelor de clasă, să asculte prelegeri şi articole ateiste care îi descriu pe credincioşi ca fiind nişte fanatici. Acestea au o influență dezastruoasă asupra comportării celorlalți elevi şi a întregii şcoli față de copiii noştri."[30]

Ziarele sovietice răspândesc calomnii împotriva părinților care, în calitatea lor de creştini, se simt „răspunzători de viitorul" copiilor lor şi care nu pot să nu-i învețe „Cuvântul lui Dumnezeu", în articolul „Pânza de păianjen", publicat în *Zavetî Lenina* (Preceptele lui Lenin) din 27 decem- brie 1975, V. Bocikarev scrie: „Nu e de mirare că un copil provenit din asemenea familii vine la şcoală cu mintea plină de farsa dogmelor religioase... Exemplele care arată răul pe care îl pot provoca fanaticii sunt multe..."

Şcoala cultivă acelaşi spirit repulsiv şi aceeaşi atitudine ostilă. Astfel, la Şcoala nr. 3, în ziua de 19 februarie 1976, s-a organizat o discuție pe o temă antireligioasă sub conducerea profesorilor G.V. Sverbeikin şi E.V.

Krupnițkaia. La Şcoala nr. 2, copiii creştini îndură tot felul de pedepse: li se scad notele, sunt puşi să spele podelele, etc. Pentru neparticiparea la manifestările antireligioase, directoarea şcolii i-a spus tatălui unui elev, P.D.

Klassen, următoarele: „Dacă nu aveți încredere în educația pe care o dăm copiilor voştri, n-aveți decât să scrieți o declarație în acest sens!" La 24 februarie, învățătoarea Gamaiunova 1-a apucat de cămaşă pe Jenea Frizena, elev în clasa a III-a, de origine germană, spunându-i: „Ah! dacă ar fi învins nemții, n-ai mai fi pe aici!..."

Protestând "cu fermitate" împotriva acestui fel de a fi educați copiii şi împotriva „tuturor ilegalităților" cărora aceştia le cad victime, cei patruzeci şi patru de părinți cer Preşedintelui Prezidiului Sovietului Suprem al URSS ca fiii lor să fie scutiți de următoarele activități: 1) de lectura în clasă sau în afara clasei a unor teme antireligioase; 2) de exercițiile de cultură fizică în costume de gimnastică indecente, ca şi de participarea la orice manifestație

sau reuniune care nu are legătură directă cu învățământul.

într-o scrisoare din 25 iulie 1976, opt „cetățeni credincioşi" din oraşul Blagoveşcensk, regiunea Amur, dezvăluie şi alte ilegalități comise în şcoală.

_ 70 / \3 ~~

De exemplu, eleva Lena Andreenko, care a terminat şapte clase la Şcoala nr. 17, este, tot timpul, ținta unor denigrări. Chiar şi pe vremea când Lena era doar în clasa a Hl-a, în ziare s-au publicat tot felul de articole defăimătoare pe seama ei. Jura Andreenko, fratele ei mai mare, şi-a terminat cele zece clase la Şcoala nr. 3, obținând numai note de 4 şi 5 (adică notele maxime), în toți cei zece ani de şcoală, el a avut de suportat persecuții din partea colegilor şi a unor profesori.

Duba Gusakova, şi ea, a terminat cele zece clase la Şcoala nr. 15 şi, în timpul studiilor şcolare, n-a avut decât nota 5. Cu toate acestea, certificatrul eliberat de direcția şcolii nu îi îngăduie să intre în nici o instituție de învățământ superior, deoarece în el scrie că fata „este educată într-o familie de credincioşi baptişti", că „nu face parte din Comsomol" şi că credințele sale religioase „sunt în contradicție cu cunoştințele sale". Când părinții s-au adresat administrației locale, tovarăşa E.D. Krivosena şi diriginta clasei a X-a de la Şcoala nr. 15, A. E. Cerepakova, le-au declarat că „certificatul era redactat corect".

La sfârşitul scrisorii lor, cei opt semnatari îl roagă pe Preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem, pe ministrul Educației Naționale al URSS şi pe secretarul administrației orăşeneşti din Blagoveşcensk să răspundă la întrebarea: „Cum vor putea trăi copiii noştri care şi-au terminat cele zece clase de liceu, dacă li s-au închis toate căile spre specializare? Cum pot copiii noştri să învețe bine la şcoală dacă sunt traumatizau' în toate felurile, deşi sunt încă minori?...[31]

5) O şcoală punitivă

Din cele spuse până acum am putut vedea că, în toate şcolile sovietice, copiii din familiile de credincioşi sunt supuşi unui regim de îngrozitoare coercițiune. Micuții şcolari credincioşi sunt agresați din două părți: mai întâi, de orientarea atee obligatorie a învățământului, aşa cum se reflectă ea în programele şcolare şi în activitatea de propagandă extra-şcolară; şi apoi, de ostilitatea flagrantă a profesorilor comunişti, ostilitate dezvăluită în repetate rânduri în marele număr de scrisori şi de documente pe care le-am analizat mai sus.

Cronica Bisericii Catolice din Lituania ne furnizează, în mod regulat,

probe de netăgăduit. Toate faptele relatate aici îi acuză pe profesori şi chiar

pe responsabilii secţiilor Ministerului Educaţiei Publice că se amestecă, într-un mod abuziv, în treburile interne ale Bisericii, fără să ţină seama de drepturile pe care le au părinţii în educarea religioasă a copiilor lor.

în reclamaţia din 27 iulie 1972, zece părinţi din parohia din Salos, provincia Rokiskys, adresându-se administratorului diecezelor Kaisedorys şi Panevezys, semnalează regimul de teroare exercitat asupra copiilor de către învăţătoarea Didzgalviene şi de directorul Augulis, de la şcoala din Salos, de directorul şcolii profesionale din Salos, Steponiavicius, şi de preşedintele circumscripţiei, Raugaliene. învăţătoarea Didzgalviene şi preşedintele circumscripţiei, de exemplu, s-au dus la biserică pentru a vedea care sunt copiii ce o frecventează, învăţătoarea Didzgalviene a mers până la a o trimite acasă pe fiica lui Gradeckas, spunându-i că este interzis copiilor să se ducă la biserică. Fetiţa, înspăimântată, s-a întors acasă fugind şi lăsându-şi cartea de rugăciuni la biserică, pentru că nu avusese curajul să o ia în prezenţa învăţătoarei. Directorii Augulis şi Steponiavicius, împreună cu preşedintele circumscripţiei, Raugaliene, s-au dus acasă la copiii ce frecventau biserica. Directorul Angulis i-a adunat pe copii fără ştirea părinţilor lor - de faţă fiind numai preşedintele circumscripţiei şi directorul şcolii profesionale -, şi i-a obligat să scrie denunţuri împotriva preotului; copiii, terorizaţi, au scris ceea ce le-a dictat Augulis.[32]

„Când noi, părinţii, am aflat de felul cum s-au purtat profesorii faţă de copiii noştri - spun cu indignare semnatarii reclamaţiei - i-am întrebat pe copii ce au scris în declaraţii şi de ce spuseseră minciuni. Copiii ne-au răspuns: «Nu ştiam dacă era adevărat sau fals. Am scris ceea ce ne-a dictat directorul, căci ne era teamă că, dacă nu vom face ce ne cere, ne va certa.» Doi copii au primit nişte foi gata scrise, conţinând denunţuri împotriva preotului; li s-a cerut doar să le semneze ceea ce copiii au făcut căci se temeau de furia profesorilor. Cum se poate ca nişte profesori să se poarte în felul acesta? Profesorii le-au ordonat copiilor să scrie ce le spuneau ei; apoi, au strâns foile şi le-au trimis la Rokiskys împreună cu un denunţ în care îl acuzau pe preot că îi învăţase pe copii religia. Şi oficialităţile, acceptând acest fals denunţ, i-au intentat proces preotului.'[4]

La 27 august 1973, aceiaşi credincioşi i-au trimis delegatului

Consiliului pentru Afaceri Religioase, Tumenas, o reclamație care se termina prin cuvintele: „Domnule delegat, vă rugăm să nu le mai îngăduiți învățătoarei Didzgalviene şi directorului Augulis să ne persecute copiii pe motiv că se

duc la biserică, şi nu numai atunci când copiii se află în biserică ci şi când ei sunt la şcoală, căci micuților le este teamă să nu fie certați şi pedepsiți de profesori; în caz contrar, vom fi obligați să nu-i mai trimitem la şcoala din Salos".

Credincioşii, pentru a-şi apăra copiii şi preotul de teroare, au trimis o serie de reclamații diverşilor funcționari de la Consiliul pentru Afaceri Religioase din provincie:

„Directorul şcolii din Salos a venit la domiciliul meu când nu eram acasă, a condus-o pe fata mea într-o cameră şi a constrâns-o să scrie un denunț împotriva preotului; el dicta şi fata scria ceea ce el spunea. Din acest motiv vă rog să nu țineți seama de cele scrise de fata mea împotriva preotului."

Doamna Petruliene scria:

„Eu singură i-am învățat pe copiii mei catehismul şi toate rugăciunile.

Noi, părinții, avem nişte drepturi asupra copiilor noştri şi ei merg acolo unde îi trimitem noi. De asemenea, cerem dreptul să ne practicăm religia şi să ne ducem la biserică. Dar cu ce drept învățătorii îi controlează pe cei ce se duc la biserică şi îi împiedică să o facă? Preoții nu se duc la şcoală şi nu-i izgonesc pe copii de acolo..."

Stazys Gradeckas, Elena Matiukiene, Zose Didzgalviene şi alți credincioşi au trimis la diferite instituții nişte reclamații asemănătoare. Toți se plâng că fiii lor sunt persecutați, că profesorii se amestecă în lucruri care nu-i privesc şi că preotului lor i-a fost intentat un proces nedrept, având în vedere că ei, părinții, şi-au învățat copiii să se roage şi că preotul nu a făcut decât să-i examineze.

Credincioşii i-au informat pe administratorii diecezelor Kaisedorys şi Planevezys şi pe delegatul Consiliului pentru Afaceri Religioase că, atunci când s-au dus să asiste la procesul preotului P. Nykstus, preşedintele Comitetului executiv al provinciei Rokiskys le-a făcut reproşuri violente.

Elena Neniskaite, domiciliată în satul Urliai, i-a scris lui K. Tumenas următoarele:

„în ziua de 27 august 1972, m-am dus la Tribunalul Poporului din

Rokiskys ca să asist la procesul intentat preotului nostru de profesorii din

Salos. Eram însoțită de Jule Dambranskaite. La Tribunal, mi s-a spus că procesul va avea loc, clar că nu voi fi lăsată să intru căci avea să se desfăşoare cu uşile închise. Atunci m-am dus la preşedintele provinciei ca să îl întreb de ce i s-a intentat proces preotului nostru şi de ce nu au fost citați martori; dar, evident, ei nu credeau decât în declarațiile profesorilor.

Preşedintele, în loc să ne răspundă la întrebări, s-a mărginit să-1 atace cu furie pe preot şi ne-a ordonat să ieşim din încăpere. I-am spus că suntem credincioase şi că vrem să ştim de ce i se făcea proces preotului nostru.

Preşedintele nu ne-a răspuns la întrebare şi, cuprins de o furie nebună, a început să țipe: «Toate necazurile şi plictiselile ne vin numai de la cre- dincioşi!» Acest răspuns al preşedintelui m-a supărat peste măsură, în toată viața mea, nu-mi fusese dat să aud ceva asemănător. Nu înțeleg de ce toate aceste lucruri se întâmplă la Salos. Până acum crezusem că învățătoarea Didzgalviene şi directorul Augulis abuzau de situația lor atacându-i pe copii şi pe credincioşi. Dar constat că preşedintele provinciei se poartă ia fel.

Rezultă că învățătoarea Didzgalviene şi directorul Augulis s-au comportat cum trebuie când i-au batjocorit şi jignit pe credincioşi. Ei merg cu capul sus şi ne gratifică cu epitetul de «agasanți»! Poate că ar trebui să le mulțumim că ne tratează astfel!"

Julia Dambranskaite, în declarația sa adresată lui Tumenas, scrie: „La forurile centrale, mi s-a spus că preotul nostru a fost condamnat. Dar cine îi va condamna oare pe învățătoarea Didzgalviene şi pe directorul Augulis?... "33

De ce această ură?

în Vinerea Mare din anul 1974, directoarea Sviderskiene de la şcoala secundară din Bagaslaviskis, din provincia lituaniană Sirvinatai, le interzise elevilor să se ducă la biserică de Sfintele Sărbători. Dacă se vor duce, părinții lor vor fi amenințați, în ziua următoare ea le-a repetat copiilor acest ordin pentru ca nu cumva să îndrăznească să meargă de Paşte la biserică, în ziua de Paşte, directoarea s-a aşezat la fereastră în casa profesoarei Aldona Cerniauskaite, pentru a-i vedea pe credincioşii care intrau în biserică printre care erau şi mulți elevi. După Paşte, directoarea şcolii le-a ordonat elevilor care fuseseră la biserică să-şi trimită părinții la şcoală. Ea le-a adus la

cunoştinţă că, dacă fiii lor se vor mai duce la biserică, vor fi declaraţi

decăzuţi din drepturile lor părinteşti. Câteva mame - F. Jablonskiene, L.

Strazdiene, S. Miliauskiene, Paukstiene - au fost terorizate timp de câteva ore. Copiii care fuseseră la biserică au avut şi ei tot felul de necazuri[34].

în ziua de 26 octombrie 1975, câteva mame lituaniene s-au adresat reverendului Vaicekauskas, plângându-se că fiii lor se întorceau de la şcoala din Pasusvis cu ochii plini de lacrimi, pentru că profesorul Baltraitiene şi alţii îi terorizau fără încetare şi nu-i lăsau să participe la ceremoniile religioase. Astfel, la 23 noiembrie, Ona Vedeckiene, din satul Bilandiskiai, îi raportează reverendului Vaicekauskas că directoarea şcolii din Pasusvis o convocase pentru a o preveni că, dacă fiul ei, Sigitas, continuă să se ducă la biserică şi să cânte la orgă, i se va scădea nota la purtare şi i se vor face cele mai proaste caracterizări, ca să nu se poată încrie la o altă şcoală. Ona Vedeckiene este o mamă exemplară, cu mulţi copii. Directoarea şcolii îi ameninţă pe credincioşi că va face tot ce-i stă în putinţă pentru a i se interzice preotului să celebreze ceremoniile religioase în biserica din Pasusvis.

în ziua de 5 ianuarie 1976, reverendul Vaicekauskas s-a dus la locţiitorul preşedintelui Comitetului executiv din provincia Radvilisjtis, Krikstanas, şi 1-a întrebat de ce nu îi răspunsese la declaraţia pe care i-o trimisese.

Krikstanas i-a răspuns că directoarea şcolii din Pasusvis se comportase corect atunci când îi izgonise pe copii din biserică, pentru că aceştia nu au voie să se ducă acolo. Locţiitorul preşedintelui îl sfătui pe reverendul Vaicekauskas să nu pună piedici profesorilor în munca lor de educaţie ateistă a copiilor[3]5.

în ziua de 13 ianuarie 1977, a avut loc înmormântarea elevului Juozas Jonusas din Renava, raionul Mazekiai. La înmormântare, asistau vreo douăzeci de colegi, veniţi cu jerbe de flori şi coroane. După ce au depus florile lângă sicriu, copiii au fost scoşi din biserică de profesorul care îi însoţise. Timpul era rece, dar copiii au trebuit să stea afară şi să privească serviciul religios printr-o deschidere a uşii. Aceeaşi situaţie se regăseşte în întreaga Lituanie, în timpul funeraliilor, copiii nu au voie să ia parte la ceremonia religioasă[36].

Elevii sunt terorizaţi

în nr. 32 din 26 martie 1978, *Cronica Bisericii Catolice din lituania* face publice faptele josnice săvârşite de profesorii atei împotriva micilor

şcolari credincioşi, Kvedarna, Viesvenai, Sarîininkai şi Zemaiciu Kalvariia, din Telsiai.

Telsiai. în ziua de 20 februarie 1978, pedagoga de la clasa a IX-a, Slivinskaite, nu le-a dat voie elevilor să participe la funeraliile mamei lui Zeniauskaite, elev în aceeaşi clasă. In timpul serviciului religios, pedagoga a stat în autobuz, împreună cu eleviii. Câțiva copii, neținând seama de această interdicție, s-au dus să asiste la slujbă. Pedagoga, împreună cu elevii ce rămăseseră în autobuz, s-au dus să ia coroanele doar la sfârşitul slujbei.

In timpul unei reuniuni a comsomoliştilor la care au fost obligați să parti- cipe toți elevii, profesorul Andrijauskas a declarat că elevii care fuseseră în biserică în timpul funeraliilor sau ajutaseră la slujbă dezonoraseră şcoala şi violaseră legile. Directoarea şcolii, Adomaitiene, se duse la clasa a IX-a pentru a-i pedepsi pe elevii care fuseseră la serviciul religios. Pedagoga Slivinskaite se plânse că nu poate dormi la gândul că trebuie să dea o justificare scrisă referitoare la această „crimă" săvârşită de elevii din clasa de care răspundea.

Profesorul Andrijauskas îi terorizează fără încetare pe elevi, spunându-le că nu trebuie să meargă la biserică pentru că acolo lucrează nişte criminali, etc. Pe la mijlocul lui februarie, în timpul lecției de igienă ținută la clasa a VlII-a de la Şcoala secundară nr. 4, acelaşi profesor a spus că organistul de la catedrală, Seduikis, era un criminal, că preotul Kaueckas era bolnav psihic şi că i se pregătea dosarul pentru a fi închis într-un spital de psihiatrie, în luna decembrie, Andrijauskas îşi supuse elevii la un interogatoriu, folosind metodele KGB-ului şi neglijându-şi, prin această activitate „polițistă", obligațiile sale de profesor.

Kvedarna. în ziua de 20 ianuarie 1978, directoarea şcolii secundare, Aldona Dulciene şi profesoara Krasnickiene i-au terorizat pe elevii: Rolandas Sneideris, din clasa a IV-a A, Aloyzas Stasytis, din clasa a V-a A, şi Rimas Rupsis, din clasa a Vl-a A, pedepsindu-i pentru că se duseseră la biserică şi pentru că ajutau la slujbă. Trei zile mai târziu, mama lui Gintaras Bernotas, din clasa a V-a A, se prezentă la şcoală şi ceru directoarei şi profesoarei Krasnickiene să nu-i mai terorizeze fiul din pricină că se duce la biserică. I s-a răspuns că pionierilor le este interzis să meargă la biserică.

Indignată, mama lui Gintaras Bernotas a declarat că, fără

consimțământul ei, copilul nu putea fi înscris în organizația de pionieri şi dat fiind că băiatul va continua să se ducă la biserică şi să ajute la slujbă, ceru ca fiu! ei să fie tăiat de pe lista cu, elevii ce urmau să fie primiți în organizație.

— 85 —

Viesvenai. La şcoala de opt clase, copiii familiilor creştine sunt grav persecutați, învățătoarea Kurapkiene, în fața tuturor elevilor din clasa a 11-a, 1-a admonestat pe elevul Urvakis pentru că mergea la biserica. Pentru a-1 pedepsi, învățătoarea 1-a trimis să stea în „banca măgarilor", în ciuda notelor bune pe care le avea la studiu. Un alt profesor, Jureviciene, a încercat, la rândul său, să intimideze elevii, spunându-le că s-a făcut o listă cu elevii ce mergeau la biserică, într-o zi, locțiitoarea directoarei Raisutiene, le-a ordo- nat tuturor elevilor să răspundă, în scris, dacă credeau în Dumnezeu.

Majoritatea elevilor au scris că au îndoieli, neîndrăznind să spună adevărul pentru motivul, binecunoscut, că elevilor care se duceau la biserică li se scădeau notele. Prin aceste metode se încearcă terorizarea elevilor, motiv pentru care, în scoli, domneşte o atmosferă de teamă.

Se spune că, la începutul lunii februarie 1978, directoarea Stanceliene a convocat-o pe doamna Liogodiene, mamă a mai mulți copii, ca să-i reproşeze că aceştia mergeau la biserică. Unuia dintre copiii, Petras, directoarea i-a spus: „Dacă te duci la biserică, îți voi scădea nota la purtare". „Totuşi, mă voi duce", a răspuns copilul, fără să se intimideze. „Atunci, te vom da afară din şcoală!", a strigat directoarea. „Dacă mă dați afară din şcoală, mă voi duce la biserică de dimineață şi până seara!"

Sartininkai. La 4 decembrie 1977, în biserica oraşului, a avut loc o slujbă religioasă de înmormântare la care au participat câtiva profesori de la şcoală de opt clase. Elevul Egidjus Stoncikas îl ajuta pe preotul care făcea slujba. A doua zi, profesorul Rusinskiene, cerându-i elevului Stoncikas să răspundă la lecție, îl ridiculiza în fața întregii clase pentru că îl ajutase pe preot, în plus, i s-a scăzut nota la purtare. La o adunare a elevilor, Stoncikas o întrebă pe profesoară pentru care motiv i s-a scăzut nota la purtare, dat fiind că nu făcuse nimic rău. Profesoara îşi bătu joc de el şi spuse că îl va pesepsi pe preot dându-i amendă, în ceea ce îl priveşte, Stoncikas trebuia să vină la şcoală însoțit de părinți, pentru a da explicații. La sfârşitul lecției, profesoara îl duse pe copil la director, în cancelaria profesorilor, ea îşi bătu joc încă o dată de acest elev credincios. Profesorul Rusinskiene îl califică pe

Stoncikas drept „cel mai obscurantist din întreaga şcoală". „Vrei să te faci preot?" - îl apostrofă unu! dintre profesori. „De ce nu? Patru dintre unchii mei sunt preoți!" - răspunse cu mândrie Stoncikas. în prezent, profesorii se străduiesc să-1 facă să ia parte la activitățile atee din şcoală şi nu ratează nici o ocazie să-1 ridiculizeze în toate felurile.

— 86 —

Zemaidu Kalvarija. Directoarea şcolii secundare, Satikiene, convocându-i pe elevi în biroul ei, în timpul cursurilor, i-a întrebat cine este cel care îi obligă să meargă la biserică, să cânte în cor şi să ajute la slujbă şi câți bani li se dau pentru această treabă. Elevii au răspuns că nu merg la biserică pentru bani. Atunci, directoarea a decretat: „Un individ nu-1 exploatează pe un altul pentru nimic! Cum să cânți în cor sau să ajuți la slujbă în mod gratuit?" Ea le-a cerut elevilor să-şi ia angajamentul că nu vor mai merge la biserică, amenințându-i că-i va denunța pe cei recalcitranți Ia forurile de conducere ale provinciei. Eleva Jolanta Vaitkute i-a răspuns: „îmi iau anga- jamentul. .. că mă voi duce!"

Doamna Aldona Ilguniene, profesoară la liceul din Pajieslys, o localitate din Lituania, a publicat în ziarul raionului Kedainiai, *Taiybinis Kelias* (Vocea sovietică) din 28 iunie 1975, un articol în care debitează tot felul de inepții ce se aseamănă cu acelea spuse de directoarea Satikiene. Intitulat „Nu putem tăcea", acest articol a provocat indignarea oamenilor credincioşi din Pajieslys. „Sunteți atee - îi scria, în scrisoarea deschisă din 30 iunie 1975, preotul J. Vaicekauskas -, aşa că e lesne de înțeles că nu puteți tăcea.

Dar nu trebuie să spunem şi să scriem decât adevărul, îmi pare foarte rău că nu cunoaşteți universul spiritual al elevilor dumneavoastră. Numai copiii care cred în Dumnezeu vin la biserică. Biserica nu este un loc de distracție.

La biserică, părinții şi copiii vin să se roage şi să aducă laudă Domnului.

Copiii credincioşi nu au încredere în dumneavoastră şi nu îşi deschis inima.

Mai mult de o sută de copii, împreună cu părinții lor, sunt gata să semneze un document ce atestă faptul că ei cred în Dumnezeu şi că cele scrise de profesoara Aldona Ilguniene sunt neadevărate. Intelectualii care frecven- tează biserica din Pajieslys sunt, şi ei, indignați. Ei se întreabă cine a dat profesoarei Ilguniene dreptul de a-şi băga nasul în treburi ce privesc

conştiinţa lor? Scrieţi că „preotul încearcă prin toate mijloacele să le adune şi să le organizeze pe fete şi că se duce la aniversările lor cu daruri". Preotul nu organizează nimic, ci se limitează la a da sfaturi celor credincioşi. Asta este datoria lui de preot; şi nu dumneavoastră sunteţi în măsură să-i spuneţi ce trebuie să facă... "[37]

Sortiţi violenţei

Două documente, datate din 20 martie 1978 şi semnate de credinciosul sovietic Rostislav Galeţki, ne vorbesc despre persecuţia sistematică

pe care o îndură copiii clin două familii adventiste din satul Enem, aflat în regiunea Krasnodarsk, din Provincia Autonomă Adîghei: este vorba despre copiii Ninei Fedorovna Mihel şi cei ai Dinei Alexeevna Podiatceaia.

Aceşti copii, urmând convingerile religioase ale părinţilor lor ce ţin de Biserica Adventiştilor de Ziua a Şaptea, nu se duc la şcoală sâmbăta. (Este vorba de Şcoala secundară nr. 45). Ei celebrează, împreună cu familiile lor, cultul religios. Din pricina aceasta, viaţa lor la şcoală este de nesuportat.

Să începem cu Misa şi Nadia Mihel. Aceşti copii sunt, fără încetare, obiectul ocărilor inumane venite din partea corpului didactic. Invăţătoriii îşi bat joc de ei, într-un mod grosolan, în faţa întregii clase şi, uneori, chiar în faţa întregii şcoli, tratându-i drept idioţi. Ei sunt continuu ameninţaţi că vor • fi luaţi de la părinţi şi plasaţi într-un internat ateu, pentru a fi reeducaţi în spirit antireligios. Cât priveşte mama lor, ea este adusă în pragul nebuniei cu ameninţarea că i se vor lua drepturile părinteşti. Adeseori, învăţătorii îi încurajează pe elevi - chiar şi pe cei din clasele mari - să-i ridiculizeze pe colegii lor credincioşi şi să-i injurieze într-un mod neruşinat Nu o dată aceşti nefericiţi copii au fost bătuţi de colegii lor, la instigarea învăţătorilor şi chiar în prezenţa acestora.

învăţătoarea Liubov Montiaghina, în timpul unei ore de gimnastică în care Misa Mihel, care era bolnav, nu putea să facă exerciţiile cerute, 1-a injuriat pe copil în faţa întregii clase, spunându-i: „Eşti complet tâmpit.

Dacă n-ai nimic în cap, bineînţeles că nici din fundul tău nu va ieşi mare lucru." Această învăţătoare, plină de ură faţă de religie, le adresa copiilor credincioşi cuvintele cele mai jignitoare: „Vă voi urmări până când vă vor ieşi din cap superstiţiile religioase!" Dar nici directorul şcolii, lagumov, nu se lasă mai prejos. Chiar el este acela care dă tonul acestor acţiuni inumane.

De altfel, o declară deschis: „Vă voi arăta eu care sunt legile din provincia Adîghei!" Şi o face. Cu conştiinciozitate,

Acţiunile criminale ale şcolii, în complet acord cu autorităţile locale, nu

lasă în pace familia Mihel nici măcar acasă. Seara şi uneori chiar noaptea, oameni necunoscuți pătrund în curte, se dau drept funcționari de la poştă, bat la fereastră, dau cu piciorul în câine, îi umplu de spaime pe copii, o fac pe bețivii, cer să li se deschidă uşa.. .^8

Cât îi priveşte pe doi dintre cei opt copii din familia Podiacii - un băiat şi o fată - ei au de înfruntat, din partea şcolii ateiste, aceeaşi agresivitate.

„Elevii ce nu cred în Dumnezeu, incitați de profesorii lor, îi stropesc cu apă rece, le pun piedici, îi înțeapă cu vârful compasului, le şterpelesc cărțile.

88

Părinții sunt obligați să-şi însoțească copiii zilnic la şcoală. Copiii creştini sunt lezați psihic şi moral fiind tratați drept „înapoiați mental", „.pioşi obscurantişti", „adepți ai sabatului", „sfinți idioți" şi sunt ofensați în tot felul.

Când tatăl copiilor s-a dus, prima oară, la şcoală ca să vorbească cu directorul despre persecuția pe care o îndură copiii lui, lagumov 1-a primit cu aceste cuvinte: „Tu eşti cel cu sabatul? Pleacă de aici!..." - după care au urmat o serie de insulte grosolane. Urla de se auzea în toată şcoala: „Te vei târî în genunchi în fața mea! îi vom împuşca pe aceşti credincioşi şi le vom lua copiii!..." Fără să-i permită lui Podiacii să se întoarcă acasă, directorul îl băgă cu forța în secretariat şi ordonă unei învățătoare să aducă un ciocan.

Apoi, o obligă pe aceasta să scrie o declarație calomnioasă conform căreia tatăl acestor copii credincioşi ar fi încercat să-1 lovească pe lagumov cu ciocanul. Mai apoi, directorul a rupt el însuşi, cu cinism, hârtia cu declarația defăimătoare".

Fiecare dintre cele două documente se termină astfel: „Vă rugăm să transmiteți aceste informații forurilor în drept, pentru ca oamenii din lumea întreagă să fie puşi la curent prin radio şi prin presă. Vă cerem să-i lămuriți, printr-o largă difuzare a acestor informații, pe cei care nu cunosc sau nu înțeleg încă foarte bine caracterul represiv şi dictatorial al sistemului nostru, pentru ca să nu-1 mai susțină şi să nu-1 mai scuze.. ."39

De această şcoală punitivă, în care elevii credincioşi au de înfruntat violența profesorilor atei, se plâng şi zecile de mame şi tați penticostali din regiunea Krasnodar (Staro-Tatarovskaia, Leningradskaia, Holmskaia, Kropotkin), din oraşele Batumi, Rovno, Nahodka, Riga, Valga... „Nu cu- nosc nici măcar o familie de penticostali în care copiii să nu aibă de îndurat tot felul de persecuții, se spune într-o scrisoare adresată Grupului social pentru respectarea acordurilor de Ia Helsinki, la 1 iulie 1977. Copiii credincioşi sunt injuriați şi jigniți de profesori şi, după modelul lor, de către ceilalți elevi. Uneori, ei sunt bătuți chiar şi de profesori. Copiii sunt înscrişi cu forța în organizațiile de pionieri şi în Comsomol şi, dacă se opun să intre în aceste organizații ateiste,

li se scad sistematic notele la obiectele de studiu şi la purtare, în felul acesta, copiii celor ce cred în Dumnezeu devin victimele discriminării metodice din domeniul educației.. .'"*°

II

ÎNVĂȚĂMÂNTUL RELIGIOS PRIVAT

1. Dreptul copilului la instrucție religioasă

Generalizarea abuzivă a educației ateiste - aşa cum am arătat mai înainte - nu dezarmează familiile de credincioşi din URSS. în lupta lor pentru libertatea religiei şi pentru dreptul copilului la educație religioasă, ei se sprijină pe principiile lui Lenin, pe Constituție şi, mai presus de toate, pe angajamentele internaționale luate de URSS.

In decretul Consiliului comisarilor poporului privitor la separarea Bisericii de Stat, ca şi a Şcolii de Biserică, publicat la 23 ianuarie 1918, la paragraful 9, se spune: „Şcoala este separata de Biserică, învățarea dogmelor religioase este interzisă în toate instituțiile de Stat, ca şi în instituțiile de învățământ private în care se predau materii generale.

Cetățenii pot preda sau studia religia în paticular." Urmează de aici că educația religioasă nu trebuie să fie interzisă în familie sau la biserică pentru că, în acest caz, este vorba despre o educație privată.

La 10 decembrie 1948, Națiunile Unite au aprobat *„Declarația Universală a Drepturilor Omului",* care a fost acceptată şi semnată de Uniunea Sovietică. Această declarație subliniază cu fermitate dreptul indiscutabil şi prioritar al părinților în ceea ce priveşte educația copiilor lor: „Fiecare persoană are dreptul Ia libertatea de gândire, de conştiință şi de religie; acest drept implică libertatea de a-ți schimba religia sau convingerile, ca şi dreptul de a-ți manifesta religia sau convingerea, singur sau în comun, atât în public, cât şi în particular, prin educație, practici, cult şi săvârşirea ritualulilor" (art.18).

La 15 decembrie 1960, la Paris, conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru educație, ştiință şi cultură a adoptat *„Convenția pentru lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului".*

Ratificată de Prezidiul Sovietului Suprem al URSS la 2 iulie 1962, ea a intrat în vigoare la l noiembrie. Conform paragrafului 2 din articolul l, cuvântul „învățământ" se referă la „diferite tipuri şi la diferite grade ale

învățământului". Pentru a evita sau a limita discriminarea definită de această „convenție", alineatul *a* din articolul 3 subliniază că Statele semnatare

se angajează să „abroge toate dispoziţiile legislative şi administrative şi să pună capăt tuturor practicilor administrative care comportă o discriminare în domeniul învăţământului". Articolul 5, alineatul *b* din paragraful 2 cere „să se respecte libertatea părinţilor şi, dacă e cazul, a tutorilor legali... de a asigura educaţia religioasă şi morală a copiilor conform propriilor lor convingeri..."

în virtutea angajamentelor sale internaţioanale, Uniunea Sovietică asigură ea oare părinţilor dreptul de a da copiilor lor - „Atât în public, cât şi în particular" - o instrucţie religioasă? Oare părinţii creştini pot să orga- nizeze cursuri de învăţământ colectiv pentru copiii lor?" „Nu, asta este strict interzis, răspunde preotul Serghei Jeludkov. Chiar şi în familie, educaţia religioasă dată copiilor în mod deschis poate fi pedepsită cu decăderea părinţilor din drepturile lor fireşti: asemenea cazuri se întâlnesc la baptişti şi la penticostali. Este interzis copiilor chiar şi să poarte o cruce la gât. O asemenea faptă poate să dea loc la urmăriri extra-judiciare îndreptate împotriva părinţilor şi chiar împotriva copilului.'"[*1]

Apelul membrilor Bisericilor creştine din URSS adresat, la 20 iunie 1976, Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice şi, în copie, către COE, pune în evidenţă aceeaşi interdicţie despre care vorbeşte Jeludkov:

„Organizarea cursurilor de instrucţie religioasă pentru copii este categoric *interzisă* (Codul penal al RSFSR, art. 142). Comentariile Codului penal consideră drept cateheză orice formă de instruire, chiar şi pe aceea dată *de părinţi.* Astfel că o bunică, care răspunde dorinţei nepotului ei de a-1 învăţa să se roage este pasibilă de o condamnare la muncă forţată ce poate să ajungă până la un an de zile. Legea îi obligă pe părinţi să-şi crească copiii conform moralei comuniste (deci, în mod obligatoriu, conform moralei atee). Presa sovietică a emis în repetate .rânduri opinia «că libertatea de conştiinţă nu era concedată decât persoanelor majore şi că Statul nu poate admite ca unii copii să fie educaţi în spiritul superstiţiilor religioase»..." „De ce educaţie poate să fie vorba - scrie eminentul jurist al RSFSR, G.R. Holtz - când unii părinţi credincioşi le vorbesc copiilor lor despre originea divină a tot ce există, lucru ce vine în contradicţie flagrantă cu toate cunoştinţele ştiinţifice reale ce li se dau la şcoală? *(«Legea ţi religia»* M., 1975, pp. 16-17). Multiplele cazuri în care părinţii credincioşi au

fost declaraţi decăzuţi din drepturile lor şi li s-au luat copiii, ilustrează, într-un chip lugubru, consecinţele la care duce această concepţie."[42]

în faţa acestei situaţii inadmisibile, un laic ortodox, publicistul dizident Ghennadi Şimanov[43], îl interpelează pe patriarhul Pimen, şeful

Bisericii ortodoxe din URSS, într-o „scrisoarea deschisă" din luna iulie 1976, spunându-i: „De ce patriarhia nu cere guvernului sovietic autorizația de a organiza în bisericile încă deschise cursuri de instrucție religioasă pentru credincioşi şi pentru copiii lor? Această cerere n-ar comporta nimic ilegal...

(...). Fiecare cetățean sovietic ar trebui să aibă dreptul inviolabil la instrucție religioasă'"^.

Educația religioasă în familie

Toate scrisorile, cererile şi petițiile părinților creştini îi imploră pe conducătorii sovietici să le fie respectată libertatea religioasă prevăzută de lege şi să li se îngăduie să-şi crească copiii în conformitate cu propriile lor convingeri religioase. Ei nu acceptă să fie împiedicați să dea copiilor lor, în cadru privat, o educație religioasă, să-i învețe catehismul şi rugăciunile şi să acorde o mare importanță citirii şi studierii Bibliei.

Fiecare familie de credincioşi devine, într-un fel, o şcoală religioasă în miniatură, datorită căreia ateismul băgat în capul elevilor în şcoala publică se dovedeşte a fi incapabil să-i îndepărteze pe copii de credință. Sub influența benefică a mamelor, a bunicelor şi a altor rude credincioase, copiii învață să-L iubească pe Dumnezeu şi să asculte de poruncile Sale, citind texte biblice, memorând versete din Vechiul şi din Noul Testament şi cântând cântece religioase.

Dreptul părinților să-i învețe pe copiii lor religia, pe față şi în comun, a fost apărat în chip magistral de credinciosul lakov Nikoiaevid Pavlov, în ultima sa declarație făcută la procesul din Taldi Kurgan, la 8 februarie 1974:

„Nu puteam să nu-i învățăm pe copiii noştri religia. Cum ne-am putea ridica împotriva lui Dumnezeu? Cum am putea, în fața copiilor noştri, să ne înăbuşim vocea conştiinței? Oare un comunist poate să-şi învețe copiii altceva decât comunismul? Nu poate. Tot aşa un creştin, sigur de învățătura lui Hristos, nu poate să nu le vorbească copiilor săi despre Hristos.

— QO

\JC

Referindu-se la decretul privitor la separarea Bisericii de Stat, ca şi a Şcolii de Biserică, pe care 1-a invocat de nenumărate ori în convorbirile avute cu profesorii, Pavlov pleda, în fața judecătorilor sovietici, pentru dreptul cetățenilor de a-şi instrui copiii sau de a studia religia în cadru privat: „Ce facem noi? Ne instruim copiii în propriile noastre case, adică în cadrul privat. De ce suntem urmăriți pentru acest lucru? (...) Se pare că există atât de multe documente care apără drepturile părinților credincioşi încât n-ar trebui măcar să se pună problema vreunor persecuții. Şi totuşi, în

prezent, au loc tot felul de acte ruşinoase de persecuție. Putem să spunem cu voce tare: noi nu călcăm drepturile omului, dar voi călcați drepturile noastre de părinți credincioşi.. ,"[45]

Toate documentele pe care vi le-am prezentat până acum, ca şi cele care urmează, nu cer decât un singur lucru: libertatea educației religioase a copiilor şi dreptul părinților de a le da un învățământ religios. Aşa cum se spunea în scrisoarea semnată de cele 4031 de mame creştine: *„Avem datoria să ne creştem copiii în spirit creştinesc si avem dreptul legal de a o face."*

Educația religjoasă în bisetică

Pentru completarea pregătirii religioase pe care copiii o primesc în sânul familiilor lor, părinții fac apel, adeseori, la biserică şi cer concursul preoților. Dar aceştia sunt supuşi, cu regularitate, presiunii autorităților comuniste pentru a interzice copiilor să participe la slujbă şi la procesiuni, să ajute la slujbă, să facă pane din cor, etc, în conformitate cu dispoziția din 30 mai 1961, semnată, împotriva voințelor lui, de Dr. J. Stankevicius, administrator al arhidiocezei din Kaunas şi al diocezei din Vilkaviskis: „în conformitate cu instrucțiunile împuternicitului Afacerilor Religioase, Rugienis, vor putea participa public la funcțiile liturgice numai tinerii care au cel puțin 18 ani; copiii mai mici de această vârstă nu vor avea voie să ajute la slujbă, să cânte în cor, să poarte prapurii liturgici şi nici să împrăştie flori."[46]

Dar cum pot fi *instruiți* copiii, împărtăşindu-li-se adevărurile credinței, când preoților nu le este îngăduit decât *sâ-i examineze,* adică să se asigure că aceştia ştiu bine lecțiile învățate în familie - catehismul şi rugăciunile? Greutățile cresc de la o zi la alta, pentru că „preoții care calcă interdicția sunt pedepsiți", aşa cum aflăm din studiul *„Adevărata situație a Bisericii*

*din Lituania sovietică"**7,* în ultimul timp, mai ales, „ei sunt cu adevărat terorizați din acest motiv. Unii preoți sunt gata să îndure tot felul de repre- salii aspre pentru motivul că nu le-au interzis copiilor să participe la slujbă".

Din nefericire, există şi preoți care „vor să fie bine văzuți de putere pentru a-şi păstra locurile bune pe care le ocupă" sau care se supun indicațiilor puterii „ca să aibă linişte"; aceştia refuză copiilor orice participare la viața Bisericii[48].

în ciuda acestei interdicții, învățământul religios are loc în bisericile ale că căror preoți nu se tem de neplăcerile ce le vin din partea puterii. Ca nişte demni slujitori ai lui Dumnezeu, ei ştiu că mulți părinți nu sunt în măsură să-şi „pregătească bine" copiii pentru prima comuniune şi că alții nu pot să-i învețe religia, din lipsă de cărți religioase.

Cazul preotului lituanian Antonas Seskevic ius, de la biserica din Dubingiai, ne va ajuta să înțelegem mai bine mecanismul instruirii reli- gioase a copiilor în cadrul bisericii, ca expresie a vocației sacerdotale a clerului, învinovățit, prin actul de acuzare al parchetului circumscripției din Moletai, că, „între sfârşitul lui iunie şi începutul lui iulie 1970", îi aduna la biserică „pe copiii minori din parohia Dubingiai şi îi învăța catehismul" şi că, prin aceasta, „a săvârşit, în virtutea dispozițiilor alineatului 1 din articolul 143 al Codului penal din RSS Lituania, un delict"[49], Antonas Seskevicius susținea, în autoapărarea sa, necesitatea imperioasă a învățământului religios ca şi datoriile şi responsabilitățile ce le revin, în acesta privință, preoților:

„în calitate de preot, sunt obligat să ascult de porunca lui Hristos: «Drept aceea, mergeți şi învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh şi învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă» *(Matei, 28.19-20).* Biserica mă obligă şi ea, prin canonul 1329: «Datoria esențială şi cea mai serioasă a preoților este aceea de a-i învăța pe copii catehismul». Ca urmare, este pentru mine o datorie de conştiință să le arăt tuturor adevărurile credinței propovăduite de Hristos şi să-i învăț pe copii catehismul. Constituția RSS Lituania, la articolul 96, garantează «recunoaşterea libertății cultului pentru toți cetățenii». Or, în Biserica Catolică, esențialul constă în predicarea învățăturii lui Hristos, în celebrarea sfintei slujbe şi în administrarea Sfintelor Taine. Asta înseamnă că, prin Constituție, se recunoaşte libertatea practicării tuturor acestor trei lucruri. Prin urmare, preotul, conform datoriei ce îi este impusă de

conştiința sa, are toată libertatea să predice învățătura lui Hristos atât adulților, cât şi copiilor, iar copiii au tot dreptul să beneficieze de anumite servicii: să fie instruiți în domeniul religiei şi să se bucure de Sfintele Taine, căci acest lucru este cerut de exercițiul cultului."

Socotind că este logic ca un preot să nu poată să lase un copil să se bucure de „Sfintele Taine pe care şi le doreşte, dacă nu ştie nimic despre ele" şi că este „datoria preotului să-1 învețe", Părintele Seskevicius îşi urmează argumentarea astfel: „Prin urmare, în virtutea Constituției, preotul este singurul care are dreptul să-i pregătească pe copii pentru Sfintele Taine căci numai el, şi nu părinții sau alte persoane, răspunde de Sfintele Taine şi de învățarea adevărurilor credinței, dat fiind că a fost pregătit tocmai pentru a face aceste lucruri. Desigur că părinții şi celelalte persoane trebuie să-1 ajute pe preot în îndeplinirea acestei meniri, dar doar preotului îi revine sarcina de a rosti cuvintelele definitive."[50]

Pentru a împiedeca, adică a interzice, orice instruire religioasă în biserică, puterea atee spune că legea privitoare la separarea Şcolii de Biserică trebuie interpretată după cum urmează: *Organizarea învăță-mântului religios pentru minori şi practicarea sa sistematică reprezintă o violare a regulilor stabilite.* Chiar dacă admitem acest lucru, răspund preoții prin vocea lui Antonas Seskevidius, trebuie să atragem atenția că *noi nu organizăm* învățământul religios şi nici nu îl practicăm în mod *sistematic.* Doar învățământul din cadrul şcolii este „organizat" şi „siste- matic", pentru că el cere existența unor liste speciale cu numele elevilor, liste după care se face apelul acestora şi li se controlează cunoştințele; şi pentru că, la şcoală, li se explică copiilor tot felul de lecții şi li se dau de făcut teme. Modul cum se desfăşoară educația religioasă la biserică, având în vedere că nu există nici program şi nici ore fixe de studiu, se situează la polul opus a ceea ce se numeşte un învățământ „organizat" şi „sistematic".

Aici totul se petrece în chipul cel mai liber şi la intervale de timp nere-gulate. Preotul examinează copii, timp cam de o jumătate de oră, ca să vadă dacă aceştia au cunoştințele indispensabile pentru a putea primi comuniu-nea. El este chiar obligat să explice copiilor lucrurile pe care aceştia nu le înțeleg, şi asta din respect fată de instrucțiunile date de Curie: „Atunci când copilul nu înțelege bine un lucru, preotul poate să-i dea o explicație"[51].

Un alt preot lituanian, reverendul A. Liesis, în plângerea adresată Tribunalului Poporului din Utena, aduce noi elemente logice pentru a

demonstra falsitatea pretinsei baze juridice a tribunalelor care îi învino-vățesc şi îi condamnă sever pe preoți, acuzându-i de violare premeditată a „regulilor stabilite". Or, după părerea sa, aceste *reguli* pe care preoții ar trebui să le respecte când predau religia „unor grupuri de copii" nu au fost promulgate niciodată oficial şi, de aceea, ele nu există din punct de vedere oficial. Nimeni nu are dreptul să afirme că educația religioasă dată copiilor la biserică violează legea constituțională: „Şcoala este separată de Biserică".

Pentru că munca misionară a bisericii nu are nimic comun cu caracterul pur didactic al şcolii, „în limbaj juridic - explică preotul A. Liesis - prin şcoală se înțelege «o instituție de învățământ destinată în mod exclusiv instruc- ției», în limbaj juridic, nimeni nu are dreptul să definească prin cuvântul «şcoală» nici o casă de rugăciuni (unde oamenii se întrunesc pentru a se ruga), nici vreun alt stabiliment sau oficină, căci toate aceste instituții nu sunt destinate învățământului, ci altor activități, deşi şi aici, ca şi în alte locuri şi pe parcursul întregii lor vieți, oamenii învață mereu câte ceva şi se specializează într-un

domeniu sau altul. De altfel, vorbind în termeni poetici, totul poate fi definit ca o şcoală, chiar şi viața. Dar, repet, numai poetic şi nu din punct de vedere juridic, în termeni juridici, nu-i putem desemna prin vocabula «şcoală» nici pe şcolari şi nici pe profesori, după cum nu-i puteam desemna prin vocabula «restaurant» nici pe chelneri, nici pe bucătari şi nici pe clienți, şi aşa cum nu-i putem desemna prin cuvintele «salon de coafură» pe coafori şi pe clienți, în limbaj juridic, un restaurant este un loc unde vi se serveşte masa, un salon de coafură este un loc unde te poți tunde, bărbieri şi coafa, iar o şcoală este o instituție de învățământ; prin vocabula «şcoală» nu-i putem desemna p« elevi şi pe profesori."[52]

2. Şcolile biblice de duminică

Statul sovietic nu acceptă nici un fel de „ingerință" - fie că ea vine din partea părinților, a Bisericii sau a organizațiilor religioase a „sectelor" - în procesul de învățământ. „Copiii pot fi educați în spirit religios, dar numai în cadrul privat, adică numai în sânul familiei şi doar de către părinți", subliniază V.A. Kuroedov, preşedintele Consiliului pentru Afacerile Religioase.

Asta înseamnă că bisericile şi comunitățile creştine nu sunt autorizate, conform legilor în vigoare, să țină adunări speciale pentru copii şi să le dea

acestora o educație religioasă, oricare ar fi ea. Este interzisă până şi orga- nizarea unor plimbări şi a unor terenuri de joacă pentru copii.

Dar ce se întâmplă cu familia? Oare părinții sunt liberi să se ocupe de pregătirea religioasă a copiilor lor? Nicidecum. Legea sovietică permite - teoretic, bineînțeles, pentru că am văzut mai înainte măsurile de constrângere pe care le ia puterea împotriva familiilor credincioşilor - *educarea* şi nu *instruirea* religioasă, ultima neputând să fie dată *decât* în centre de învățământ speciale ce pregătesc pe preoți sau pe pastori. Tot ceea ce depăşeşte acest cadru de referință, definit de legislația *suigeneiis* a URSS, devine automat „q violare flagrantă a legilor sovietice". Şi, atenție! Să presupunem, ca şi V.V. Klocikov, autorul lucrării *„Lupta împotriva încăl- cării legislației referitoare la cultele religioase"* (Moscova, 1967), că „învățătura religioasă dată de părinți propriilor lor copii" este legală. Da, aceea dată de părinți. Sau, pentru a relua formula lui Kuroedov, „numai aceea dată de părinți". Ceilalți membri ai familiei - frați, surori, bunici - cad sub interdicția prevăzută de articolul 142 din Codul penal al RSFSR, interdicție despre care vorbeşte Igor R, Şafarevici, putând fi condamnați la „munci de reeducare pe o perioadă de timp până la un an"53.

în această lumină, putem înțelege mai uşor de ce conducătorii Bisericii Tăcerii, ajutați de familiile credincioşilor ce se îngrijesc de educația spirituală a copiilor lor, deschid *şcoli biblice de duminică* care funcționează *clandestin* şi împotriva cărora autoritățile comuniste arată o evidentă animozitate. Dacă sunt descoperite de poliție, aceste „şcoli" improvizate sunt lovite dur de „birourile de aplicare a legilor", iar „profesorii" lor sunt supuşi la urmăriri judiciare. Aşa s-a întâmplat, de exemplu, cu credincioşii menoniți Ivan Franțevici Tevs, contabil, lakov lakovlevici Enns, şofer, Piotr Henrikovici Adrian, păstor, şi Ivan Ivanovici Levin, prezbiterian. în timpul anilor 1972-1974, la Miroliubovsk, ei au săvârşit „crima" de a organiza în secret învățământul religios al copiilor. După cum striga procurorul general Kamşilova la procesul ce se desfăşura la Casa de cultură a oraşului Moskalensk, „crima lor consta în aceea că au exploatat curiozitatea şi încrederea copiilor băgându-le în cap, sub masca credinței în Dumnezeu, tot felul de idei: ca detaşarea de lumea pământeană, îndepărtarea de lu- crurile zilnice... Iată ce spune literatura religioasă despre educația copiilor: „Inima copilului este un câmp imens; trebuie să-1 semănăm din primăvara cea mai timpurie". Meditați la versurile „să-1 semănăm din primăvara cea mai timpurie", adică de la vârsta cea mai fragedă, când copilul nu are încă

posibilitatea să-şi dea seama de concepția ştiințifică asupra lumii! Părinții şi preoții infiltrează în mintea copiilor neîncrederea în solidele cunoştințe ştiințifice. Cei ce se află acum pe banca acuzaților, pe vremea când predicau, le cereau credincioşilor să nu le dea voie copiilor să vadă filme, să citească literatură artistică şi să participe la diferitele cluburi şcolare. Le mai interziceau să se alăture organizațiilor de pionieri a căror insignă reprezintă un focar, cu raze, speriindu-i că acesta ar fi „focul gheenei", de care vor avea parte cei care poartă acest semn... în numele credinței în Dumnezeu şi al iubirii pe care i-o datorează, ei consideră că e necesar să se disprețuiască instruirea şi perfecționarea intelectuală. Şi iată ce mai spune literatura religioasă: «Dacă vreți ca fiii voştri să se poată îndrepta spre viața veşnică, pregătiți-vă mai ales pentru meserii manuale». Oare putem considera că aceste lucruri reprezintă singurul scop al educației religioase?.. ."54

Şcoli de pregătire religioasă

Din când în când, presa sovietică, rapoartele judecătorilor de instrucție şi chiar anumite cărți consacrate problemei instruirii religioase a copiilor vorbesc despre învățământul clandestin reprezentat de şcolile biblice de duminică.

Din aceste surse am aflat că la Rîbnița, un oraş din RSS Moldova, pastorul Kerdivara, membru al sectei adventiste de ziua a 7-a, s-a făcut vinovat aducând în locuința unuia dintre credincioşii săi mai mulți copii cu scopul de a-i îndoctrina. Or, după lege, „comunitățile religioase nu au dreptul... să-i atragă pe copiii în cercurile lor corale sau muzicale cu caracter religios, sau la aşa-zisele şcoli de învățare a dogmelor religioase"[55].

Asemenea „infracțiuni" au fost descoperite şi la Chişinău, capitala Moldovei sovietice, la Colibaş (raionul Vulcăneşti) şi în câteva sate din raionul Kotovski. *înNauka irelighia* („Ştiință şi religie") scrie că autoritățile locale din oraşul ucrainean Nikolaev au pus capăt „activității ilegale" duse de doi conducători ai grupului baptist dizident, Gheorghi Jeltonojko şi Nadejda Troşcenko, care „înființaseră o şcoală biblică în care copiii din familiile religioase învățau rugăciuni şi cântau psalmi"[56]. Menoniții se ocupă şi ei de educația religioasă a copiilor învățându-i să se roage în fiecare zi, să copieze fraze din Biblie, psalmi şi poeme religioase şi să studieze Sfânta Scriptură au ajutorul cărților trimise din străinătate. „Sub conducerea predicatorilor, scrie candidatul în ştiințe filosofize A. Ipatov, se creează adeseori şcoli

Tânăra credincioasă Ely Walterovna Kasper, după puțin timp de la ieşirea din închisoare, la 8 februarie 1977, într-un cerc de creştini aparținând comunității baptiste neînregistrate din oraşul Karaganda. Ea a fost condamnată la trei ani de lagăr pentru că a participat activ la şcoala biblică de duminică, organizată de Pavlov şi de Vatulko la Taldî-Kurgan.

Familia prizonierului Alexei Vasilievici Pugaciov.

biblice speciale pentru copii. Manualele destinate acestor şcoli arată că scopul principal este acela de a ajunge la sufletul copiilor prin Evanghelie.

Din unele manuale editate înainte de revoluție, copiii învață „Cuvântul lui Dumnezeu", memorând poeme religioase pe care le recită în timpul lecțiilor, la reuniunile de rugăciune, când se află printre copii de vârsta lor, şi chiar la înmormântări"^7.

Dosarul „cazului de drept comun nr. 6340" din 5 februarie 1974, întocmit de judecătorul de instrucție de la parchetul raionului Octombrie din Duşanbe, ne semnalează existența unei şcoli biblice în casa baptistului LI. Reimer, domiciliat în Duşanbe, pe strada Aznov 564 (RSS Tadjikistan).

Membru al Bisericii baptiste despărțite de comunitatea înregistrată de organele puterii, el îi învăța pe copii religia, organiza cu ei coruri şi le în-registra pe bandă magnetică. Acasă la el se adunau un mare număr de copii de vârstă preşcolară şi şcolară, cu scopul de a fi crescuți în spirit religios, în

septembrie 1973, au asistat la o adunare de învățământ religios aproximativ 150 copii. Doi dintre „elevii" săi, interogați ca martori la procesul ce i s-a intentat, s-au dovedit foarte curajoşi şi plini de credință. Fetița N.N.

Sevcenko a declarat că ea crede în Dumnezeu; pentru acest motiv ea nu se duce la cinematograf şi nu poartă cravată roşie de pionier. Ea se duce la adunările baptiştilor şi participă la slujbă, în septembrie 1973, ea s-a dus, împreună cu părințiii ei, pe strada Aznov, la numărul 564, unde avea loc o slujbă pentru sărbătorirea cositului. La această adunare a cântat cântece religioase împreună cu alți copii. La rândul său, Borea Janzen nu s-a temut să spună, şi el, că crede în Dumnezeu, că se duce la întruniri şi că, împreună cu alți copii, cântă cântecul „Dumnezeu este iubire"^[8].

O altă şcoală biblică de duminică şi-a făcut apariția cam prin 1970 la Taldî-Kurgan, RSS Kazahstan, prin grija predicatorilor baptişti lakov Nikolaevici Pavlov, tehnician la biroul de planificare al unui colhoz din regiune, Anatoli Mihailovici Vatulko, lustruitor la baza de automobile al grupului de consum din regiune şi Walter Abramovici Kasper, tâmplar la fabrica de cercevele. în munca lor de educare religioasă, ei erau ajutați de tânăra credincioasă Ely Walterovna Kasper, contabilă, care, în fiecare sâmbătă şi duminică, le cânta copiilor de la şcoală cântece religioase.

Tribunalul din regiunea Taldî-Kurgan, examinând în zilele de 4 - 8 februarie 1974, în şedință deschisă, dosarul de acuzare a „organizatorilor" acestei activități „ilegale", ne aduce la cunoştință că Pavlov, Vatulko şi Kasper „organizau şi conduceau, în mod sistematic, lecții de predare a

religiei minorilor, călcând astfel legea". La şcoala de duminică, despre care este vorba, nu participau decât copiii lor şi cei ai credinciosului E.A. Şendel.

Aceşti părinți le interziceau copiilor „să asculte la radio, să se ducă la cinema, să se uite la televizor, să ia parte la viața socială a şcolii, să poarte steaua de octombrist şi cravata de pionier, să facă parte din organizația de pionieri şi din grupările sociale din şcoală", adică îi supravegheau pentru a-i ține cât mai departe, de influența atee a şcolii publice şi a mass-media. Oare soția lui Şendel, Kolesnikova, nu a declarat chiar ea, la tribunal, că şi-au crescut copiii în „spiritul lui Hristos" şi că vor continua să o facă? In ceea ce priveşte martorii, ei au vorbit, cu toții, despre existența şcolii de duminică înființată de cei trei acuzați: un profesor le-a declarat judecătorilor că fiul lui Pavlov, Pavlik, elev în clasa sa, îi spusese că mai frecventa si o altă şcoală religioasă; vecina lui Kasper a confirmat faptul că acasă la acesta aveau loc

adunări la care veneau numai copii, fără adulți, şi că aceştia cântau cântece religioase; un alt martor a declarat că Vatulko îi vorbise despre „o şcoală de duminică" pentru copiii ce făceau parte din comunitatea baptistă din Taldî-Kmgan».

într-o carte apărută la Leningrad, în 1970, LI. Ogrîzko se ocupă cu atenție de activitatea deosebit de intensă a baptiştilor dezidenți în do- meniul educației. Autorul este interesat mai ales de şcolile religioase „ilegale", pentru copii, pe care aceştia au început să le înfiinţeze „contrar legii sovietice". Scopul principal al acestor şcoli este, după el „acela de a-i forma pe copii într-un spirit de fanatism religios şi de a-i feri de viața «mondenă» şi «satanică». Asemenea şcoli au fost descoperite la Rostov, Petrozavodsk, Jitornir, Alma-Ata şi în alte oraşe şi sate ale țării." Autorul ne mai informează şi că în satul Sokuluk, din Kirghizia, poliția a descoperit o şcoală religioasă clandestină, unde erau instruiți mai mult de 80 de copii de vârstă şcolară sau mai mici: „Copiii erau împărțiți pe grupe, după vârstă.

Ziua începea cu o rugăciune făcută în comun. Apoi, «învățătorii lui Dumnezeu» Măria Braun[60], Evghenia Schmidt şi Elena Cernețkaia (tehnician constructor) îi învățau pe copii Biblia şi textul unui jurământ special ca: «Voi cânta pentru Domnul întrega mea viață! Voi cânta pentru Dumnezeul meu cât timp voi trăi!» Curând, puteai auzi din gura acestor copii vorbe ca: «Scopul vieții noastre este credința în lisus Hristos şi unirea cu El în împărăția Cerurilor!»" Mai aflăm şi că toate aceste şcoli de duminică „au fost închise şi că organizatorii lor au fost condamnați pentru că au călcat legea sovietică privitoare la separarea Şcolii de Biserică"^[1].

/. Brajnik şi „răul" şcolilor de duminică

Considerat ca fiind unul dintre ateii cei mai influenți din URSS, I,

Brajnik studiază în lungul său articol - *„Pedagogia" sectelor şi legea sovietică* °- - educația religioasă a copiilor aşa cum este ea concepută de Grupul de Inițiativă al baptiştilor dizidenți în cadrul şcolilor biblice de duminică. După el, etapele acestui învățământ religios, creat cu scopul de a neutraliza sistemul de instruire din şcoala atee, sunt următoarele: încă de la naştere, să-i laşi pe copii să asiste la rugăciunea familială stând în brațele mamei lor; pe măsură ce cresc, să-i laşi să se țină pe picioarele lor; la sfârşit, părinții şi comunitatea religioasă trebuie să-i pregătească pe copii nu numai pentru „viața veşnică", d şi „pentru misiunea îor pe **pământ".**

Faptul că educația religioasă a copiilor „trebuie să înceapă aproape din leagăn" este atestat de manualul de formare spirituală *.Ghidul cotidian al*

părinților pentru educarea copiilor lor", în care se poate citi: „învățați-i să-L venereze pe Dumnezeu în mod instinctiv; faceți din aceasta un obicei".

Revista clandestină *Mesagerul salvării* pune cititorilor săi următoarea întrebare: ..La ce vârstă ați început să răspândiți sămânța Cuvântului lui Dumnezeu în micile inimi pure şi candide?" L Bra|nik nu uită să mai menționeze încă o lucrare: *„Grădinipenim copii",* ce cuprinde, desfăşurate pe 150 de pagini, 53 de lecții pentru copiii mici, prezentate într-o limbă uşoară, apropiată de cea vorbită curent.

In ceea ce priveşte „metodele de educație" folosite în şcolile biblice de duminică. Brajnik îşi însuşeşte observațiile lui VI. Ceamier, care, în teza sa de doctorat din 1976, se ocupă de copiii ce țin de Gruparea baptistă dizidentă. Iată câteva dintre aceste *metode:* exemple şi lecții sub forma unei conversații încurajatoare şi chiar predici adaptate !a nivelul unor copii de trei sau patru ani; îndrumarea copiilor spre activitatea religioasă, lăcându-îi- se daruri şi folosind tinerele lor ambiții în dezvoltare; constrângerea şi pedeapsa (intimidarea, pedeapsa corporală, separarea de prietenii de joacă, privarea de hrană şi alte interdicții puse în aplicare încă de primii ani de viață, după principiul: „Voința copilului trebuie înfrântă în timpul celui de-al doilea an al vieții sale"); exerciții religioase ca, de exemplu, lectura zilnică a Bibliei şi a publicațiilor Grupului de Inițiativă, copierea unor texte.

religioase, cântarea de cântece religioase, activitatea de grup, rugăciunea; „teste" (menținerea controlului spiritual permanent, auto-examinarea, creşterea spirituală); activități dramatice, muzicale si manuale; dezvoltarea

\

necesităților şi a obiceiurilor în colaborare exclusivă cu alți credincioşi.

Dacă aceste „metode" par oarecum totalitare, nu trebuie să uităm faptul că baptiştii sovietici dizidenți au de luptat împotriva unei societăți ce este, ea însăşi, totalitară şi care pune în discuție chiar existența lor.

In şcolile biblice, după cum observă Brajnik, „Biblia stă la baza învățământului. Cursurile au loc în general duminica, iar copiii care iau pane la ele trebuie să învețe conținutul lecțiilor în profunzime. La Jitomir, de exemplu, se studiază: *lecția l* - credința tânărului Daniel față de Dumnezeu; *lecția2*-fidelitatea până la moarte a celor trei copii evrei...; *Lecfia 6*- Dumnezeu îi apără şi îi ajută pe cei care îi sunt credincioşi; trebuie să fim pregătiți pentru întoarcerea lui Hristos şi să vorbim despre aceasta şi celorlalți. Planul unei lecții de la o şcoală de duminică din Perm prevede

învățarea imnului *„V-ați dăruit inima voastră lui lisus"?* şi analiza versurilor: „Cum pentru un miel a venit un mare Păstor", „Vai, e uimitor cât de mult mi s*a schimbat viața", „lisUs, Tu eşti cu adevărat cel mai bun prieten al nostru", „Ani nevoie de Tine, Salvatorul meu", „Vai, cât de greu îmi vine să merg pe acest drum îngust". Lecția se încheie printr-o rugăciune în care se apelează la grația divină.

Care este „răul uriaş" al instruirii religioase „ilegal" organizate de către conducătorii baptişti? „De fapt, scrie Brajnik, programul «şcolilor biblice» se opune în mod direct programelor şcolare, în plus față de sarcinile şcolare normale, aceşti copii trebuie să-şi asume sarcinile suplimentare fixate de «şcoala de duminică». Dar cel mai important lucru este orientarea specială a exercițiilor. Copiilor li se impune o sarcină mentală şi psihologică ce depăşeşte vârsta lor. în mintea şi în caracterul lor nedezvoltat încă, în personalitatea lor impresionabilă, ideea clară şi familiară a lumii este minată şi înlocuită cu tot felul de idei confuze; copiii sunt incapabili să ştie unde e adevărul şi ce trebuie să creadă. (...). Copiii trăiesc emoții contradictorii agravate de teama de Dumnezeu şi de teama pedepsei date de părinți.

Brajnik adaogă că, acolo unde există şcoli de duminică, copiii credincioşi «refuză să citească şi cărți profane, să meargă la cinema şi chiar să se uite la filmele proiectate în clasă, să citească altceva decât Biblia şi manualele, să-şi facă prieteni sau să aibă legături cu copiii care nu cred în Dumnezeu.» După părerea sa, în jurul acestori copii se creează «o atmosferă de tensiune față de mediul social şi de teamă față de pedeapsa divină». Copiilor li se imprimă «o atitudine negativă față de normele vieții sociale», atitudine care sfârşeşte printr-o respingere totală «a sistemului ideologica! societății». Şi, pe

Copiii persecutați ai pastorului baptist G.P. Vins (acum expulzat în Statele Unite). Cel mic ține în mâini fotografia tatălui condamnat, în ziua de 31 ia- nuarie 1975, la cinci ani de lagăr în regim sever. Actul de acuzare citează un manual de teme biblice, *Cântecul păstorului,* întocmit de Vins pentru „o di- fuzare masivă".

deasupra, se elimină din sufletul şi din mintea copiilor «mare parte din ceea ce au învățat în şcolile adevărate»."[63]

Există un program şcolar religios?

Exceptând lucrările „de compilație" semnalate de I. Brajnik, putem

considera drept manuale şcolare de învăţătură religioasă o bună parte din literatura confiscată de la Leonard Ivanovici Reimer, din Duşanbe. Printre broşurile şi cărţuliile tipărite cu mijloace artizanale sau bătute la o maşină de scris „Olympia", figurau: *„Grinzile de aur"* (sau Cum şi-a crescut Dumnezeu copiii), *„Drumulpăstorului creştin", „Mamele, aşa cum le vrea Dumnezeu", „Spuneţi-le vestea cea bună a lui Hristos", „Există o viaţă veşnică?".* Aceste „manuale" erau folosite la educarea religioasă a copiilor. Ele conţineau apeluri creştineşti adresate cetăţenilor şi dădeau sfaturi părinţilor: „Copiii sunt un dar al lui Dumnezeu. Oh. dacă toţi părinţii ar înţelege asta!"; „Creşteţi-vă copiii pe care Dumnezeu vi i-a încredinţat, pentru eternitate"; „Dragi mame, grija şi strădania voastră să fie aceea de a vă consacra copiii, încă de mici, lui Dumnezeu"; „Mama ce se comportă după vrerea lui Dumnezeu îşi introduce copilul, încă de la început, în lumea rugăciunii"; „înainte de a-i trimite la şcoală, ea se roagă împreună cu ei şi le înalţă inima spre Acela care poate să le ocrotească trupul şi sufletul"; „Dragi mame, aceste exemple nu au trezit în voi dorinţa de a-i învăţa pe copiii voştri să se roage? Fie ca aceste rânduri să le amintească tuturor mamelor, care până acum nu s-au rugat împreună cu copiii lor, de lipsurile lor, şi să le facă să se străduiască să-şi îndeplinească această importantă datorie de mamă"; „Cuvântul lui Dumnezeu trebuie să pătrundă în sufletul şi în inima copiilor. Ceea ce semănăm în copilărie va rămâne toată viaţa".

Educaţia religioasă a copiilor este una din principalele griji ale păstorului şi ale turmei sale: „Pentru ca un copil să se poată dezvolta spiritual şi fizic, el trebuie să se pătrundă de o atmosferă spirituală sănătoasă în mediul său familial. Scopul esenţial al unei bune educaţii constă în a-1 pune pe copil pe calea acestei dezvoltări progresive şi universale, de a-1 conduce spre Dumnezeu şi de a-1 înarma pentru lupta cu depravările vieţii reale"^.

Actul de acuzare din procesul'lui G.P. Vins, care a avut loc la Kiev, între 27 şi 31 ianuarie 1975, citează un manual de teme biblice intitulat *„Cântecul păstorului".* Expertiza „criminală" a scrisului a stabilit că acest text manuscris fusese compus de Zinaida Kazakova, o studentă din anul V,

de la Institutul Naval din Nikolaev. Vins a corectat manuscrisul şi 1-a pregătit pentru „o difuzare masivă". Manualul este împărţit în lecţii şi este ilustrat cu imagini pe teme biblice. La sfârşitul celei de-a doua lecţii, se află un

apel adresat copiilor, prin care aceştia sunt îndemnaţi să adere la credinţa în Domnul lisus Hristos. La acest apel, Vins a adăogat că asta trebuie să se întâmple fără întârziere. Printre materialele folosite trebuie să menţionăm şi cărţile de colorat, cu imagini copilăreşti pe teme religioase, cărţi pe care scrie: *„Colorează-le tu însuţi",* ca şi ilustraţiile colorate cu conţinut religios, foarte utile pentru instruirea religioasă a copiilor în şcolile de duminică.^

NOTE

1. Cf. „Comunismul şi Şcoala", de Gustave Gautherot, în *la Vagiie Roage,* nr. 29/1929, p. 15.

2. Cf. discursul său, rostit la 25 noiembrie 1963 la adunarea comisiei de pe lângă Comitetul Central al PCUS.

3. *Sovetskaia Pedagogbika,* nr. 4/1963: „Avem nevoie de o educaţie antireligioasă militantă, adică de o educaţie în care pedagogul, plecând de la datele ştiinţei, să tragă concluzii ateiste, să supună unei critici severe dogmele şi învăţământul religios şi să acţioneze nu numai asupra conştiinţei, ci şi asupra sentimentelor copiilor. Ca rezultat, elevii trebuie să înţeleagă incompatibilitatea şi nocivitatea religiei, să ştie să-şi apere convingerile ateiste şi sâ-i convingă pe cei credincioşi de justeţea lor." (Cf. *,$tiiaţia religioasa "m URSS",* p. 46.)

4. „Educaţia antireligioasă în şcoala primară", de Pierovski, Moscova 1934, Ed. ateilor militanţi, p. 5, în *Comunismul împotriva creştinismului, creştinismul împotriva comunismului,* „Cauza", 1939, p. 56.

5. Cf. articolul 6 din noua Constituţie a URSS: „înarmat cu învăţătura marxist-leninistă,

partidul comunist defineşte linia generală a evoluţiei societăţii (...), dirijează grandioasa activitate creatoare a poporului sovietic şi dă un carcater metodic şi ştiinţific luptei sale pentru victoria comunismului."

6. *Nauka i religbia,* nr. 10/1973.
7. *Frauda* din l septembrie 1962.
8. Cf. Sergiu Grossu: *Op. dl,* pp. 183-184.
9. *CECL,* nr. 4/dec, 1972.
10. *Ibid.,* nr. 7/august 1973.
11. *Ibid,* nr. 6/mai 1973.
12. *Ibid.,* nr.7/august 1973.
13. *Kammiaust,* nr. 9/1963, p. 103.
14. *Nauka i religtia,* nr. *1,1*964.

15. Cf „Scrisoare adresată de G. lakunin şi L. Reghelson Secretarului COE.", Moscova, 6 martie 19/6, în *Istina,* nr. 1/ianuarie-martie 1977, p; 47. în „Apelul membrilor Bisericilor creştine din URSS", din 20 iunie 1976, scrie: „învăţământul - secundar sau superior - este în mod obligatoriu şi exclusiv ateu. Această indicaţie este formulată într-o serie de hotărâri promulgate de organismele supreme ale Partidului şi Statului, iar programele şi manualele şcolare reprezintă aplicarea lor cea mai bună. Manualele pentru învăţământul secundar sau cursul obligatoriu de *Ateism ştiinţific* din cadrul învăţământului

superior conțin o mulțime de enunțuri care sunt, pentru credincioşi, tot atâtea sacrilegii." *(Catacombei,* nr. 61/15 octombrie 1976.)

36. Igor R. Șafarevici dă extrase dintr-un manual de *Literatură nisă* pentru clasa a IX-a, Moscova. 1970: „Cititorul care reflectează, cititorul progresist, nu crede în puterea salvatoare a resemnării creştine", sau „Evanghelia: o carte care constă din diferite legende despre viața şi învățătura lui Hristos" (Op. *cit.,* pp. 78-79).

17. Gleb lakunin şi Lev Reghelson: „Scrisoare" citată la nota 15. Preotul Serghei Jeludkov, în „Scrisoarea deschisă" adresată lui Ph. Potter, secretar general al COE., vorbeşte despre aceeaşi situație dificilă a elevului sau a studentului creştin: „Răspunzând la întrebări, prezentându-se la examene, el este obligat să renege creştinismul repetând formulele de ateism militant înscrise în manualele de istorie, de literatură, de sociologie, de istorie naturală. Pot ei oare să-şi exprime dezacordul față de manuale? N», căci asta ar însemna pierderea accesului la învățământul superior" *(Catacombes,* nr. 77/15 februarie 1978).

18. *Naitka i religbia,* nr. 9/1974.

19. *Ibid.*

20. Cf. „Măsuri luate de Comitetul Central al PCUS pentru a întări educația ateistă a populației" (ianuarie, 1964), în Nikita Struve: *Creştinii din URSS, Ea.* Seuil, 1964, p. 368.

21. Citat din *Situația religioasă din URSS,* pp. 49-51,

22. *Naitka i religbia,* nr. 9/1974.

23. *Ibid.*

24. Cf. articolul „Nu trebuie să acceptăm compromisurile", publicat în *Tineretul din Moscova* din 17 ianuarie 1973.

25. „Recomandări metodice privitoare la întărirea formării ştiințifice-ateiste a elevilor din şcolile generale" *(CECl,* nr. 15/august-septembrie 1975). în legătură cu această „întărire" a educației ateiste, aceeaşi *Cronică* prezintă câteva reflecții ale unui tânăr lituanian asupra educației date elevilor în şcoala sovietică: „Populația credincioasă din Lituania consideră actuala educație a elevilor ca o pregătire de noi ieniceri, căci elevilor li se insuflă o mare ură față de valorile cele mai prețioase şi rnai mari ale părinților şi bunicilor lor... Turcii, după ce le luau creştinilor copiii, îi instruiau în internate bine închise. Acum, la noi, fiecare familie este obligată să crească astfel de ieniceri. De fapt, întreaga noastră țară este astăzi un singur şi unic internat, bine închis, în care se desfăşoară această educație..."

26. Cf. *Catacombes.* nr. 40/15 ianuarie 1975.

27. *Ibid.,* nr. 64/15 ianuarie 1977.

28. *Buletinul CEB,* nr. 27/1976, Moscova.

29. Cf. *Catacombes,* nr. 64/15 ianuarie 1977. Sntr-o scrisoare trimisă la 29 septembrie 1974 Consiliului părinților prizonierilor CEB, Serafima Anatolievna ludințeva arată viața grea pe care o duc copiii ei, care, „ca şi părinții lor, îndură cuvinte de batjocură, umilințe şi tot felul de lovituri din partea profesorilor şi a elevilor". Ea scrie că, la Şcoala secundară nr. 10, elevii, „cu tot atâta îndrăzneală şi cu mai multă putere ca înainte", îl bat periodic pe fiul ei Jenea, „atât în şcoală cât şi în afara ei", pentru a-1 obliga să înjure: „Atunci, vom şti sigur că eşti asemenea unui necredincios!" *(Buletinul CEB,* nr. 18/1974, Moscova.)

30. Cf. *Buletinul CEB,* nr. 37A976, Moscova.

31. *Ibid.* într-o „scrisoare deschisă" din 11 august 1976,203 credincioşi baptişti, aparţinând de comunitatea din Issîk, regiunea Alma-Atin, scriu următoarele: „La sfârşitul studiilor, pe carnetul şcolar al copiilor noştri, se notează că fac parte dintr-o familie de credincioşi, ceea ce îngreunează atât intrarea lor în facultate cât şi găsirea unei slujbe..." *(Catacombes,* nr. 63/15 decembrie 1976).

32. în mai 1975, în cadrui unei şedinţe cu părinţii elevilor de la Şcoala clin Salos, acelaşi director Augulis s-a străduit „să demonstreze că religia este o foarte mare stupiditate şi că, în consecinţă, părinţii nu au voie să-şi ducă copiii la biserică. El i-a îndemnat pe cei prezenţi sa nu dea ascultare preotului şi să nu lase să li se facă copiilor prima comuniune..." *(Cronica Bisericii Catolice din Lituania,* nr. 19/1975.)

35. *CECL,* nr. 8/1974 şi *Catacombes,* nr. 40/15 ianuarie 1975.

34. *CEO,* nr. 11/1974.

35- *Ibîd., nr.* 22/1976.

36. *Ibid.,* nr. 26/1977. Cf. plângerea a 120 de părinţi ai unor elevi din Ceikiniai, provincia Ignalina, care, la 28 martie 1973, relatau Ministerului Educaţiei Publice din RSS Lituania, M. Gedvilas, următoarele: „La 16 ianuarie 1967, o învăţătoare, Siaudiniene, 1-a dat afară din clasă, seara târziu, pe Algis Sapiega, pentru că nu era înscris în Comsomol şi pentru că se ducea la biserică. Băieţelul a fost obligat să facă pe jos un drum de 7 kilometri, înfruntând gerul de -25° C., întunericul şi viscolul. Când a ajuns acasă, s-a îmbolnăvit..." Concluzia: „Suntem convinşi că învăţătorii nu s-ar purta astfel dacă nu ar şti că sunt susţinuţi de Ministerul Educaţiei Naţionale..." *(CECL* nr. 7/1973.)

37. *Ibid.,* nr. 20/1975 şi *Catacombes,* nr. 61/15 octombrie 1975.

38. Cf. *Docwnents ofthe christian Commiteefor ihe defense of Belieiws rigbts in the URSS,* vo). 2, pp. 251-257,1978, Washington research center, Sân Francisco.

39. *Ibid.,* pp. 245-250.

40. Cf. documentul „Cum sunt persecutate familiile creştine în URSS, în *Catacombes.*

nr. 76/15 ianuarie 1978.

41. Cf. „Scrisoare deschisă" din 10 aprilie 1976, în *Catacombes,* nr. 77/15 februarie 1978,

42. Cf. *Catacombes,* nr. 61/15 octombrie 1976.

43. Se face cunoscut în Occident prin „Note din Casa Roşie", în care prezintă experienţele trăite în spitalul psihiatric Kaşcenko din Moscova.

44. Cf. buletinul de noutăţi *CSEM,* nr.34/septembrie 1978.

'45. Cf. *Caietele Samizdatuliii,* nr. 18/aprilie 1974.

46. Cf. *CECL,* nr. 4/1972 şi *Catacombes,* nr. 63A5 decembrie 1976.

47. Ibid.

48. Ibid.

49. Acest articol din Codul penal spune că Biserica este separată de Şut şi de Şcoală,

50. Cf. documentul nr. 10: „Procesul Seskevic'ius", în „Represiunea culturală în Lituania", Jab Book, 1972, Milano, pp. 119-122.

51. Circulara nr. 1874 de la arhidioceza din Kaunas şi de la dieceza din Kaisedoris

şi Vilkaviskis, din 11 octombrie 1954.

52. Cf. *CECL* nr. 7/1973 şi *Catacombe*,* nr. 46-47/iulie-august 1975. Pentru preotul A.

Liesis, din satul Daunoriai, provincia Utena, învăţământul religios din cadrul bisericii se desfăşoară astfel: „La aşa-zisele întruniri pentru copii ne rugăm, după care le pun copiilor întrebări despre Sfintele Taine, despre rugăciuni, despre Dumnezeu. Predica, ca şi rugăciunea, oficierea slujbei, administrarea Sfintelor Taine, reprezintă o parte esenţială a cultului catolic. Asta înseamnă că la aceste întruniri nu s-au săvârşit decât acte care fac pane inerentă din cultul nostru."

53. Cf. Igor R. Şafarevici: *Op.dt., p.* 76.

54. Cf. reportajul lui D. Gutenev, în *Selskaia novi,* nr. 108 (4970), din 7 septembrie 1974, şi *Calacombes,* nr. 48/15 septembrie 1975.

55. *Moldova Socialistă* din aprilie 1973.

56. Cf. articolul „Comunitatea CEB din Nikolaev", în nr. 2/1975.

57. Cf. *Naiika i religbia,* nr. 5/1974. S. Gusev, funcţionar la Ministerul Afacerilor Publice din regiunea Moscova, într-un articol apărut în paginile ziarului *Sovelskaia Rossia* şi mult comentat într-o corespondenţă a *zumMNeiieZiircberZeitwig.* vorbeşte despre Nadejda Voronova, baptistă, vinovată de a fi organizat „şedinţe de lectură a Bibliei şi adunări de rugăciune" pentru grupuri de copii, împiedecându-i în acest fel „să participe la manifestaţiile de la şcoală" (Cf. *La Gazette de Laiisawie* din 23 octombrie 1971).

58. Comunicat de *Buletinul CEB* nr. 17/1974. Textul integral al acestui dosar a fost publicat în *Catacombes,* nr. 44/15 mai 1975.

59. Cf, Dosarul nr. 2-11 din 8 februarie 1974, ce cuprinde „Sentinţa dată în numele Republicii Socialiste Sovietice Kazahe", semnată de preşedintele G. Averşin şi de asesorii tribunalului poporului A. Tevs şi G. Fesikov.

60 Arestată în 1966 şi condamnată la cinci ani închisoare, Măria Braun nu a putut rezista torturilor şi promisiunilor poliţiei comuniste şi, până la sfârşit, a cedat în faţa propagandei ateiste şi şi-a renegat credinţa (Cf. „Cazul nefericit al Măriei Braun", în *Catacombes* nr. 26/15 noiembrie 1973).

61. „Copiii şi religia", în *Catacombes,* nr. 36/15 septembrie 1974.

62. Cf. *Nanka i religbia,* nr. 6/iunie 1971, Moscova. Extrase mari din acest articol au fost publicate în *Catacombes.* nr. 36/15 septembrie 1974.

63 *Ibid.*

64. Vezi nota 56.

65, *Ai'hivele Samizdatidni* (Munchen), fascicula nr. 19/1975, AS 2112.

JJ 1

Partea a treia ARSENALUL REPRESIV

*1. **Războiul** împotriva **copiilor***

Din cele spuse mai înainte, cititorul si-a putut da seama de caracterul

represiv al ateismului sovietic. Dominând şcoala şi apăsând din ce în ce mai greu asupra vieţii familiilor de credincioşi, acest univers al urii nu este deloc favorabil copiilor care cred în Dumnezeu. Atât la şcoală, cât şi acasă, micii creştini sunt persecutaţi violent şi constant, umiliţi, ameninţaţi şi înjuraţi, hăituiţi, bătuţi de colegii lor atei, terorizaţi de KGB, târâţi departe de casă, obligaţi să răspundă la chestionare jignitoare sau chemaţi la interogatorii în localurile poliţiei, îndemnaţi sâ-şi denunţe preoţii şi chiar părinţii, înregimentaţi cu forţa în organizaţiile tineretului comunist (octombrişti, pionieri, comsomolişti), smulşi de la mamele lor.

Tabloul copilăriei creştine, aşa cum îl descoperim din Documentele Samizdatului, este cu adevărat înspăimântător.

- La Duşanbe, capitala Tadjikistanului, un detaşament al miliţiei, însoţit de nişte necunoscuţi în civil, a dat buzna într-o casă în timp ce se oficia, în linişte, un serviciu religios şi s-a dedat la măsuri represive. Unii miliţeni - spune un grup de credincioşi din Barnaul - i-au apucat pe copii, care erau înspăimântaţi la culme, şi i-au târât la un autocar; alţii au confiscat cărţile religioase. Copiii s-au speriat atât de tare încât au început să ţipe; împinşi de frică, unii dintre ei au alergat în dormitor ca să se ascundă sub pat. Dar un locotenent i-a scos de acolo şi i-a fotografiat, aşa înspăimântaţi cum erau. în urma acestei „operaţii", efectuate de mai bine de o sută de oameni, „copiii tremurau şi scoteau ţipete prin somn, de frică.. ."[1]

- în noaptea de 31 decembrie 1974 spre l ianuarie 1975, comunitatea baptistă din oraşul Slavgorod, teritoriul Altai, s-a întrunit pentru serviciul divin ţinut cu prilejul Anului Nou. în momentul când cei ce participaseră la slujbă erau pe cale să se despartă ca să se ducă acasă, vreo douăzeci de golani, înarmaţi cu pistoale, cu bastoane, cu centuri militare şi cu lanţuri metalice, şi urlând tot felul de înjurături obscene, „s-au năpustit ca nişte

fiare sălbatice" asupra grupului de credincioşi, doborându-i la pământ şi lovindu-i cu bâtele pe bătrâni şi pe adolescenţi. După ce i-au bătut în felul acesta, tinerii vagabonzi comunişti au pornit să vâneze alte victime; le-au ajuns din urmă în afara oraşului, într-un loc pustiu, pe unde doamna Schvartzkopf trecea cu fiul ei, în vârstă de 14 ani, în drum spre casă. „Bine- înţeles că nu vă putem descrie în această scrisoare starea în care se afla mama când golanii i-au smuls copilul de lângă ea şi au început să-1 lovească cu ce au nimerit, se plâng cei 106 semnatari ai scrisorii. Dar fiţi atenţi la «mila» acestor golani. Ei au luat-o pe mamă şi i-au spus: «Pe tine, măicuţă nu te vom bate». Notaţi că femeile nu sunt încă bătute. După ce i-au făcut băiatului o rană la cap, lovinclu-1 cu un lanţ metalic, şi după ce şi-au bătut joc de el pe săturate, golanii 1-au ameninţat

zicându-i: «Dacă te mai prindem o dată că te duci la o adunare de rugăciune, te vom omorî de-a binelea!»"[2]

- Copiii cu părinți care cred în Dumnezeu sunt percheziționați la şcoală, de la ghiozdan şi până la lenjeria de corp. La Krivoi Rog, au avut loc percheziții în şase apartamente. Pentru că din casa lui A.I. Runov s-a confiscat o biblie, copiii lui, Nataşa şi Vova, care învață la Şcoala nr. V-a, au fost percheziționați în prezența elevilor şi a profesorilor. Profesorul 1-a obligat pe fiul lui Runov, Serioja, elev în clasa a 5, să scrie, sub dictare, pe^o foaie albă următoarele: „Nu voi învăța nici un poem despre Lenin". In timpul percheziției făcute în apartamentul credinciosului A. Kravciuk, au fost cercetați şi percheziționați chiar şi copiii, în vârstă de 9 până a 14 ani.

La şcoala unde învață copiii, unul dintre profesori a ținut un curs cu subiectul „Sacrificarea copiilor la credincioşi". O altă percheziție a avut loc la Sineinikovo, la domiciulul baptistului V.D. Kolesnik. Copiii erau acasă singuri. Oficialitățile venite să facă percheziția au încercat să intre în casă prin efracție, speriindu-i foarte tare pe copii. „Dacă aveți suflet de tată, declară conducătorilor sovietici credincioşii din Dnepropetrovsk, sunteți de acord cu noi că asemenea metode de percheziție în apartamentele unde se află copii sunt inadmisibile. Astăzi se acordă o mare atenție sănătății tinerilor generații, dar aceste metode inumane fac din copii nişte oameni bolnavi de nervi şi le distrug lumea copilăriei. De asemenea, să-i ameninți cu internatul, să-i ațâți pe colegii lor de clasă împotriva lor, şi mai ales să-i percheziționezi..."[3]

- Cazuri similare de ostilitate față de copiii din familiile creştine semnalează şi scrisoarea celor 95 de părinți din oraşul Goriovka, raionul Donețk. „în toamna anului 1976, scriu ei, copiii noştri plecaseră să se

plimbe prin pădure înainte de începerea şcolii. Spre seară, în timp ce se întorceau acasă, s-au trezit înconjurați de vreo cincizeci de milițieni, de la sergenți până la locotenent-colonei, şi cam de tot atâția civili; au apărut şi multe maşini. Intre timp începuse să plouă şi copiii, uzi şi muți de spaimă, au fost reținuți de oficialități până la ora 23. După ce le-au luat numele, milițienii au refuzat să-i lase să iasă din pădure, deşi era întuneric şi ploua; aşa se face că ei nu au ajuns acasă decât după miezul nopții, când mijloacele de transport în comun erau oprite.. .'"* Se mai menționează şi pogromul comis de căpitanul Dobrovolski şi de echipa sa de milițieni împotriva credincioşilor adunați, în ziua de 28 august 1977, pe strada Karamzin 48 din cătunul Kalinovka, pentru a sărbători ziua recoltei. In această crudă intervenție, oamenii KGB-ului „i-au aruncat pe copii în noroi, călcându-i în picioare, i-au izbit cu capul pe pervazul

ferestrelor şi i-au ameninţat în toate felurile..." în timp ce-i băteau, femeile de la Serviciul de minori ai Miliţiei strigau: „O să le scoatem noi din cap ideile astea băgate în mintea lor de către părinţi!"[5]

2, Chestionare şi interogatorii

Ca mijloace de presiune psihologică împotriva copiilor care se încăpăţânează să-şi apere credinţa de primejdiile ateismului, şcoala se foloseşte de *chestionare.* Iată câteva modele scoase din *Cronica Bisericii Catolice din lituania:*

a) în februarie 1973, la şcoala din Priennai, copiii de opt ani au fost obligaţi să răspundă la chestionarul, următor:

1. Care este motivul pentru care stimezi pe cineva? (Pentru hărnicia cu care munceşte; pentru ţinuta sa morală; pentru ataşamentul său faţă de colectivitate; pentru frumuseţea sa fizică; pentru cultura sa; pentru capacităţile sale; pentru religiozitatea sa.)

2. Cum gândeşti despre adulţii care merg la Biserică? (Pozitiv; negativ; nu m-am gândit niciodată la asta.)

3. Ce părere ai despre colegii care merg la biserică? (Pozitivă; negativă; nu m-am gândit niciodată ia asta.)

4. Eşti de acord cu părerea credincioşilor conform căreia credinţa şi rugăciunea îl fac pe om mai bun? (Sunt de acord; parţial, sunt de acord; nu sunt de acord.)

5. Unii părinţi îşi îndeamnă copiii să mergă la biserică. Ce părere ai despre această atitudine? (Pozitivă; negativă; nu m-am gândit niciodată la asta.)

6. La şcoală se învaţă că rugăciunea şi credinţa în Dumnezeu sunt în contradicţie cu ceea ce spune ştiinţa. Care este părerea ta? (Sunt de acord; parţial, sunt de acord; nu sunt de acord.)

7. în familia ta se ţin sărbătorile religioase? (da; nu; uneori.)

8. Există icoane în locuinţa ta sau în casa în care stai? (Da; nu.)

9. în familia ta, există obiceiul de a se face seninul crucii înainte de mese? (Da; nu.)

10. în familia ta, există obiceiul ca oamneii să se roage? (Da; nu; uneori.)

11. Mâncaţi ostii binecuvântate în timpul Crăciunului (Da; nu.)

12. Preotul vine vreodată acasă la tine? (Da; nu.)

13. Crezi în existenţa lui Dumnezeu, a îngerilor şi a diavolului? (Da; nu; am îndoieli.)

14. Când ai fost la biserică ultima oară? (Acum 5,4,3,2, l ani; recent.)

15. Ai făcut prima comuniune? (Da; nu.)

16. Cine te-a pregătit pentru prima comuniune şi pentru Confirmare? (Familia^ unchii şi mătuşile; slujitorii bisericii; preoții.)

17. îți plac discuțiile şi cărțile cu caracter ateist? (Da; nu; nu am întâlnit niciodată asemenea probleme.)

18. Biserica te învață să-ți respecți părinții şi să nu faci rău nimănui.

După părerea ta, e bine sau rău? (Sunt de acord; nu sunt de acord; nu ştiu.)

19. Legile naturii sunt inviolabile, deci miracolele sunt imposibile.

(Sunt de acord; nu sunt de acord; nu ştiu.)

20. Părinții tăi sunt credincioşi? (Ei cred în Dumnezeu; ei nu cred în Dumnezeu; sunt indiferenți.)

21. De ce te duci la biserică? (Sunt convins sau îndemnat de părinții mei; pentru că mă interesează.)

După sublinierea răspunsurilor dorite, copilul se semna şi dădea chestionarul profesorului care îl dictase, în general, copiii răspund la aceste chestionare în diferite feluri: unii scriu ce gândesc, iar alții, neîndrăznind să scrie adevărul, spun minciuni. „La ce folosesc aceste chestionare? se

întreabă publicația lituaniană. Ele sunt nişte „anchete sociologice", făcute cu scopul de a se cunoaşte opiniile elevilor. Dacă, într-o şcoală, majoritatea elevilor se declară credincioşi, se va proceda la intensificarea învăță- mântului antireligios"[6].

b) La 19 octombrie 1973, elevilor din clasa a VHI-a de la Şcoala secun- dară din Kursene li s-a distribuit un chestionar pe care figurau următoarele întrebări:

1. Părinții voştri sunt religioşi?

2. Părinții vă obligă să luați parte la serviciile religioase?

3. Participați la serviciile religioase? (Frecventând biserica; rugându-vă; ținând sărbătorile.)

4. Nu aveți îndoieli asupra faptului că viața noastră poate fi determinată de forțe supranaturale?

5. Considerați că credeți în dogmele religioase sau nu?

6. Sunteți convinşi că superstițiile religioase sunt nefaste şi că trebuie să acționăm pentru a inculca în mintea oamenilor concepțiile ateiste?

7. Ați avut vreodată prilejul să explicați incompatibilitatea religiei cu ştiința? Ce rezultate ați obținut? Sunteți pregătit în acest subiect?

8. Ați citit vreodată literatura ateistă ştiințifică? Dacă da, ce impresie v-a făcut?

9. Credeți că superstițiile religioase vor dispărea de la sine şi că nimeni

nu se va mai interesa de această problemă?[7]

c) Copiii de la şcolile din Panevesis sunt obligaţi să răspundă, în fiecare an, la un chestionar ca acesta (în acest caz, răspunde un elev de la şcoala de infirmerie):

1. Ce vârstă ai? - Douăzeci de ani.

2. Ce fel de literatură te interesează cel mai mult? - Cea care nu comportă minciuni.

3. Ce literatura ateistă ai citit? - Nu citesc asemenea literatură.

4. Ce filme ateiste ai văzut ? - Nici unul.

5. Crezi în Dumnezeu? - Cred.

6. Te îndoieşti de existenţa lui? - Nu,

7. Dacă crezi, dă-ne argumentele tale. - Cum aş putea să nu cred în Dumnezeu, când întrega natură şi lumea întreagă ne arată existenţa Sa?

8. Părinţii tăi cred în Dumnezeu? - Da.

9. Ţii sărbătorile religioase? Pe care dintre ele? - Le ţin pe toate.

10. Eşti de acord cu activităţile ateiste duse împotriva religiei în ţara noastră? - Nu sunt de acord.

11. După părerea ta, religia este veşnică sau va veni un timp când ea va dispărea? - Ea este veşnică.

12. Sugestii şi comentarii. - După părerea mea, nu este nevoie şi nici nu e un lucru serios să umpli asemenea chestionare. Este o ingerinţă grosolană în conştiinţa individuală, or Constituţia proclamă libertatea de conştiinţă[8].

Un responsabil cu problema ateismului a verificat aproximativ 3000 de chestionare „anonime", ce conţin răspunsurile unor băieţi şi fete de şaisprezece ani, comsomolişti de la mai multe şcoli din Moscova. La întrebarea: „Ce crezi despre religie?", un elev a răspuns: „După părerea mea, religia nu face nici un rău. Cunosc mulţi oameni credincioşi şi pot spune că toţi sunt nişte oameni cumsecade, buni la suflet, muncitori şi cinstiţi. Ei nu fac rău niciodată nimănui, fie doar şi pentru faptul că a face rău este un păcat." S-au găsit şi răspunsuri de felul: „Nu m-am gândit niciodată la problemele religioase, deşi ele mă interesează într-o oarecare măsură. Ritualurile bisericeşti îmi plac. Sunt foarte frumoase şi spectacolul este atât de emoţionant!" Sau acest răspuns „pitoresc" cu privire la nece- sitatea propagandei ateiste: „A face propagandă ateistă este ca şi cum ai vrea să prinzi o rază de soare".^

Să vorbim şi despre un alt mijloc de presiune psihologică: *intero-gatoriile* folosite de organismele însărcinate cu conducerea anchetelor.

Este vorba de o intervenție perfidă - destul de des însoțită de torturi fizice şi morale - în viața spirituală a copilului, de un atentat împotriva purității sufletului acestuia, de o distrugere cu efecte incalculabile a psihismului său fragil.

La cel de al doilea Congres al părinților prizonierilor de conştiință evanghelici baptişti (CEB), ce a avut loc în decembrie 1970, s-a adus la cunoştința auditoriului că 390 de copii din familii credincioase au fost supuşi la interogatorii organizate de procuratură şi de miliție, pentru motive ținând de religie, lăsând la o parte interogatoriile din şcoli[10].

— 120—-

Credincioşii aparținând de Biserica baptistă din Chişinău, capitala RSS Moldova, raportează la rândul lor că funcționarii de la Palatul de Justiție şi KGB-ul nu încetează să-i interogheze, la şcoală, pe copiii membrilor comunității lor[11].

Iar, la 26 martie 1972, credincioşii din Barnaul îi scriau secretarului general al ONU următoarele:

,.în ultimul timp mai ales, copiii noştri îndură la şcoală tot felul de insulte crude, venite nu numai de la cei din jurui lor, ci şi din partea unor persoane trimise de organele puterii ca să organizeze interogatorii. Ultimul interogatoriu a fost condus de judecătorul de instrucție Ştîrev, la 16 martie 1972. Interogarea copiilor se desfăşoară în absența părinților. Pentru a-1 aduce pe copil în cabinetul în care are loc interogatoriul, se foloseşte violența fizică. Un băiat a fost târât cu forța pe scări, fiind ținut de picioare şi cu capul în jos. înspăimântai: de interogatoriu, copilul a fugit şi s-a ascuns în closet.

Judecătorul de instrucție Ştîrev a mai interogat un copil, de data asta în timpul orelor de curs şi în prezența tuturor elevilor. Ne putem da seama care va fi în continuare atitudinea celor din jur față de acest copil ce face parte dintr-o familie de credincioşi, îngrijorați de starea fizică a copiilor noştri, având în vedere că toate aceste acțiuni josnice exercită o influență negativă asupra sănătății lor, noi, părinții, suntem nevoiți să nu ne mai trimitem copiii la şcoală. Căci, atunci când ne trimitem copiii la şcoală, o facem pentru că dorim ca ei să primească cunoştințele necesare şi nu ca să fie trasformați în nişte estropiați fizici, Despre asta ne vorbesc clar sechelele unor acte asemănătoare petrecute înainte; sunt cazuri în care copiii au rămas bâlbâiți şi s-au îmbolnăvit de inimă din pricina emoției şi a fricii excesive, căci ei nu sunt obişnuiți cu asemenea brutalități în familia lor,.."[1*],

în ianuarie 1976, în *„Apelul cu prilejul Anului Nou",* Consiliul părinților prizonierilor de conştiință CEB nu uită să pună accentul pe faptul că, în URSS,

copiii sunt constrânşi, în timpul interogatoriilor, „să depună mărturie împotriva părinților, adeseori, se încearcă cumpărarea lor, dându- li-se bomboane şi făgăduindu-li-se bilete la diferite serbări; alteori, se face uz de ameninţări şi de lovituri", în *Apel* se mai spune şi că, în acest scop, se

_ -to-i _ i £-1

folosesc „birourile din şcoli, fiind incitaţi să participe Ia această sinistră activitate directorii, profesorii şi personalul medical din respectivele instituţii".[13]

Putem da multe asemenea exemple:

- în oraşul Cerkassk, regiunea Stavropol, la 4 august 1967, la Şcoala nr. *4,* judecătorul de instrucţie Bolotoi, cu ajutorul învăţătoarei Fisenko, a atras treisprezece elevi în biroul său, sub pretextul mincinos că le împarte manuale şcolare. Elevii, dându-şi seama că sunt înşelaţi, au izbutit să scape.

Totuşi, mai târziu, ei au fost chemaţi la interogatoriu, pe rând, unul câte unul. Interogatoriul a ţinut mai mult de două ore pentru fiecare dintre copii, ale căror vârste erau cuprinse între 6 şi 15 ani.

- La Saki, în Crimeea, la 5 aprilie 1973, la Şcoala nr. 4, judecătorul de instrucţie Skvorţov, perturbând o oră de curs, a chemat la el pe un copil din clasa I-a, Vitea, în vârstă de 7 ani, fiul inculpatului G.A. Romanovici, şi 1-a supus unui interogatoriu. El I-a întrebat: „Vrei să-ţi revezi tatăl?" „Bineîn- ţeles", a răspuns copilul. „Atunci semnează hârtia asta." Vitea, încrezător în spusele judecătorului, făcu ce i se ceruse. Dar nu numai că nu i s-a redat tatăl, ci acesta a fost condamnat la opt ani privare de libertate: patru ani de deportare şi patru ani de exil. în aprilie 1973, au mai fost supuşi la interogatorii similare următorii copii:

la 5/4, Tolea Nazarenko - elev în clasa a Hl-a, de 10 ani, la Şcoala nr. 6.

la 5/4, Vitea Nazarenko - elev în clasa a VII-a, de 14 ani, la Şcoala nr. 6.

la 5/4, Tania Romanovici — elevă în clasa a VlII-a, de 14 ani, la Şcoala nr. 6.

la 6/4, Vanea Vasiliev - elev în clasa I-a, de 8 ani, la Şcoala nr. 4.

la 6/4, Nadia Zdorova - elevă în clasa a Vl-a, de 13 ani, la Şcoala nr. 4.

la 6/4, Kolea Vasiliev - elev în clasa a VlII-a, de 15 ani, la Şcoala nr. 4.

la 9/4, Valik Şust - elev în clasa a V-a, de 12 ani, la Şcoala nr. 6.

la 9/4, Lida Dombrovski - elevă în clasa a Vl-a, de 13 ani, la Şcoala nr. 6.

Aceste interogatorii au avut drept urmare faptul că 4 slujitori ai lui Dumnezeu din oraşul Saki au fost condamnaţi la ani grei de închisoare.

- La Sverdlovsk, regiunea Voroşilovgrad, în iulie 1973, judecătorul de instrucţie Cebotariov 1-a convocat pe copilul Kolea Nozdrin şi i-a pus întrebări legate de tatăl lui care era deja arestat, în timpul acestui inte- rogatoriu, Cebotariov 1-a ameninţat, 1-a apucat de haină şi 1-a tras de păr.

Apoi s-a dus acasă Ja Kolea unde i-a supus la interogatoriu pe frații iui mai mici, calomniindu-ie tatăl şi arătându-Ie o declarație falsă în care acesta îşi renega credința.

- în oraşul Şahtî, regiunea Rostov, un elev din clasa a IV-a, Lionea Oleinik, a fost convocat de judecătorul de instrucție Skakun, care vroia să-1 supună la un interogatoriu amănunțit privitor la viața internă a Bisericii.

Lionea a refuzat să vorbească. Atunci Skakun i-a arătat fotografia unui bărbat țintuit de un perete, cu un ochi crăpat şi cu mâinile tăiate, şi i-a spus: „Vezi, aşa procedăm noi cu cei care, ca şi tine, refuză să ne răspundă!" Terorizat, Uonea a fost constrâns să semneze depoziția ce i se cerea.

- Ca răspuns la plângerile credincioşilor din satul Kievka, RSS Kazahstan, din 22 aprilie 1974, secretarul Comitetului regional de Partid, tovarăşul Telicenko, a declarat: „I-am convocat pe copii şi vom continua să o facem. Copiii clin familiile de credincioşi sunt nişte viitori criminali şi, în general, toți nemții sunt nişte ucigaşi.. ."*

Aceleaşi veşti privitoare la folosirea abuzivă a interogatoriilor ne-au parvenit de la catolici:

â'auliai La 30 octombrie 1973, Leonas Sileikis, elev în clasa a Vll-a la Şcoala secundară nr. 5. din Siauliai, a fost chemat la sala de şedințe unde se aflau doi agenți de la KGB Copilul a fost mânat în vestiarul băieților, unde a fost pus să-şi deschidă geanta, i s-au cercetat caietele şi a fost întrebat care îi sunt prietenii. Apoi a fost dus în biroul securității şi i s-au arătat foile volante pe care le împărțise în centrul oraşului Siauliai şi pe care erau scrise sloganuri ca: Jos guvernul sovietic! Afară cu ruşii din Lituania! Libertate pentru Lituania!" Anchetatorii vroiau să afle cine îi inspirase o asemenea stupiditate, cum se născuse o astfel de idee, dacă părinții lui spuneau sau nu spuneau lucruri rele despre conducerea sovietică, dacă băiatul mergea la biserică, dacă se mărturisea, dacă ajuta la slujbă, dacă îi frecventa pe preoți, dacă părinții lui ascultau la radio emisiunile de la „Vocea Americii", dacă aveau acasă literatura religioasă, după ce cane îşi spuneau rugăciunile, dacă acea carte era nouă sau veche etc, etc. Interogatoriul a durat cinci ore.

A doua zi, Leonas a fost supus unui nou interogatoriu. După câteva săptămâni, direcția şcolii a reluat „reeducarea" lui. I s-au cerut din nou informații cu privire la foile volante pe care le împărțise prin oraş şi mai ales

Muifi credincioşi baptişti, ce locuiesc în oraşele şi satele republicilor sovietice din Asia, sunt de origine germană.

- despre Biserică. „Am mers întotdeauna la biserică şi voi continua să merg" a răspuns Leonas. Atunci, direcţia şcolii a pronunţat sentinţa: „Să i se scadă nota la purtare".

La l noiembrie 1973, a fost chemată la sediul Securităţii Virga Sileykite, elevă în clasa a IX-a la Şcoala secundară nr. 5 din S"iauliai. Un agent de securitate vroia să ştie dacă fata se ducea la biserică, cine lua parte la slujbă, cum împăca religia cu ştiinţa, de ce nu se înscria în comsomol, ce cărţi ateiste citise, dacă fusese pe „muntele Crucilor", ce preoţi cunoaştea etc.

Fata spuse că ea nu cunoştea pe niciunul dintre participanţii la procesiune.

Că, printre tinerii comunişti, ea nu vede nişte exemple bune. Că, mai ales, nu-i plăcea comportarea pionierilor. Că citise cărţile lui Ragauskas: *Iţe, missa est* şi *Anuo metu,* şi că fusese indignată de stupidităţile pe care le găsise în ele. Agentul KGB s-a străduit să o convingă că preoţii aveau o conduită urâtă şi că omorâseră oameni. ,.Eu cred în Dumnezeu, nu în preoţi", i-a răspuns fata. A fost trimisă înapoi în clasă, dar agentul KGB a prevenit-o că va mai fi supusă la încă un interogatoriu^.

Vistytis. La 14 decembrie 1973, procurorul din Vilkaviskis, Venckevicius, a venit la Şcoala secundară din oraş. După zvonul ce se răspândise printre copii, el urma să-i supună la un interogatoriu pe toţi elevii care frecventau biserica. Tremurând de frică, elevii G. Balciunas, Rita şi Vilma Alekneviciute, O. Dulskyte, V. Uldinskaite şi alţii intrară pe rând în biroul directorului, unde fuseseră chemaţi şi unde îi aştepta procurorul, îmbarcat în uniformă. Copiii fură întrebaţi ce sistem folosise reverendul Montvila când, în timpul verii, îi pregătise pe copii pentru prima comu- niune. Procurorul vroia să ştie dacă le dăduse cărţi de rugăciune şi catehisme, dacă le înscrisese numele, dacă le notase nivelul de pregătire catehetică şi tot felul de lucruri de acest gen. Procurorul vroia să mai ştie şi numele copiilor care ajutau la serviciul divin şi dacă, pentru asta, primeau ceva de la preot. Gintas Balciunas fu luat în râs pentru că ajuta la serviciul divin, deşi era pionier. El răspunse că credea în Dumnezeu şi că nimeni nu-1 poate împiedica să se ducă la biserică şi să ajute la slujbă. Elevul J. Saukaitis fugi de la şcoală de îndată ce auzi că procurorul venise ca să-i interogheze pe copiii ce frecventau biserica.

Procurorul a cerut să i se dea informaţii şi despre corul elevilor din parohie: care erau copiii ce cântau în cor, cine îi învăţa să cânte, ce cântece interpretau, etc. înspăimântaţi, unii copii au spus că fuseseră invitaţi să cânte în cor de femeia de serviciu a preotului. Alţii au răspuns fie că

fuseseră invitați de preot, fie că se duseseră spontan, pentru că aşa vroiseră.

Dacă, în timpul interogatoriului, un elev tăcea, un profesor se apropia de el, îi dădea o uşoară lovitură în bărbie sau îl lua de păr ca să-1 oblige să răspundă.

După interogatoriu, fiecare copil era obligat să-şi semneze declarația.

Eleva V. Uldinskaite, din clasa a IH-a, a refuzat să o semneze şi a fugit din birou, plângând. Mama ei s-a dus imediat la procuror ca să afle ce s-a întâmplat.

— Practicarea religiei este liberă sau interzisă? 1-a întrebat femeia pe procuror.

— Este liberă

— Atunci de ce îi supuneți pe copii la interogatorii cu privire la credința lor? Noi, părinții, credem în Dumnezeu şi ne ducem la biserică. Ce se învață rău la biserică? Sunt deja destul de mulți băieți prost crescuți care strigă cât e noaptea de lungă, care fură şi care duc o viață de depravare.

Dacă fata mea nu s-ar mai duce la biserică, ar deveni ca ei.

Doamna Uldinskaite i-a spus procurorului cum, la şcoala din Vistytis, profesorii îşi băteau joc de elevii credincioşi scăzându-le nota - mai ales cea de la purtare - şi ridiculizându-i la postul de radio al şcolii.

— Toate astea sunt adevărate? s-a mirat, cu ipocrizie, procurorul.

— Da! a confirmat doamna Uldinskaite. Dacă nu mă credeți, întrebați-i pe elevi.

Dar procurorul nu s-a interesat de comportarea celor care, cu brutalitate, călcau în picioare cele mai elementare drepturi ale omului. De exemplu, directorul Virskus avea obiceiul să-i insulte pe elevi, într-o zi, întâlnindu-1 pe coridor pe elevul Dulskyte, din clasa a IV-a, 1-a apostrofat cu vorbele:

— Ei, bigotule, mult timp o să te mai duci să cânți în corul bisericii?[1]^

3. ***Organizații comuniste pentru copii***

Educația ateistă a copiilor, care le este inculcată încă de la grădiniță şi apoi, mai sistematic, în scoală*, trebuie să fie consolidată în organizațiile de

Educația ateistă în URSS. ca şi în celelalte țări comuniste, începe chiar înainte de grădiniță, fâcându-se mai întâi la cresâ şi apoi ia grădiniță.

tineret care înregimentează, în mod obligatoriu, marea majoritate a elevilor sovietici: organizația *Octombriştilor,* pentru copiii mici, organizația *Pionieiilor,* grupă în care intră copiii cu vârsta între 9 şi 14 ani, şi organizația *Comsomoliştilor,* organizație destinată adolescenților şi tinerilor de la 14 la 25 de

ani, numirea sa completă fiind „Uniunea Panunionistă, Leninistă şi Comunistă a Tineretului" (VLKSM).

Jurământul pionierului cuprinde cuvintele: Jur să înfăptuiesc testamentul lui Lenin... Nu cred în Dumnezeu, ci în comunism..." în cadrul organizației, se spune: „Pionierul este credincios cauzei clasei muncitoare şi principiilor lui Lenin", sau „Pionierul este credincios patriei sale, partidului, comunismului..."

Părinții ce cred în Dumnezeu nu pot accepta înrolarea forțată a copiilor lor în organizația ateistă a pionierilor, fără ca să li se ceară asentimentul. „Li se spune copiilor, în chipul cel mai simplu, să-şi cumpere insigne cu stea şi cravate roşii.* Adeseori, învățătoarele vin ele înseşi la şcoala cu insignele şi cravatele şi le spun apoi copiilor să aducă banii.

Pionierilor înscrişi în organizație cu forța, învățătoarele le spun să nu fie ipocriți şi să nu se ducă la biserică, căci un adevărat pionier trebuie să fie ateu. In general, profesorii nu-i înscriu pe copii în organizație din proprie inițiativă, ci la ordinul ministrului Educației Publice. Majoritatea elevilor din Lituania nu priveşte cu ochii buni pe cei ce poartă cravata roşie, aşa că cei mai mulți elevi evită să o poarte,[16] Specialistul în ateizarea şcolilor, B.

Bitinas, în lucrarea sa *„Elevii, religia şi reeducarea lor"* (1969), recunoaşte că religia părinților şi a copiilor este cauza principală, dacă nu chiar singura cauză, pentru care elevii refuză să fie înscrişi în organizațiile de pionieri.

Din acest motiv, subliniază el, când un copil refuză să se înscrie în organizația de pionieri, putem trage concluzia că el face parte dintr-o familie de oameni ce cred în Dumnezeu, şi că el însuşi este influențat, mai mult sau mai puțin, de religie.[17]

Ateul B. Bitinas nu susține această teză fără motive. Am văzut, şi vom vedea şi mai bine din cele ce urmează, că toate familiile de credincioşi se opun cu hotărâre la înscrierea copiilor lor - prin presiuni, amenințări şi brutalitate - în organizațiile Octombriştilor şi Pionierilor.

în 1971, revista *Pionierul lituanian* a publicat scrisoarea unei eleve: „M-am înscris la Pionieri şi mi-am pus cravata roşie !a gât, numai pentru că

Steaua roşie este insigna Octombriştilor, iar cravata roşie, semnul pionierilor.

învățătoarea m-a obligat să o fac.. ."[18]. Comportamentul coercitiv al profesorilor sovietici a fost dat în vileag în noiembrie 1977, la Roma, în fața auditoriului de la „Sakharov Hearing", când penticostalul Arkadi Polişciuk, fost membru al partidului comunist şi ziarist la *Pravda,* la *Izvestia* şi ia televiziunea sovietică, convertit la creştinism, a citit câteva extrase din scrisorile ce-i fuseseră încredințate, înainte de a fi expulzat din țară, de douăzeci de copii din

comunitatea penticostală din satul cazac Starotitarovska, regiunea Krasnodarsk. „Când eram în clasa a IV-a - spunea un băiat de cincisprezece ani, Mihail Bobarkin, - am fost obligat să intru în organizația de pionieri şi, pentru că am venit la şcoală fără cravată roşie de pionier, n-am fost lăsat să intru în clasă. Nu vroiam să mă număr printre pionieri, căci în această organizație li se spune copiilor că nu există Dumnezeu. Anul acesta, directorul şcolii, Alexandr Kotov, şi-a bătut joc de mine în fața întregii clase din pricina credinței mele în Dumenzeu..." Daniil Maciaş, un alt tânăr credincios persecutai, scrie: „Am urmat cele zece clase ale Şcolii secundare. Ca şi mii de alți tineri creştini, nu am nici o posibilitate să-mi continuu studiile... Frecventarea unei şcoli sovietice este o adevărată tortură..." Şi iată şi mărturia lui Anatoli Pişcenko, în vârstă de 11 ani, care formulează foarte bine cauza represiunii copiilor ce cred în Dumnezeu, în instituțiile şcolare ateiste: „Suntem disprețuiți, injuriați şi tratați drept ipocriți. Ni se cere să ne înscriem în organizația de Pionieri.

Dar eu cred în Dumnezeu şi, prin urmare, nu pot avea o atitudine echivocă"[1]^.

Elevii din clasele superioare sunt forțați să se înscrie în *Comsomol,* organizație ai cărei membri sunt obligați să combată „obscurantismul" religios, adică să ducă, conform cu statutul organizației lor, „o luptă ho- tărâtă împotriva tuturor manifestărilor ideologiei burgheze, împotriva vandalismului, împotriva religiei".

Pentru a înfrânge rezistența elevilor credincioşi, direcția şcolilor şi profesorii, supravegheați cu strictețe de secțiile regionale ale Ministerului Educației Publice, îşi dau strădania să-i convingă pe elevi „că acelor care nu intră în Comsomol le va fi mai greu să pătrundă în şcolile superioare" şi că, riu în puține cazuri, „elevii dornici să intre în facultăți au fost refuzați că nu

făceau parte din Conisomol". în ciuda acestei presiuni arbitrare, aşa zis „pedagogice", elevii creştini țin piept solicitărilor profesorilor atei, acest refuz exprimând puterea convingerilor lor religioase.

Dat fiind viclenia proverbială a corpului didactic din şcoala sovietică, trebuie să semnalăm faptul că, în momentul înscrierii în Comsomol, elevul nu este întrebat dacă crede în Dumnezeu sau nu. Dar, mai târziu, el este criticat, cu asprime, pentru credința lui. O elevă de la şcoala secundară din Cedasai, o localitate din Lituania, povesteşte: „îmi amintesc foarte bine cât de ruşine mi-a fost când, la o adunare a comsomoliştilor, mi s-a reproşat că merg la biserică". Mulți elevi catolici „se înscriu în Conisomol ca să nu aibă necazuri la şcoală şi, din acest motiv, încep să evite să meargă la biserică; ca să-şi îndeplinească

îndatoririle religioase, ei se duc în parohii îndepărtate, în aşa fel încât colegii şi profesorii lor să nu poată afla...'-°.

Vedem foarte bine până unde merge intoleranța ateismului din ceea ce i s-a întâmplat lui Maryte, elevă în anul III la Şcoala Profesională de Arte Aplicate din Telsiai. Chemată la cancelaria profesorilor şi constrânsă, sub amenințare, să se înscrie în Conisomol, ea a leşinat şi a trebuit să fie dusă de urgență la spital.

— Dacă te înscrii în Comsomol, celelalte fete o vor face şi ele. în prezent nu îndrăznesc să se înscrie pentru că tu te bucuri de multă auto- ritate în clasă, îi spuneau profesorii. Dacă nu te înscrii în Comsomol, nu vei trece examenele şi nu vei putea obține diploma. Şi chiar dacă o vei obține, nu vei găsi nici o slujbă.

Eleva s-a rugat în tăcere, hotărâtă să suporte totul dar să nu cedeze acestei constrângeri.

— Dă, în scris, o explicație cu privire la motivele pentru care nu vrei să te înscrii în Comsomol, i-a poruncit un profesor.

Eleva a scris: „Constituția sovietică garantează tuturor cetățenilor - înscrişi sau nu în partid - dreptul la educație şi la muncă. De ce voi, pro- fesorii, vreți să mă forțați să intru în Comsomol, amenințându-mă că nu voi obține diploma şi că nu voi găsi de lucru? Eu nu sunt comunistă, dar sunt în stare sa muncesc şi să învăț bine.

După ce a discutat justificările elevei, consiliul şefilor de clasă a hotărât să nu i se mai dea bursă timp de trei luni. La început, fata nu a avut nici ce mânca. Apoi, aflând de situația grea în care se află, oamenii au început să o ajute. După trei luni, fata a primit bursa înapoi şi, până la urmă, a fost lăsată în pace[21].

4, între ciocan şi nicovală

Aparatul represiv din Uniunea Sovietică nu loveşte numai în copii, ci şi în toți cei care, prin activitatea lor religioasă, împiedică orientarea ideologică ateistă a noi generații, adică în profesorii ce cred în Dumnezeu, în preoții şi în pastorii cu spirit misionar, în laicii preocupați de evoluția spirituală a copiilor şi de organizarea şcolilor biblice de duminică, ca şi în părinți, considerați de puterea marxist-leninistă ca fiind marii vinovați pentru toate manifestările „obscurantiste" ale progeniturilor lor.

Amenzile

Cea mai ..blândă" pedeapsă sunt *amenzile* date credincioşilor atât pentru întrunirile clandestine de rugăciune cât şi pentru participarea minorilor la serviciile religioase şi la cursurile de catehism. Gravitatea

„contravenției" este hotărâtă de „Comisia pentru sancțiunile administrative" a Comitetului executiv al fiecărui raion.

La 16 octombrie 1975, după cum ne relatează în detaliu *Cronica Bisericii Catolice din Lituania,* cetățeanca E. Zukauskaite a fost convocată de preşedinta Comitetului executiv din oraşul Kaunas, doamna Tamusauskiene, care i-a reproşat că nu şi-a schimbat comportamentul, în ciuda avertismentelor primite la uzină şi că, în timpul verii, a reînceput să-i învețe pe copii să creadă în adevărurile religiei.

— N-am călcat prin şcoala sovietică şi nici n-am racolat copiii de pe străzi, a răspuns E. Zukauskaite. Dacă cineva îmi cere vreo lămurire cu privire Ia credință, îi dau explicațiile cerute. Am conştiința complet liniştită.

— Uită-te la ea! îi învață pe atâția copii catehismul şi ne declară că are conştiința pe deplin liniştită! exclamă preşedintele Comitetului.

E. Zukauskaite îi spuse că în Constituția URSS este garantată libertatea conştiinței şi că printre altele, Uniunea Sovietică a semnat „Declarația Universală a Drepturilor Omului" care proclamă libertatea religiei. Ea a mai adăugat că a citit în ziare că, în cursul şederii sale în Statele Unite, adminis- tratorul arhidiocezei din Vilnius, Krivaitis, declarase că nimeni nu se opune libertății religioase din Lituania, Din acest motiv ea nu se considera nici într-un fel vinovată pentru că vorbise cu alții despre religie.

— De ce îi corupeți pe copiii? o întrebă preşedinta Tamusauskiene.

Până la vârsta de 18 ani copiii nu pot fi catehizați!

La sfârşitul interogatoriului, preşedinta a redactat un proces-verbal şi i-a ordonat iui E. Zukauskaite să-1 semneze. Preşedinta i-a adus apoi la cunoştinfă că, în ziua de 22 octombrie, va avea loc o adunare a Comisiei administrative a Comitetului executiv, în cursul căreia va fi examinat cazul ei.

La 22 octombrie, un mare număr de oameni s-a prezentat la adunarea Comisiei administrative. Dar cazul Zukauskaite a fost cercetat într-o altă sală, cu uşile închise.

— De ce îi înveți pe copii religia? o întrebă, cu ton mustrător, un mili- țian în uniformă.

— N-am întemeiat nici o şcoală. N-am racolat copiii de pe stradă. Dacă am comis vreo infracțiune, pedepsiți-mă. Lucrul ăsta n-o să vă facă nici o cinste, îi răspunse fără ocolişuri E. Zukauskaite.

Te vom condamna la o amendă de 50 de ruble.

— Doar hoții şi criminalii trebuie pedepsiți. Mă consider nevinovată căci,

după legile sovietice, în ţară există libertatea religiei.

— Cum poţi să te consideri nevinovată, când pervertești copiii? a acuzat-o un miliţian. Du-te la biserică şi stai în genunchi până ai să-i însân- gerezi, dar lasă-i în pace pe copii!

Preşedinta Tamusauskiene a declarat că nu îi îngăduie lui E.

Zukauskaite să le dea copiilor lecţii de religie. Dacă oficialităţile vor găsi la ea acasă mai mult de trei copii, E. Zukauskaite va fi pedepsită mult mai sever decât acum şi nu va mai scăpa doar cu o amendă. Informându-se de salariul lui E. Zukauskaite (80 de ruble pe lună), Comisia administrativă i-a dat o amendă de 40 de ruble[22].

Sunt vizaţi în special preoţii şi pastorii, fiind acuzaţi că „violează legile privitoare la cultele religioase", culpabilitate pusă în evidenţă de „pregătirea copiilor pentru prima comuniune" sau de „lecţiile de religie date copiilor".

— La 28 septembrie 1970, Comisia de sancţiuni administrative din provincia Varena i-a dat preotului din Valkininkai, reverendul Algimantas Keina, o amendă de 50 de ruble pentru motivele următoare: 1. La 4 iulie 1970, în sacristia bisericii, se pregăteau pentru prima comuniune trei copii, instruiţi, în colectiv, de cetăţeanca E. Kuraityte; 2. La 30 august, reverendul A. Keina a anunţat public că va avea loc un serviciu divin pentru elevi. 3. La 6 septembrie, reverendul A. Keina a autorizat doi elevi minori să ajute la serviciul divin. Cu toate că acuzatul a spus la Tribunalul Suprem al RSS

Lituania că cetăţeanca E. Kuraityte nu-i instruise pe copii, că ea nu făcea decât să ţină curăţenie în biserică şi că părinţii, în absenţa preotului, o rugaseră să le spună care sunt întrebările pe care preotul le pune copiilor; că, în luna august, părinţii 1-au rugat să celebreze mesa duminicală pentru copiii lor, ca ei să devină „buni muncitori, si un exemplu în toate"; că preotul nu are dreptul să-i dea afară pe părinţi şi pe copiii veniţi să se roage; locţiitorul preşedintelui Tribunalului Suprem i-a răspuns: „Din documentele care ne-au parvenit ulterior, tragem concluzia că această Comisie era îndreptăţită să vă condamne pentru violarea legilor cultelor".

La *4* octombrie 1971, aceeaşi Comisie a Comitetului executiv din provincia Varena i-a dat preotului o a doua amendă de 50 de ruble, „pentru că a permis unor copii minori să ajute la serviciul divin". Reverendului Keina nu i s-a îngăduit nici măcar să se justifice în faţa acuzatorilor săi -*$*.

— La 3 decembrie 1971, preotul clin Margininkai, reverendul Petras Orlikas, a fost convocat de Comisia administrativă a Comitetului executiv din provincia Kaunas şi condamnat la o amendă de 50 de ruble pentru că a violat articolul 143 din Codul penal al RSS Lituania, lucrând cu băieţii şi jucând volei

cu ei. Când preotul a încercat să se justifice spunând că medicii îl sfătuiseră să facă sport, preşedintele Comisiei i-a replicat cu obrăznicie: „Poţi juca volei cu femeia de serviciu!"2^

— La 20 aprilie 1972, Comisia administrativă a Comitetului executiv din provincia Jurbarkas, în urma unor deliberări, 1-a condamnat pe reverendul Viktoras Sauklys, domiciliat în circumscripţia şi în satul Girdziai, la o amendă de 50 de ruble, sub acuzaţia că, „la data de 2 aprilie 1972, nu le atrăsese atenţia minorilor dornici să participe Ia o procesiune religioasă şi că nu semnalase prezenţa minorilor la această procesiune". Verdictul sublinia faptul că „organizarea de cortegii şi folosirea minorilor într-o activitate care nu are nimic comun cu exercitarea cultului constituie o violare a legilor stabilite.. ."[25].

— La 29 iunie 1973, Comisia administrativă a Comitetului executiv din provincia Utena 1-a condamnat pe preotul A. Liesis la o amendă de 60 de ruble, pentru că a vorbit „unui mic grup de copii, în biserica din Daunoriai, despre Dumnezeu, despre legile Sale, despre Sfintele Taine şi despre Rugăciune"[26].

— La 26 octombrie 1976, reverendul Jokubauskas s-a plâns procurorului RSS Lituania de o amendă „nedreaptă" ce-i fusese impusă de Comisia administrativă din provincia Radviliskis pentru „instruirea dată

unor copiii", în lunga corespondenţă pe care a purtat-o cu diferite autorităţi administrative, reverendul Jokubauskas afirma că el nu făcuse decât „să-i înveţe pe copii nişte rugăciuni şi să le explice catehismul", ceea ce era o datorie primordială a preotului. Preotul mai adaogă şi că instruirea religioasă în biserică era permisă atât după legile sovietice, cât. şi după principiile lui Lenin şi convenţiile internaţionale. Cu toate astea, biroul procurorului din RSS Lituania a menţinut „legalitatea" amenzii. Până la sfârşit, în ajunul Paştilor, reverendul Jokubauskas a fost informat că amenda îi fusese anulată dat fiind că „expirase" termenul[27].

Pastorii comunităţii neoprotestante cunosc şi ei povara interminabi- lelor amenzi date „pentru încălcarea legii privitoare la cultele religioase"; un exemplu este cel al lui lakov Efremovici Ivaşcenko, domiciliat în satul Petrovskoe, raionul Kievo-Sviatocinsk, condamnat, la 18 iunie 1976, la o amendă de 50 de ruble. „Această amendă mi-a fost dată, scria el preşedintelui Consiliului de Miniştri al URSS, Kosîghin, la 26 iulie 1976, pentru că sunt conducătorul Asociaţiei religioase a baptiştilor, asociaţie înregistrată, şi pentru că mă ocup de adunările de rugăciune la care participă minori cu vârste între 10 şi 18 ani... La aceste adunări se cântă cântece religioase şi se citesc versete, se spune în nota privitoare la cazul meu; tot în această notă se mai spune şi că «băieţi de 16-17 ani citesc predici... » Eu nu sunt răspunzător de prezenţa minorilor la adunările noastre de rugăciune, căci Cuvântul lui Dumnezeu, care stă la baza religiei

noastre, ne porunceşte: «Lăsaţi-i pe copii să vină la Mine, şi nu-i împie- dicaţi... »"[28].

Concedierile

Membrii corpului didactic sunt angajaţi să-i educe pe elevi în spiritul ateismului, pentru că „a-i feri pe tineri de influenţa religiei şi a face din ei nişte atei militanţi este o nobilă datorie ce revine şcolii"[29]. Prin urmare, profesorilor le este interzis să creadă în Dumnezeu, să aibă preocupări religioase, să se ducă la biserică şi, mai ales, să rămână indiferenţi faţă de elevii lor credincioşi sau să-i îndemne pe elevi la credinţă. „Toţi profesorii trebuie să fie nişte atei activi", spuneau, în primii ani de după război, pedagogii din URSS, şi mai ales cei din ţările de curând anexate. „Profesorii care nu s-au eliberat de superstiţiile religioase nu vor putea lucra în şcoala sovietică/'

în Lituania, de exemplu, după cum ne raportează un document al Samizdatului intitulat *„La şcoala sovietică: 1940-1910"^,* acesta a fost momentul începutului persecuţiilor împotriva profesorilor ce credeau în Dumnezeu. Astfel, numai în provincia Rokîskys au fost daţi afară din slujbă mai mult de 50 de profesori, în hârtia prin care li se anunţa acest lucru, se putea citi explicaţia stereotipă dată de responsabilul de la Secţia de instruire religioasă: „Dat afară din serviciu din pricina superstiţiilor sale religioase".

In această perioadă de persecuţii au existat şi profesori creştini curajoşi care au refuzat să-şi vândă convingerile lor religioase „pe un blid de linte".

— O profesoară, evocând amintirile sale de după război, povesteşte: „Când profesorul N. a fost deportat în Siberia, am rămas singurul cadru didactic clin şcoală. Hotărâsem cu elevii ca, înainte de orele de curs, să recităm, *Tatăl Nostru* şi, după ore, *Ave Măria.* Era foarte frumos şi nimeni n-a trădat acordul nostru. Totuşi, într-o zi, un inspector i-a întrebat pe copii ce sărbători sovietice cunosc. „Pastele şi Crăciunul", au răspuns copiii.

Inspectorul a surâs şi mi-a spus că elevii ar trebui să cunoască Ziua aniversării revoluţiei şi Ziua de l Mai. Duminica ne duceam la biserică cu tinerii din sat. Şcoala era instalată în casa unui concetăţean deportat în Siberia. Le dădusem voie tinerilor din sat să facă, în hambar, un altar închinat Madonei, în luna mai, în fiecare seară, hambarul se umplea de oameni care cântau imnuri de slavă Fecioarei Măria. Din nefericire, cineva ne-a denunţat autorităţilor şi am fost dată afară din învăţământ..."

— La o conferinţă organizată pentru profesori în august 1952, oratorul a vorbit mai ales despre religie şi s-a plâns de faptul că mulţi elevi se duc la biserică. A adăogat că mai există profesori care cred în Dumnezeu. A fost

chemată la estradă profesoara M. în sală, unde erau vreo trei sute de profesori, s-a aşternut o linişte de mormânt. Secretarul Comsomolului a întrebat-o: „E adevărat că crezi în Dumnezeu?" „Da, da, cred", a răspuns sec profesoara, „în cazul ăsta, ieşi din sală şi du-te la secția de învățământ ca să-ți iei actele. Nu avem nevoie de profesori ca tine!" Profesoara M. a fost demisă din funcția ei, deşi îşi făcuse totdeauna datoria cu foarte mare conştiinciozitate.

— Profesorul Lazdauskas, de la Şcoala secundară din Kaltinenai, a primit într-o zi ordinul de a pregăti o lecție, pe o temă ateistă. „Nu veți obți- ne niciodată aşa ceva de la mine, a declarat profesorul, care era credincios.

Chiar dacă mă veți da afară din serviciu, nu voi pregăti şi nici nu voi citi

niciodată o lecție ateistă!" Bineînțels, profesorul şi-a pierdut slujba. Dat fiind că trebuia să-şi hrănească familia - avea 8 copii -, Lazdauskas s-a hotărât să facă o muncă fizică; numai după câțiva ani de zile el a găsit un post la o şcoala secundară pentru adulți.

Profesorii, care cred în Dumnezeu şi nu pot suporta represiunile, îşi schimbă, din propria lor voință, meseria. Adeseori poți vedea un profesor cu diplomă de studii superioare îndeplinind muncă fizică grea. „Crezi în adevărurile veşnice? Atunci întoarce-te la sapă!", spunea, râzând, Vilkys, directorul Şcolii secundare din Salantai, bătându-şi joc de foştii lui profesori nevoiți să lucreze în construcții^[1].

Pedepsele cu închisoarea

Pentru a suprima „ilegalitățile" săvârşite de preoți, de pastori şi de laicii recalcitranți, deveniți indezirabili în ochii puterii ateiste din pricina activi- tății lor interzise de educatori, autoritățile folosesc puterea legii socialiste.

Pedagogul comunist Brajnik, a cărui poziție față de şcolile biblice de duminică ne este deja cunoscută, afirmă fără ocolişuri: „Cei care continuă să violeze legea privitoare la educația religioasă a copiilor şi care nu țin seama de avertismentele primite sunt supuşi urmăririlor judiciare. Şi această politică va continua: Statul Sovietic nu tolerează violarea legilor sale."32

Această intoleranță este marcată în mod constant de condamnarea severă a capilor religioşi „fanatici" la închisoare şi la muncă forțată.

Menționăm aici numele câtorva eclesiastici închişi:

— Pavel Adelheim, preot ortodox la biserica din Kagan, născut în 1938 la Rostov-pe-Don, condamnat la 17 iulie 1970, de tribunalul din Taşkent, la 3 ani de „recluziune într-o colonie de muncă cu regim obişnuit". După ziarul din Taşkent, *Pravda Orientului,* din 12 şi din 26 iunie 1970, el „co- rupea sistematic personalitatea minorilor" şi „Vroia să-i convertească pe copiii Tania şi Viktor Şkurenok, ca şi pe Galia Şamsudinova"^.

— A. Seskevicius, preot catolic în dioceza Kaisedorys, a fost con- damnat, în ziua de 9 septembrie 1970, de tribunalul popular din provincia Moletai, la un an de lagăr în regim sever pentru „instruirea religioasă a copiilor"^.

—Juozas Zdebskis, preot în Prienai, născut în 1929, a fost condamnat la 11 noiembrie 1971, de tribunalul clin Kaunas, la un an privare de

Micuții şcolari de la o şcoală biblică de duminică, de undeva din Uniunea So- vietică.

în afară de participarea lor la şcolile biblice de duminică, copiii din familiile creştine sunt prezenți la orice adunare de rugăciune ținută prin case sau sub cerul liber.

libertate, „pedeapsă ce urma să fie făcută într-o colonie de reeducare prin muncă regim normal". Acuzat că, în timpul verii, i-ar fi învățat pe copii doctrinele credinței în biserica din Prienai, el s-a apărat eroic: „Nu pot decât să repet ceea ce am spus la biserică atunci când un grup antireligios a dat buzna şi m-a întrebat dacă ştiam că instruirea copiilor în biserică este interzisă. Am răspuns folosindu-mă chiar de cuvintele pe care le-au rostit primii discipoli ai lui Hristos când au fost aduşi în fața Sinedriului: «Trebuie să ascultăm de Dumnezeu mai mult decât de oameni». Când îi învăț pe copii adevărurile credinței, ascult de porunca lui Hristos: «Mergeți şi-i învățați pe oameni aşa cum v-am învățat Eu». De altfel, această poruncă nu face deosebire între tineri şi bătrâni... Dacă le este îngăduit preoților să existe oficial ca preoți, asta înseamnă şi că preoții au dreptul să-şi exercite funcțiile lor esențiale, adică să oficieze serviciul divin, să-i absolve pe oameni de păcate în numele lui Dumnezeu şi să-i învețe adevărurile credinței. De fapt, sunt judecat pentru că mi-am îndeplinit obligațiile mele legitime..."[35]

— Prosperas Bubnys, preot în parohia Girkalnis, a fost condamnat, la 12 noiembrie 1971, de tribunalul popular din Raseiniai, la un an privare de liberate, fiind trimis într-un lagăr de muncă forțată. „Delictul comis de preot era acela de a-şi fi îndeplinit cu conştiinciozitate datoriile sale, ajutându-i pe părinți să-şi pregătească copiii pentru prima comuniune şi pentru Confirmare. Oficialitățile îl surprinseseră în momentul când îi punea întrebări unui copil şi când ceilalți copii îşi aşteptau rândul în curte. „Oare e cu putință să se afirme că preotul a săvârşit un delict - se plângeau cei 1344 credincioşi din provincia Raseiniai, dintre care 570 țineau de parohia Girkalnis, într-o reclamație trimisă preşedintelui Prezidiului Sovietului Suprem al URSS - pentru că i-a învățat pe copiii să nu fure, să fie ascultători, să-şi respecte părinții şi să-şi iubească aproapele? Experiența vieții noastre ne arată limpede că copiii crescuți în spiritul religiei devin oameni mai buni şi lipsiți de obiceiuri urâte. Acesta este

motivul pentru care dorim să ne educăm copiii în felul ăsta, dar noi nu dispunem de cărți ca să-i putem învăța adevărurile credinței. Neavând nici o altă ieşire, 1-am rugat pe preot să ne ajute. Din nefericire, el a fost condamnat la închisoare pentru serviciul religios pe care ni 1-a făcut.. ."^

137

Urmăririle judiciare îi lovesc şi mai mult pe membrii Bisericilor clandestine şi mai ales pe membrii comunităților baptiste neînregistrate, care nu se dau înapoi de la nici un sacrificiu pentru a-i învăța pe copiii lor Evanghelia.

In ultimii ani, ne-au fost aduse la cunoştință, prin documente clandestine primite din URSS, numeroase cazuri de inculpare pentru „Activitatea criminală", în plus, presa sovietică ne-a informat despre existența „unor delicte de drept comun", aşa cum s-a întâmplat cu articolul publicat în jurnalul *Sovietskaia Kirghizia,* în momentul procesului a două tinere - Elena Kuzminidna Cernețkaia şi Măria Ivanovna Braun - condamnate, la 11 martie 1966, de tribunalul Republicii Kirghize, la 5 ani de muncă forțată, pentru că organizaseră învățământul religios al unui grup de mai mult de 80 de copii din satul Novo-Pavlovka.

în revista *Catacombes* am făcut publice, în repetate rânduri, nume- roase prezentări *in extenso* a unor procese şi reportaje care vorbesc despre condamnarea credincioşilor a căror „vină" nu consta decât în încăpățânarea lor de a se ocupa de educația religioasă a copiilor.

Să ne oprim la procesul credincioşilor din oraşul Ferghana, din 1971.

Pe banca acuzaților se află: Alexandr Semionovici Muhin, născut în 1931, tați a şase copii, Evgheni Petrovici Rasumovski, născut în 1933, tată a şase copii, Iuri Fiodorovici Kuksenko, născut în 1930, tată a nouă copii şi Elena lakovlevna Berg, născută în 1948, celibatară. Care este principalul motiv al dării lor în judecată? Mutilarea sufletului copilului prin educația religioasă şi violarea legii, privitoare la separarea Solii de Biserică.

— Kuksenko, de ce copiii tăi nu sunt pionieri? 1-a întrebat judecătoarea Loganova.

— Pentru că nu au dorit să fie, a răspuns inculpatul. Țin să vă spun că nu numai părinții, ci şi pionierii exercită o acțiune asupra stării psihice a copiilor. Fiul meu, Feclea, s-a întors de două ori de la şcoală cu nasul zdro- bit şi cu cămaşa pătată de sânge. Fusese bătut de nişte pionieri...

Merită să fie cunoscute ultimele cuvinte de apărare ale acuzaților: *Muhin:* „Revin la problema copiilor. Eu nu înțeleg cât de nefericiți sunt. Mi s-a relatat că li se punea cu forța cravata şi insigna de pionier şi că, în urma unor asemenea acțiuni, unul dintre copii a făcut o criză de isterie.

Copiii ştiu că Dumnezeu există şi că El este bun. Mi s-a întâmplat să aud

cum o învățătoare îi întreba pe copii: «Există Dumnezeu?», şi apoi îi

îndemna să-L amenințe cu degetul Un băiețel a refuzat să o facă. învățătoarea 1-a întrebat: «De ce nu-L ameninți? Ți-e frică?» Copilul i-a răspuns: «Dacă Dumnezeu există, gestul este înfricoşător! Iar dacă nu există, la ce bun să-L amenințăm?»"

Berg. „Credincioşii sunt acuzați că-şi instruiesc copiii după Biblie. Dar judecătorul a declarat în cursul procesului că Biblia nu este o carte interzisă. Ca urmare, consider că faptul de a fi citit copiilor extrase din ea nu poate constitui o crimă. Biblia nu ne învață nimic rău. Dacă nu e interzisă, de ce noi, creştinii, nu avem voie să trăim după principiile ei? Nu cumva avem nevoie doar să ne împodobim cu ea rafturile bibliotecilor? In ceea ce mă priveşte, eu mă aflu în fața următoarei alternative: sau ni se dă dreptul să o avem în casă şi să trăim după învățăturile sale, fără ca prin aceasta să comitem o crimă față de Stat; sau nu avem dreptul să trăim după preceptele sale şi, în acest caz, Biblia trebuie declarată, în mod oficial, ca fiind o carte interzisă în țara noastră..."

Kuksenko: „S-au citat multe exemple menite să arate că credincioşii le interzic copiilor să se ducă la cinematograf, să facă parte din organizația de pionieri, etc., cu scopul de a-i atrage la credința lor. Vă declar însă că, dacă înainte de a fi arestat copiii mei spuneau rugăciuni învățate pe dinafară, acum ei se adresează lui Dumnezeu în mod spontan, cerându-i să le ocrotească tatăl încarcerat. Sperați că îi veți intimida pe copii. Vă declar că-i o cauză pierdută, căci ei nu sunt făcuți din lut ca să poată fi modelați după voie. Nu, ei sunt nişte ființe care judecă, fiind în stare să vadă unde se află adevărul. Acest proces va lăsa asupra lor urme greu de şters..."

Verdictul a fost dur: Iun Kuksenko a fost condamnat la 5 ani de lagăr în regim sever; Alexandr Muhin, la 5 ani de lagăr în regim obişnuit; Evgheni Rasumovski, la 4 ani de lagăr în regim obişnuit şi Elena Berg, la reținerea a 20% din salariu timp de un an^[7].

Intre 24 şi 17 ianuarie 1972, s-a desfăşurat la Nikolaiev, în Ucraina, procesul credincioşilor baptişti Ghiorghi Dmitrievici Jeltonojko, născut în 1930, şi Nadejda Tihonovna Troşcenko, născută în 1932. Primul era învinovățit că „exercitase o influență antisocială asupra tinerilor" difuzând „literatură ilegală pe care o punea în cutiile de scrisori" şi chiar organizând adunări de rugăciune la el acasă. Coacuzata Nadejda Troşcenko, conform actului de acuzare, primea „literatură pentru copiii" de la Jeltonojko şi-i aduna „în mod sistematic" pe copiii vecinilor ca să „le citească Noul

•

Testament, diferite povestiri şi poeme şi ca să-i învețe să îngheňuncheze şi să se roage".

în pledoaria sa, Gheorghi Jeltonojko a spus: „Nu ne dați voie să ne creştem copiii în spirit creştinesc. Voi.începeți educația lor de timpuriu facându-i octombrişti, apoi pionieri, apoi comsomolişti şi aşa mai departe.

Dar şi noi, părinții, trebuie să ne educăm copiii încă din pruncie, căci poate că va fi prea târziu să începem să le vorbim despre Dumnezeu atunci când vor fi mari. Eu sunt preocupat de soarta copiilor mei pentru că regret că am pierdut 27 de ani din viață şi nu vreau ca ei să îndure aceeaşi soartă..."

Ghiorghi Jeltonojko a fost condamnat la trei ani de muncă forțată, iar Nadejda Troşcenko la 18 luni de detenție[38].

Un alt proces a avut loc în oraşul Saki, din Crimeea. Patru baptişti dizidenți - B. M. Şoha, L. L Budzinovski, G. A. Romanovid şi I. A. Zdorov - au fost, între 5 şi 19 iulie 1973, judecați şi condamnați la închisoare pentru că şi-au „dus copiii la serviciile religioase", pentru că i-au împiedecat „să se înscrie în organizația de pionieri şi în Comsomol" şi pentru că „le-au inter- zis să se uite la televizor". Şeful lor, Şoha, a fost condamnat la cinci ani de lagăr în regim sever şi la cinci ani de exiP9.

Procesul lui Viktor Mihailovici Iliinov, pastor al Bisericii creştinilor evanghelici baptişti din Oceamcir, RSS Abhazia, este - şi el - demn de a fi relatat. Procesul a avut loc în zilele de 4, 5 şi 6 febmarie 1974, la tribunalul popular din oraş. Care era motivul pentru care „acest om slab, cu fața palidă, pe care cele două luni de şedere în atmosfera sufocantă a celulei închisorii îşi puseseră în mod vizibil amprenta" (după cum ni-1 înfățişează autorul anonim al articolului intitulat *„Pedepsirea unui credincios"),* era azvârlit în rândul criminalilor primejdioşi? Acuzatorii îi imputau, printre altele, că-i atrăgea pe minori în secta sa, că citea şi difuza în rândurile copiilor scrieri religioase destinate celor mici ca, de exemplu, *„Prietenul copilului"* şi *„Micul tăietor de lemne"* şi că le îngăduia copiilor sa asiste la adunările de rugăciune prezidate de el, adunări unde aceştia ascultau predica şi cântau imnuri. Iată un extras din cele spuse la judecata sa:

— Pentru care motiv îi primeai pe copii la întrunirile voastre de rugăciune? 1-a întrebat judecătorul Şaria.

— Pentru că părinții îi aduceau cu ei.

— Dar de ce nu îi izgoneai?

— Cum era să îi izgonesc, când eu însumi, la vremea mea, mă duceam la adunările credincioşilor însoțiți de ai mei? Veniseră la adunare aduşi de părinți.

— N-are importanță! Eşti vinovat! a strigat judecătorul. De la cine primeai manualele religioase?

— Nu mi-aduc aminte de la cine. Dar chiar dacă mi-aş aminti, tot nu v-aş spune.

— Deci refuzi să fii un Iuda. Dar acest refuz te învinovăţeşte! Verdictul pentru „vinovăția sa": patru ani de închisoare^[0].

Trebuie să mai adăogăm că adolescenții chemați ca martori în procesul lui Iliinov au făcut față, cu mult curaj, interogatoriului sever şi amenințător al procurorului Emukvari. Ziarul regional *Mofodioj Cruzii* din 21 martie 1974 spune că tânărul Veniamin Iliinov, în vârstă de 17 ani, s-a dovedit a fi plin de curaj şi de demnitate; când judecătorul 1-a întrebat: „Te-ai apăra dacă ai fi atacat de golani?", băiatul a răspuns: „Cred în Dumnezeu şi nu voi omorî niciodată vreun om!" Un alt copil, Lila Skomorohova, de 12 ani, întrebată cu privire, la apartenența la organizația de pionieri, a răspuns: „Eu nu pot fi membră a organizației de pionieri. Nici un credincios nu poate să fie. Mama mi-a spus că i-ar face plăcere să mă întâlnească într-o viață viitoare. Or, membrii organizațiilor tineretului comunist nu ajung acolo, căci nu cred în ea.'"*[1]

5. *Răpirea copiilor din sânul familiilor lor*

Dintre toate mijloacele de represiune folosite de puterea sovietică pentru a pune piedici activității religioase a părinților, cea mai inumană este, fără îndoială, răpirea copiilor din sânul familiilor lor şi plasarea acestora în internate ateiste de stat, înfricoşătoarele *detdom-m* (cămine de copii). *Literatitrnaia gazeta* din 13 noiembrie 1974 menționează „cifre" care ar trebui să-i îngrozească pe cei de la UNESCO, în URSS există 2230 de internate de copii luați de la părinții lor din diferite motive; în aceste internate lucrează 50.000 de profesori şi 30.000 de educatori, ceea ce corespunse la cel puțin 200.000 de copii, printre care se află mii de copii credincioşi[42].

Protestele părinților rămân fără ecou. In loc să oprească aceste fapte scandaloase, aşa cum cer, de altfel, angajamentele lor internaționale,

autoritățile comuniste le intensifică^. „Gândiți-vă că ar fi vorba despre

copiii sau nepoţii voştri şi vă veţi cutremura", se plângeau treizeci şi una de femei baptiste îritr-o scrisoare datată din 23 mai 1977 şi trimisă secretarului general al partidului, Brejnev, preşedintelui Kosîghin şi „şefilor de guverne, creştinilor şi tuturor oamenilor de bună-credinţă".

Luarea copiilor din sânul familiilor reprezintă, în general, un fel de pedeapsă exemplară pe care o dau autorităţile sovietice mamelor credincioase de felul ortodoxei Aida Hmeleva, născută la Tapecikina, al cărei nume se găseşte printre cei douăzeci şi cinci de martori citaţi în procesul lui Iuri Galanskov, Alexandr Ghinzburg, Alexis Dobrovolski şi Vera Laşkova care a avut loc la Moscova, între 8 şi 12 februarie 1968. KGB-ul nu i-a iertat nici lupta neobosită dusă în favoarea dizidenţilor persecutaţi sau deportaţi în Siberia şi nici foarte marea ei religiozitate, manifestată în sânul ortodoxiei prin botezarea celor cinci copii ai săi şi, în plus, prin repulsia sa aproape viscerală faţă de educaţia comunistă dată copiilor.

în mai 1974, după ce a fost urmărită de justiţie şi s-a luat hotărârea să i se ia fiul cel mic, Tirnofei, Aida Hmeleva a adresat un strigăt de sfâşietoare tristeţe către „toate mamele din lume":

„Vă rog să-mi veniţi în ajutor şi să-mi luaţi apărarea. Mi-a fost luat copilul. Un copilaş de trei ani şi-a pierdut mama, surorile şi fratele. L-au transformat într-un orfan, în curând se va împlini un an de zile de când am fost lipsită nu numai de posibilitatea de a-mi creşte singură copilul, ci şi de aceea de a-1 vedea şi de a avea veşti despre soarta lui... Copiii mei au fost şi ei lipsiţi de posibiliatatea de a-şi revedea fratele mai mic; deci, nu sufăr numai eu! Fiica mea, Katia, în vârstă de 14 ani, a fost acuzată de miliţie şi de Departamentul Educaţiei Poporului pentru că a încercat să-1 vadă pe Timofei. După ce a suferit o atât de crudă nedreptate, sufletul ei tânăr riscă să se înrăiască. în fiecare zi, micuţa Nastia îmi tulbură sufletul întrebându-mă: «Unde e Timoşka?» Am plâns atât de mult încât mi-au secat până şi lacrimile... Rugaţi-vă pentru mine, apăraţi-mă, veniţi-mi în ajutor! Micuţul Timofei, orfan, cu toate că mama lui e încă în viaţă, îşi întinde mâinile sale de copil spre voi.. ,"^

La 23 octombrie 1973, prin hotărârea tribunalului din raion, o altă creştină, mamă a trei copii, Măria Fiodorovna Suprunovici, domiciliată în satul Staraia Vîjevka, strada knin, nr. 71, regiunea Volînie, Ucraina, a fost privată

de drepturile sale de mamă pentru că şi-a crescut copiii, pe Nina, în vârstă de 11 ani, pe Lidia, de 7 ani şi pe Tania, de 5 ani, în spirit religios. Dintr-un document al Samizdatului aflăm că, la tribunal, i s-a pus mamei următoarea condiţie: „Renunţă la credinţa ta şi nu îi mai duce pe copii la biserică!" Dar

acuzata a răspuns: „Nu voi renunța la credința mea în Dumnezeu pentru nimic în lume!"

Măria Suprunovici a adresat o plângere către Sovietul Suprem al URSS.

La 31 martie 1974, parchetul regiunii Volînie, sub semnătura procurorului adjunct, consilierul de justiție Viktorov, i-a scris că parchetul „nu a găsit nici un motiv care să justifice vreun protest împotriva deciziei date, în cazul acesta, de către tribunal" căci, ca sectantă, ea are o „influență dăunătoare asupra copiilor", înnebunită de perspectiva de a-şi vedea copiii închişi într-un internat, mama s-a adresat secretarului general al CC al PC din URSS, LI. Brejnev, cerându-i să oprească ..acțiunile ilegale" şi să-i dea „posibilitatea de a trăi în linişte" şi de a-şi creşte copiii.

Până la urmă, ca răspuns la numeroasele sale plângeri, Măria Suprunovici a primit următoarea telegramă: „Ca urmare a plângerilor şi telegramelor adresate Sovietului Suprem al URSS, Comitetul Central al PCUS, Comitetul femeilor sovietice, redacției ziarului *Femeia sovietică,* vă informez că verdictul tribunalului popular din raionul Staraia Vîjevka, din 23/10/1975, verdict conform căruia educația copiilor era încredințată tatălui lor, nu va mai fi aplicat şi copiii vor trăi cu dumneavoastră. Primul viceprocuror al regiunii, consilier de justiție principal, P. E. Dumalo."[45]

Sunt foarte frecvente cazurile când părinții sunt condamnați că au dat o educație religioasă copiilor lor, fiind privați, în acelaşi timp de autoritatea lor părintească. Cei implicați în procesul din Taldî-Kurgan, găsiți vinovați de organizarea unei şcoli biblice de duminică, au fost declarați decăzuți din drepturile lor părinteşti. Astfel. lakov Nikolaevici Pavlov şi-a pierdut drepturile de părinte față de copiii Pavel, Olga, Semion şi Elena; Anatoli Mihailovici Vatulko, față de copiii Dudmila, Pavel şi Piotr; Walter Abramovici Kasper, față de copiii Samuil şi Piotr; şi Veniamin Mihailovici Vatulko, față de copiii Svetlana şi Andrei^.

Dintr-o scrisoare din l iunie 1977, aflăm că în oraşul Gorlovka regiunea Donețk, autoritățile o amenință pe Olga Sidorciuk, penticostală, că îi vor lua fiica, în vârstă de 14 ani. Ultimul fapt cunoscut: copiii lui Vasili Kovalciuk,

domiciliat în Krivoi Rog, au fost luați de la părinții lor şi plasați într-un *detdom'*[41].

Până şi Alexei Puzin, preşedintele Consiliului Afacerilor Religioase de pe lângă Consiliul de Miniştri al URSS, la întrunirea din 25 iunie 1964 a tuturor delegaților Consiliului, avea să recunoască, într-un raport oficial referitor la suprimarea „exagerărilor" de ordin administrativ săvârşite de organele locale ale puterii față de credincioşi şi de asociațiile culturale că, încă de mulți ani,

autoritățile locale din Ținutul Altai „se comportă într-un mod arbitrar" față de credincioşi; „că pretutindeni ei sunt supuşi unor crude persecuții: concedieri, urmăriri penale, privare de autoritatea părintească".

Pentru a-şi scoate în evidență constatările, Alexei Puzin a vorbit despre atmosfera duşmănoasă arătată credincioşilor în întreprinderile şi instituțiile din Barnaul: „Adunarea generală a muncitorilor de la Fabrica de pâine nr. l, analizând cazul muncitorului baptist Bogorniadnikov, a luat hotărârea să-1 priveze de drepturile sale de tată. Or, el are nouă copii şi soția sa îl aşteaptă pe al zecelea. In cursul unei şedințe în care s-a analizat aceeaşi problemă, soția lui Bogomiacinikov, funcționară într-o farmacie, a declarat: «Sunteți gata să purtați discuții şi să deliberați asupra mea şi a soțului meu, pe motiv că credem în Dumnezeu; şi sunteți gata să hotărâți să ne luați copiii pentru asta. Vedeți în credința noastră o primejdie. Dar de ce în trecut, când soțul meu bea şi mă bătea atât pe mine, cât şi pe copii, nu v-ați pus niciodată problema de a ne lua copiii? Pe acea vreme nu manifestați atât de multă grijă față de noi, iar acum, când el nu mai bea, nu se ia la ceartă şi e un bărbat cumsecade, vreți să ne luați copiii. Vă declar sus şi tare: am crezut, cred şi voi crede în Dumnezeu.»'"*[8]

„Delictul" Svetlanei Vardapetian

Există şi cazuri de divorț când judecătorii hotărăsc invariabil să-i încredințeze pe copii tatălui care nu crede în Dumnezeu. Aşa i s-a întâmplat Svetlanei Vardapetian, laborantă la Institutul de Biologie Marină, căsătorită în 1968 cu Iun Emmanuilovici Bregman, membru de partid din 1969, şeful laboratorului de vertebrate de la Institutul Rus de Biologie Marină.

Procesul s-a desfăşurat la tribunalul poporului din Vladivostok, la 23 şi 24 octotombrie 1974. Invitat de curte să ia cuvântul, Iun Bregman şi-a acuzat soția că s-a convertit, în 1971, la creştinism şi că, pe deasupra, a început să-1 crească pe fiul lor cel mare „în dragoste față de Dumnezeu".

„Ea a devenit fanatică, obsedată, spunea el. A început să-i ducă pe copii la biserică. Relațiile din sânul familiei s-au deteriorat. Acest fapt 1-a afectat pe fiul nostru, Misa. în iunie, soția mea şi-a reluat lucrul ceea ce a făcut-o să aibă mai puțin timp pentru biserică. Dar ea făcea tot felul de lucruri dăună- toare băiatului ca, de exemplu, nu-i dădea de mâncare până ce nu-şi spunea rugăciunea, îi citea din Biblie, neglijând cu totul educația sa... Este pe cale de a-i mutila pe copii şi de a le distruge mintea..."

în ceea ce o priveşte pe mama lui Iuri, Elena Ivanovna Bregman, pensionară, domiciliată la Minsk, ea este gata să-i ia pe copii acasă la ea. Iată acuzația sa: „După mese, Mişenka, băiatul mai mare, spune

întotdeauna: «Mulțumesc, Doamne!» Svetlana are un manual de educație spirituală a copiilor. La ora 14, ea închide uşa cu cheia şi citeşte din Biblie cu voce tare.

Svetlana ascultă emisiunile religioase de la radio*. Ea mi-a spus că există o viață eternă şi că, dacă nu ne căim, vom pieri cu toții... Vă rog să-i înde- părtați pe copii de o astfel de mamă! Altfel, ei vor deveni cu toții baptişti; mai târziu, vor avea şi ei copii şi nu vom scăpa niciodată de asta!..."

Şi, acum, o parte din intervenția Svetlanei Vardapetian: „Dacă soțul meu nu vrea să trăiască cu mine, nu mă voi opune voinței sale. în ceea ce priveşte copiii, aş vrea să spun că am dreptul să-i cresc în spiritul creştinismului. El pretinde că-i mutilez. Eu fac tot ce pot pentru copiii mei. Am încercat să găsesc un profesor de engleză pentru Misa. M-am informat de grădinițe pentru copiii, dar cei de la grădinițe m-au refuzat... Soțul meu vrea să-i încredințeze pe copii mamei sale, şi să mă lipsească de drepturile mele fireşti. El vrea să-i ia pe copii de la mama lor. Copiii fără tată sunt pe jumătate orfani, dar copiii lipsiți de mamă sunt cu adevărat orfani... îmi iubesc copiii. Oare o mamă poate consimți să li se facă rău copiilor ei? Privarea mea de dreptul de mamă ar fi o tragedie atât pentru copiii mei, cât şi pentru mine. Oare un tribunal sovietic are dreptul să-mi ia copiii?..."

* Este vorba de emisiunile organizate din străinătate pentru țările din Est.

în decizia tribunalului, citim că „marna îşi pierde dreptul de a se ocupa de educația copiilor săi" şi că aceştia, „în propriul lor interes", vor fi dați „în grija tatălui lor". Aceşti copii se numesc Misa, Nataşa şi Maşa^.

Petiții de solidaritate

Din fericire, familiile cărora li s-au luat copiii nu se simt singure în uriaşa lor tristețe. Peste tot se ridică voci care denunță aceste incontestabile atingeri aduse libertății religioase şi drepturilor creştinilor: dreptul de a trăi, de a avea copiii şi a-i educa.

Posedăm zeci de scrisori adresate guvernului sovietic de către comunitățile baptiste din diferite regiuni: toate aceste scrisori de solidaritate cer, într-un glas, să fie anulate deciziile ilegale date de tribunale cu privire la luarea copiilor de la părinții ce-i cresc în spiritul religiei. „Noi, un grup de tineri din Sudul Asiei, ca şi Biserica CEB din Fergana, protestăm împotriva actelor arbitrare comise de autoritățile locale, se spunea într-o scrisoare din 26 iulie 1976, în legătură cu copilul orfan Oleg Korovin, pe care autoritățile

vroiau să-1 smulgă de la mama sa pentru a-1 plasa într-un internat. Această situație nu-1 priveşte numai pe Oleg, ci pe toți copiii noştri. Vrem ca ei să fie liberi şi noi o dată cu ei! *Nu vă atingeți de copiii noştri!** Ca să nu fim nevoiți să mai trimitem scrisori în toate părțile, şi chiar să scriem mai departe, adresându-ne opiniei mondiale."^[0]

O compasiune frățească îi îndeamnă să scrie asemenea scrisori şi pe cei 77 de credincioşi din Zdolbunovo (la 13 iunie 1976), pe cei 668 de baptişti domiciliați în regiunile Alma-Ata şi Taldî-Kurgan (la 21 iulie 1976), pe cele 48 de persoane din oraşul Tiraspol (la 15 iunie 1976), ca şi cei din Consiliul părinților prizonierilor baptişti CEB (în mai 1976), pentru a împiedica executarea hotărârilor privind privarea de drepturi părinteşti a următorilor creştini: 1) Andrei Ignatievici Petrenko, domiciliat în Korosten, regiunea Jitomir, strada Slazo nr. 8, care are trei copii; Valia de 14 ani, lulia de 11 ani şi Liuda de 10 ani; 2) Alexandr Nazariuk şi soția sa Nina, domiciliați la Zdolbunovo, raionul Rovno, strada Kalinin nr. 5, care au 11 copii (hotărârea de a li se lua copiii a fost dată de adunarea generala de la Policlinica de stomatologie, unde lucrează tatăl); 3) Ekaterina Stepanovna Jivotiaghina,

* Cu majuscule în textul rusesc.

domiciliată la Sepetovka, regiunea Hmelnița, strada Galițki, nr. 11. E învățătoare şi crede în Dumnezeu; pentru acest motiv s-a încercat internarea ei într-un azil psihiatric. A fost nevoită să fugă, în toiul nopții, luându-şi cu ea copiii^[1].

NOTE

1. Cf. scrisoarea din 24 manie 1974, adresată de 46 credincioşi baptişti din Barnaul secretarului general al Națiunilor Unite Kurt Waldheim şi publicată în *Catacombes.* nr.

65/15 februarie 1977. fntr-o altă scrisoare din Barnaul, sunt denunțate aceleaşi represalii polițieneşti: „Copiii noştri sunt atât de terorizați de agenții KGB, încât, de cum îi văd, încep să tremure şi se ascund pe unde pot. Ei îndură mult la şcoală, unde sunt interogați în prezența directorului şi a învățătorului, care le storc informații cu privire la părinții lor credincioşi. Copiii sunt extenuați din pricina tuturor acestor acțiuni ale autorităților şi nu mai vor să meargă la şcoală..." *(Ibid.,* nr. 10-11/iulie-au- gust 1972.)

2. Cf. scrisoarea din 22 ianuarie 1975, adresată secretarului general al Națiunilor Unite.

Recent, doi copii din familia credinciosului Nikolai Pozdniakov, din Moscova, au fost bătuți atât de tare de agenții KGB în timpul adunărilor de rugăciune la care asistau

împreună cu părinţii lor, încât, în urma şocului, amândoi au rămas surdomuţi.

(Cf. *IMPA* din 30 iulie 1979.)

3. „Explorări caracteristice" în *Zbomik,* decembrie 1970, Moscova.

4. Cf. „Asta s-a întâmplat la Gorlovka", în *Caietele Samizdatului.* nr. 50/februarie-martie 1978.

5. *Ibid.* Recent, în cursul unei conferinţe de presă, „Centrul de cercetări asupra închisorilor, azilurilor psihiatrice şi lagărelor de muncă forţată din URSS" a dezvăluit, la Tel-Aviv, faptul că zeci de mii de copii sunt internaţi în lagăre-închisori în Uniunea Sovietică, aşa cum e cazul micuţei Larisa Şerman, despărţită de mama ei în 1975 la vârsta de 5 ani. „Eram cincizeci într-o încăpere mică. Eram bătute; eu, ceva mai mult, pentru că eram evreică. Ne era mereu foame", povestea ea. După informaţiile date de doamna Ada Şerman, condamnată la doi ani de lagăr fiindcă ceruse o viză pentru Israel, copiii sunt trimişi în lagăre ce se află uneori în apropiere, dar care, alteori, sunt departe de cele în care se află mamele lor; adeseori, se întâmplă ca mamele să nu-şi regăsească copiii niciodată. „Timp de doi ani, spunea mama, nu mi-am văzut fata. Şi mi-au trebuit săptămâni întregi de căutare ca s-o regăsesc. Când am izbutit, am descoperit o mică fantomă, palidă şi slabă, aproape transparentă, îmbrăcată într-o rochie cenuşie cu număr pe ea..." (Cf. ziarul belgian *La Meitse-LaLanterne* din 6 iulie 1979.)

6. *CECL,* nr. 6/1973.

"   /&«/., nr.8/1973.

8. *Ibid.,* nr. 26/1977.

9. Cf. „Verigile lanţului", în *Nanka i relig/m,* nr. 12/1973.

10 Cf. *Zomik,* decembrie 1970 (partea a doua) Moscova.

11. Scrisoare din 1 noiembrie 1970, „în atenţia tuturor creştinilor de credinţă evanghelică baptistă din URSS".

12. Cf. *Arhive/e Samizdatiiliti,* docum. AS 1123, voi. 15/1972. A se citi şi scrisoarea din 27 august 1974, adresată de 26 baptişti din Barnau) lui Leonid Brejnev: „Din martie 1972 şi până în luna ianuarie a acestui an, noi, credincioşii, am fost obligaţi să ne ţinem copiii acasă şi să le întrerupem studiile pentru că, în loc de ore de curs, ei erau confruntaţi cu tot felul de reprezentanţi ai parchetului care îi supuneau la interogatorii în încăperi izolate şi în absenţa părinţilor. Copiii au simţit pe pielea lor roadele a ceea ce au semănat conferinţele şi filmele prezentate pentru a aţâţa ura. Apoi, vrând să arate cât de umane sunt, organele puterii ne-au declarat în prezenţa celor ce nu cred în Dumnezeu : «Dorim ca toţi copiii să se instruiască». Astăzi, vedem bine care sunt rezultatele tuturor acestor griji..."

13. Cf. *Catacombes,* nr. 76/15 ianuarie 1978.

14. *CECL,* nr. 8/1973.

15. *Ibid,* 14/1975.

16. *Ibid.,* 5/1973.

17. *Ibid.*

18. *Ibid.*

19. Cf. „URSS: douăzeci de copii penticostali strigă în ajutor", de FnMeric Goguel, în *Rasistei;* nr. 26/iunie 1978.

20. *CECL,* nr. 5/1973.

21. *Ibid.,* nr. 11/1974.

22. Cf. „Dosarul administrativ, nr. 1113", din 29 octombrie 1975, în *CECL,* nr. 20/1975.

Aceeaşi publicaţie (nr. 19) scrie că, în 1975, Comitetul executiv din Kakinenai a dat o amendă de 20 de ruble invalidului Vismantaite, „vinovat" de a fi pregătit cinci copii pentru Confesiune şi pentru prima comuniune.

23. Cf. *Cronaca della Chiesa catolica iu lituania-.* „La lotta dei Lituani per Ia propria identită di popolo", Ed. „La Casa di Matriona", Milano, 1976, pp. 46-50.

24. AM, pp. 51-53.

25. Cf. *Bta-Press, ianuarie 1973.*

26. A se citi pledoaria de autoapărare pe care judecătorul nu i-a îngăduit preotului A. Liesis să o pronunţe (în *CECL,* nr. 7/1973 şi *Catacombes* nr. 46-47/iulie-august 1975).

27. *CECL,* nr. 28/1977.

28. *Buletinul CEB* nr. 35/1976, Moscova.

29. Cf. ziarul *învăţământul sovietic* din 13 decembrie 1972.

30. *CECL,* nr. 31/1974.

31. / *bid.* Publicaţia lituaniană a făcut publice şi alte cazuri de concediere: Brone

Papkeviciute, Dornicele Gailiusyte şi Elena Suliauskaite, în mai 1973, sub acuzaţia că au fost călugăriţe; Antanas Skiparis şi Măria Skipariene, pentru că fiul lor a intrat la seminarul ecleziastic; profesorul de muzică Bukauskaite, pentru că s-a căsătorit la biserică; O. Briliene, dată afară din serviciu pentru convingerile sale religioase, etc.

(Cf. Willy Fautre: „Studiul nr. 2 - Dosar despre învăţătorii creştini persecutaţi în URSS", ACES, 1976.)

32. Cf. articolul lui I. Brajnik: „«Pedagogia» sectelor şi legea sovietică", în *Nauka f religbia.*

nr. 6/iunie 1971.

33. Cf. „Vinovăţia părintelui Pavel Adelheim", în *Calacombes,* nr. 25/15 octombrie 1973.

34. *CECL, nr.* 1/1972.

35. *Mă.,* şi buletinul lituanian *Elta,* din iunie 1972.

36. Cf. secţiunea „Universul familial", nota 23.

37. Cf. *Vestnik spasenia* (Mesagerul salvării), nr. l şi 3/1973 şi *Catacombes.* nr. 27/15 decembrie 1973.

38. Cf. *Catacombes,* nr. 13/15 octombrie 1972 şi nr. 14/15 noiembrie 1972 („Un proces caracteristic").

39. Cf. articolul „Copii martiri", de Andre Martin, în *Catacombes,* nr. 40/15 ianuarie 1975.

40. Cf. „Pedepsirea unui credincios", în *Catacombes,* nr. 34-35/iulie-august 1974. *Buletinul CEB,* nr. 21/1973 publică un extras din „acuzarea criminală", din 2 februarie 1973, semnată de investigatorul biroului procurorului regiunii Dondiuşani, RSS Moldova,

împotriva credinciosului baptist Fiodor Fedosevici Basko, locuitor a! oraşului Kaloraşovka: „De la începutul anului 1963, cetăţeanul Basko a început să-şi ducă copiii la adunările de rugăciune şi a extins aceste invitaţii şi ia copiii altor credincioşi, mai ales la cei ai cetăţeanului G.K. Isaak, cerând ca şi alţi oameni să facă la fel... în 1967, F.F.

Basko a fost inculpat în virtutea articolului 142, partea I, din codul criminal al RSS Moldova şi condamnat la doi ani de privare de libertate..." Din aceleaşi surse baptiste aflăm că, în iulie 1977, Ekaterina Nikolaevna Barin, din Zdolbunovo, a fost condamnată de tribunalul popular la doi ani şi jumătate de lagăr în regim sever pentru că Je-a vorbit copiilor despre viaţa lui Hristos. La 5 iulie 1977, alţi doi credincioşi au fost condamnaţi la trei ani de închisoare: Ivan Şleht şi lacovjansen, vinovaţi de instruirea religioasă a unui grup de aproximativ 25 de copii (Cf. *Catacombes,* 64/15 ianuarie 1977 şi nr. 80/15 mai 1978).

41. Cf. *Acţiune evanghelică pentru Biseiica Tăcerii,* nr. 4 (seria nouă), octombrie 1974.

42. Citat în *Catacombes,* nr. 40/15 ianuarie 1975.

43. „în iulie 1971, scrie Consiliul părinţilor prizonierilor baptişti din URSS, organele puterii locale din Kaliningrad au încercat din nou să-i ia pe copii de la părinţii lor creştini, pentru a-i sustrage de la educaţia religioasă, aşa cum s-a întâmplat cu cei doi copii ai lui Ivan Iurevici Berdnik şi ai Annei Artemovna Berdnik, strada Angarskaia nr. 45, apartament l, Kaliningrad. Anul trecut continuau să existe în internate copii luaţi cu forţa de la părinţii lor, pentru acelaşi motiv, ca: Vitea Komenko din Apşeronsk, regiunea Krasnodar; Serghei Sprujevnik din Soligorsk, regiunea Minsk; şi patru copii din familia Sloboda, regiunea Vitebsk..." (Moscova, 1972).

44. Cf. *Russkaia mîsl* (Gândirea rusă), Paris, 10 aprilie 1975, şi *Catacombes* nr. 64/15 ianuarie 1977.

45. Cf. *Catacombes* nr. 73/15 octombrie 1977. A se citi şi scrisoarea lui L. I. Skriabina, membră a bisericii baptiste din Soligorsk. regiunea Minsk, care se plânge că este ameninţată că i se va lua fiica, Tatiana, pe care ea o creşte în credinţa creştină: „Directorul şcolii m-a convocat în cea de-a doua jumătate a lunii decembrie 1976; mi-n spus că ţara noastră este ateistă şi că n-am dreptul, să-mi educ copilul în spirit creştin.

L-am întrebat ce drepturi am şi el mi-a răspuns: «Să o hrăneşti, să o îmbraci şi să o trimiţi la şcoală; cât priveşte educaţia, ateii se vor ocupa de ea până la vârsta de 18 ani».

După ce m-a întrebat dacă renunţ să o cresc pe Tania în spiritul Evangheliei şi i-am răspuns că «Nu», directorul mi-a declarat că şcoala va cere să fiu privată de drepturile mele părinteşti... în zilele următoare, am aflat că formele pentru privarea mea de drepturile părinteşti şi plasarea fiicei mele într-un internat erau în curs de a fi făcute, căci învăţătoarea a îmrebat-o pe Tania dacă vrea să meargă la internat. Tania a refuzat categoric. Fetiţa mi-a spus că, dacă vor veni să o ia cu forţa, se va agăţa de mine şi nu se va duce nicăieri..." *(Buletinul CRB, m.* 40/1977, Moscova.)

46. Dosar nr. 2-11 din 8 februarie 1974.

47. Cf. „Persecutarea familiilor creştine în URSS, în *Calacombes,* nr. 76/15 ianuarie 1978.

48. Citat în scrisoarea din 29 ianuarie 1974, prin care 46 de creştini de origine germană, domiciliaţi la Barnaul, descriu situaţia nedreaptă în care se află şi cer Iui L. I,

Brejnev, N.V. Podgornîi şi A.N. Kosîghin dreptul „de a pleca în străinătate". La istoria soţilor Bogomiacinikov, ei adaogă povestea infirmierei credincioase Himakova care s-a dus la Moscova cu o plângere: „La 22 mai anul acesta, adunarea sindicaliştilor dintr-o întreprindere a analizat cazul ei (...) şi a luat hotărârea să o dea afară din serviciu, *să o priveze de drepturile materne,* să-i suprime pensia, să-i retragă diploma eliberată la terminatrea şcolii secundare de medicină..." (Cf. *Calacombes* nr. 33/15 iunie 1974.)

49. *Buletinul C.E.B.,* nr. 20/1.975.

50. *Ibid.,* nr. 35/1977.

51. *Ibid.* Acelaşi buletin adaogă, după scrisoarea din Tiraspol, RSS Moldova, că următoarele comunităţi baptiste au intervenit, şi ele, pentru copiii Petrenko, Nazariuk şi Jivotiaghina: St. Lugovoi (raionul Djambul) - 20 de semnături; Zirianovsk - 4 semnături; Jarih (raionul Djezkazgan) - 22 semnături; Fergana -138 semnături; Perm - 40 semnături, în plus, buletinul continua să primească (în iunie 1976) scrisori de la diferite comunităţi baptiste ce interveneau în favoarea copiilor Suprunovici.

Partea a patra MARTIRIUL INOCENŢILOR

1. Ivan şi Nadejda Sloboda

în sătucul bielorus Dubrova (raionul Verşnedvinsk, regiunea Vitebsk), soţii baptişti Ivan şi Nadejda Sloboda nu au avut pane de fericirea de a vedea cum se dezvoltă, în, linişte, credinţa celor cinci copii ai lor: Galia, Şura, Kolea, Liusia şi Pavlik. Autorităţile comuniste locale, dornice să pună capăt oricărei activităţi religioase din sânul familiilor sovietice, au recurs la tot felul de proceduri ilegale, intentându-Ie un proces. La 11 februarie 1966, tribunalul popular din raionul Verşnedvinsk a hotărât, în mod abuziv, să le ia de la părinţii lor pe Gaiia şi pe Şura, în vârstă de unsprezece şi - respectiv - nouă ani. Executarea acestei sentinţe nedrepte a avut loc la 20 aprilie, când fetele au fost luate cu forţa de la şcoală şi duse la orfelinatul din oraşul Ostrovna.

Părinţii au încercat de nenumărate ori să facă tot ce au putut ca să anuleze sechestrarea fiicelor lor. Ei au trimis plângeri conducătorilor ţării şi s-au dus peste tot ca să afle care este motiviul acestei îngrozitoare persecuţii. Şi care a fost rezultatul? Mai întâi, mătuşa fetelor, Vezniţkaia, a primit următoarea explicaţie: copiii au fost luaţi de la părinţi din pricina educaţiei lor religioase şi în conformitate cu circulara nr. 447-6 din 16 martie 1966, prin care se confirmă că această acţiune este legală, în ceea ce-i priveşte pe părinţi, viceprocurorul general, în răspunsul său din 31 iulie 1968, le aduce la cunoştinţă, într-un mod mai diplomatic, legalitatea perfectă a luării copiilor, dat fiind „proasta educaţie care li se dădea şi care compromitea dezvoltarea lor".

Fetiţele au fugit de la orfelinat de două ori. Dezorientate şi speriate, ele s-au îndreptat spre iubirea părinţilor. Dar de două ori. aceeaşi mână crudă i-a

smuls pe copii din căminul)or luminos.

„în timpul celor doi ani de şedere la internat, în condiţii neigienice, fetiţele au fost rase în cap din pricina păduchilor, scriau părinţii Sloboda adresându-se preşedintelui Consiliului de Miniştri, A N. Kosîghin. în martie 1968. Calina a făcut un început de gangrena la picior, pentru că purta

mereu pantofi uzi şi amândouă fetele au avut, de două ori, râie. Scrisorile venite de la părinţi nu le erau înmânate. Până la urmă, cu riscul vieţii, fetiţele s-au hotărât să fugă din internat. Astfel, la 14 ianuarie 1968 ele au ajuns acasă complet amorţite de frig. După două zile, învăţătoarea de la internat şi reprezentantul raionului Verşnedvinsk s-au prezentat acasă la noi cu hotărârea de a lua fetiţele. Dar acestea, ascunse după cuptor, strigau şi plângeau cerând să fie lăsate în pace. Oficialităţile nu au îndrăznit să ridice mâna şi să smulgă copiii cu forţa din casa părintească; au plecat, după ce au ameninţat că vor trimite miliţia, în ziua următoare, s-au întors însoţiţi de miliţianul Lebed. Când fetiţele au primit ordin să se îmbrace pentru plecare, ele s-au agăţat de noi, părinţii lor, şi casa s-a umplut de ţipetele înfricoşate ale celor cinci copii. Miliţianul, neputând suporta ţipetele copiilor, s-a retras într-o altă încăpere şi mi-a ordonat mie, tatăl copiilor, să mă prezint la comisariatul miliţiei din raion. M-am dus acolo şi comandan- tul Jdanov a început să mă acuze că nu mi-am trimis fetele înapoi la internat, după care a ordonat ca ele să se ducă la şcoală. Fetiţele nu s-au liniştit nici după ce au fost lăsate în pace de miliţian şi au continuat să planşă, cu disperare, încă trei ore.

Intre 19 ianuarie şi 21 februarie, fetele mele s-au dus la şcoală. Dar iată că, la 22 februarie, autorităţile locale au comis un nou delict barbar ca să ne ia fetele. In timpul celei de a treia ore de curs, directorul şcolii a intrat în clasă şi a chemat-o pe Galia în cancelarie; aici se aflau V. I. Soltan, secretarul comitetului de partid al colhozurilor, tovarăşul A. D. Kuraci şi miliţianul Lebed ce stătea ascuns după un dulap. Directorul i-a spus Galici că trebuie să se întoarcă la internat, în acest moment miliţianul a ieşit din ascun- zătoare, a apucat-o pe fată şi a târât-o până la maşină. Galia striga: «Ajutor!» şi făcea tot ce putea ca să scape, în timpul acestei lupte, miliţianul a căzut jos, dar tot n-a lăsat să-i scape prada. De altfel, unde ar fi putut fugi biata fată? în timpul ăsta, au scos-o din clasă pe Şura, sub pretext că medicul vrea să-i dea o doctorie. Când a apărut, tovarăşul Kuraci a apucat-o de umeri şi a azvârlit-o în maşină care a pornit în goană. Fetiţele strigau, iar secretarul V.

I. Soltan le închidea gura ca ca să le înăbuşe ţipetele. Din când în când, o voce deznădăjduită răspândea groaza printre locuitorii satului. Şura a vomitat tot drumul şi când a ajuns la internat era aproape leşinată. '.."^

Dar necazurile familiei Sloboda nu se opresc aici, Pentru că a crezut în

Hristos şi şi-a educat copiii în spiritul religiei, Nadejda Stepanovna Sloboda a fost condamnată, la 11 decembrie 1968, la patru ani închisoare, în virtutea

154

decretului din martie 1966, a articolului 142 din Codul penal al RSFSR şi a articolului 222 din Codul penal al Republicii Bieloruse, fondat pe decretul Comitetului Executiv Central al întregii Rusii şi al Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la asociaţiile religioase" din 8 aprilie 1929.

„Ea a lăsat acasă trei copii mici, strigă cele 1453 de mame de confesiune baptistă în vestita lor scrisoare menţionată mai înainte. Când a fost arestată şi dusă de acasă de reprezentantul puterii, copiii alergau după ea ţipând: «Mamă, mamă!» (cel mai mic avea trei ani.) între timp, fetele mai mari au scris, de la internat, o scrisoare adresată guvernului, în care vor- beau despre suferinţele lor şi cereau să li se dea cel puţin posibilitatea să-şi petreacă acasă vacanţa de iarnă. Li s-a dat această permisiune, dar ea a fost un fel de bătaie de joc căci, când fetiţele au ajuns !a Dubrova, ele nu au mai găsit acasă căldura iubirii materne: mama lor era deja la închisoare..."

întoarse de la internatul din Ostrovna, „orfanele" Şura şi Galia Sloboda s-au adresat, la 11 ianuarie 1969, credincioşilor care trăiesc în Uniunea Sovietică - „taţilor, mamelor, adolescenţilor, tuturor orfanilor Bisericii creştinilor evanghelici baptişti, aflaţi în suferinţă şi persecutaţi" - cu aceste cuvinte emoţionante:

„Dragi copii ai lui Dumnezeu! Noi, micile voastre surori întru Hristos, am fost despărţite de iubiţii noştri părinţi, de doi fraţi mici şi de o soră - deşi suntem încă foarte tinere - printr-o judecată a tribunalului popular din raionul Verşnedvinsk, pe motiv că cei ce ne sunt dragi ne-au învăţat să aşteptăm mântuirea în numele Domnului nostru lisus Hristos. De la 20 aprilie 1966, suntem despărţite, am fugit de două ori de la internat, dar cei ce deţin puterea în această lume ne-au prins şi ne-au smuls din casa părintească şi ne-au închis din nou. în fiecare zi, ne aşezăm în genunchi lângă paturile noastre şi ne rugăm pentru voi toţi. Suntem terorizate şi ameninţate că vom fi trimise într-un lagăr de muncă forţată. La 24 decembrie, am fost îndemnate să scriem la Moscova şi să ne plângem de ameninţările şi persecuţiile pe care le îndurăm, în scrisoare, ceream permisiunea de a ne duce acasă în vacanţa de iarnă. Moscova ne-a dat permisiunea, dar, vai! mama nu mai era acasă. Ea fusese condamnată la patru ani de închisoare din pricina credinţei ei. Am fost primite de tata, de fraţii şi sora noastră, tata ne-a mângâiat cu dragoste spunându-ne:

Dragi mame şi dragi taţi, voi care vă găsiţi mângâierea în Domnul, atunci când vă aflaţi în mijlocul familiilor voastre fericite, amintiţi-vă şi de noi! Vă rugăm ca, la adunările voastre de rugăciune, să-i amintiţi celui Atotputernic de noi şi să-L rugaţi să ne ajute să îndurăm această îngro- zitoare încercare şi să rămânem credincioase până la moarte, Domnului nostru Dumnezeu care ne iubeşte pe toţi!"[2]

închidem dosarul familiei Sloboda printr-o scrisoare pe care tatăl, îvan F. Sloboda, a trimis-o, din satul său, guvernului de la Moscova, la 4 manie 1970:

„Mă adresez vouă, conducătorilor ţării, cu rugămintea de a-mi analiza cazul. Acum cinci ani, eram tratat la fel ca toţi cei ce trăiesc la ţară, căci nu-1 cunoşteam pe Dumnezeu. De îndată ce am devenit creştin, am început să fiu ţinta batjocurii şi a persecuţiilor. Mi s-a aruncat cu pietre în fereastră, mi s-au smuls porţile de la curte, mi s-a tăiat curentul electric, militanţi atei au dat buzna în casă, etc. Apoi, prin hotărârea judecătorului, ne-au luat fetele, pe Galia şi pe Şura. Copiii au suferit mult. Cine le-ar putea descrie suferinţele? De două ori, fetele au fugit de la internat ca să vină la casa părintească, dar au fost urmărite şi duse înapoi cu forţa.

Preşedintele colhozului din sat, Burov, şi secretarul colhozului, Soltan, ştiind că scrisoarea noastră de protest nu avusese nici o urmare, au arestat-o la 16 octombrie pe soţia mea, Nadejda Stepanovna, mamă a cinci copii, care a fost judecată şi condamnată la patru ani de închisoare. Ea a fost judecată pentru că a mărturisit, în acest colţ îndepărtat de lume, unde lumina lui Hristos n-a pătruns încă niciodată, că crede în lisus Hristos. în acelaşi timp, au mai fost judecaţi fratele meu, Vikenti Sloboda şi cumnatul meu, Piotr Kuraci. Am rămas cu trei copii Kolea (zece ani), Liusia (7 ani) şi Pavlik (cinci ani). Am făcut tot ce am putut ca să ţin locul mamei lor. Copiii se aflau sub acoperişul părintesc, se bucurau de căldură şi de o viaţă bună; ca să le pot asigura toate astea, m-am bucurat de ajutorul prietenilor.

Dar militanţii atei, având deplină putere, nu s-au oprit aici. Ei stăteau la pândă, plini de vigilenţă, şi le-au interzis tuturor oamenilor apropiaţi să ne viziteze. Dar nu s-au mulţumit nici cu asta. Anul acesta, la 16 ianuarie, cu complicitatea altor funcţionari, ne-au întocmit un proces fals; pe baza acestuia, justiţia mi-a luat şi ceilalţi copii. Fiul meu Kolea a fost dus la tribunal. Aici a fost introdus într-o încăpere unde judecătorul de instrucţie

şi martorul acuzării au început interogatoriul Judecătorul a declarat: «Ne este suficient ca el să spună că Dumnezeu există». Martorii ceruţi de mine nu au fost admişi. Funcţionarii care au semnat actul de acuzare, şi-au a!es bine martorii: Viktor Drozd, directorul şcolii din sat; P. Ândruşcenko, consilier; Bukov, preşedintele colhozului; Soltan, secretarul comitetului organizaţiei de partid, etc. M-au acuzat că îmi cresc copiii în spirit religios.

Apoi, mi i-au luat; asta s-a întâmplat la 13 februarie la ora unu după-amiază.

Iată împrejurările: I-au spus fiului meu, Kolea: «Du-te acasă», dar el nu a vrut să se îmbrace şi să plece. Atunci, directorul şcolii, Drozd, i-a trimis pe toţi copiii acasă. Când Kolea s-a îmbrăcat şi a părăsit şcoala, directorul 1-a înhăţat de mână şi 1-a împins într-o maşină a miliţiei ce stătea ascunsă în spatele şcolii. Nu i s-a îngăduit nici măcar să meargă să-şi ia rămas-bun de la tacâl lui. în timpul ăsta, o ambulanţă de Ia spitalul din Osveja s-a oprit în faţa casei noastre; cei din maşină au coborât şi au intrat în casă: un portărel de la palatul de justiţie din Verşnedvinsk, un funcţionar de la miliţia din Osveja, doi alţi bărbaţi şi o infirmieră de la spitalul din Osveja. Au citit cu voce tare procesul-verbal şi au dat ordin copiilor să se îmbrace. Copiii plângeau cu disperare. Au fost îmbrăcaţi cu forţa şi urcaţi în maşină, împreună cu mine, căci oficialităţile mi-au cerut să-i însoţesc. Pe mine m-au coborât la Verşnedvinsk; pe copiii, care au rămas singuri şi plângând, i-au dus mai departe. După spusele altor copii mai mari, ei au fost duşi, mai întâi, la o casă de copii de vârstă preşcolară. Aici 1-au lăsat pe micuţul Pavlik.

Copilul, plângând amar, întorcea mereu capul ca să-şi vadă fratele şi sora.

Nişte persoane străine i-au condus pe Kolea şi pe Liusia la o casă de copii din oraşul Ostrovna. Când au ajuns acolo era miezul nopţii şi şi copiii plângeau. A doua zi, i-am găsit la Ostrovna. împreună cu ei am plâns absenţa lui Pavlik. Kolea mi-a descris drumul pe care merseseră, aşa că 1-arn putut găsi pe micuţul meu Pavlik; plângea în hohote, se agita şi era ca înnebunit. Cum aş putea descrie în cuvinte disperarea mea şi-a copiilor! Mi i-au luat tocmai atunci când creşteau ca nişte flori în mijlocul celorlalţi copii. Cui i-aş putea descrie suferinţele mele? Numai Cel de Sus îmi cunoaşte vocea. El îmi dă curajul să îndur, dincolo de puterile mele, suferinţa copiilor. Oare inima celui care simte omeneşte poate rămâne insensibilă în faţa unei astfel de suferinţe?

Sunt singur, într-o casă goală. Vocile copiilor şi ale mamei lor nu se mai fac auzite. Cuvintele Domnului îmi aduc mângâierea: «Ei m-au persecutat şi ei vă vor persecuta şi pe voi».

O, voi, cei ce-L persecutați pe Dumnezeul cel viu, opriți-vă şi căiți-vă, căci lacrimile orfanilor formează o perdea grea. Domnul !e primeşte în cupa sa de compasiune. Mi-ați luat soția şi pe cei cinci copii, dar Domnul nu ne-a părăsit. Fie că trăiesc, fie că mor, Domnul este mereu cu noi.

Doamne, fă ca soția şi copiii mei să se întoarcă acasă! Facă-se voia Ta!"[3]

2. Zoia Petrovna Radîghina

Ea locuieşte în oraşul Perm, pe strada Serpuhovskaia 9, apartament 8.

Soțul ei, credincios, a părăsit-o în 1968 pentru că Zoia credea în Dumnezeu.

Rămasă singură, ea a trebuit să muncească din greu pentru a-şi putea creşte cei patru copii: Voloclea, de 15 ani, Tamara, de 6 ani, Saşa, de 3 ani şi Vasea, de l an.

Până în 1964, Zoia Radîghina ducea o viață săracă din punct de vedere moral, „fără speranță şi fără Dumnezeu", după cum spune apostolul Pavel.

Când Domnul i-a atins inima, ea a început să creadă şi, cinci ani mai târziu, Zoia s-a alăturat credincioşilor din oraşul Perm. Cu cât credința sa devenea mai profundă, cu atâta tânăra femeie îşi folosea mai mult energia spirituală ca să-şi educe copiii în spiritul adevărului, al cinstei şi al bunătății. „Dar, mai ales, i-am învățat pe copii poruncile lui Dumnezeu - scrie ea, adresându-se tuturor fraților şi surorilor din Biserica lui Hristos - şi asta nu le-a plăcut deloc ateilor. Prin hotărârea tribunalului popular din raionul Sverdlovsk, la 8 iunie 1973, mi-am pierdut dreptul de părinte, din pricina educației religioase date copiilor; ca urmare, cei trei copii mai mici mi-au fost luați.

Am protestat împotriva deciziei ilegale a tribunalului, depunând plângerea la procurorul de Stat. La 6 iulie 1973, am primit răspunsul numărul 6-457, semnat de procurorul Budrina: *«Pe baza unor piese convingătoare, s-a stabilit că sunteți adepta unei secte şi că i-ați introdus în sectă țipe copiii dumneavostră minori, Tamara, Alexandrşi Vasili...* ^

în scrisoarea sa din l septembrie 1973, Radîghina se plângea secretarului general al CC ai PCUS, Leonid Ilici Brejnev, spunându-i, pe baza propriei sale experințe, că în URSS „copiii sunt luați de la părinții lor dacă aceştia le dau o educație religioasă", şi asta „în ciuda țipetelor şi a lacrimilor copiilor":

Copiii din familia Sloboda, luați de la părinții lor: Galia, Şura, Kolea, Liusia şi Pavlik. Sus, scrie în ruseşte: „Tu eşti adăpostul şi pavăza mea" (Psalmul 119, versetul 114).

Ivan Sloboda, împreună cu copiii săi. Soția sa, Nadejda Stepanovna, „vinovată" de a fi dat o educație religioasă copiilor, a fost arestată la 16 octombrie 1968 şi condamnată la 4 ani de închisoare.

,,... Copiii se agață de părinții lor, dorind să rămână cu ei, dar mâinile nemiloase ale ateilor şi sufletele crude ale celor fără de Dumnezeu îi'smulg, îi împing în maşinile miliției şi îi duc într-o secție necunoscută.

La l august, la amiază (ora locală), o maşină de la miliție s-a oprit în fața casei meîe. în maşină erau câțiva milițieni şi două femei de la tribunalul popular. Au intrat în apartament şi au declarat: «Ați pierdut dreptul de mamă şi, ca urmare, am venit să vă luăm copiii». Copiii au alergat la mine plângând în hohote şi s-au agățat de hainele mele, zicând: «Noi avem o mamă bună, vrem să rămânem cu mama». Milițienii şi femeile au spus: «Trebuie să o luăm pe ea mai întâi, şi apoi luăm şi copiii.» încercară să-i convingă pe copii, făgăduindu-le tot ceea ce putea să le facă plăcere, dar, cum nici după asta copiii n-au comsimțit să se despartă şi au continuat să se agate de mine plângând, au trecut la acte de forță, îi luară pe copii şi-i îmbrăcară cu forța. Dar cum eu făceam tot ce puteam ca să rămân lângă ei şi cum copiii continuau să plângă, «autoritățile» ne-au împins pe toți în maşină şi ne-au dus la postul de miliție; aici mi-au luat copiii şi mi-au spus: «Să nu îi cauți, nimeni nu îți va spune unde sunt». Toate astea au durat până la ora 15 şi treizeci.

în felul acesta am fost despărțită de doi dintre copiii mei, de Saşa care are 8 ani şi de Vasea care are 6 ani. Fata mea Tamara nu era atunci acasă; aşa se explică faptul că ea nu a fost încă luată. Din pricina acestor acte ilegale, fata mea este lipsită de posibiliatatea de a trăi acasă la ea şi de a se duce la şcoală.

Dat fiind că PCUS este partidul conducător din țara noastră, partid căruia îi sunt subordonate toate organele de Stat, de justiție şi toate instituțiile publice, rezultă că faptul de a-mi fi fost luați copiii, cel mai mare copil fiind Lansa, născută în 1960, şi cel mai mic Anatoli, ține de dumnea-voastră. Vă rog să dați parchetului din Perm instrucțiunile necesare pentru a infirma decizia. .."5

J. Ivan Semionovtd *Mtizîka*

Povestea lui Ivan Muzîka este destul de tristă. Născut în satul Ostrojan (raionul Jaşkov, regiunea Cerkassî), el a crescut într-o familie de ţărani.

Tatăl lui a murit în război, în 1944. Mama sa a rămas cu patru copii ce trebuiau hrăniţi. .Am trăit în condiţii foarte grele, mărturiseşte Ivan Muzîka,

161

căci anii de după război erau duri: nu era nimic de mâncare, nimic de îmbrăcat, şi tot atunci nii-am pierdut vederea..."

întemat într-o scoală specială pentru nevăzători, Muzîka şi-a terminat studiile în 1962 şi, de atunci, lucrează în cadrul Societăţii orbilor (UTOS) din Uman, ca invalid de gradul doi. El întreţine o familie formată din soţia sa, Tamara, în vârstă de 36 de ani, şi din zece copii, dintre care cea mai mare este Larisa, născută în 1960, iar cel mai mic este Anatoli, născut în 1974.

Ivan Muzîka este membru al Bisericii baptiste .neînregistrate (CEB).

Locuieşte la Uman, regiunea Cerkassî, în pasajul Lermontov 19- Iată mai jos mărturia suferinţelor sale, aşa cum le-a adus e! la cunoştinţa lui Brejnev, Kosîghin, Podgomîi *şi* procurorului generai Rudenko, la 29 martie 1975:

„Dat fiind că aparţin de Biserica CEB si că susţin Consiliul Bisericilor, am fost convocat de Homutov, procurorul oraşului Uman care m-a

ameninţat că înă dă în judecată şi mă trimite Ia «urşii albi»* dacă nu renunţ la credinţa mea şi la Consiliul Bisericilor.

în 1969, au început să-mi fie persecutaţi copiii (la Şcoaia nr. 9), pentru că cred în Dumnezeu, în 1973, directorul şcolii, V. M. Kravcenko, a convocat-o pe soţia mea ia şcoală şi a început să o ameninţe spunându-i că ne vor îua copiii dacă nu încetăm să-i creştem în spirit religios. Apoi, a început să ne pregătească un proces în urma căruia să ne fie luaţi copiii; directorul şi-a trimis colaboratorii în întreprinderea unde lucrez pentru a-i determina pe oamenii de aici să ceară să fiu privat de drepdurile mele părinteşti. Dar cei din întreprindere nu au fost de acord.

Mai târziu, în şcoala frecventată de copiii noştri s-au împărţit chestio-nare cu întrebări ca acestea:

1. Părinţii voştri se duc la casa de rugăciune? Vă duceţi şi voi cu ei?

2. Părinţii vorbesc cu voi despre Dumnezeu?

3. Printre cei ce frecventează casa de rugăciune există şi copiii de vârstă preşcolară?

4. Cine vorbeşte cu voi pe teme antireligioase?

Se cerea copiilor să răspundă la aceste întrebări dar, când aceştia nu consimţeau s-o facă, învăţătorii completau ei înşişi chestionarele.

* Adică **în Siberia,**

Mai apoi, Comitetul local de partid a cerut şcolii să facă o apreciere asupra copiilor mei. Era în luna martie 1973. începând din septembrie şt până la sfârşitul anului şcolar, copiii au fost duşi cu forța la cinematograf.

Cum fiul meu Vladimir (născut în 1963) nu vroia să meargă, responsabila clasei, Tamara Karamzina, 1-a apucat de păr ca să-1 facă să ridice capul şi să privească ecranul. La fel, Gherda Saienko şi Roza Fridman le-au obligat pe Larisa şi pe Galia (născute în 1960 şi 1962) să participe la dansuri (...)

La 10 mărite 1975, au reînceput să-i oblige pe copii să completeze chestionarele menționa mai înainte. Larisa, Galia şi Vladimir au fost constrânşi, sub amenințare, să o facă. Fetea (născut în 1966) a refuzat să răspundă la aceste întrebări, dar învățătoarea a completat ea însăşi chestionarul.

La 18 martie 1975, la prânz, am fost anunțat la locul de muncă că va avea loc o discuție interesantă, Muncitorii s-au adunat într-o sală de şedințe şi şeful de atelier, Ivan Slon, a dat cuvântul procurorului oraşului, Avdeev.

în intervenția sa, acesta a declarat că sunt credincios şi membru al sectei interzise CEB, ba chiar că sunt unul dintre conducătorii acestei secte. Apoi el a adăogat că, în Uniunea Sovietică, oamenii au dreptul să creadă sau să nu creadă în Dumnezeu, dar că e interzis să-i creşti în spirit religios pe copiii mai mici de 16 ani. După asta, el s-a adresat tuturor persoanelor prezente, cerându-le să analizeze cazul meu şi posibilitatea de a mi se lua copiii. S-a spus că se va acționa ținându-se seama de deciziile pe care aceste persoane le vor lua. La adunare, fuseseră convocate următoarele învățătoare de la Şcoala nr. 9: V.T. Karamzina, R.L. Fridman şi G.V. Saienko.

Prima care a luat cuvântul a fost Karamzina care a spus că fiul meu Vladimir nu purta cravata de pionier şi nu a participat la dansuri. Saienko şi Fridman au declarat acelaşi lucru, în concluziile lor, ele au spus că trebuie să mi se ia copiii, să fiu privat de drepturile mele părinteşti şi să fiu trimis în judecată.

După ele, a luat cuvântul şeful de atelier, I.V. Slon, care a declarat că stătuse de vorbă cu mine în repetate rânduri, că îmi spusese că nu trebuie să-mi cresc copiii după convingerile mele şi că, dacă nu voi face ce trebuie, mi se vor lua copiii. Apoi a adăogat că lucram bine şi că mă achitam conştiincios de toate sarcinile; cu toate astea, dat fiind că îmi cresc copiii în spirit religios, trebuie să se ceară procurorului ca aceştia să fie luați din sânul familiei.

Ținând seama de faptul că, mai înainte, direcția întreprinderii nu-şi dăduse acordul să mi se ia copiii, trimiseseră în întreprindere un membru

KGB care pretindea că e specialist în probleme religioase şi care, tot timpul anului, i-a îndoctrinat pe muncitori împotriva mea, făcându-i să ceară să mi se ia copiii.

în intervenția sa, muncitorul Ripețki a spus că, împotriva mea, trebuie să se ia măsuri asemănătoare celor ce se aplică spionilor şi că trebuie să mi se dea pedeapsa capitală. Apoi au luat cuvântul şi alți muncitori care au declarat că trebuie să mi se ia copiii; ei mi-au aplicat diferite calificative obscene şi au adăugat că trebuie să fiu dat în judecată pentru că mi-am educat copiii în spirit religios.

La sfârşit, procurorul Avdeev mi-a dat voie să iau cuvântul. L-am între- bat de ce se străduieşte să-i ațâțe pe oameni împotriva mea şi de ce dă o interpretare falsă legislației privitoare la cultele religioase. Nu mi-a răspuns la întrebări. I-am spus că Constituția, Convenția*, Declarația Drepturilor Omului şi Decretul lui Lenin proclamă separarea Biserici şi a Statului, şi că părinții au dreptul să-şi crească copiii în credința religioasă pe care o profesează ei înşişi.

în concluzie, procurorul m-a întrebat dacă nu mi-am schimbat punctul de vedere asupra religiei; i-am răspuns că persist în convingerile mele.

După toate astea, s-a trecut la vot şi s-a hotărât să mi se ia copiii şi să fiu dat de judecată. Procurorul mi-a declarat că ăsta era ultimul semnal de aver- tisment.

Dat fiind turnura pe care o iau lucrurile, mă adresez dumneavoastră ca să vă cer să dați de urgență ordin să se pună capăt ilegalităților comise împotriva mea şi a familiei mele:

1. Să se renunțe la amenințarea că mi se vor lua copiii şi să înceteze hărțuielile la care sunt supuşi copiii la şcoală.

2. Oficialitățile să fie împiedecate să-mi ia copiii.

3. Să înceteze orice urmărire judiciară împotriva mea din pricina credinței mele în Dumnezeu, căci am în întreținere zece copii; oficialitățile să fie împiedecate să mă amenințe cu urmărirea în justiție.

Vă rog să interveniți şi să-mi răspundeți de urgență."^

Este vorba despre „Convenția privitoare la lupta împotriva discriminării din domeniul învățământului", adoptată de Conferința generală a UNESCO la cea de a unsprezecea sesiune a sa (Paris, *14* decembrie 1960).

4. Măria Ivanovna Vlasiylț,-,,.-,

Cazul Măriei :Ylasju.k este relatat în detaliu de Alexandi; GJîinşburg;şi de Iiiri Orlov, membri a,i „Grupului social pentru respectarea acordurilor, de la Helsinki în UR'SS", jn documentul nr. 5 din 17 iunie 1.97,6..',.,' '.'']. nvi ,„ 0

Această femeie, mamă a, doi copii (Svetlana şj Viktpr),; este.nienibră a comunităţii adventiste .din satul Iljatka, raionul Starosiniavsk, regiunea Hmeiniţa, RSSUcraina. .,• .... , , . ,..; in-r

în aprilie 1975, tribunalul popular din raion a hotărât .să-Jhia fata fără însă să o priveze de drepturile sale materne.. Departamentul Instrucţiei Publice din raionul Starosiniavsk a depus plângere la tribunalul, popular, cerând ca băiatul, supus aceleiaşi „educaţii nefaste" ca şi fata, să fie despărţit şi el de mama sa. Colegiul judecătorilor pentru afaceri civile de la tribunalul regiunii Hmeiniţa a confirmat,, prin hotărârea din 27, mai 1975, primul verdict. Este vorba de dosarul nr, 33-17571975,;categoria: luarea copilului de la. părinţii Iui. Preşedintele instanţei: T. A. Pilupsuk. . , , ..;,-;

;,,. .• *'dată în numele Republicii Socialiste Sovietice*

i ..Colegiul ,judecătQi:eşc:pentru afcerile civile din-regiunea, Hmelnjţ.a,; întrunit în .şedinţă şi având ca:. ,;..,, ,,,. . .•,,;•_.;, bisil io! cyitilovxab

.-Preşedinte-I. S.. Matrevicia;.' ... ;...••• itodaii ia iijBJifiurnivj Tifilu Membri ai tribunalului - E. A. Kar|Wţ.kaia,şi:y. jf...Tarasiuk;şi,; m 'jiciirn

,ii :Procuror--A V. Ronianpvskaia, |t;20| ,.;i; ;,;, \%\ , ,-., tniioT;uuQ a analizat în,şedinţă publică:, ţinută:în oraşul,Hmeiniţa, dosarul civil în: casaţie privitor la plângerea Măriei Ivanovna Vlasiuk împotriva :deeizi.ei tribunalului popular din Starosiniavsk, din 1.6 aprilie 1975, care acţionase la cererea Departamentului Instrucţiei Publice din raionul Starosiniayşk împotriva lui M. L Vlasiuk, pentru a p priva de •drepturile, sale părinteşti,.

După ce.s-adat ascultare celui care a raportat cazul,,explicaţiilor prezentate de Măria Ivanovna Vlasiuk şi concluziei procurorului, ce cerea să se lase neschimbată, decizia tribunalului, şidupăice s-a luat cunoştinţă de; recursul în casaţie, Colegiul judecătoresc. • nil) i islua : mvoiimii'jjîlV

DECIDE:

în martie 1975, Departamentul Instrucţiei Publice din raionul Starosiniavsk a cerut o anchetă împotriva Măriei Ivanovna Vlasiuk pentru a o priva de drepturile materne asupra copiilor ei, Svetlana şi Viktor, dat fiind că reclamanta, făcând parte clintr-o sectă religioasă neînregistrată legal, o împiedică pe Svetlana să meargă la şcoală, o extenuează fizic prin posturi şi

ritualuri religioase şi exercită asupra ei o influență nefastă; din aceste motive, educarea copiilor de către mama lor este primejdioasă pentru ei.

Tribunalul poporului din raionul Starosiniavsk a hotărât, la 16 aprilie 1975, să o ia pe Svetlana Vladimirovna Vlasiuk, născută la 12 octombrie 1965, de la mama ei, M; I. Vlasiuk, fără a o priva pe aceasta de drepturile ei părinteşti, si de a o încredința pe fată organelor de tutelă.

în recursul său în casație, M. I. Vlasiuk considera că decizia tribunalului este nedreaptă. Ea cere ca această decizie să fie anulată şi să i se lase în grijă educația fiicei sale, spunând că, până în prezent, ea şi-a educat bine fiica, crescând-o în conformitate cu convingerile sale religioase şi că a-i lua dreptul de a-şi educa fata, după cum crede că e necesar, ar fi un abuz la care nimeni nu are dreptul şi o violare a drepturilor ei de cetățean.

Plângerea în casație nu poate fi satisfăcută, în acord cu articolele 61-64 din Codul căsătoriei şi al familiei din RSSU, părinții trebuie să-şi educe copiii în spiritul codului moral al edificării comunismului, să aibă grijă de dezvoltarea lor fizică, de instruirea şi de pregătirea lor pentru o activitate utilă comunității; ei trebuie să-şi trimită copiii minori la scoală, în confor- mitate cu legile ce prevăd datoria tuturor de a se instrui.

După cum s-a constatat din dosarul de față, reclamanta nu îi îngăduie fiicei sale să se ducă la şcoala sâmbăta şi îi interzice să ia parte la viața organizată a clasei şi a şcolii sale. Reclamanta a îndemnat-o pe Svetlana să îndeplinească diferite ritualuri religioase şi i-a inspirat concepții antiştiin- țifice, denaturate, despre viață şi despre mediul înconjurător. Din certifica- tul şcolar al .Svetlanei V. Vlasiuk reiese că secta din care face parte reclamanta influențează psihicul fetei, făcând din ea un copil tăcut, închis în sine, fricos, care refuză să vorbească, gânditor şi cu capul în nori, mereu neliniştit; După spusele doctorului pediatru clin raion, Svetlana Vladimirovna Vlasiuk suferă din pricina influenței mamei şi a bunicii ei.

Fata repetă cu încăpățânare şi fără să se gândească tot ceea ce a fost învățată despre dogmele religioase. Se poate observa că, în ochii ei, există

un fel de divorț între evenimente şi mediul ce o înconjoară. Fetița este închisă în sine, iritabilă şi deprimată.

După un document al primarului satului, datat din 8 februarie 1975, Svetlanei V. Vlasiuk nu i se asigură, acasă, condiții necesare pentru studiu; ea îşi pregăteşte lecțiile în bucătărie, pe o noptieră înaltă.

Continuând lectura dosarului, aflăm că reclamanta nu îi dă fiicei sale să mănânce carne, în conformitate cu convingerile sale religioase, ceea ce face ca fetița să nu aibă energie; în afară de asta, copilul prezintă semne de mare iritabilitate şi are nevoie de îngrijiri medicale, aşa cum arătă certificatul medicului pediatru, elibertat la 11/1/75/, ca şi depoziția făcută de acesta în şedința tribunalului.

Din concluzia exprimată în şedința judecătorească de reprezentantul organelor de tutelă, rezultă că este primejdios pentru Svetlana Vlasiuk să continue să fie educată de mama sa şi că, în interesul fetei, ea trebuie luată de acasă şi dată în grija organelor de protecție şi tutelă.

Date fiind împrejurările concrete, tribunalul trage concluzia urmă- toare: Svetlana V. Vlasiuk, în propriul său interes, trebuie să fie luată de la reclamantă, dar fără ca aceasta să fie .privată de drepturile sale părinteşti, în ceea ce îl priveşte pe fiul ei, Viktor, aşa cum rezultă din dosar, nu există motive ca el să fie luat de la mama sa; din dosar nu reiese că prezența sa lângă mamă ar fi primejdioasă pentru copil; din acest motiv, tribunalul a respins această parte a anchetei...

Plângerea făcută de Măria Ivanovna Vlasiuk la Curtea de casație este respinsă şi hotărârea tribunalului din raionul Starosiniavsk, din 16 aprilie 1975, rămâne neschimbată.

(Urmează semnăturile)

Copii aneze: 1. Notele şi aprecierile şcolare din anii 1973-1974 şi 1974-1975; 2. Certificatul din 14/4/75, din care rezultă trecerea Svetlanei pe la dispensarul din Starosiniavsk în ianuarie 1975.

Locuitorii din satul Iliavka au depus următoarele mărturii despre cele ce s-au petrecut sub ochii lor:

„La 25 iulie anul trecut, în satul Iliavka, raionul Starosiniavsk, regiunea Hmelnița, miliția s-a dedat la grave violențe împotriva unei locuitoare din

acest sat, Măria Ivanovna Vlasiuk, şi a fiicei sale, Sveta, în vârstă de zece ani.

Lucrurile s-au petrecut astfel: La 15 iulie, ora 18, locotenentul de la miliția din comună, Stepan Alexandrovici Kuzmici, s-a dus cu motocicleta la casa Măriei Ivanovana Vlasiuk. Puțin mai târziu a sosit, în maşină, şi şeful miliției.

Venirea lor a atras în jurul casei Măriei Ivanovna o mulțime de locuitori ai satului, pe care şeful miliției, i-a insultat, ordonându-Ie să se disperseze.

Locotenentul, mințind cu neruşinare, le-a dat oamenilor asigurări că nu avea sa se întâmple nimic deosebit şi că venise doar ca să vadă dacă Sveta era

acasă. Dar adevăratul motiv al venirii ofițerilor de miliție era cu totul altul. Uzând de minciună, de şiretenie şi de forță, ei trebuiau să o ia pe fetiță de la mama ei, lipsind-o pe mamă de propria-i fiică şi, în acest fel, să execute verdictul ilegal şi inuman dat de tribunalul regional Hmelnița la 27/4/75, verdict conform căruia Svetlana trebuia să fie dată în grija institu- țiilor de asistență publică, deoarece mama ei, M L Vlasiuk, care crede în Dumnezeu, îşi creşte copila în acelaşi spirit.

După ce se dăduse acest crud verdict, mama o dusese pe Svetlana în alt sat, departe de Iliavka, de teamă să n-o piardă. Locotenentul Kuzmici a venit de mai multe ori acasă la M.I. Vlasiuk şi a cerut s-o vadă pe fată. După vizitele sale, lui M.I. Vlasiuk i se făcea rău şi leşina. De fiecare dată femeia îi răspundea: «Nu vă voi da fata», într-o zi locotenentul i-a spus: «Ai oferit-o ca sacrificiu. Arată-mi-o doar ca să mă asigur că trăieşte». Acest zvon mincinos s-a răspândit repede în tot satul. M.I. Vlasiuk i-a declarat locotenentului: «O să v-o arăt dacă-mi dați asigurarea că nu mi-o veți lua». Locotenentul i-a dat asigurarea cerută. (...)

Dar, după cum veți vedea, el nu i-a dat această asigurare decât pentru a o înşela. Femeia a acordat încredere reprezentanților puterii şi a adus-o pe fată acasă pentru a risipi zvonul mincinos după care, ea, mama fetiței, şi-ar fi oferit propriul copil spre a fi sacrificat.

Ce s-a întâmplat după aceea? Şeful miliției, sigur de. puterea lui, a încercat să izgonească pe cei ce se adunaseră în jurul casei lui Vlasiuk. Dar oamenii n-au vrut să plece. Atunci el i-a ordonat Măriei I. Vlasiuk să intre în casă, dar Sveta s-a agățat de ea şi a început să țipe: «N-o voi lăsa pe mama să plece!» Şeful miliției dispăru nu se ştie unde, dar se întoarse repede, şi mai furios încă. începu să strige şi să-i insulte pe oameni; adresându-se Măriei, îi spuse: «Toate astea se întâmplă din cauza sâmbetei tale. Pe vremuri, erai o ființă omenească, dar acum nu mai eşti! O să-ți luăm fata şi gata!»

Cei de față încercară să-1 facă pe milițian să se ruşineze: «Tot aşa făceau şi nemții când, în timpul războiului, ne luau copiii». Şeful miliției plecă din nou şi se întoarse însoțit de D. Melnik care, în loc să salute, începu să strige: «Ce-i cu adunarea asta: Scrieți-i pe o listă pe toți cei de aici!» îi îm- pingea pe oameni

şi striga: «Duceți-vă acasă! E timpul secerişului!» (Dar ce seceriş, seara?)

Apoi Melnik, împreună cu ceilalți s-au apropiat de Sveta. Fetița fugi.

Melnik o urmări. Sveta începu să țipe, M.I. Vlasiuk nu a putut îndura să vadă cum îi este fugărită fetița. Făcu o criză se inimă şi căzu jos, leşinată. Văzând asta, Melnik, colaboratorii săi şi şeful miliției o luară la fugă, în adevăratul sens al cuvântului, se urcară în maşină şi plecară cât putură mai repede.

Ca să o îngrijească pe Măria Vlasiuk, oamenii o chemară de urgență pe doctorița din sat, Nadejda Vasilciuk, care o făcu să-şi revină.

Locotenentul Kuzmici a plecat ultimul. Ceva mai târziu, cea de-a doua secretară a comitetului de raion al partidului a venit acasă la vecina Măriei Vlasiuk şi a întrebat-o: «Nu şi-a revenit încă din criză?» Vecina i-a răspuns că doctorița îi dădea îngrijirile necesare, dar că femeia se simțea încă rău.

întrebarea pusă de secretară lasă să se înțeleagă că ea îi întâlnise pe apărătorii «fericirii» fetiței când aceştia fugeau de la locul cu pricina şi că ei îi spuseseră că mama Svetlanei leşinase: «Du-te şi vezi dacă şi-a revenit».

Ce cruzime! Să se întâmple asta în plin secol XX, şi încă în țara noastră democrată şi liberală!

Oare locotenentul Kuzmici, şeful miliției, cei de la tribunalul regional din Hmelnița şi cei de la tribunalul suprem al RSS Ucraina, care au folosit minciuna, viclenia şi forța ca să ia o fetiță de la mama ei credincioasă (adventistă de ziua a şaptea), nu cunosc existența unor legi pansovietice şi internaționale ca «Decretul privitor la separarea dintre Biserică şi Stat şi dintre Şcoală şi Biserică» şi «Conferința asupra luptei împotriva discriminării din domeniul învățământului, care recunosc dreptul tuturor cetățenilor de a crede, de a-şi profesa în deplină libertate cultul lor religios şi de a-şi creşte copiii în acelaşi spirit?

Ar fi trebuit ca cineva să se ocupe de ei şi să le facă cunoscute aceste legi umane, pentru ca să le respecte ei înşişi şi să facă în aşa fel ca ele să fie respectate şi de ceilalți.

Martorii acestui act arbitrar erau foarte numeroşi. Iată o parte dintre ei (urmează nouăsprezece nume).

Cerem prin prezenta să i se îngăduie Măriei Ivanovna Vlasiuk şi copiilor ei să trăiască în linişte şi libertate, ca şi ceilalți cetățeni ai țării noastre, ea era şi este foarte muncitoare. Un exemplu pentru cei din sat. Viața şi munca ei au făcut ca, înainte, să fie aleasă deputată în sovietul local. Sveta este o elevă model, atât la învățătură cât şi la purtare. Pe cine

supără ele?"[7]

Iulie 1975. Martorii din satul Iliatka.

5. *Timofei şi Elena Vîdtş*

Este vorba despre un cuplu de creştini evanghelici baptişti, domiciliați în oraşul Salavat, bulevardul Montajnikovnr. 3, apartament 15, RSS Başkiria, ai căror copii mai mici, Pavel, de 14 ani, diagnosticat ca oligofren, şi Ilia, de 13 ani, socotit retardat mental, au fost internați cu forța într-o instituție pentru debili mintali, adică la Şcoala specială nr. 5.

Plângerea lor[8] din 12 decembrie 1975 reflectă, în mod admirabil soarta nefericită a copiilor din familiile de credincioşi în URSS:

«Către secretarul CC al Partidului Comunist, Tovarăşului Brejnev,

Către Ministerul Sănătății,

Către Ministerul Educației,

Către Consiliul Bisericilor CEB,

Către Consiliul părinților prizonierilor CEB

Am crescut şapte copii. Mama lor a fost decorată, primind două medalii pentru Maternitate, de gradul 1 şi 2, şi ordinul „Gloria Maternă", gradul 3.

Cei patru copii mai mari sunt deja în câmpul muncii. Al cincilea copil este în armată; cei doi băieți mai mici, Pavel, de 14 ani, şi Ilia, de 13 ani, îşi urmează studiile.

Copiii mai mari sunt în perfectă sănătate, dar au întâmpinat mari greutăți până să termine şcola, din pricină că eu, mama lor, sunt creştină şi i-am crescut în spiritul Evangheliei, în timpul şcolii, ei au avut de îndurat tot felu] de umilințe, de persecuții şi de represiuni.

Fiul nostru Alexandr, elev la Institutul sanitar, nu a beneficiat niciodată de vreo bursă, în ciuda faptului că învăța bine. Dar Dumnezeu nu 1-a părăsit.

Fata noastră, Tania, în vârstă de 16 ani, a fost nevoită să plece din oraşul Salavat ca să-şi poată termina clasa a zecea şi să înceapă să-şi câştige pâinea.

Dar autoritățile locale au considerat că represiunile la care i-au supus pe copiii noştri mai mari nu sunt suficiente. Ele au hotărât să facă din fiii noştri mai mici nişte debili mintali.

în 1968, Pavlik a intrat în clasa I la Şcoala nr. 3. Dar, în timpul iernii 1969, sub pretextul că îl duc la cinema, cei de la şcoală 1-au împins în cabinetul unei policlinici de copii. Doctorița Maslova a decretat că băiatul este

întârziat din punct de vedere intelectual şi, la insistenţele ei, copilul a fost transferat într-o instituţie pentru copiii înapoiaţi mintal.

în septembrie 1970, când cel mai mic copil al nostru, Iliuşa, intra în clasa a n-a, procedura s-a repetat şi copilul a fost plasat în aceeaşi Şcoală de înapoiaţi mintal nr. 5. Acest fapt i-a pricinuit un traumatism psihic care i-a afectat inima. Băiatul nu mai are voie să facă nici o muncă fizică grea. Dar învăţătoarea de la Şcoala nr. 5 n-a ţinut deloc seama de indicaţiile medicale.

Decretând că «n-o să i se întâmple nimic», ea 1-a obligat să spargă asfalt. Şi când copiii, după ce au pus bucăţile de asfalt pe o targa, au întrebat-o unde trebuie să le ducă, ea le-a reproşat că nu au încărcat targa destul şi s-a aşezat deasupra, ca s-o îngreuneze şi mai mult, deşi copiii o duceau cu mâinile.

învăţătorii de la Şcoala nr. 5 îi aţâţau pe ceilalţi copii împotriva copiilor noştri; adeseori Pavlik şi Iliuşa au mâncat bătaie de la colegii lor. Am îndurat aceste nedreptăţi timp de şase ani.

La 6 octombrie 1975, o fetiţă 1-a împins pe Pavlik în uşa unei clase, uşă care se deschisese în timpul recreaţiei, învăţătoarea Evdokia Ivanovna s-a năpustit asupra fiului nostru şi a început să-1 bată. La început, copilul a suportat loviturile fără să se vaite, dar apoi. pentru că-1 durea, a început să ţipe. Educatoarea nu s-a calmat şi, cuprinsă de un acces de furie, a continuat să-1 chinuiască. Pavlik a reuşit cu greu să scape din mâinile puternice ale învăţătoarei şi a fugit acasă. Copiii nu s-au mai întors la şcoală.

După câteva zile, învăţătoarea Evdokia Ivanovna a venit la noi acasă.

Motivul vizitei ei mi-a rămas necunoscut căci, de îndată ce a intrat pe uşă, nu a făcut decât să ţipe la noi: «Copiii voştri'sunt nişte huligani, nişte derbedei şi nişte bandiţi!» Şi când eu, mama copiilor, am refuzat să discut cu ea, a părăsit apartamentul vociferând.

Fără să vreau, îmi pun întrebarea: cine sunt înapoiaţi din punct de vedere mental, elevii sau învăţătorii lor? Directorul şcolii, Alexandr Mihailovici, nu se deosebeşte prea mult de subordonata sa căci modul său de a-i pedepsi pe copii este lovitura de pumn dată în faţă. El insistă ca fiii noştri să se întoarcă la şcoală, ca să-i poată pedepsi el însuşi. Dar noi, părinţii, refuzăm acest tratament neomenesc al copiilor noştri, motivat doar de faptul că au fost crescuţi în principiile Evangheliei şi dăm pe faţă comportamentul celor care le fac nedreptăţi, fie că e vorba de directorul şcolii, care e un beţiv, fie că e vorba de învăţătoarea Evdokia Ivanovna, care îşi exercită tirania asupra elevilor.

Ne-am dus la primul-secretar al Comitetului de Partid, Aminev, rugân-

du-1 să ia apărarea copiilor noştri. La început, acesta a promis că ne va ajuta.

Dar după ce eu, mama copiilor, am avut o discuție cu doi delegați (ale căror nume nu mi-au fost comunicate), primul-secretar şi-a schimbat complet atitudinea şi mi-a declarat: «Nu sunt medic şi nu pot să vă ajut».

Am fost amenințați că ni se vor da amenzi, că ni se vor lua copiii, că vom fi băgați în închisoare. Şi cum eu, tatăl copiilor, insistam să le pledez cauza, să cer să fie trimişi într-o şcoală normală şi să nu mai fie supuşi la represiuni, m-au lovit în față până m-au desfigurat şi m-au dus acasă în halul acela.

N-am vrut să recurg la o expertiză medicală.

La 21 noiembire, am fost nevoiți să ne trimitem copiii în alt oraş unde ei sunt în clasa a IV-a, la o scoală normală. Dar şcoala şi spitalul refuză să ne dea actele copiilor; la Comitetul orăşenesc ni s-a spus că actele ne vor fi date cu condiția să părăsim oraşul. Dar unde să ne ducem? Aici avem un apartament, în timp ce nimeni nu ne garantează că vom putea obține un altul în altă parte, şi nu avem bani ca să ne putem cumpăram o casă. în calitate de părinți, declarăm că fiii noştri sunt sănătoşi din punct de vedere psihic şi mai bine dezvoltați intelectual decât colegii lor. Dacă sunt în oarecare întârziere la învățătură, răspunzătoare sunt numai autoritățile locale.

în consecință cerem:

1. Să înceteze represiunile îndreptate împotriva familiei noastre.

2. Să ni se dea, în cel mai scurt timp, actele copiilor noştri, Pavel şi Ilya, pentru ca ei să-şi poată continua studiile.

3. Să fie delegați nişte învățători care să-i mediteze, pentru a putea ajunge la nivelul colegilor lor.

4. Să li se dea copiilor posibilitatea de a trăi cu noi şi de a urma şcoala într-o instituție pentru elevii dezvoltați normal.

Dacă nu se vor lua măsurile necesare pentru a ni se satisface cererea, vom fi constrânşi să ne adresăm instanțelor internaționale ce se ocupă de apărarea drepturilor minorilor şi să aducem aceste fapte la cunoştința credincioşilor din întreaga lume."

12 decembrie 1975 - Mama: Elena Vîdîş - Tatăl: Timofei Vîdîş

* * *

Buletinul CEB nr. 36/1976 consacră un capitol întreg cazului copiilor

Pavel şi Ilia Vîdîş, făcând publică scrisoarea deschisă, trimisă de unul dintre responsabilii „Consiliului părinților", Calina Iu. Rîtikova[9]:

„Preşedintelui Consiliului de Miniştri al URSS,

Ministerului Educației Publice al URSS,

Ministerului Sănătății Publice al URSS şi, în copie,

Comitetului Internațional pentru Apărarea Copiilor.

Consiliul părinților evanghelici baptişti din URSS v-a adresat o declarație privitoare la proasta comportare a doctoriței Maslova şi a învățătorilor de la Şcoala nr. 5 din oraşul Salavat, Republica Autonomă Başkiria, față de copiii Pavel şi Ilia Vîdîş, din pricina apartenenței mamei lor la confesiunea evanghelică baptistă...

Am verficiat cu atenție toate faptele şi am stabilit că Pavel şi Ilia Vîdîş sunt perfect sănătoşi din punct de vedere mintal.

Lui Pavel i s-a pus diagnosticul de oligofrenie. Iată o scurtă descriere a acestei boli:

«în cazurile de debilitate mintală se constată o diminuare a facultăților intelectuale. Mulți bolnavi pot urma cursurile într-o şcoala normală dar, în general, ei învață cu mare greutate şi rămân, mai mulți ani în şir, în aceeaşi clasă.»

înainte de a fi trimis la şcoala specială, Pavel a studiat fără dificultate; el nu a ajuns la nivelul cel mai înalt, dar nici nu a trebuit să repete anul.

— 173 —

«Debilii mintal au dificultățile cele mai mari atunci când trebuie să dea dovadă că pot face legături între noțiuni sau când trebuie să se descurce în situații neobişnuite.»

Aplicarea unui asemenea diagnostic lui Pavel este de-a dreptul şocantă.

Copilul se distinge tocmai prin felul în care face conexiunile, prin inteli- gența sa şi prin repeziciunea cu care se orientează în orice situație, complicată uneori chiar şi pentru adulți.

«De obicei, debilii mintal nu înțeleg relațiile subtile care se stabilesc între diferitele persoane din jurul lor şi ei înşişi. Adeseori, le este greu să vadă esențialul, ceea ce reprezintă un lucru important în realitatea cotidiană. Ca urmare, vorbele lor sunt adeseori neadecvate momentului, ceea ce stârneşte câteodată batjocura celor din jur. Debilii mintali înțeleg cu greu noțiunile abstracte şi se folosesc de ele cu dificultate...»(Morozov şi Romanenko: *Neuropatologie şi Psihiatrie.)*

în sprijinul respingerii diagnosticului pus lui Pavel, cităm mai jos una dintre numeroasele scrisori pe care el le-a scris părinților săi, şi reproducem caracterizarea făcută de şcoala unde copiii au studiat în ultimul timp:

Copia unei scrisori a lui Pavel către părinții lui

«Vă salut în numele lui Iisus Hristos! Bună ziua, dragii mei părinți, tăticule şi mămico! Vă scrie băiatul vostru, Pavel.

Mămico şi tăticule, scrieți că nu ni se dau scrisorile pe care voi ni le trimiteți dar, în realitate, le citim pe toate. Mămico şi tăticule, în camera nostră există doua paturi şi o masă de scris. Suntem în viață şi sănătoşi şi vă dorim şi vouă să fiți la fel. Mămico, acum aici este destul de frig, dar nu vă neliniştiți, totul va fi bine. Mămico şi tăticule, Tatianka mi-a cumpărat un costum de sport pentru educația fizică. Pentru moment, nu avem nevoie de nimic; trebuie doar să învățăm şi iar să învățăm. Saşa ne scrie; acum câteva zile, am primit de la el o scrisoare. Ne spune că, de îndată ce va fi demobilizat, va veni să ne caute. Mămico, cu fiecare zi care trece, înțelegem tot mai bine cât de mult trebuie să muncim. Pentru moment, totul merge bine. Nu vă neliniştiți, totul se va sfârşi cu bine. La revedere şi pe curând, când ne vom întâlni în următoarea scrisoare.»

174

Caracterizarea făcută copiilor Pavel şi Ilia Vîdîş, din clasa a IV-a, respectiv a V-a

«Copiii au venit la şcoala noastră la 28 noiembrie 1975; deşi erau în urmă cu învățătura, ei au fost înmatriculați în clasa a IV-a. Colegii i-au primit bine, iar ei s-au adaptat repede şi şi-au făcut prieteni. Pavel şi Ilia respectă disciplina, sunt plini de bunăvoință, liniştiți, rezonabili. E adevărat că întâmpină mari dificultăți la rusă şi la matematică, dar răspund bine la exercițiile orale. Au nevoie de meditații la rusă şi la matematică. Pavel şi Ilia au studiat cu sârguință şi s-au conformat tuturor cerințelor profesorilor. Le place să citească şi să povestească ce au citit.»

13 mai 1976 Dirigintele clasei (semnătura).

Directorul şcolii (semnătura).

Lui Ilia Vîdîş i s-a pus diagnosticul de înapoiat mintal. De fapt, acelaşi diagnostic ca şi în cazul lui Pavel.

Ilia este un băiat de 14 ani, cu o dezvoltare intelectuală perfect normală pentru vârsta sa. Este un băiat vioi, cu mintea ascuțită. El gândeşte perfect normal, la nivelul tuturor băieților de vârsta lui.

Astea nu sunt numai concluziile noastre, ci şi cele ale profesorilor săi de

la noua şcoală unde învață acum copiii, aşa cum se vede din caracte- rizarea citată mai înainte. Ca şi Pavel, Ilia învăța cu uşurință înainte de a fi trimis la şcoala specială. Deşi nu lua notele maxime, el nu a trebuit să repete clasa.

I-am observat pe aceşti copii în tovărăşia colegilor lor. Amândoi se disting prin puterea lor de integrare şi prin spontaneitate. Ei se bucură de respectul şi de afecțiunea colegilor.

Cum este cu putință să calomniezi în chip atât de grosolan nişte copii perfect sănătoşi la minte, şi încă să mai şi legalizezi această calomnie sub forma unor documente medicale?...

Fără să riscăm să greşim, tragem concluzia că nu a fost convocată nici o comisie medico-pedagogică care să se ocupe de aceşti copii. Doctorița neurolog Maslova a redactat, ea singură, un act fictiv care certifică boala copiilor Vîdîş; a făcut-o la indicația specială a unor instanțe superioare, interesate în obținerea unui asemenea certificat.

Insistăm ca docum netul făcut de doctorița Maslova să fie considerat de dumnevoastră ca fictiv, el fiind lipsit de dovezi şi de fundament.

175 —

Copiii Vîdîş (Pavel şi Ilia) trebuie să fie declarați sănătoşi la minte.

Insistăm ca aceşti copii să poată merge să trăiască lângă părinții lor. Cerem ca ei să nu fie împiedecați să învețe într-o şcoală normală, mai ales că au frecventat deja o astfel de şcoală, unde au obținut rezultate şi caracterizări satisfăcătoare. Alăturăm o copie după notele obținute.

Vă rugăm să trimiteți răspunsul dumneavostră la adresa:

Calina Iu. Rîtikova

Regiunea Voroşilovgrad

Oraşul Krasnodon, strada Podgornaia nr. 30."

6. Alexandr şi Ltubov Voloşciuk

Familia Voloşciuk, domiciliată în oraşul Gorki-122, strada Bogorodski nr. 14, ap. 15, are mari necazuri legate de fiul lor mai mare, Igor, elev la Şcoala nr. 24 al cărei director, V. I. Serber, este un comunist înrăit. Micul rebel credincios, refractar la steaua roşie a „Octombriştilor", se afla la cheremul animozității profesorilor săi atei şi a colegilor: batjocura, umilințele, interogatoriile şi chiar loviturile la care este supus, aproape zilnic, constituie o componentă obişnuită a vieții lui de elev hăituit, victimă nevinovată a unei intoleranțe religioase excesive.

Dat fiind că demersurile făcute de Alexandr Alexandrovici Voloşciuk - mai întâi pe lângă direcția şcolii şi, mai târziu, pe lângă delegatul cu Afaceri Religioase din regiunea Gorki - nu au dus la nici un rezultat şi că necazurile

lui Igor progresează neliniştitor, el şi soţia sa, Liubov lakovlevna, se îndreaptă spre secretarul general al CC al Partidului Comunist, Brejnev, şi către preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al URSS, Podgornîi, expunându-le diferite aspecte ale discriminării pe care trebuie sa o îndure pe nedrept, prin intermediul tristelor întâmplări ale fiului lor.

DECLARARE

„încă de la începutul anului şcolar, diriginta clasei, Calina Borisovna Redina, i-a incitat pe elevi să adreseze cuvinte jignitoare fiului nostru, să-şi bată joc de el şi să-1 lovească. Ea i-a incitat şi pe ceilalţi profesori să se poarte cu violenţă faţă de el. La plângerile repetate ale copilului, ea i-a răspuns.- «Nu vreau să ascult nici o plângere». Animozitatea profesoarei faţă de

i

Credincioasa Calina Rîtikova, preşedinta Consiliului părinţilor de prizonieri evanghelici baptişti din URSS, cu cinci dintre cei nouă copii ai săi. Soţul ei, pastorul Pavel Rîtikov, trăieşte departe de familia sa, în clandestinitate, ca şi un alt îndrumător evanghelic, G.K. Kriucikov.

Cei şapte copii ai lui Grigori Emelianovici Hodorkin, condamnat pentru cre- dinţa sa

copil a contaminat clasa. Ca urmare, colegii nu se abţin să-1 umilească în tot felul, chiar să-1 scuipe în faţă şi să-1 lovească, făcându-i o incredibilă ne- dreptate. Umilit mereu de părtinirea şi de ostilitatea ce i se arată din partea profesorilor şi a colegilor, copilul a izbucnit de multe ori în plâns. Când încerca să se apere şi să explice că e nevinovat, Redina îi răspundea cu grosolănie: «Cred în ce spun ei şi nu în ce spui tu».

învăţătoarea notează, în jurnalul de clasă, toate minciunile colportate împotriva fiului nostru, ca şi cum ele ar fi nişte fapte adevărate. Ea o face în prezenţa elevilor care se bucură de asta şi profită de moment ca să-şi bată şi mai tare joc de copilul nostru. Astfel, Dima Dolgov a aruncat o cârpă udă pe jurnalul de clasă şi învăţătoarea, fără să cerceteze cine era vinovatul, a dat crezare minciunilor şi i-a pus fiului nostru un «doi» Ia purtare, în timpul recreaţiilor, elevii îl scuipă pe Igor în faţă cu coji de fructe mestecate, îl tratează drept «imbecil», îl numesc «popă mic», îi strică şi îi împrăştie obiectele de şcoală, îi rup manualele, aşa că a trebuit să le înlocuim de trei ori.

într-o zi, când fiul nostru, cu faţa plină de scuipat şi cu nasturii smulşi, a vrut să se ducă să-i spună directorului, Redina 1-a întors de la uşă

şi, în prezenţa tuturor elevilor, i-a strigat: «Du-te înapoi şi stai în bancă la locul tău». Alteori, elevii Pavluşin, Dolgov, Vmokurov, Smirnov, Scirdin, Fiofarov 1-au lovit pe Igor, pe stradă, cu ghiozdanele şi au aruncat în el cu pietre. Ura pe care colegii o au faţă de fiul nostru a ajuns atât de mare încât, într-una din recreaţii, Volodea Marcenko i-a dat o lovitură în faţă, rupându-i buzele.

într-o altă recreaţie, câţiva elevi dintr-o clasă superioară, pionieri, 1-au împins pe fiul nostru pe scară la incitarea lui Andrei Titov. Rostogolindu-se pe trepte, el s-a lovit foarte tare la piept şi la g^enunghi. Unul dintre instigatori a strigat: «O merită. Zdrobeşte-i faţa!» In timp ce Igor se întorcea acasă, Andrei Titov, care stătea ascuns, 1-a atacat pe la spate şi 1-a făcut să cadă într-o baltă cu apă murdară. L-am dus la director. După ce a aflat toate amănuntele agresiunii, directorul Seber şi-a exprimat dorinţa de a vorbi cu noi între patru ochi. La 25 octombrie 1974, ne-am dus la el acasă, în timpul discuţiei, ne-a spus: «Lui Igor n-o săi fie bine în viaţă; mă tem pentru soarta lui.» La aceasta, i-am răspuns că însuşi Hristos spusese: «Vă vor urî din pricina Mea».

De fapt, dificultăţile au început pentru fiul nostru încă de când a intrat în şcoală. Ele s-au manifestat mai ales din ziua în care a refuzat să se înscrie la «Octombrişti».

179 —

G.B. Redina, împreună cu alţi învăţători de la clasele primare, îi puneau fiului nostru tot felul de întrebări şi îşi băteau joc de credinţa lui în lisus Hristos, iar Sofia Pavlovna, învăţătoare la clasa I, nu s-a sfiit să-i delcare: «Părinţiilor tăi ar trebui să li se ia drepturile părinteşti».

Pionierii şi comsornoliştii din clasele superioare îl pedepsesc pe Igor pentru ca vine la şcoală fără insignă, îi pun tot felul de întrebări idioate, îl izbesc cu spatele de perete şi-1 lovesc în cap, strigându-i: «Vino să ne rugăm!» într-o zi, 1-au trântit cu faţa de perete. Cu obrazul însângerat, copilul s-a dus la învăţătoarea Redina şi s-a plâns de purtarea pionierilor; tot ce învăţătoarea a găsit de cuviinţă să-i spună, în chip de compătimire, a fost: «Du-te şi spală-te!»

Fraţii Andrei Levit din clasa a VII-a şi Serghei Trundov din clasa a VlII-a 1-au ameninţat de două ori cu cuţitul: «Baptistule, o să te omoram!» la întrebarea subdirectorului: «De ce aţi făcut asta?», Levit a răspuns: «Voiam să-1 speriem».

într-o zi, un grup de comsomolişti a intrat în clasă în timpul recreaţiei;

unul dintre ei s-a aşezat în ghenunchi şi a început să-şi facă cruce râzând şi strigând: «Dumnezeu să-1 ocrotească pe Țar!» Asemenea scene s-au desfăşurat şi pe coridor.

La 22 aprilie 1975, în timpul celei de a treia ore de curs, directorul Serber a intrat în clasă şi a spus: «După lecție, toți elevii trebuie să vină în sala de festivități». Când copiii s-âu dus în sala de festivități, Igor s-a pregătit să se întoarcă acasă, învățătoarea de la clasa 11-a închis în sala de clasă, până când a venit Calina Borisovna; apoi cele două femei i-au scos haina cu forța.

Băiatul le-a opus rezistență. Atunci ele 1-au târât în lungul coridorului.

Agățându-se cu picioarele de marginea scărilor, băiatul nostru încerca să stea pe loc. Smulgându-i nasturii de la haină, ele au continuat să-1 târască iară milă şi 1-au dus, murdar şi cu pantalonii rupți, până Ia sala de festivități, la uşa căreia 1-au ținut până când s-a terminat şedința.

Condițiile grele în care se află fiul nostru au avut urmări grave asupra sănătății şi studiilor sale. în urma loviturilor ce îi sunt administrate în mod sistematic şi a tensiunilor nervoase zilnice, Igor a început să se plângă de dureri de cap.

Deşi înainte ajunsese să aibă la şcoala de muzică nota maximă, mai târziu el n-a mai obținut decât rezultate notate cu «3». în timpul lecțiilor, era neatent, se simțea obosit şi suferea de migrene.

Profesorul diriginte, prin atitudinea pe care o adoptase față de el şi prin faptul că îi scădea sistematic notele, i-a stins orice dorință şi orice tragere de inimă pentru studiu. Şi toate aceste abuzuri se comit cu compli- citatea directorului Serber de la Şcoala nr. 24, fără de care profesorii nu şi-ar fi asumat o asemenea răspundere.

La 26 saprilie 1975, această declarație a fost înmânată delegatului cu Afaceri Religioase din regiunea Gorki, M.I. Gurov. In timpul discuției pe care ani avut-o cu el, i-am prezentat în amănunt procedeele barbare folosite împotriva fiului nostru; în prezența lui B.I. Serber si a secretarului Oblono, am cerut să ni se garanteze că asemenea fapte nu se vor mai repeta şi că fiii noştri, oricare ar fi convingerile lor, vor fi tratați Ia fel ca ceilalți copii.

A început un nou an şcolar. Fiul nostru, ca milione de alți copii, s-a dus la şcoală. Dar nu ni s-a dat nici o garanție că lucrurile se vor îndrepta.

Delegatul a tăcut, iar tovarăşul Serber a declarat: «A da garanții, înseamnă a ne recunoaşte vinovăția».

Prin prezenta declarație noi, părinții, vrem să vă aducem la cunoştință că noul an şcolar nu se anunță a fi mai bun pentru fiul nostru decât cel care a trecut.

Otrăvite de ură, sufletele colegilor lui de clasă nu au devenit mai bune în timpul vacanței de vară. Cât priveşte educația şi obiectivele direcției, ele nu s-au schimbat, ci doar au îmbrăcat o altă formă.

Dacă, atunci când era în clasa *l,* fiului nostru îi era greu să intre în biroul directorului, anul acesta el este târât în acest birou pentru a fi supus, cu forța, la interogatorii. Iată câteva fapte care s-au petrecut în cursul ultimei luni a anului 1975. în ziua de marți 9 decembrie, la ieşirea de la cursuri, diriginta clasei, Smirnova, 1-a apucat pe fiul nostru de mână, 1-a dus în birou şi a început să-i pună întrebări despre felul cum şi-a petrecut timpul în ziua de duminică 7 decembrie, unde a fost, şi de ce nu a venit la şcoală. Aceleaşi întrebări i le-ar fi putut pune în ajun, în orice moment, fără să fie nevoie să-1 rețină la şcoală după ore şi să-1 conducă, pentru acest interogatoriu, în cancelarie.

în ziua de 11 decembrie, după ore, când toată clasa se duce la vestiar, directorul 1-a oprit pe Igor şi i-a spus să-1 însoțească în biroul lui pentru a avea o discuție. Copilul i-a răspuns că nu are nimic să-i spună şi că nu are timp, căci trebuie să se pregătească să se ducă la un concert, în momentul ăsta şi-au făcut apariția subdirectorul Lev Ipolitovici şi diriginta Smirnova.

L-au apucat pe copil de mâini şi de picioare şi 1-au târât cu forța în birou.

— 181 —•

Aici, au început să-1 chinuie din nou cu tot felul de întrebări ca să afle unde era mama, unde se ducea cu tatăl lui, de ce refuza să poarte steaua, etc. în fața tăcerii hotărâte a copilului, directorul 1-a tratat drept canalie şi, nepu- tând scoate nimic de la el, 1-a lăsat în pace după o oră.

în ziua de 16 decembrie, în timpul recreației mari, când toți elevii, cu excepția fiului nostru, s-au dus la masă, Serber i-a cerut lui Igor să vină în biroul lui. Copilul i-a repetat d nu are nimic să-i spună. «Bine, Igor, atunci să vorbim, pe coridor.» Atras pe coridor prin minciună, copilul a fost întâmpinat aici de o femeie şi de doi bărbați, toți necunoscuți. După ce i-au propus încă o dată să-i urmeze în birou, cei trei 1-au apucat şi 1-au ținut bine, bărbații de spate, femeia de cap, şi 1-au băgat repede în birou.

Bietul copil a fost asaltat din nou cu tot felul de întrebări privitoare la părinții lui: care dintre ei îl obligase să se ducă la adunările de rugăciune; care dintre ei se opunea ca el să poarte steaua; din ce motiv nu venise

duminică la şcoală. Observând că uşa nu era încuiată cu cheia, copilul a fugit pe coridor, s-a urcat la primul etaj şi s-a îndreptat spre ieşire. Necunoscuții 1-au prins şi 1-au adus din nou în biroul directorului. Acesta a închis uşa cu cheia şi 1-a amenințat pe fiul nostru că, dacă se încăpățâna să nu răspundă la întrebările ce i se puneau, îl va ține aici până a doua zi dimineață. Apoi au ieşit cu toții din încăpere, închizând copilul în birou.

După jumătate de oră, directorul se întoarse, cerând să i se răspundă la întrebări. Dar, cum copilul păstra tăcerea, el îi strigă: «Mizerabile, să nu calci mâine pe la scoală fără taică-tu!» şi îl dădu afară.

Sâmbătă 20 decembrie, la ora 16, Igor veni acasă în fugă, foarte agitat, plângând fără ghiozdan: «Tată, vino repede la şcoala, mă târăsc din nou în birou».

După ce 1-am liniştit, i-am cerut să ne relateze faptele. Când clasa se îndrepta spre sala de mese, Redina i-a spus lui Igor să facă şi el ca elevii ceilalți. Băiatul i-a explicat că a mâncat în clasă aşa cum făcea în fiecare zi.

Ea i-a ordonat să intre în rând. Era de fapt o înşelătorie. Direcția hotărâse că, decât să-1 tărască cu forța în birou, era mai bine ca, atunci când va trece spre sala de mese împreună cu ceilalați copii şi va ajunge în dreptul uşii biroului directorului, cineva să-1 împingă, pe nesimțite, înăuntru. Dar cum Igor refuzase cu tărie să intre în rând şi să meargă la sala de mese, Redina le ordonase copiilor să-1 prindă. Aceştia se aruncaseră asupra lui şi-1 târâseră cu forța, ținându-1 de mâini şi de haine. Când coborâseră scara, Redina îi ajutase pe copii să-i desprindă lui Igor mâinile de pe balustrada de care se

agățase; atunci băiatul o muşcase de mână. Scăpând, Igor rugise spre ieşire.

Dar directorul stătea în vestibul, lângă uşa biroului, aşteptând trecerea elevilor. Când 1-a văzut pe Igor, s-a repezit după el. Copilul a pornit-o în goană pe stradă, fără să-şi mai ia haina, deşi afară era frig. Serber a con- tinuat să-1 urmărească pe Igor care s-a refugiat în spatele clădirii. Apoi, dând ocol şcolii, băiatul a intrat în vestiar pe o altă uşă, şi-a luat haina şi a alergat cât a putut de repede acasă, lăsându-şi ghiozdanul în clasă, în urma lui, directorul striga: «Derbedeule, să nu mai calci pe la şcoală!»...

La ora 18, o femeie care pretindea ca este delegata şcolii superioare de partid, Raisa Mihailovna Karmilițeva, a venit la noi acasă ca să ne înmâneze

o convocare prin care ni se cerea să mergem la miliţie pentru a discuta o problemă legată de fiul nostru şi pentru a-i lua ghiozdanul. Am răspuns că acela care dusese ghiozdanul la miliţie putea să ni-1 aducă acasă.

A doua zi seara, o altă femeie ne-a dus o nouă convocare, tot pentru acelaşi lucru. Am încercat să-i explicăm fondul problemei, dar ea a început să facă gălăgie şi să strige: «Nu vă supuneţi autorităţilor!»

în ziua de 25 decembrie, Ia ora 21 şi 40 de minute, şi-a făcut apariţia un miliţian escortat de o fată (amândoi erau în stare de ebrietate). Ne aduceau o convocare şi ne cereau să semnăm de primire. Le-am răspuns că hârtiile de felul ăsta se trimit, în general, prin poştă şi că, dacă veneau cu ele acasă, trebuiau cel puţin să aibă delicateţea de a o face înainte de ora la care oamenii se duc, în mod normal, să se culce.

La 26 decembrie 1975, având concediu, am plecat cu toţii la părinţi.

Dar vacanţa elevilor s-a terminat. Trebuia reluată şcoala. Or, Igor, neavând ghiozdan şi nici manuale, se teme să se ducă la şcoală.

Adresându-ne dumneavoastră, vă cerem să interveniţi imediat pentru ca să înceteze această discriminare a cărei victimă este copilul nostru, căci situaţia de acum reprezintă o mare ameninţare pentru el. în prezent suntem nevoiţi să nu-1 mai lăsăm să mergă la şcoală; o vom face atâta vreme cât nu vom avea certitiudinea că batjocura, afronturile şi persecuţiile vor înceta.

Suntem foarte îngrijoraţi din pricina sănătăţii şi vieţii copilului nostru şi ne nelinişteşte soana celor doi fii mai mici care vor trebui să frecventeze aceeaşi şcoală.

Dacă cererea noastră nu va fi analizată în esenţa ei şi dacă nu se vor lua măsurile adecvate, întreaga responsabilitate pentru viaţa şi sănătatea

copilului nostru vă revine dumneavoastră. L-am dat la scoală ca să înveţe şi nu ca să fie ţinta batjocurilor, a jignirilor şi a loviturilor."[10] 10 ianuarie 1976 Tatăl: Alexandr Voloşciuk

Mama: LiubovVolosiuk

* *

7. Nina Zabarova

Este fiica mai mică a pastorului baptist Pavel Frolovici Zaharov (1922-1971) cel care, după ce a stat în lagărul de la Potma, scria în 1964 fraţilor din Comitetul de organizare CEB următoarele: „Credem că Domnul este justificarea noastră, că El îi va învinge pe cei care luptă împotriva Sa si că va interveni pentru poporul său care suferă"[11]. Mama Ninei, Esfir lakovlevna, a

murit în octombrie 1969, după doar câteva luni de la întoar- cerea lui Pavel Frolovici din închisoare. Atins de o boală cronică, consecință a torturilor şi a anilor de închisoare la care a fost supus în timpul scurtei sale vieți, soțul ei a murit, şi el, la l iulie 1971, lăsând orfani, la Prokopievsk, 4 copii: Nina, Misa, Liuba şi Lenocika. Ninei i-a revenit datoria de a-i înlocui pe părinți şi de a avea grijă de fratele şi de surorile sale, mai ales de sora ei mai mică, în vârstă de trei ani. Privată printr-o hotărâre arbitrară de dreptul la tutelă, înfricoşată să nu-i fie luata micuța Lenoşka şi să nu fie plasată într-un orfelinat ateu, Nina Zaharova a fugit cu fetița departe de casa părintească. Şi, din clandestinitate, ea a lansat „către toate mamele ce-şi iubesc copiii şi către toți cei ce-şi iubesc căminul" următorul apel emo- ționant:

„Am *24* de ani. încă din copilărie, am cunoscut o viață nesigură, despărțirea de tata, multe percheziții făcute de miliție, tot felul de tracasări şi, uneori, insulte. Toate astea pentru că părinții mei ÎL iubeau pe Dumnezeu şi ÎI erau credincioşi.

M-am născut, în Nordul îndepărtat, atunci când tatăl meu ispăşea o pedeapsă de zece ani de deportare pentru că predicase Evanghelia. Nu-mi amintesc ca familia noastră să fi trăit vreodată în linişte. Arareori eram împreună cu tata. De cele mai multe ori, întâlnirile cu el aveau loc în alte case şi în timpul nopții. Aceste întâlniri ne aduceau întotdeauna bucurie, dar

şi teamă: bucuria de a-1 putea întâlni, dar şi teama că tata ar putea fi arestat din nou. Mi-a rămas în minte amintirea unui moment când tata a stat închis în casă timp de 15-18 zile. Dar nici atunci n-am putut să ne împărțim bucuriile noastre copilăreşti cu el. în timpul zilei alergam tot timpul pe stradă să vedem ce se întâmplă şi încuiam casa cu cheia pentru a-1 feri pe tata de cei ce i-ar dori răul. Cu toate acestea, a fost o mare bucurie pentru familia noastră căci, în sfârşit, tata stătea cu noi acasă! Toatea aceste greutăți erau îndulcite de dragoste şi de bunătatea creştinească a mamei.

în 1969, familia noastră a suferit o pierdere ireparabilă, în ziua de 13 octombrie, mama s-a întors de la muncă şi s-a culcat alături de mine; începând de a doua zi dimineața am fost nevoiți să ne continuăm drumul pe pământ fără ea. Necazurile ei luaseră sfârşit. Tata era în spital şi copleşitoarea sarcină de a avea grijă de fratele meu şi de cele două surori mai mici au căzut pe umerii mei slabi. Eu aveam 16 ani, Misa avea 14,

Liuba, 11 şi Lenocika, 3. Mă consolam cu gândul că-1 aveam pe tata. Dar bucuria asta n-a durat mult timp. Deportările, anii de bejenie, închisoarea lăsaseră urme. Sănătatea tatei era compromisă. Au trecut doi ani, tata îşi petrecea aproape tot timpul prin spitale şi nu s-a mai vindecat niciodată. La vasta de 49 de ani, în ziua de l iulie 1971, el a plecat din mijlocul nostru pentru veşnicie, în fața sicriului tatii, am înțeles că, de acum înainte, trebuia să le slujesc fraților mei mai mici atât drept tată cât şi drept mamă. Nu aveam decât optsprezece ani; dar Dumenzeu nu ne-a părăsit. Biserica s-a ocupat de noi mereu. Ne-a dat îmbrăcăminte şi mâncare. Au trecut ani... Accep- tam tot ceea ce Dumnezeu ne trimitea. Trăiam ca o familie unită, ne iubeam. Eram fericiți văzând că dorințele şi aspirațiile noastre erau identice cu acelea ale părinților noştri, întreaga familie o trata pe micuța Lenocika cu deosebită atenție, poate şi pentru că ea nu-şi amintea de mama şi de tata decât în chip foarte vag. La rândul ei, Lenocika ne iubea mult, îl iubeam pe Dumnezeu pe care părinții noştri îl slujiseră întotdeauna.

Fratelele meu, Misa, sora mea, Liuba şi cu mine eram membri ai Bisericii lui Hristos. Dorința noastră şi a surorii noastre mai mici era să mergem cu toții pe acelaşi drum. Având o casă şi o bucățică de pământ, ne consacrasem Iui Dumnezeu. Din acest motiv, am avut de suferit noi încercări care aveau să-mi sfâşie inima, îmi creşteam sora cu multă grijă şi dragoste, îndurasem pentru ea multe greutăți şi nopți în şir fără somn...

Adeseori, uitam de mine ca să o pot creşte şi îndruma spre lisus. Din pricina asta, Comitetul executiv al raionului «l Mai» din Rostov-pe-Don a hotărât să mă priveze de dreptul meu de tutelă asupra ei. în acelaşi timp, ni s-a confiscat casa. Vom fi obligați să rătăcim de colo, colo. Dar ceea ce cu adevărat nu pot să îndur este să le-o dau pe sora mea şi să pierd sufletul ei de copil!

Mă amenințaseră deja că mi-o vor lua pe Lenocika care avea 11 ani.

Adeseori ea se întorcea de la şcoală cu lacrimi în ochi. Erau lacrimi de bucurie, dar şi de tristețe: de bucurie, pentru că venea acasă şi pentru că nu o luaseră încă; de tristețe, pentru că i se spunea mereu că va fi despărțită de familie şi plasată într-o casă de copii. Uneori, noaptea, dacă auzea trecând vreo maşină prin fața casei, sărea din pat, alerga la mine şi-mi spunea: «Nina, sunt sigură că maşina asta vine după mine...»O mângâiam, dar mult timp apoi ea nu mai putea să adoarmă. Asta s-a întâmplat de mai multe ori... îmi păstram calmul, linştindu-mi familia şi repetând copiilor, mereu,

că poate toate astea sunt doar nişte ameninţări. Când ni s-a spus că se luase hotărârea că Lenocika să fie dusă la orfelinat, ne-am conformat poruncii date odinioară de losif: «Scoală-te, ia Pruncul şi pe Maica Sa, fugi în Egipt şi stai acolo până când îţi voi spune eu, fiindcă Irod vrea să caute Pruncul ca să-L omoare...»*(Matei, 2,13)*

îndepărtându-mă tot mai mult de casă, mă gândeam: Este oare cu putinţă ca părinţii noştri să nu ne fi lăsat drept moştenire decât necazurile, percheziţiile, amenzile, veşnicele ameninţări, pierderea casei, o viaţă rătăcitoare şi, acum, despărţirea de Lenocika? Oare vom trăi despărţite multă vreme? Oare fetiţa va fi în siguranţă? Oare cum va suporta smulgerea ei din sânul familiei, despărţirea de biserică şi de prietenele ei de şcoală? Lenocika era în clasa a V-a şi învăţa bine. Mă mângâia faptul că această grea moştenire venea de la însuşi lisus Hristos: «Dacă m-au prigonit pe Mine, vă vor prigoni şi pe voi», a spus lisus. îi mulţumesc lui Dumnezeu că părinţii noştri au ales acest drum şi că ne-au învăţat sâ-L iubim pe lisus în toate împrejurările vieţii...

Dragi mame şi taţi, fraţi şi surori, toţi cei ce aveţi o familie şi un cămin, vă adresez această scrisoare ca să mă susţineţi prin rugăciunile, faptele şi sfaturile voastre. Nenorocirea care ne-a lovit pe noi acum poate să vă lovească şi pe voi mâine. Dorinţa de a-şi ocroti puii a fost dată de

Dumnezeu chiar şi animalelor. In lumea asta sunt multe crime, dar nu există crimă mai mare decât aceea de a smulge un copil din mijlocul familiei sale. Oare pot să tac şi să rămân liniştită când îmi este distrusă familia? Consimt să mă mut de colo, colo pentru că ni s-a luat casa. Consimţim să trăim în sărăcie, căci fratele meu Misa a fost dat afară din slujbă, iar sora mea Liuba este ameninţată şi ea că va fi concediată şi exmatriculată de la şcoala tehnică unde învaţă. Liuba este convocată mereu la procuror, la parchet, la Comitetul executiv regional, etc. Dar să mă despart de micuţa Lenocika este peste puterile mele.

Vă rog, încă o dată, să-mi acordaţi tot ajutorul pe care mi-1 puteţi da.

Vreau să termin această scrisoare cu un text din Sfânta Scriptură, preferat de tatăl meu: «Eu şi casa mea vom sluji Domnului, că sfânt este!» *(losua, 24, 15).* Cu toată dragostea.

Adresa mea: 344074 Rostov-pe-Don, 74, strada Berkovski, nr. 14.

20 septembrie 1977, Nina Zaharova."[12]

* * *

8. Copiii Hailo

La Krasnîi Luci, în regiunea Voroşilovgrad, o familie de credincioşi - Vladimir Pavlovici Hailo şi soția sa Măria Emelianovna, părinți a 15 copiii - este obiectul unei represiuni sistematice din pricina convingerilor sale religioase. Copiii sunt terorizați la şcoală; doi dintre ei au fost plasați cu forța într-un internat special, unde sunt bătuți de către colegii lor, sub privirea şi cu ştiința directorului şi-a educatorilor, care sunt duşmănoşi şi închid ochii în fața acestor practici abominabile.

Din pricina acestei neîntrerupte persecuții şi pentru că familia nu îi este ocrotită de autorități, Vladimir Pavlovici Hailo s-a văzut constrâns, în 1974, să renunțe la cetățenia sovietică şi să ceară autorizația de a pleca în străinătate. Şapte dintre copii, temându-se să nu fie luați şi duşi la internat, aşa cum se întâmplase cu cei doi frați mai mari, nu se mai duc la şcoală.

Familia Hailo îşi descrie ultimele necazuri într-o „comunicare urgentă" adresată, la 21 octombrie 1977, tuturor creştinilor din lume, şefilor celor 35

de State reprezentate la Conferința de la Belgrad, Comisiei Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului, Preşedintelui Prezidiului Sovietului Suprem şi autorităților locale:

„La 9 octombrie, adjunctul delegatului pentru Afacerile Religioase a venit, să mă caute la locul de muncă, m-a convocat în biroul şefului de atelier Starciak şi m-a întrebat: «Nu ți-ai schimbat intențiile?» «Nu», i-am răspuns eu. «Nici convingerile?» «Nici convingerile.» «Atunci, am venit să te avertizez că, dat fiind toate plângerile, scrisorile şi telegramele trimise în toate părțile, vă vom da în judecată pe motive politice, şi nu religioase, şi vă vom lua copiii ca să-i educăm, în spirit comunist.»

In ziua de 20 octombrie, când am ajuns la lucru, mi s-a transmis un mesaj telefonic din partea şefului de atelier Starciak; eram convocați pentru ora 16 la Comitetul executiv al oraşului, unde urma să aibă loc o analiză a situației familiei mele în fața comisiei pentru copiii minori şi pentru aso- ciațiile religioase. Când a început procesul, am constatat că erau de față toți oamenii de care ne plânsesem; stăteau jos şi râdeau.

La început, secretarul Voilonovici le-a citit o declarație aşa zis redactată de noi dar care, în realitate, era făcută în întregime de ei şi care conținea multe lucruri neadevărate. După aceea, Voilonovici, secretarul Comitetului executiv

orăşenesc, ne-a pus întrebarea: «Răspundeţi scurt, copiii voştri merg la şcoală?» M-am ridicat şi am răspuns: «N-am nimic de răspuns în numele copiilor, căci ei au scris, cu mâna lor şi din proprie iniţiativă, o scrisoare deschisă privitoare la apărarea Drepturilor Omului, scrisoare, pe care au adresat-o diferitelor autorităţi, printre care şi Prezidiului Sovietului Suprem; această scrisoare a fost dată şi la Comitetul oraşului Krasnîi Luci.

Dar noi ne aşteptam la intervenţia celor mai înalte autorităţi şi ca ele să *analizeze* scrisoarea copiilor noştri, şi nu la imixtiunea celor care au urzit toate aceste intrigi şi ne-au adus copiii în această situaţie. De altfel, Con- stituţia spune clar cum trebuie să se procedeze: plângerile trebuie să fie analizate de cei cărora le sunt adresate şi nu de voi, care ne-aţi făcut să ne plângem.»

în final, secretarul Comitetului executiv al oraşului Krasnîi Luci a indicat să se voteze pentru luarea «tuturor copiilor» de la soţii Hailo şi pentru ca acest caz să fie transferat în justiţie, cu scopul «ca părinţii să fie

Aceşti copii din familia credinciosului Nikolai Pozdniakov din Moscova au fost bătut, atât de tare de agenţii KGB în timpul adunărilor de rugăciune la care asistau împreună cu părinţii lor, încât, în urma îngrozitorului şoc suferit amân- doi au rămas surdomuţi.

Familia Hailo, 13 copii.

privaţi de drepturile lor părinteşti şi pentru ca fraţii Hailo să fie educaţi în spirit comunist.»

«13

*

* *

La 18 ianuarie 1978, copiii Hailo - respectiv Lida, Noe, David, Vova, Pavel, Galia, Ivan, Daniel, losif, Marcela, îakov - au adus la cunoştinţa publicului, într-o „scrisoare deschisă", tragedia copilăriei lor nefericite:

„Suntem copiii unei familii numeroase care se compune din Vladimir Pavlovici Hailo, tatăl, Măria Emelianovna Hailo, mama, şi 15 băieţi şi fete.

Părinţii noştri s-au adresat, de opt ori, guvernului URSS, cu rugămintea de a ni se acorda o viză de ieşire, pentru orice ţară străină, precizând toate motivele care ne fac să părăsim Uniunea Sovietică.

Părinţii noştri sunt creştini evanghelici baptişti. Ei doresc să ne crească în spiritul Evangheliei. Din pricina asta, ateii s-au dezlănţuit împotriva noastră cu ferocitate. Ziarele au publicat articole mincinoase cu scopul de a-i aţâţa pe oameni împotriva noastră şi a tuturor credincioşilor. La instigarea nu ştiu cui, am fost prezentaţi drept criminali; ni s-au creat toate condiţiile ca să ajungem

nişte înapoiați. Oricine avea chef să o facă putea să ne lovească cu sălbăticie, dar când, nemaiputând îndura, frații noştri mai mici au răspuns la lovituri, învățătorii au spus peste tot că sunt nişte nenorociți de «huligani» şi că trebuie izolați de ceilalți copii. Bătuți zdravăn, ajungeam adeseori la spital cu traumatism cranian şi nimeni nu ne lua apărarea. Mergeam totuşi la şcoală, unde învățătorii afirmă, ca şi manualele, că legile țării noastre sunt cele mai umanitare şi că viața copiilor de aici este cea mai fericită din lume. Dar care este această fericire? Faptele nu se potrivesc cu vorbele. Din pricina amenințărilor care apasă asupra părinților noştri, sufletele ne sunt mereu înspăimântate. Şcoala a devenit pentru noi anticamera închisorii. Am sfârşit prin a nu o mai iubi şi a nu ne mai duce acolo.

în 1973, fratele nostru mai mic, David, în vârstă de 3 ani, a fost doborât pe trotuar de o motocicletă condusă de nişte bețivi; copilul a fost dus în stare de inconştiență la spital, unde a stat cincizeci de zile. A rămas

cu o cicatrice pe frunte, iar oasele bazinului, s-au sudat prost. I-a trebuit mult timp ca să se însănătoşească şi, încă şi acum, merge şchiopătând. Va rămâne infirm pe viață. Nimerii nu a intervenit pentru el. Când cei de la miliție au aflat despre cine este vorba, nici măcar nu s-au deplasat la locul accidentului şi nu au venit la spital. Părinții noştri i-au iertat pe aceşti criminali, Dar acum nu suntem lăsați să plecăm în străinătate, spunându-ni-se că noi, copiii, suntem iubiți de regimul sovietic.

Fiind o familie numeroasă, noi copiii primeam, până la vârsta de cinci ani, câte 5-10 ruble, dar acum vor să stoarcă de la noi sume mult mai mari.

De îndată ce ne,putem ține pe picioare, autoritățile încearcă să ne lipsească de iubirea părinților, să ne dea pe mâna ateilor şi să ne plaseze în şcoli speciale care sunt, în realitate, nişte închisori pentru delincvenți tineri, şcoli unde nu se învață nimic, dar unde la mare preț sunt pedepsele. Iată cum ne iubeşte şi cum ne alintă regimul sovietic! (...)

Ani fost martorii faptului că frații noştri Saşa şi Misa, încă din primul lor an de şcoală, au fost, cu bună ştiință, împiedecați să progreseze : erau duşi la psihiatru, se spunea că sunt bolnavi şi că au tot felul de crize. Nu li s-a eliberat nici un certificat şcolar şi erau schimbați din clasă în clasă la simpla cerere a cuiva. Iar când s-au făcut mari, au fost luați de acasă cu forța. Saşa a fost prins de milițieni pe stradă; i-au legat mâinile la spate şi 1-au aruncat într-o maşină, cu toate planşetele şi țipetele noastre. Asta se întâmpla chiar înainte de sărbătoarea naşterii lui Hristos, într-un moment când noi toți eram foarte bucuroşi. Tata şi mama, dându-şi - poate - ultimii lor bani, ne cumpăraseră un brad şi jucării, iar noi, copiii, ne pregăteam pentru aceste sărbători pline de

bucurie. Tata ne-a spus că expresia «creşe de copii» vine de la cuvântul «creche» (iesle). Dar, dintr-o dată, toată bucuria noastră s-a dus când frații noştri mai mici, înspăimântați şi cu lacrimile în ochi, au venit acasă fugind şi strigând: «Tată, 1-au luat pe Saşa, să ne ducem să-1 aducem înapoi!» Credeam că tata are destulă putere ca să facă asta. El ne-a liniştit.

Ne-a citit un pasaj din Evanghelie; în acest pasaj se spune că lisus a fost ispitit de Satana din copilărie şi până la drumul său spre Golgota. Aceste cuvinte ne-au întărit sufletul şi ne-am închinat Domnului, încredințându-i-1 pe fratele nostru.

Această tristețe nu se stinsese încă în sufletele noastre; când se ivi o alta. Era în ziua de 30 aprilie, zi în care întreaga țară se pregăteşte pentru

sărbătoarea de l Mai. Ne-am dus cu toții la şcoală, dar unul dintre frații noştri, Misa, care o ajuta întotdeauna pe mama să pregătească masa, nu s-a mai întors acasă. A fost luat, prin înşelăciune, şi închis, şi el, într-o lume criminală. Sufletul mamei a sângerat şi, dacă mania e tristă, suntem trişti şi noi.

într-o duminică, ne-am dus împreună cu mama la şcoala specială să-î vedem pe Saşa şi pe Misa. Mama a alergat spre Misa: «Misa, ce-i cu tine?» Misa plângea, în timp ce ne povestea cum fusese bătut, înainte, ne spusese că niciodată nu i se dă să mănânce cât îi trebuie şi că îi este mereu foame.

Când vine ora de masă, îl țin departe de sufragerie până când se termină mâncarea. Ne-a mai spus: «într-o zi, la masa de seară, văzusem că băieții îşi luau pâine în buzunare şi am făcut şi eu la fel. Când am ajuns în dormitor, am ascuns-o, aşa cum făceau toți, sub pernă. După ce s-a stins lumina, în dormitor au dat buzna trei bărbați care au strigat la noi: «Toți, sub pături!» Apoi, au venit la mine, mi-au smuls pătura şi mi-au poruncit: «Ridică-te!» M-am ridicat. Doi dintre ei m-au apucat şi mi-au legat mâinile, în timp ce al treilea a început să mă lovească cu latul palmei pe gât, urlând: «O să-ți dăm noi pâine, chiar acum!» M-a lovit în coaste şi pe spate. Am țipat până când n-am mai putut. Toți copiii, înnebuniți de spaimă, au început să țipe. M-au aruncat pe podea. După un timp, a intrat supraveghetorul. S-a apropiat de mine, mi-a dat cu piciorul şi a strigat: «Scoală-te de aici! Derbedeilor, toți o să plătiți la fel! Şi încă şi mai rău!»

Directorul i-a chemat pe Saşa şi pe Misa. Misa a povestit din nou felul cum a fost lovit. Mama 1-a rugat pe director să-i cheme pe ceilalți băieți ca să-i întrebe de ce-1 bătuseră pe fratele meu. Dar directorul a refuzat. I-a făgăduit însă că, de acum înainte, nimeni nu se va mai atinge de copii. A spus asta doar pentru ca mama să stea liniştită până când vor dispărea urmele loviturilor. A doua zi, bărbatul care-1 bătuse pe Misa îl apucă pe băiat de obraz şi îi zise: «De

ce i-ai spus tatălui tău? Nu te-am bătut destul, o să vină directorul şi o să-ți dea şi el câteva!»

în septembrie a fost bătut din nou. Când 1-am văzut, avea ochii umflați.

Ne-a povestit că, într-o zi, când ieşiseră la plimbare, pedagogul 1-a chemat pe şeful grupului şi i-a ordonat: «Ia-1 la bătaie!» Şi 1-a bătut. Părinții au vrut să-1 întâlnească pe director, dar acesta, timp de o săptămână şi jumătate, a evitat întâlnirea. Atunci, părinții s-au hotărât să-şi consacre o zi întreagă ca să

obțină ceea ce doreau. L-au văzut *pe* director pe coridor. Tata a propus sa fie chemat pedagogul şi băiatul care îl bătuse pe Misa, ca să vadă împreună care era motivul.acestei purtări, Directorul, pentru a se justifica, a spus ca şi Misa îi bătea pe copii. La propunerea părinților mei de a fi chemați toți cei implicați şi de a fi interogați copiii bătuți de Misa, directorul răspunse prin insulte şi grosolănii, strigând: «N-am de ce^ă vă dau explicații! Afară!» Directorul îl apucă pe tatăl meu de braț, încercând să-1 împingă afara din coridor. Tata exclamă: «Chemați miliția, ne vom explica în fața lor! Dați-ne copiii! Ați organizat pentru ei un lagăr de concentrare. Noi, părinții, avem dreptul să ne apărăm copiii...»Directorul 1-a amenințat pe tata cu[1] vorbele: «Aşteaptă şi-âi să vezi! Te-am suportat destul până la promulgarea[1] noii Constituții!...»"

Şi cei doisprezece micuți semnatari exclamă, cu durere, la sfârşitul «scrisorii deschise»:

„Iată cum se scurge' copilăria noastră! Ne-au luat frații mai mari, iar acum ne amenință că ne vor lipsi de părinți... Nu mai vrem să rămânem în această țară unde vor să ne extermine. Rugăm guvernul sovietic să ne dea libertatea de a pleca de aici. O,'oameni! Dumnezeu să vă lumineze! Ajutați-ne! Creştini, rugați-vă pentru :noi şi pentru cei care se află în situații asemănătoare, îndurând aceleaşi suferințe!"^ : l[1]

NOTE

l:[1].; „Scrisoarea celor H53 de mame sovietice" din martie 1969)"- iolfh: : •. jbfffiU

Z *CLCatacombes..:nt,*40/15ianuarie 1975. : ,,.• ; . . • 3Q, ,:'•: ;: r • : !o r)i

3. *Ibid.,* nr. 5/15 februarie 1972. ' ' , , „..

4. Scrisoarea din 30 august 1973.

5. Cf. *Catacombes,* nr. 36/15 septembrie 1975.

6. Me//wrfC£B,nr.23/1975,'M6scova. -.,:.': ; /•'::,

7. •' Cf. Documentul nr. 5 al Grupului pentru respectarea Acordurilor de, la Helsinki în

. ,,UŞSS.. ,v;, Efflfj :-, -: .-v •..;:•; b I] Olit>30 : .- itîâjl î i-fii

8. &//e«'»î</1C£Ş,.nr.30/1976, Moscova, ,

9. *Caietele Samizdatului,* nr. 40/noiembrie-decembrie 1976, Bruxelles.

10. *Buletinul CEB,* nr.30/1976, Moscova.

11. Cf. „Credincioşi slujitori ai lui Dumnezeu", în G.P. Vins: *Cronica persecuției religioase,* Ed. Catacombes, 1975, p. 157.

12. *Buletinul CEB,* nr. 45/1977, Moscova. Un alt caz al unei tinere femei, care nu e mamă, dar are s-a luptat pentru a-şi păstra nepotul, pe Oleg, rămas orfan, este cel al Nataiiei Petrovna Korovina, născută în 1950 şi domiciliată în oraşul Znamenka, strada Sciorsa nr. 8, regiunea Kirovograd. Acuzată de judecătorul tribunalului popular că „îl ține la ea, în mod ilegal, pe Oleg şi că se opune, contrar intereselor copilului, la plasarea lui într-un internat", Natalia a făcut față la toate aceste amenințări, a trimis la Comitetul executiv tot felul de plângeri şi a solicitat de la preşedintele Comisiei de tutelă un răspuns afirmativ Ia cererea sa de a fi tutorele oficial al nepotului ei. Ea a sugerat băiatului să expedieze o telegramă la Moscova pentru a informa pe cei de fa Ministerul Educației Naționale că oficialitățile locale puneau la cale o acțiune în justiție cu scopul de a-1 lua de la mătuşa lui. Demersurile Nataiiei Korovina nu au fost zadarnice, căci, ca răspuns la cea de-a doua cerere a sa, Comitetul executiv al sovietului deputaților muncitorilor din oraşul Znamenka i-a transmis un extras din decizia nr. 423, din 8 septembrie 1976, decizie conform căreia era desemnată ca tutore al nepotului ei Oleg (Cf. *Buletinul CEB,* nr. 36/1976, Moscova, şi *Catacombes,* nr. 64/15 ianuarie 1977).

13. *ttrid.,* nr. 46/1977.

14. *nod.,* nr. 50/1978.

Partea a cincea FIGURI DE COPII

l. Umilințe, coiîstrângeri şi amenințări

în cursul anului şcolar 1972-1973, învățătoarea de la clasa a-V-a A de la Şcoala secundară nr. l din Jonava, Slapauskiene, îl certa şi umilea adeseori pe elevul Leonas Rosinas pentru că mergea regulat la biserică. Colegii de clasă ai lui Leonas, imitându-i exemplul, făceau la fel.

în timpul anului şcolar 1973-1974, o altă învățătoare, Valereviciene, şi-a luat sarcina să se ocupe de „reeducarea" lui Leonas. Ea îl umilea pe băiat în fața clasei pentru că se ducea la biserică împreună cu mama lui. întors în clasă, copilul se plângea adeseori că băieții îşi băteau joc de el, că îl bruscau şi că îl băteau.

La 5 octombrie, Leonas a venit acasă bătut. Era palid şi se plângea de dureri de cap. Mama lui a chemat miliția şi a relatat celor de acolo faptele petrecute la Şcoala secundară nr. 1. Deşi băieții care îl bătuseră pe Leonas au fost chemați în fața Comisiei pentru minori, nici unul dintre ei nu a primit vreo pedeapsă.

Leonas nu s-a putut duce la şcoală până la 15 octombrie şi a fost scutit de orele de educaţie fizică până în luna decembrie[1].

în luna mai 1973, eleva Janina Ivanoskaite, de la Şcoala secundară din Surviliskis, a fost chemată în sala de şedinţe. Ea a fost supusă la un interogatoriu riguros, luat de directorul şcolii, Stasys Bogusaitis, de peda- gogul clasei Nijole Silkaitiene şi de un individ necunoscut ce reprezenta provincia. I s-a reproşat fetei că, deşi în curând avea de dat examene, ea se

Este vorba numai despre copiii catolici lituanieni, aşa cum ni-i prezintă *Cronica Biseiicii Catolice din Lituania.*

mai ducea încă la biserică. I s-a spus că, dacă va continua să procedeze astfel, va fi dată afară din şcoală.

Un alt pedagog i-a spus Janinei că, dacă ţinea atât de mult să meargă la biserică, putea să se ducă la o biserică dintr-o localitate unde nu era cunoscută.

In ultima zi de şcoală, înainte de vacanţă, fata a fost interogată din nou: „De ce nu te înscrii în Comsbmbl? Părinţii tăi 'primesc vizita preoţilor? De când ai devenit bigotă? Te duci des la biserică? Ce faci acolo? Ce-ai făcut în dimineaţa de Paşte? Preotul te-a invitat să arunci flori?1'3 !|. ' lira u

Directorul şcolii din Baisiogala, Serksnys, şi pedagoga de la elasa a Xl-a, Sidleuskaite, au qertat-o pe Vândă Alexandraviciute, elevă în clasa a Xl-a, şi au insultat-o pe Regina Jagelaite pentru că, de Paşte, aruncaseră cu flori în calea procesiunii, în prezenţa întregii clase, învăţătoarea le-a făcut de ruşine pe cele două fete. Acestea au răspuns că mamele lor le spuseseră să meargă la biserică. „Şi, dacă mama v-ar fi spus să vă culcaţi cu preotul, ce-aţi fi făcut?" , ...;,

în ciuda faptului că fetele fuseseră întotdeauna nişte eleve model şi că învăţaseră bine, li s-a scăzut nota la purtare doar pentru că aruncaseră cu flori în calea procesiunii, iar în caracterizarea făcută de şcoală s-a scris: „Deşi aceste fete sunt nişte tinere comuniste, ele nu şj-au format încă o mentalitate ateistă căci, deşi au ajuns în clasa a'XI-a, continuă sa frecventeze biserica". O astfel de apreciere, trecută în foaia de caracterizare a elevilor, pune o pecete proastă asupra celor ce cred în Dumnezeu şi dezminte afirmaţia sovietică conform căreia, în documentele oficiale, nu se face nici o menţiune cu privire la credinţa religioasă a cetăţenilor din URSS.

Părinţii s'e întreabă cum poate pedagoga Sidloskaitesă! educe pe tineri când ea însăşi ar avea 'nevoie de educaţie ; . .; ' ; ' ' • : "Faptul câ'ilierge ia"

biserică >ă fost ''reproşat 'şi '''elevei Leoiie tlrbo'hâviciute,' din clasa :a X-ai Pedagoga a âriunțat-o că acest lucru Va fi

în aceleşi timp, direcția şcolii din Baisiogala a reacționat cu multă blândețe •îwfațâ-unor delicte grave[1] săvârşite, de alți elevi. Acum câțiva ani, elevul Vidas Varnas a golit cinci cutii cu bani, donați de[1] oameni, diritr-o

biserică şi a luat de pe altar douăsprezece cutii de *ex-voto-un* cu o valoare totală de 200 de ruble. Anul acesta, când Vidas Varnas a terminat şcoala, în foaia sa de caracterizare nu s-a pomenit nici o vorbă despre aceste fapte ale Iui3.

* * *

La şcoala din Pocelonys (provincia Alytus), la începutul anului şcolar 1974-1975, mulți elevi au fost foarte persecutați din pricină că mergeau la biserică.

Directoarea Trimbandiene, remarcând că eleva Vadeilyte, din clasa a VlII-a, poartă la gât o cruciuliță, i-a smuls-o şi a amenințat-o, spunându-i că acest lucru nu trebuie să se mai repete. Fata i-a răspuns că mai cumpărase încă cinci cruciulițe şi că va continua să le poarte.

Profesorul Zelnia i-a cerut lui Vadeilyte să se înscrie în Comsomol, amenințând-o că îi va scădea nota la purtare din pricină că se duce la biserică.

— Gândeşte-te bine şi alege, i-a spus profesorul: sau şcoala, sau biserica.

—Am ales încă demult, a răspuns eleva cu hotărâre.

Din acea zi, ea nu s-a mai dus la şcoală. După opt zile, profesorii au trimis acasă la Vadeilyte două eleve ca să o întrebe pe fată de ce nu mai venea la şcoală. Apoi, profesorul Zelnia şi profesorul Zinkeviciene au venit acasă la Vadeilyte şi au rugat-o pe fată să revină la şcoală, lucru pe care ea 1-a consimțit.

Mai târziu, Vadeilyte a fost convocată de mai multe ori la biroul de delincventă juvenilă din oraşul Dogai şi interogată în legătură cu pregătirea copiilor pentru procesiunea religioasă.

— Crezi că eşti în toate mințile când te duci la biserică? au apostrofat-o funcționarii de aici care vroiau, în acest fel, să o umilească.

Profesorul Jermalaite îşi bătea joc de elevii credincioşi pentru că se duceau la biserică:

— Bigoților! Haide, spuneți-vă rugăciunile!

în mod asemănător îşi bătea joc de elevi şi profesorul Didziuleviciene[8].

* *

în primul trimestru al anului şcolar 1974-1975, Silvei Rackoskaite, elevă în clasa a VIH-a la şcoala din Silale, i s-a dat la purtare doar „suficient", în timp ce alte eleve, mai puțin disciplinate, au obținut nota maximă. Motivul principal al acestei discriminări a fost faptul că S. Rackoskaite refuzase să se înscrie în Comsomol.

Pedagoga de la clasa a VlII-a, V. Vasiliauskiene, le-a cerut părinților elevilor să nu intervină în educația lor şi să lase această sarcină în grija şcolii. Majoritatea părinților era însă de părere că datoria lor este să-şi crească şi să-şi educe copiii în spirit religios.

La 23 decembrie 1974, câțiva copii din internatul Şcolii secundare de la Silale şi-au împodobit camera, pregătind-o de sărbătoare. Profesorul Oskeniene a smuls şi a distrus toate podoabele, tratându-i pe copii drept nişte vrăjitori şi interzicându-le, ca să-i pedepsească, să participe la sărbătoarea pomului de iarnă care avea să aibă loc de Anul Nou. Crima pe care o săvârşiseră consta în faptul că îşi împodobiseră camera în ajunul Crăciunului!

în luna septembrie 1974, învățătoarea de la clasa a IV-a de la Şcoala secundară din Silale a dat ordin tuturor elevilor să scrie pe o coală de hârtie, sub dictare, că-şi iau obligația să se înscrie în organizația de pionieri.

Doi copii, Drukteinite şi V. Zieniute, au refuzat să scrie, învățătoarea le-a spus copiilor că pionierii se vor duce în grup la cinematograf şi vor face tot felul de excursii, pe când cei ce nu sunt înscrişi în oraganizație nu vor fi primiți la aceste acțiuni. Când elevii s-au dus să se joace, învățătoarea le-a reținut pe elevele Drukteinite şi Zieniute, zicându-le: „Voi nu sunteți pioniere şi deci nu aveți voie să vă jucați cu ceilalți copii".

învățătoarea nu le-a dat voie să se joace în grup nici altor copii pentru că părinții lor nu-i lăsaseră să se înscrie la Pionieri[10].

* * *

La 21 februarie 1976, Petras Soroka, domiciliat în Veizieje, scria procurorului general al RSS Lituania următoarele:

— 202

„La 17 februarie 1976, anchetatorul Zinkevic ius a venit la şcoală ca să încerce să-1 oblige pe fiul meu, Gintotas, elev în clasa a Vll-a, să dedare tot felul de minciuni, mărturisind lucruri inexistente. El a ajuns chiar să-1 lovească. Când a ieşit din sala de interogatoriu, Gintotas era în aşa hal încât

nu a fost recunoscut de doamna Velionene, care îl ştia totuşi destul de bine. Când s-a întors de la şcoală, copilul a încercat să se sinucidă, dar a fost împiedecat de R. Mizaras şi de un alt elev. Seara, băiatul s-a simțit rău. A fost chemată doctorița de gardă. Aceasta i-a făcut nişte injecții calmante, dar Gintotas nu s-a putut duce la şcoală timp de trei zile. Doctorița i-a dat un certificat medical care i-a fost înmânat dirigintei clasei, Ragaziene.. ,"[13]

2. Pentru că au participat la serviciile religioase

Profesorii îi ceartă pe copiii care iau parte la serviciile religioase şi se străduiesc să-i convingă pe părinți să nu consimtă ca fiii lor să se apropie de altar; în acelaşi timp, funcționarii guvernului îi urmăresc pe preoți dându-le amenzi, transferându-i în parohii mai mici, etc. Ateii se tem că participarea activă a copiilor la serviciul divin ar putea să facă din ei nişte catolici convinşi şi mai ales că, dintre copiii ce cântă în cor, s-ar putea recruta candidați pentru seminarul ecleziastic.

Elevul E. de la şcoala secundară din Karklenai avea obiceiul să ajute la serviciul divin, într-o zi, directorul V. Vilkas 1-a chemat la el şi 1-a întrebat:

— Este adevărat că faci parte din cor?

— Da, e adevărat.

— Cu cât te plăteşte preotul pentru asta?

— Răsplata mea va veni din ceruri.

— Lucrul ăsta va fi menționat în foaia ta de caracterizare, aşa că nu vei putea intra în nici o şcoală superioară.

— Dar tinerii comunişti beți, care tândălesc toată noaptea prin fața casei de cultură urlând, vor primi note bune la purtare şi vor fi primiți în şcolile superioare?

— Du-te dracului!

Un alt elev, tânărul P., a fost şi el persecutat pentru credința sa religioasă. Directorul Vilkas 1-a chemat în biroul lui şi 1-a întrebat dacă merge la mesă.

— Nu numai că merg dar şi cânt la orgă.

— Da, îți cunosc purtarea. Dar voi distruge cuibul ăsta de fanatici! a urlat directorul.

— Noi toți suntem nişte fanatici. Eu cred în Dumnezeu şi dumneavoastră credeți, de asemenea... Ce e rău în asta? Avem libertate de conştiință!

— Ai să vezi tu cum ai să taci din gură când vei fi obligat să-ți faci serviciul militar din pricina notelor proaste pe care le vei lua! 1-a amenințat directorul[2].

* * *

Profesoara de istorie Mazika, de la Şcoala secundară nr. 5 din Klapeida, îşi bate joc cu orice prilej de religie şi îi ridiculizează pe elevii care se duc la biserică.

Cu puțin înainte de Paşti, ea a început să-i terorizeze pe elevii din clasa a IV-a, spunându-le:

— Nu încercați să vă duceți la biserică de Paşte, căci voi veni acolo să vă supraveghez. Dacă prind pe vreunul dintre voi în biserică, îi dau nota 2 la istorie![3]

* * *

Pasaj dintr-o scrisoare trimisă de o elevă credincioasă publicației clandestine *Cronica Bisericii Catolice din Lituania:*

„Când eram în clasa a IV-a, încă de la începutul anului şcolar, profesorul a vrut să mă forțeze prin toate mijloacele să mă înscriu la Pionieri. Văzând că tot amân, mi-a spus că, dacă nu o fac anul acesta, oricum trebuie să mă înscriu în oraganizație anul viitor. Mai târziu, când am refuzat să mă înscriu, m-a amenințat că-mi scade notele şi că voi avea şi alte neplăceri. Curând am constatat că vorbise serios. Câțiva profesori îmi scădeau mereu notele.

Seara, profesorul mă vedea adeseori că merg la biserică. Odată, m-a întrebat unde mă duc în fiecare seară; i-am răspuns că merg la biserică.

N-a pierdut ocazia să mă prevină:

—încetează pentru totdeauna să te mai duci la biserică!

într-o zi, s-au împărțit în clasă chestionare cu întrebări de felu! celor ce urmează: - «Te duci la biserică?» - «Din cine se trag oamenii: din maimuță sau i-a creat Dumnezeu?» - «Cine te îndeamnă să mergi la biserică?» - «Respectați sărbătorile religioase în familie?» - «Biserica face bine sau rău oamenilor?»

La întrebările din formular am răspuns: - «Da, merg la biserică.» - «Omul a fost creat de Dumnezeu.» - «Mă duc la biserică din propria mea voință.» - «Da, în familie respectăm sărbătorile religioase.» - «Biserica nu face decât bine.»

După puțină vreme, profesorul rn-a chemat la el şi mi-a spus: «Ştiu că

mergi la biserică. Bine, d.u-te! Dar când va veni comisia şi te va întreba dacă mergi la biserică şi dacă crezi în Dumnezeu, să răspunzi că nu.» Dar acasă părinţii m-au sfătuit să nu mă lepăd niciodată de Dumnezeu.

Profesorii de la clasa mea ne dădeau mereu teme cu caracter ateist.

Din pricina credinţei mele am fost persecutată întruna până la sfârşitul anului."[15] ,, , ,   . • ; • • •

La începutul anului 1975, Vida Mikaloskaite, elevă în clasa a Vll-a la Şcoala secundară, a intrat în corul bisericii din Plateliai. Aflând asta, directorul şcolii secundare din Plateliai, Strininis (la iniţiativa lui au fost dărâmate capelele de pe Via Cruciş din Plateliai), a luat decizia, împreună cu ceilalţi profesori, să o îndepărteze pe fetiţă de biserică. Diriginta clasei, Valaviciene, îi dădu ordin mamei Videi să nu o lase pe fată să meargă la biserică. Doamna Mikaloskaite îi spuse dirigintei să nu se amestece în treburile astea, deoarece Constituţia garantează libertatea; religiei. :

— Duceţi-o cel puţin seara, ca să n-o vadă nimeni, o sfătui doamna Valaviciene, -.,. ;;,;,,: ijul; IGJUJE ilb ••'•••• o •. '! < '• • uuri [,£-X!i

Diriginta i-a reproşat fetei că, participând la cor, dezonorează şcoala sovietică[13]; • RO! : n • n .,   • -   b'i l '••

în ziua de 2 noiembrie 1975, la biserica din Zidikai, urma să se desfăşoare o ceremonie religioasă în memoria defunctei K. Sulckiene. în biserică se aflau nepoata dispărutei şi vreo douăzeci de eleve, înainte de începerea ceremoniei, profesorul Dotka le-a izgonit pe fete din biserică.

Câteva dintre ele s-au ascuns după orgă, dar au fost descoperite şi scoase afara din biserică[13].

* * *

în luna noiembrie 1975, câteva eleve de la Şcoala secundară din Radviliskis s-au dus să cânte în corul bisericii din localitate. Acest fapt a ajuns la cunoştinţa directorului şcolii. Responsabilul secţiei şcolare, Venclova, şeful organizaţiei de pionieri, Mackeviciene şi diriginta clasei, Zukauscaite, au chemat-o pe Irena Kauneckaite, elevă în clasa a Vll-a, şi au întrebat-o de ce merge la biserică, de ce cântă în cor etc. Profesorii s-au oferit să o ducă pe fată la baluri, la cinematograf şi la alte distracţii cu condiţia să nu mai meargă la biserică.

Pedagoga Monkiene a chemat-o la ea pe Ona Poskaite, elevă în clasa a VlII-a la Şcoala generală din Radviliskis, şi a întrebat-o dacă merge la biserică şi dacă participă la cor. Fata nu a negat, răspunzând cu mult curaj.

Pedagoga i-a promis că, dacă renunţă să meargă la biserică, o va duce la cinematograf şi la baluri[13].

* *

Spre sfârşitul anului şcolar 1975, directorul Şcolii secundare din Rudiskes, după ce 1-a chemat în biroul lui pe Petras Stasauskas, elev în clasa a IX-a, pentru că se ducea Ia biserică şi ajuta la slujbă, i-a cerut să semneze o declaraţie în care scria că unul din preoţi îl rugase să vină să ajute Ia masă.

Elevul a refuzat să semneze declaraţia. El a recunoscut că a fost la biserică şi că a ajutat la slujbă, dar că o făcuse din propria sa voinţă. Atunci directorul 1-a ameninţat că îi va intenta un proces, în continuare, directorul a mai făcut încă multe încercări ca să-1 convingă pe P. Stasauskas să nu se mai ducă Ia biserică, ajungând până la a-i micşora nota la purtare.

I s-a micşorat nota la purtare, pentru că mergea la biserică, şi elevei Jadvyga Paplavskaja din clasa a Xl-a de la aceeaşi şcoală. Fata a fost ameninţată că i se va face o caracterizare scrisă care nu îi va permite să intre în nici o şcoală superioară[1^]

* * *

La 18 martie 1976, Ia S"iauliai, după incendiul de la biserica Sf.

Gheorghe, un grup de credincioşi s-a adunat ca să ajute la aranjarea altarului principal ce fusese cruţat de flăcări. Printre ei se afla şi o femeie din parohie cu fiica ei, în vârstă de 12 ani. Tocmai atunci a venit să vadă biserica o comisie formată de Comitetul executiv al oraşului S"iauliai; din comisie făcea parte şi locţiitorul preşedintelui, tovarăşul Stulgiene. Când a văzut-o pe fetiţă lucrând, Stulgiene i-a ordonat mamei s-o ia de acolo, spunându-i că-i periculos pentru copii să stea aici. Femeia, neînţelegând despre ce fel de pericol este vorba, nu i-a dat ascultare. Atunci Stulgiene s-a adresat preotului şi 1-a obligat s-o izgonească pe fetiţă, pentru că elevii nu au dreptul să frecventeze biserica.[1^]

In ziua de 6 iunie 1976, în biserica parohială din Zemaitkiemis (raionul Ukmerge), avea loc prima mesă solenină a părintelui Vytautas Kapocius. La solemnitate luau pane şi elevi de Ia şcoala elementară. Roma Slaitaite, elevă în ultima clasă, purta, la procesiune, un altar în miniatură.

După o săptămână, profesorii Ana Uloziene şi Stasys Misiunas au supus-o pe Roma la un interogatoriu. Ei au întrebat-o cine îi spusese să ia parte la procesiune, cine îi dăduse hainele şi alte amănunte de felul ăsta.

Fata a răspuns că se ducea la biserică pentru că aşa vroia ea şi că participase la procesiune din proprie voință.

S-a organizat o şedință în cursul căreia colegii au hotărât cum trebuie pedepsită „delincventa". Elevii au propus să i se dea o mustrare scrisă dar Danguole Sniraite, membru al Organizației Tineretului Comunist, a protestat spunând:

— Nu este suficient! Propun să se ia măsuri severe.

Elevei Roma Slaitaite i s-a micşorat la minimum nota la purtare, iar în caracterizarea de la dosarul ei s-a scris: „Roma avea obiceiul să meargă la biserică însoțită de părinți; în prezent ea este incorigibilă".

— 207 —

Misiunas, directorul şcolii, duce o campanie ateistă fanatică, în postul Paştelui, el îi obligă pe toți elevii, de la cei mai mici şi până la cei mai mari, să audieze conferințe despre ateism[1'*].

* * *

în ziua de 10 decembrie 1976, în biserica din Simnas, provincia Alytus, avea loc o adunare de rugăciune. Copiii de la şcoli luau parte la asemenea adunări, în fiecare seară. Arvydas Patniunas, milițian în Alytus, i-a văzut pe copiii care se întorceau acasă de la biserică. La intersecția de la Bambininkai, el a propus unui grup de copii şi de adulți să se oprească şi să aştepte o maşină care îi va duce acasă, într-adevăr, maşina a venit; era condusă de tatăl milițianului, Algis Patniunas, care lucrează ca preşedinte al raionului Verabiejai. Credincioşii, fără să bănuiască ce se pune la cale, s-au urcat în maşină. Preşedintele i-a întrebat pe copii, cu severitate, de unde veneau. „De la biserică", au răspuns ei. Patniunas i-a amenințat că îi va duce la directorul scolii.

Când au ajuns aproape de casele lor, preşedintele i-a dat jos din maşină pe adulți, dar i-a dus pe copii la direcția şcolii. Directoarea, doamna Stakvileviciene şi preşedintele Patniunas au început să-i interogheze pe copii. Deşi speriați, copiii nu au negat că au fost la biserică. Directoarea i-a întrebat ce au făcut acolo, de ce se rugaseră şi le-a cerut să-i arate cărțile lor de rugăciune. Şapte copii s-au supus. Profesoara Stakvileviciene a încercat s-o forțeze pe Lina Mitaite să-i spună dacă luase parte la procesiune, îngrozită, fata nu i-a răspuns nimic.

Preşedintele i-a avertizat pe copii că părinții lor aveau de suferit; directoarea i-a insultat pe elevi în toate felurile. Până la urmă, le-au dat voie copiilor, speriați la culme, să se ducă acasă[1'*].

* *

3. *Refuzul de a purta cravata roşie de pionier*

în 1970, la Şcoala de 8 ani din Sniaukstai, conducătoarea organizaţiei de pionieri din şcoală, Domarkiene, i-a reţinut pe elevii din clasa a IV-a după terminarea cursurilor şi a încercat să-i oblige să se înscrie în

organizaţia de pionieri. Cei care refuzau erau „aduşi pe calea cea bună" cu lovituri de riglă date peste mâini. De pe urma acestui tratament, cel mai mult au avut de suferit elevii Luzas şi Veseryie care au fost bătuţi până la sânge. Părinţii băieţilor au întrebat-o pe Domarkiene cu ce drept îi bătea pe copii ca să-i facă să se înscrie în organizaţie.

învăţătoarea, foarte încurcată, le-a spus că toţi elevii buni erau obligaţi să se înscrie în organizaţia de pionieri; adoptând aceste măsuri severe, voise să învingă încăpăţânarea copiilor. Părinţii i-au declarat că, dacă va mai apela vreodată la asemenea metode de „educaţie", îşi vor retrage copiii de la şcoală[3].

Profesorul Benetiene 1-a chinuit mult pe elevul R., din clasa a Vll-a ca să-1 facă să se înscrie în organizaţia de pionieri. Nereuşind, profesorul a chemat-o la şcoală pe mama lui.

— Sunt credincioasă, îl învăţ pe copilul meu să se roage şi îl duc la biserică. Nu voi consimţi niciodată ca fiul meu să devină pionier. Nu voi lăsa niciodată ca sufletul băiatului să fie luat de diavol... Vă rog să nu mă mai chemaţi la şcoală pentru asemenea lucruri, i-a răspuns mama cu mult curaj[5].

* *

In februarie 1972, la Şcoala secundară din Klaipeda, între dirigintă şi eleva N. din clasa a Vll-a a avut loc următorul dialog:

— Mi-e ruşine că tu, elevă bună, nu eşti înscrisă în organizaţia de pionieri.

— Mie nu mi-e ruşine deloc.

— De ce vrei să fii altfel decât colegele tale de clasă?

— Nu vreau să joc teatru; vreau să fiu cum sunt în realitate.

Tot restul orei, profesoara le-a vorbit copiilor despre organizaţia de pionieri. Apoi, a încheiat spunând:

— Din moment ce această organizaţie există şi ţi se ordonă să te înscrii în ea, înscrie-te fără să ne mai faci atâtea greutăţi!

în timp ce celelalte eleve care erau pioniere încercau, cu forţa, să-i pună cravata la gât, fata fugi, strigând: „Doar eu însămi sunt stăpână pe sufletul meu!"[2]

* * *

La Şcoala elementară din Misuciai (provincia Silale), copiii sunt forţaţi să facă parte din organizaţia de pionieri. Cei care refuză nu primesc nici un fel de ajutor bănesc, chiar dacă au mare nevoie de asta.

Directorul şcolii, Vândă Backauskiene, şi profesorul Brone Urboniene, înainte de sărbătorirea Revoluţiei, împărţeau daruri copiilor care făceau parte din organizaţia de pionieri: veste, pantofi, pardesie, etc. în această şcoală învăţau şi trei orfani din familia Ramonaitis. Aceşti copii fuseseră şi ei presaţi să se înscrie în organizaţie, dar refuzaseră. Profesorul Urboniene le arătă darurile şi le spuse:

— Noaptea este cel mai bun sfetnic. Dacă vă înscrieţi în organizaţia de pionieri, veţi primi şi voi daruri şi mâncare bună; dacă nu, nu o să vi se dea nimic, căci noi nu facem daruri decât copiilor sovietici.

Dar copiii nu s-au lăsat cumpăraţi. Au preferat foamea şi să fie îmbrăcaţi în zdrenţe, dar să rămână credincioşi convingerilor lor sacre.

A doua zi dimineaţa, când au ajuns la şcoală, cei trei copii orfani au fost întâmpinaţi de Brone Urboniene cu daruri, dar şi cu formularele de adeziune la organizaţia de pionieri. Primind acelaşi răspuns, profesorul a aruncat galoşii într-un colţ al încăperii şi a strigat cu furie: „Luaţi-i de acolo, idioţilor!"

Acestor copii, deşi ca să vină la şcoală merseseră pe jos 4 kilometri, nu li s-a dat nimic să mănânce; în schimb, li s-a dat hrană din belşug pionierilor care locuiau chiar lângă şcoală[14].

* *

Stasys Semaska, elev în clasa a IV-a, locuind în internatul Şcolii secun- dare nr. 4 din âauliai, este singurul din clasă care a reuşit să nu se înscrie în organizaţia de pionieri.

La începutul lunii decembrie 1976, profesoara Dvaroniene i-a ordonat să-şi cumpere cravată de pionier. După câteva zile, doamna Dvaroniene i-a ordonat lui Stasys să-şi pună cravata la gât şi să se ducă la o adunare pionierească. Elevul nu şi-a cumpărat cravată şi a refuzat să se ducă la reuniune. Furioasă, profesoara 1-a apucat de braţ şi 1-a strâns atât de tare încât i-a făcut o vânătaie care a durat trei săptămâni. Cu toate d a avut de îndurat fizic, Stasys a fost fericit că a izbutit, încă o dată, să scape din ghearele profesorilor săi.^

4. Credinţa copiilor

Profesoara Arlauskiene, de la Şcoala din Silute, se străduia să-i convingă pe elevii din clasa a Vl-a că nu există Dumnezeu.

— Să strigăm de trei ori în cor: „Nu există Dumnezeu!"

Dar nu s-a auzit decât strigătul profesoarei însoțit de câteva voci timide.

Un elev din clasa a Vll-a spune că, pe acea vreme, nu ştia nimic despre Dumnezeu, tatăl fiind un ateu convins. „Dar acum, când am constatat puterea credinței, voi striga cu mult curaj: „Doamnă profesoară, vă înşelați, Dumnezeu există!"[3]

* * *

în apropiere de Ziua Constituției URSS, profesoara Jurgaitene de la Şcoala secundară din Upina le-a pus elevilor următoarea întrebare:

— Ce mare sărbătoare vom celebra în curând?

— Marea Sărbătoare a Crăciunului, au răspuns elevii.

Profesoara s-a înroşit de furie şi a bolborosit:

— Numai la Upina poți găsi nişte părinți şi nişte elevi atât de îna- poiați^! ...

* * *

Câțiva elevi din clasa a Vl-a de la Şcoala secundară din Klaipeda au fost obligați să răspundă la următoarele întrebări clintr-un chestionar: Crezi în Dumnezeu? Te duci la biserică? Ştii rugăciuni? Cine te-a pregătit pentru prima comuniune? Care sunt membrii familiei care cred în Dumnezeu şi merg la biserică?

Elevii au răspuns în diferite feluri ca: „Lucrurile care vă interesează pe voi, profesorii, nu mă privesc, în fond, decât pe mine... Cred în Dumnezeu; mă duc la biserică; ştiu rugăciuni; mama mea m-a ajutat să mă pregătesc pentru prima comuniune"... Elevii au fost obligați să semneze formularul[10].

în ziua de 26 decembrie 1974, la Şcoala secundară ‚J. Janonis" din Siauliai, în timpul unei şedințe cu părinții, profesorul Sleiniene a spus:

— De ce voi, părinții, îi obligați pe copiii voştri să creadă în Dumnezeu? Când i-am întrebat pe copii dacă ştiu să-şi facă semnul crucii, au ridicat mâna aproape toți...[9]

* *

în ziua de 27 noiembrie 1975, directorul adjunct de la Şcoala secun- dară din Siauliai, Zizkiene, a chemat-o la şcoală pe mama elevei Mimute Vaitkute din clasa a VlII-a B ca să afle dacă fetița se ruga acasă, dacă mergea la biserică să se mărturisească, etc.

— Dar astea nu sunt întrebări ce pot fi puse cuiva! Fata mea şi cu mine suntem catolice; prin urmare ne îndeplinim datoriile noastre de catolice, a răspuns Vaitkute.

— Fata dumneavoastră nu s-a înscris în Comsomol. La şcoală, colegii au început să-şi bată joc de ea pentru că se duce la biserică.

— Fetei mele nu-i este frică de asta. Ea va şti să sufere pentru convingerile ei, pentru că ştie că asta o onorează[13].

212

* * *

Profesoara Paulauskaite, de la Şcoala secundară din Gargzdai, le-a cerut elevilor din clasa ei (din cursul elementar) să ridice mâna sus dacă cred în Dumnezeu şi se duc la biserică.

— Sunteți nişte proşti, a exclamat profesoara. Numai babele care nu au nimic de făcut cred în Dumnezeu şi se duc la biserică.

— Nu-i adevărat, a răspuns o elevă. Duminicile, când mă duc la biserică, găsesc acolo mulți tineri şi copii.

Un alt profesor, Kalvaitiene, le-a cerut elevilor dintr-o clasă mai mare să explice originea lumii.

— Lumea a fost creată de Dumnezeu, a răspuns elevul Venckus.

Ducându-se acasă la Venckus, profesorul 1-a dojenit:

— Ce mare afront mi-ai făcut în fața clasei!

— Domnule profesor, v-am răspuns corect. Lumea a fost creată de Dumnezeu![12]

* * *

La începutul anului şcolar 1976, profesoara Juknetiene de la clasa a Il-a a Şcolii secundare din Falanga le-a cerut elevilor să-i spună care erau cei ce credeau în Dumnezeu, cei care se duceau la biserică, cei care se rugau lui Dumnezeu, cine îi învăța rugăciunile şi cine îi trimitea la biserică.

Toți copiii din clasă au recunoscut că ei cred în Dumnezeu, că merg la biserică cu părinții lor şi că se roagă. Majoritatea au spus că şi-au făcut prima comuniune. Cel mai mic ca vârstă a recunoscut:

— Eu nu merg încă să mă mărturisesc, dar mama mi-a adus un catehism şi voi începe să-1 învăț chiar de acum!

Profesoara, doamna Juknaitiene s-a înspăimântat. Convocându-i pe părinți, ea le-a spus:

— Credeam că fiii voştri nu ştiu nimic despre Dumnezeu şi despre biserică, dar se pare că toți sunt credincioşi şi chiar că se duc să se

.mărturisească! Voi face totul ca aceşti copii să devină atei.

— Puteți încerca, dar mă îndoiesc că veți reuşi, a răspuns o voce din auditoriu[14].

213

5- *Care libertate religioasă?*

în septembrie 1973, tânărul Andrijauskas muri. El era elev în clasa a Vl-a la Şcoala de opt ani din Kasuciai (provincia Kretinga). Părinții, care erau credincioşi, i-au făcut fiului lor o înmormântare religioasă. Directorul Povilaitis, auzind despre asta, le-a interzis elevilor să-şi însoțească colegul la cimitir, spunând:

—Acolo unde este prezentă biserica, nu e loc pentru noi!

Elevii, auzind marşul funebru, au plâns tot timpul lecției, dar n-au avut voie să iasă din clasă. Directorul, văzându-1 pe unul dintre elevii lui la Barbenai, unde se afla biserica, s-a năpustit la el, strigând:

— Degeneratule, nu cumva ai fost la biserică?

Printre altele, directorul le-a dat note proaste la purtare elevilor de care se îndoia.

Povilaitis „conduce" şcoala de opt ani de zile. Una dintre fostele lui eleve spune ca le obliga să se înscrie în Comsomol. în timpul lecțiilor, le persecuta pe unele dintre ele şi apoi le întreba:

— Te înscrii în Comsomol?

Dacă eleva refuza, directorul o apuca de mână şi i-o izbea de bancă până când îi sângerau încheieturile. In urma unor asemenea pedepse, elevii s-au plâns la Ministerul Educației Publice. S-a trimis la fața locului o comisie care s-a prefăcut că anchetează faptele, dar până la urmă directorul a fost lăsat să-şi terorizeze în continuare elevele.

în 1974, Rima Rimsaite, elevă în clasa a IV-a la Şcoala secundară de opt ani din Falanga, avea nota „5" la toate materiile (este nota maximă în şcoala sovietică). Cu toate astea, pentru că refuzase să se înscrie în organizația de pionieri, a primit la purtare doar calificativul „suficient"[9].

214 —

* * *

în ziua de 22 decembrie 1975 a murit Juozas Vidugeris, tatăl unei eleve din clasa a Vll-a de la Şcoala secundară nr. 9 din Siauliai.

Profesoara Elena Kaskiene, însoțită de eleve, a dus o coroană de flori la casa celui mort. Ea a întrebat când vor avea loc funeraliile şi dacă ele se vor desfăşura după ritualul religios. In acest caz, elevele nu vor avea voie să participe la înmormântare, în cazul că nu, va fi de față toată clasa, în ajunul

funeraliilor, doamna Kaskiene s-a dus din nou să se informeze şi, aflând că funeraliile vor fi religioase, nu le-a dat voie elevelor să părăsească şcoala[1^]

* * *

6. Ei se apără eroic

La Şcoala secundară din Klaipeda, învățătorul a încercat să-1 oblige pe elevul R. din clasa I să se înscrie la „Octombrişti". Copilul a început să plângă.

— Mai întâi trebuie să-1 întreb pe tata. Dacă îmi dă voie, mă puteți înscrie.

— Nu trebuie să-i spui tatălui tău că eşti octombrist; în felul ăsta, el nu va şti nimic şi nu te va certa.

— Tata mă iubeşte şi eu îi spun totul. Eu nu fac ceea ce el nu vrea.

în ziua următoare, băiatul a cerut să fie şters de pe lista „Octombriştilor" pentru că tatăl lui nu îi iubea, învățătorul a fost obligat să-1 scoată pe băiat din organizație[5].

într-o zi, învățătoarea Griskoniene, de la Internatul nr. 11 din Siauliai, după ce a smuls un şirag de mătănii din mâinile unei eleve, 1-a rupt în bucăți şi 1-a aruncat la coş. Fetița nu s-a lăsat intimidată şi i-a declarat:

— Am zece degete cu care pot să înlocuiesc mărgelele şiragului. Voi putea să continuu să spun rugăciunile între lecții, în pat şi chiar când mă aflu la drum...[11]

* * *

în 1971, elevul Petrutis Algirdas s-a înscris în clasa a V-a de la Şcoala secundară din Palanga. Cum fusese înscris în organizația de pionieri cu forța şi fără consimțământul părinților, el nu purta la gât cravata de pionier, deşi profesorii îi atrăgeau mereu atenția asupra acestui lucru, într-o zi, pedagoga clasei, Vytautas Kusas, i-a dat ordin lui Petrutis să scrie de o sută de ori cuvintele „Pionier fără cravată"; credea că, în felul acesta, îl va face să o poarte.

Copilul s-a plâns de asta celor de acasă. Tutorele Iui Petrutis, Astrauskas, s-a dus la directorul şcolii, Kazlauskas, ca să-i ceară să-l scoată pe copil din organizația de pionieri pentru că băiatul nu vroia să rămână în organizație şi pentru că el, ca tutore, era de acord cu acest lucru. Astrauskas a spus că băiatul nu purta cravată şi nu o va purta niciodată. A mai adăugat şi că, dacă vor continua să-i maltrateze copilul, el nu-1 va mai trimite la şcoală. Direc- torul i-a răspuns că nu-1 putea scoate pe băiat din

organizație deoarece scopul şcolii este tocmai acela de a-i face pe toți elevii să intre în organizația de pionieri. Oricum, o bucată de vreme, nimeni nu 1-a forțat pe Petrutis să poarte cravata.

Pe la sfârşitul anului şcolar 1973, Vytautas Kusas i-a obligat pe elevi să facă un desen pe o temă ateistă. Elevul Petrutis s-a plâns tutorilor săi spu- nându-le că profesorul îl forțase să deseneze un preot care strânge bani în biserică pentru ca apoi să-şi cumpere cu ei o maşină „Volga". Tutorii copilului i-au spus lui Petrutis că un elev credincios nu trebuie să facă niciodată un desen de felul acesta. Ajuns la şcoală, copilul a declarat că refuză să facă desenul. Enervat, profesorul i-a ordonat să-şi ia cărțile şi să nu mai vină pe la şcoală. Copilul s-a întors acasă plângând. Doamna Astrauskiene s-a dus la şcoală ca să întrebe pe profesor pentru care motiv îl izgonise pe Petrutis.

— îi spusesem să deseneze această carte poştală şi el a refuzat. Şi, trăgând-o dintr-o cutie, îi arătă doamnei Astrauskiene o carte poştală cu totul nevinovată.

— 216 —

— Aş vrea să ştiu cine minte, a spus doamna Astrauskiene. Elevul sau profesorul? Petrutis mi-a spus că i-ați dat să deseneze un subiect cu caracter ateist. Să chemăm pe elev ca să lămurim lucrurile.

Profesorul s-a înroşit la față. S-a ferit să-1 cheme pe elev. Dar profesorul Ditkeviciene, care a asistat la discuție, o apostrofă pe doamna Astrauskiene tratând-o drept „bigotă" şi „fanatică".

— Vă rog mult, a spus doamna Astraukiene profesorilor, să nu-i mai terorizați pe copii cu subiectele voastre ateiste, ci să-i învățați carte. Dacă îl mai izgoniți încă o dată pe copil de la şcoală din motive de ateism, voi trimite o plângere la Ministerul Instrucției Publice^.

Profesorul ateu Meskelevicius, de la Şcoala secundară din Simnas, scria, în 1974, în caracterizarea elevului Romas Valutkevic ius, aflat la sfârşitul clasei a VlII-a, următoarele: „Copilăria lui Romas a fost marcată de un fanatism profund care continuă să-1 însoțească şi în adolescență. A venit la şcoală animat de o religiozitate care i-a fost insuflată de tatăl lui şi pe care preotul a făcut-o să devină conştientă. Este vorba de un mic cleric cu diplomă, în clasa a VlII-a, într-un trimestru, i s-au scăzut notele la purtare pentru că a dovedit că nu respectă regulile şcolare, adică pentru că a arătat o anumită aversiune față de şcoala sovietică şi față de profesorii ei... In rest, copilul este ordonat, liniştit, şi a frecventat şcoala în mod exemplar."

Dar cum îşi manifestase Romas aversiunea faţă de şcoala sovietică? într-o zi, profesorul Meskelevicius le dictase elevilor o temă ateistă şi Romas refuzase să o scrie. Profesorul Meskelevicius 1-a târât în cancelaria profesorilor unde a fost certat şi pălmuit de directorul Guzeviciene pentru ca în viitor să dea dovadă de mai mult respect faţă de profesorii atei[6].

*

* *

Profesoara Glinskiene, de la Şcoala secundară din staţiunea balneară Palanga, obişnuia să-şi bată joc, în timpul orelor de curs, de elevii credincioşi. In 1975, în ajunul Pastelor, ea i-a spus elevei Atkociunaite:

— Te duci prea des la biserică; eşti o adevărată bigotă! Eşti cea mai înapoiată elevă din clasă...

— Nu mă duc prea des; o fac numai duminca, a răspuns fata cu mult calm, şi nimeni nu va putea să mă împiedece să mă duc.

— Doamnă profesoară, interveni atunci eleva Sileykite, dar nu numai ea face astfel. In ajunul Paştilor voi sta la biserică toată noaptea şi mă voi ruga în faţa altarului cu mormântul lui Hristos. Dacă nu mă credeţi, veniţi să vedeţi...

Elevii au început să râdă, în timp ce profesoara a părăsit brusc clasa, trântind uşa^.

* * *

7. *„înscrteţi-vă în Comsomol!"*

Periodic, şefii de clasă trebuie să prezinte la secţia de Instrucţie publică o dare de seamă în care să indice numărul de pionieri şi de comsomolişti din fiecare clasă.

La Şcoala de nouă ani din Skudutiskis, provincia Moletai, situaţia a fost foarte criticată. Părinţii credincioşi se opuneau cu hotărâre ca fiii lor să facă parte din organizaţiile ateiste.

într-o zi, directoarea şcolii i-a apostrofat pe copilul şefului lăptăriei şi pe cel al preşedintelui de circumscripţie, spunându-le:

—Voi, amândoi, trebuie să vă înscrieţi în Comsomol.

—Nu vrem şi nu ne vom înscrie.

— N-are importanţă ce vreţi voi. Dacă nu vă înscrieţi în Comsomol, o să vă dăm afară din şcoală, a spus directoarea Jackeleviciute.

Copiii au fost puşi să stea în picioare, toată ziua, în cancelaria profesorilor. Acest lucru s-a repetat şi în ziua următoare, dar elevii nu şi-au

schimbat atitudinea. ,^

— Plecați de aici! Duefeți-vă acasă şi să nu mai călcați pe la şcoală, urlă directoarea, izgonindu-i.

Copiii s-au întors acasă plângând.

După două săptămâni, li s-a dat voie să vină la şcoală, dar persecuțiile împotriva lor au continuat.

— Daeă nu vă înscrieți în Comsomol, vă vom da din nou afară din şcoală şi nu vă vom mai primi înapoi niciodată.

Copiii au fost dați din nou afară din şcoală, de data asta pe timp de o săptămână, „ca să reflecteze". Ei se bucurau totuşi de solidaritatea colegilor lor şi uneori citeau pe fețele unor profesori simpatia şi înțelegerea.

După o săptămână, metodele s-au schimbat şi copiii au început să fie terorizați de reprezentanții partidului.

— Dacă nu vă înscrieți în Comsomol, îi vom da afară din slujbă pe părinții voştri, nu vă vom admite la examene şi nu vă vom elibera certificate la sfârşitul studiilor.

Acestea erau amenințările activiştilor de partid. Copiii, care fuseseră ținuți în picioare toată ziua în cancelaria profesorilor, au refuzat să completeze formularul de înscriere în Comsomol. Ca semn de protest împo- triva acestui gen de violențe, toată clasa, în grup, s-a dus la biserică în ziua de Paşti.

— Bigoților! Ați fost la biserică, le-a reproşat a doua zi directoarea Jackeleviciute şi profesorul Tropikas.

— Da, am fost, au răspuns elevii în cor.

—Atunci luați-vă cărțile şi duceți-vă acasă. Şi mâine să veniți cu părinții, le ordonă directoarea.

Părinții au venit la şcoală şi au luat apărarea copiilor.

— Ce v-a făcut să fiți atât de încăpățânați? a strigat directoarea adresându-se celor doi copii.

—Violența cu care ne-ați tratat ne-a făcut puternici. Vă obosiți în zadar, pentru că nu ne vom înscrie niciodată în Comsomol.

Furioasă, directoarea a ieşit din cancelarie, în timp ce cei doi copii se pregăteau să se ducă la biserică pentru serviciul divin din luna mai.

Aroganța fusese învinsă[5].

* * *

La 18 septembrie, la Şcoala tehnică profesională din Siauliai, a avut

loc o şedinţă a secţiei strungarilor, în cursul căreia organizatorii au încercat sa-i înscrie în Comsomol pe toţi elevii. Fiecare elev era chemat în faţa clasei şi întrebat: „Tu nu vrei să te înscrii în Comsomol sau nu te lasă părinţii?" Cei care au refuzat să se înscrie au fost scoşi afară din clasă, dându-li-se ordin să

vină la şcoală însoţiţi de părinţi. Elevul Urbutis a declarat că nu-1 vor înscrie niciodată cu forţa în Comsomol.

— Nu mă voi supune în faţa violenţei. Nici eu şi nici părinţii mei nu vrem ca eu să devin comsomolist.

Când a fost întrebat dacă părinţii lui sunt credincioşi şi merg la biserică, elevul a răspuns:

— în familia noastră, toţi suntem credincioşi şi mergem la biserică.

Urbutis a fost certat şi luat în râs. Instructorii Gylys şi Milius i-au obligat

pe cei care refuzaseră să se înscrie în Comsomol să stea în picioare, cu mâinile ridicate, timp de o jumătate de oră.

— Numai hoţii, derbedeii şi fasciştii nu sunt comsomolişti, urla Milius.

Dacă completaţi formularele de adeziune, puteţi lăsa mâinile jos; dacă nu le completaţi, vă vom da afară din şcoală.

Elevii, deşi terorizaţi timp de o oră, nu au cedat. Celor care au refuzat să se înscrie, li s-au dat de făcut lucrările cele mai grele. Oricum, mai mult de jumătate din clasă a rămas neînscrisă în Comsomol^.

Directoarea şcolii de opt ani din Ketvergai (provincia Klaipeda), Simukaityte, a încercat să-i oblige pe elevii din ultimul an să se înscrie în Comsomol.

— Nu vrem şi nu ne vom înscrie, au răspuns copiii cu hotărâre.

— De ce te-ai înscris în oraganizaţia de pionieri şi acum nu vrei să te înscrii în Comsomol? a întrebat-o directoarea, cu agresivitate, pe una din eleve.

— Pentru că am fost proastă şi m-am înscris, a răspuns eleva. Profesorul Domarkiene m-a lovit cu rigla ca să mă oblige să mă înscriu în organizaţia de pionieri, dar acum nu va putea să mă forţeze să fac ceea ce

nu vreau

,14

Profesorul Burzinskas, de la şcoala profesională de arte aplicate din Telsiai, s-a dus la internat, după examene, ca să le comunice elevelor din

anul trei că nu obţinuseră decât nota „3" şi că, din acest motiv, nici una dintre ele nu va primi bursă.

— Dacă acceptați să vă înscrieți în Comsomol, vom fi de acord să dați examenele din nou. Aveți trei ore de gândire.

Două eleve au completat formularele de înscriere. Mai târziu, s-a aflat că, contrar celor spuse de Burzinskas, toate elevele luaseră la examene nota „4". Profesorul le mințise în speranța că va mări numărul comsomoliştilor prin înşelăciune^.

* * *

Profesorul Macijauskas, de la Şcoala secundară din Sates, provincia Skuodas, 1-a luat de braț pe elevul Kusleikis şi 1-a dus în cancelarie, unde i-a pus în mână un toc, obligându-1 să completeze formularul de înscriere în Comsomol. Băiatul s-a frământat mult, neştiind ce să facă şi s-a întors acasă plângând. Tatăl lui s-a dus la şcoală şi a luat apărarea copilului.

— Prin urmare, i-ai spus totul bătrânului ăsta, i-a reproşat profesorul.

Cu toate că e tatăl tău, nu trebuie să asculți de un bătrân ca el.

— V-ar plăcea dacă cineva i-ar învăța pe copiii dumneavoastră să nu vă dea ascultare? i-a replicat băiatul.

8. Meii In acțiune

în septembrie 1970, directoarea şcolii din Skiaudziai, Albina Rinkauskiene, a chemat în sala de şedințe, în timpul orelor de curs, câteva eleve care cântaseră în corul bisericii.

— Copii, scrieți numele persoanelor care au organizat corul, unde şi când au loc repetițiile. Scrieți bine, căci acest text va fi citit de o persoană importantă. Scrieți adevărul căci, dacă mințiți, voi chema miliția, în loc să croncăniți ca ciorile, acompaniind orga, ați face mai bine să vă uitați la TV.

Apoi directoarea s-a adresat elevei Rasa Orintaite din clasa a VIII-a:

— Rasa eşti de-a dreptul bigotă; când se serbează ceva la biserică, alergi acolo ca nebună, ducând flori şi încercând să mă eviți. De ce te-ai dus să cânți la biserică, Nijole? a continuat furioasă directoarea, adresându-se elevei Nijole Gruniute. Ai făcut şcoala de ruşine! Din cauza asta vei avea

note proaste la purtare. Spune-mi, cine te-a îndemnat să te duci să cânți în cor?

— Mama, i-a răspuns Nijole.

Pe foile ce li se dăduseră spre completare, câteva eleve au scris că au fost îndemnate să se ducă să cânte în corul bisericii de mama lor, altele că au făcut asta la îndemnul tatei sau că au mers cu prietenele; două fetițe, speriate de amenințarea că va fi chemată miliția, au scris că omul care organizase corul era

organistul. Directoarea, închizânclu-se într-o încăpere cu eleva Danute Naujokaite, a întrebat-o cine le învățase cântecele şi câți copii cântaseră în cor. In prezent această fetiță nu mai vine la şcoală, căci colegele îşi bat joc de ea cu cruzime. Soțul directoarei, Viktoras Rinkauskas, preşedintele colhozului din Skiaudziai, se duce duminica la poştă, de unde îi pândeşte pe cei ce intră, în biserică. Apoi, nu pierde nici un prilej ca să-i ridiculizeze pe copii, în special pe cei mai mici. Insultă oamenii şi le răs- punde cu .grosolănie.

La 28 septembrie, Kaze Kairiukstiene s-a dus să o caute pe directoarea şcolii:

— Cum e cu putință să-i amenințați pe copiii mei cu miliția? Una dintre fetițe se trezeşte noaptea tremurând de spaimă şi strigând: „Miliția, miliția!" - aşa că a trebuit să o duc la medic. Ce rău au făcut aceşti copii ca să fie persecutați şi terorizați astfel?

— Eşti o ipocrită şi o mincinoasă! a strigat directoarea furioasă, adresându-i tot felul de epitete murdare. Atunci femeia le-a întrebat pe eleve:

— Copii, e adevărat că ați fost amenințați cu miliția?

— Da, au răspuns cei mai curajoşi.

Prin amenințări, directoarea a reuşit să afle care erau copiii ce-şi făcuseră prima comuniune în timpul, verii, nu numai la colhoz, dar şi la Leskava. Ea s-a dus la Prienai că să îi denunțe pe toți într-o şedință ateistă.

Participanții la şedință au căutat o metodă ca să-i pedepsească pe „corupătorii" copiilor.

S-a trecut la interogarea părinților copiilor, fapt ce a indignat şi mai mult populația împotriva „bigoților roşii", după cum sunt numiți ateii fanatici[3].

222 —

La Şcoala secundară din Kudirkos Naimiesta, în ajunul Crăciunului 1974, după cursuri, trebuia să aibă loc o serată ateistă.

Dirigintele de la clasa a Vll-a, Algis Danijo Aitis, alese câțiva „actori": Gintas Venckus, Raimundas Sibas şi Aldona Stebulyte. Venckus urma să joace rolul preotului, în timp ce ceilalți trebuiau, constrânşi fiind, să-şi bată joc de credincioşii care veneau să se spovedească. Celorlalți elevi din clasa li se spusese ca, în timpul spectacolului, să râdă cât mai zgomotos. Profesorul îi învățase pe elevi să nu sufle nici un cuvânt părinților despre cele ce aveau să se petreacă în acea seară, îi era teamă că, dacă părinții vor afla ceva, spectacolul nu va mai avea loc. Dar copiii au spus părinților lor totul. Mama Iu Zibas i-a telefonat profesorului zicându-i: „Nu călcați în picioare ceea ce am convenit împreună. Nu îngăduim copiilor noştri să ia parte la acest spectacol."

Nici celelalte mame nu le-au dat voie copiilor lor să asiste la această reprezentație ateistă care n-a mai putut să aibă loc. Dar a doua zi, elevii au trebuit să explice din ce cauză au lipsit la spectacolul organizat de profesorul lor[10].

* * *

Directorul de la Şcoala secundară nr. 2 din Gargzdai, Liudvikas Jurgulis, ar vrea să-i transforme în atei pe toți elevii. Copiii se plâng adeseori că sunt obligați să completeze tot felul de chestionare şi să răspundă la întrebări ce-i privesc doar pe ei şi conştiința lor; ei mai spun şi că directorul îi cheamă pe elevi într-o sală ca să le vorbească, timp de cinci ore, despre tot felul de subiecte cu caracter ateist şi ca să-şi bată joc de elevii ce se duc la biserică, însărcinându-i pe cei ce sunt comunişti „să se ocupe" de ei. Aceşti tineri comunişti se duc pe la casele elevilor credincioşi şi le arată părinților „relele" pricinuite de religie.

Aflând că elevul Ivaskevicius din clasa a Vll-a se ducea la biserică, directorul Jurgulis şi profesorii Kidziauskiene şi Imbraziene s-au dus în clasă şi 1-au întrebat pe elev care era motivul pentru care credea în Dumnezeu şi cine îl obliga să meargă la biserică; profesorii i-au cerut să făgăduiască că nu va mai frecventa biserica.

— 223 —

Directorul şcolii i-a chemat pe elevii credincioşi în biroul lui şi şi-a bătut joc de ei pentru că mergeau la biserică. Deşi terorizați în acest fel, există elevi curajoşi care se-duc la biserică în fiecare duminică.

în 1975, pedagoga clasei a Vll-a de Ia aceeaşi şcoală, Kuneikiene, a hotărât, în timpul unei şedințe, să aleagă elevi pentru gruparea ateistă. Ea le-a cerut celor care mergeau la biserică să se ridice în picioare. S-a ridicat în picioare o jumătate din clasă. După ce le-a aruncat o privire furibundă, pedagoga s-a întors spre cei care stăteau jos. Dar când i-a invitat să se înscrie în gruparea ateistă, fiecare copil a sărit în sus şi a declarat: „Eu merg la biserică, nu sunt bun pentru atei". Profesoara, furioasă, a început să-i insulte. La sfârşit, ea a ales patru elevi şi i-a înscris, de la sine putere, în gruparea ateistă[1^].

Colectivul Şcolii secundare din Sasnava (provincia Kapsukas) era hotărât să-i transforme, cu orice preț, pe toți elevii în atei.

în apropiere de Paşte, toți profesorii, în frunte cu directorul şcolii, Juozas Zdanius, au profitat de recreații pentru a-i certa pe elevii credincioşi şi a încerca să-i convingă să nu se ducă la biserică în ziua de Paşte. Profe- soarele Beniuliene, Zygmanteine şi Scepanskiene au dovedit un zel deosebit. Ele i-au

amenințat pe elevi că vor avea de suportat consecințe grave, că li se vor scădea notele la purtare, etc. în ciuda acestor amenințări, foarte mulți copii au participat la slujbele de Paşte; 68 dintre ei au luat parte la procesiunile învierii lui Hristos. Acest număr a fost stabilit, în timpul procesiunii, de profesoara de engleză, Jenkeviciene; stând într-o maşină în fața bisericii, ea scria cu sârg, pe un caiet pe care îl ținea în mână, numele elevilor, în timp ce un fotograf ce se dăduse jos din maşină, îi fotografia pe cei ce luau parte la procesiune. După ce au trecut sărbătorile de Paşte, profesorii i-au mustrat pe elevii care îndrăzniseră să participe la ceremonii, amenințându-i că le vor scădea nota Ia purtare.

Profesoara P. Beniuliene consideră că a reuşit să-i convertească pe elevi la ateism de vreme ce aceştia îşi bat joc de preoți, de ceremoniile religioase, de Hristos şi de sfinți. Iată una dintre „lecțiile" ei de ateism: „Copii, cât de multe prostii declară religia! Ea afirmă, de exemplu, că în iad diavolul

întreține focul cu cazane de smoală. Ar fi interesant de ştiut de unde ia atâta smoală." Şi la aceste vorbe, profesoara izbucni într-un râs grosolan.

Dar ea nu se opreşte la aceste cuvinte batjocoritoare pe care le repetă aproape la fiecare lecție. După Paşte, ea a intrat în clasă şi a spus: „Vom pregăti un dar pentru ziua de l Mai: o serată în care va fi ridiculizată religia.

Trebuie să facem în aşa fel încât să avem de ce râde." Apoi, profesoara începu să citească nişte versuri vulgare în care erau ridiculizați Hristos şi sfinții; citea şi izbucnea în hohote sonore de râs după fiecare vers.

Profesoara îi propuse elevului Juozas Kucinskas, care se duce la biserică, să recite această poezie la serata ateistă. Cum acesta i-a respins cu hotărâre propunerea, profesoara s-a înfuriat şi i-a spus: „Fii atent! Dacă te porți aşa, no să ai note bune!" Profesoara îşi puse amenințarea în aplicare chiar atunci. Deşi a răspuns bine la lecție, ea i-a spus cu asprime: „Nu-ți dau decât nota 3".

în ziua de 24 aprilie, profesoara Zygmantiene, de la clasa a X-a, a pus-o pe eleva Elvyra Navikaite să spună lecția; aceasta a răspuns foarte bine.

Atunci profesoara i-a cerut să-i dea numele elevilor care luaseră parte, împreună cu ea, la procesiunea de Paşte. Eleva refuză să-şi trădeze colegii.

Profesoara Zygmantiene îi puse elevei E. Navikaite nota „l". Când mama fetei îi ceru explicații, profesoara răspunse: „Asta ne serveşte pentru pro- paganda ateistă".

Profesoara Beniuliene, de la clasa a Vll-a, nu încetează să-i amenințe pe copii, spunându-le că elevii care merg la biserică nu trebuie să-şi facă iluzia că vor putea să se înscrie în şcolile superioare din localitățile mai înde-

părtate, deoarece toate şcolile vor fi puse la curent cu comportamentul lor: dacă sunt fanatici, asociali, etc.

Profesoara Beniuliene încearcă, în acelaşi fel, să-i converteascǎ la ateism pe elevii de la şcoala secundară din Sasnava. Nu numai ea face asta, ci şi directorul şcolii Juozas Zdanys, adjunctul său Bulota şi profesoarele Bulotiene, Daugeliene, Scepanskiene; toţi aceştia încearcă să le bage elevilor în cap, prin metoda descrisă mai sus, cele mai stupide şi mai incredibile minciuni. După Paşte, aceşti profesori s-au plâns în clasă, spunând: „Aţi făcut şcoala de ruşine! Aproape 90 de elevi au fost la biserică! Ce-o să spunem despre asta celor din conducere?.. ."[7]

— 225

în săptămâna de dinaintea Crăciunului, la Şcoala elementară din Zemaitkiemis a apărut un afiş în care scria că, în ziua de 25 decembrie 1976, la ora 9 dimineaţa - exact la ora la care se celebra mesa la biserica din Zemaitkiemis - se va proiecta filmul „Procesiunea neagră". Prezenţa era obligatorie; cei ce vor lipsi erau ameninţaţi cu note proaste la purtare.

Filmul era comentat chiar de directorul şcolii care critica şi ridiculiza Biserica, pe preot şi pe credincioşi, proferând tot felul de ameninţări la adresa copiilor credincioşi. Pentru a-i împiedeca pe elevi să asiste la mesa din ziua de Crăciun, directorul Misiunas a organizat o excursie la Kaunas.

Soţia sa, Alfa Misiuniene, care lucrează ca asistentă medicală la dispensarul din Zemaitkiemis, este la fel de rea ca şi soţul ei. Ea îi vizitează, fără să fie poftită, pe părinţii copiilor credincioşi, îşi bate joc de convingerile lor religioase şi îi ameninţă în tot felul[1]!

NOTE

I. Cf. *Cronica Biseticii Catolice din Lituania* (CECL), nr. 1/1972.
2 *Ibid., m.* 5/1973.
3. *Ibid.,nr.* 8/1973.
4. *Ibid,* nr. 9/1974.
5. *Ibid.,* nr. 11/1974.
6. *Ibid., m.* 12/1974.
7. *Ibid.,* nr. 13/1975.
8. AM, nr. 14/1975.
9. *Ibid,,m.* 15/1975.
10. *Ibid.,* nr. 16/1975.
II. *Ibid.,* nr. 19/1975.
12. *Ibid.,m.*20/1975.
13. *Ibid.,* nr. 22/1976.
14. *Ibid.,* nr. 26/1977. •

CONCLUZIE

După ce a citit cu atenție documentele înspăimântătoare prezentate în această lucrare consacrată persecuției sistematice întreprinse împotriva părinților şi a copiilor creştini în URSS, cititorul va înțelege mai *uşor pentru ce* şi *cum* au avut loc violările libertății religioase ale căror victime permanente sunt aceştia.

„Libertatea mea, spunea Montesquieu, este dreptul de a face tot ceea ce îngăduie legile." Dar, în ciuda marilor principii democratice proclamate de Declarația Universală a Drepturilor Omului, de Convenția privitoare la lupta împotriva discriminării din domeniul învățământului şi de Actul final de la Helsinki, credincioşii din URSS nu au *acest* drept. Şi asta, în ciuda aserțiunilor ditirambice ale lui Vladimir Alexeevici Kuroedov, atotputernicul şef al departamentului Afacerilor Religioase, după care legislația sovietică privitoare la cultele religioase „este cea mai umană şi mai democratică din lumea întreagă", pentru că ea „protejează atât interesele credincioşilor cât şi pe cele ale necredincioşilor, în egală măsură". Această sinistră „protecție" se exprimă, aşa cum am văzut mai înainte, prin măsurile de constrângere exercitate împotriva familiilor de creştini şi prin munca plină de râvnă a propagandiştilor atei în rândul părinților; prin duritatea ideologică a învățământului ateu şi prin măsurile discriminatorii de „reeducare" luate împotriva copiilor ce cred în Dumnezeu; prin interzicerea oricărui fel de învățământ religios şi prin imposibilitatea părinților de a organiza cursuri colective de religie pentru copiii lor; prin represiuni nemiloase îndreptate împotriva preoților şi a pastorilor preocupați de educația religioasă a minorilor din parohia lor; prin privarea de drepturile părinteşti şi, ca urmare, prin răpirea copiilor de lângă părinții care le dau o educație religioasă.

în ceea ce priveşte legile sovietice, ele nu le îngăduie creştinilor decât tăcerea şi clandestinitatea credinței lor. In timp ce ateii au dreptul să

acționeze liber în presă şi radio, să organizeze acțiuni în afara orelor de cure şi a şcolii, să-i terorizeze pe elevi cu chestionare şi interogatorii, să facă viața imposibilă celor care refuză să se înscrie în organizațiile comuniste, precum organizația octombriştilor, a pionierilor, a comsomoliştilor, „noi - spunea inginerul Vytautas Vaiciunas, adresându-se Prezidiului Sovietului Suprem al RSS Lituania, la 9 februarie 1975 - suntem tratați ca nişte rude sărace şi trebuie să ne îndeplinim îndatoririle religioase în taină", căci „legea le dă drepturi numai ateilor, pe când noi, asemenea sclavilor, nu avem decât datorii".

Iată pentru ce tânăra credincioasă Aida Skripnikova respingea, în fața

tribunalului popular din Leningrad, la 15 iulie, legile nedrepte la adăpostul cărora sunt persecutați cei credincioşi. „Credincioşii, spunea ea, nu pot făgădui că vor respecta o lege care nu le dă voie să vorbească despre Dumnezeu şi care le interzice părinților să-şi crească copiii în credință. Cu toată loialitatea lor față de autorități, ei nu vor subscrie la o asemenea lege.

Nici o mamă şi nici un tată creştin nu vor accepta o lege care le ordonă să-şi crească copiii în ateism. Ei vor prefera să îndure nenumărate suferințe şi să stea în banca acuzaților decât să se supună unei astfel de legi."

Caracterul *discriminatoriu* al legislației sovietice este arătat, şi mai bine încă, de preotul Gleb lakunin şi de laicul Lev Reghelson atunci când subliniază, în scrisoarea trimisă, în manie 1976, secretarului general al COE, că articolul 57 din legea privitoare la învățământul public, lege dată în 1974, *îi obligă* pe părinți sau pe persoanele care le țin locul „să-i crească pe copii într-un spirit de înaltă moralitate comunistă"; că această legislație, grosolan anticreştină, „suprimă garanțiile constituționale privitoare la libertatea cuvântului şi la libertatea de întrunire"; că discriminarea „care îi loveşte pe cei credincioşi în domeniul învățământului şi al educației constituie o violare strigătoare la cer a normelor comune întregii umanități".*

Aceeaşi obiecție este formulată şi de cei 1033 de baptişti din oraşul Harkov într-o scrisoare** adresată, la 28 august 1977, Comisiei constituționale a URSS. Având în vedere că părinții, conform articolului 27 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, au drept prioritar la alegerea felului de instruire a copiilor lor minori, ei consideră că „sistemul unic de educație", prevăzut în proiectul noii Constituții, „privează un grup

Vezi Anexa II, pp. 236-240.

'* Ibid., pp. 240-243.

determinat de cetățeni de dreptul la instruire", căci a primi o instruire „care serveşte educației comuniste" nu reprezintă scopul urmărit de creştini; că ateismul, în sistemul educativ, „a luat locul unei religii de Stat"; că manualele şcolare „conțin afirmații incompatibile cu convingerile cetățenilor care cred în Dumnezeu"; că, „pentru a-şi păstra conştiința curată", copiii trebuie să părăsească şcoala înainte de a o termina, sau să suporte să fie dați afară din scoală „pentru lipsă de rezultate".

într-un context legislativ vizibil ostil religiei, copiii din familiile creştine sunt, în mod inevitabil, la cheremul puterii atee, gata oricând să pedepsească orice tentativă de nesupunere şi orice act de afirmare a valorilor spirituale diametral opuse concepției marxist-leniniste despre lume. Acest „dosar negru" al copilăriei oprimate în URSS reprezintă dovada de netăgăduit

a acestor lucruri.

ANEXE

ANEXAI

CODUL CĂSĂTORIEI ŞI AL FAMILIEI ÎN RSFSR (Adoptat la 30 iulie 1969)

Alt 52. - Obligațiile părinților privind educația copiilor:

Părinții trebuie să-şi educe copiii în spiritul codului moral al constructorului comunismului, să se ocupe de dezvoltarea lor fizică, de instruirea şi de pregătirea lor pentru o activitate utilă din punct de vedere social.

Drepturile părinteşti nu pot fi exercitate în contradicție cu interesul copiilor.

Art. 56. - Participarea unuia dintre părinții separați la educarea copiilor:

Părintele care trăieşte separat de copii are dreptul să comunice cu ei şi datoria de a lua parte la educarea lor...

Organizațiile de tutelă şi patronaj pot, pentru un timp determinat, să-1 priveze pe părintele ce trăieşte separat de copil de dreptul de a comunica cu el, dacă aceasta împiedică educarea normală a copilului şi exercită asupra lui o influență vătămătoare...

Alt 57. - Dreptul bunicului şi al bunicii de a comunica cu nepoții lor:

în cazul când părinții se opun, organizațiile de tutelă şi patronaj pot să-i oblige să le acorde bunicului şi bunicii întrevederi cu nepoții lor în condițiile fixate de aceste organizații, dacă aceste întrevederi nu împiedică educarea normală a copilului şi nu exercită asupra lui o influență vătămătoare.

Art. 58. -Apărarea drepturilor părinteşti:

Părinții au dreptul să reclame reîntoarcerea copiilor lor de la orice persoană care îi reține la ea altfel decât în virtutea unei legi sau a unei decizii judecătoreşti.

în urma analizei unei asemenea cereri, tribunalul are dreptul să refuze să o aprobe dacă ajunge la concluzia că reîntoarcerea copilului la părinți nu corespunde cu interesul său.

Alt 59. - Privarea de drepturile părinteşti:

Părinții, sau unul dintre ei, pot fi privați de drepturile părinteşti dacă se stabileşte că nu-şi îndeplinesc obligațiile lor privitoare la educarea copiilor sau că abuzează de drepturile părinteşti, îşi tratează copiii cu cruzime, exercită asupra lor o influență vătămătoare prin conduita lor morală sau antisocială şi dacă sunt

alcoolici înveterați sau narcomani. Privarea de drepturile părinteşti are loc numai pe cale juridică. Procesele de privare de drepturi părinteşti se intentează pe baza declarației organizațiilor sociale sau de Stat, declarației unuia dintre părinți sau a tutorelui copilului ca şi pe baza plângerii făcute de procuror. Problemele privitoare la privarea de drepturile părinteşti sunt examinate în prezența

procurorului, în cazul că se dă o sentinţă ce-1 privează de drepturile părinteşti pe unul dintre părinţi, tribunalul decide, în acelaşi timp, ce pensie alimentară i se cere acestui părinte.

Art. 60. - Consecinţele privării de drepturile părinteşti:

Părinţii privaţi de drepturile părinteşti îşi pierd toate drepturile fondate pe legătura de rudenie cu respectivul copil, inclusiv dreptul de a fi întreţinuţi de copiii lor. Privarea de drepturile părinteşti nu-i eliberează pe părinţi de obligaţia lor de a-şi întreţine copiii.

Dacă părintele privat de drepturile părinteşti, violând sistematic regulile vieţii societăţii socialiste, face imposibilă coabitarea copilului cu el şi dacă măsurile de prevenire luate de societate în privinţa sa au rămas fără rezultat, acest părinte poate fi îndepărtat din casă în virtutea anicolului 333 din Codul civil al RSFSR, fără să i se dea o altă locuinţă.

Art. 61- Plasarea copiilor persoanelor private de drepturi părinteşti: Când ambii părinţi au fost privaţi de drepturile părinteşti, copilul este dat în grija organizaţiilor de tutelă şi patronaj.

Art. 64. - Luarea unui copil de la părinţii săi fără ca aceştia să fie privaţi de drepturile părinteşti:

Tribunalul poate decide luarea unui copil de la părinţii lui şi darea sa în grija organizaţiilor de tutelă şi patronaj, fără ca părinţii să fie privaţi de drepturile părinteşti, dacă rămânerea copilului la persoanele la care el se află apare ca fiind primejdioasă pentru copil.

Dacă motivele care au dus la luarea copilului de la părinţi au dispărut, la cererea părinţilor sau a procurorului, tribunalul poate să decidă ca el să fie înapoiat părinţilor.

* * *

Codul este urmat de anexe luate din alte texte.

In anexă la articolul 52:

234 —

Legea RSFSR asupra instrucţiei publice, din 2 august 1974:

AH. 77. - Părinţii şi persoanele care îi înlocuiesc trebuie să-şi crească copiii într-un spirit de înaltă moralitate comunistă şi de respect al proprietăţii socialiste, să le comunice copiilor deprinderea de a munci, să-i pregătească pentru o activitate socială utilă, să se îngrijească de dezvoltarea fizică şi de consolidarea sănătăţii lor... Educaţia în familie este organic combinată cu acţiunea educativă a instituţiilor de instruire şi a organizaţiilor sociale preşcolare şi extraşcolare.

în anexa la art. 59:

Regulament privitor la comisiile pentru minori, din 3 iunie 1967:

An. 9- - Comisiile de raion (sau de oraş) pentru minori, de comun acord cu serviciile instrucţiei publice, ale instrucţiei profesionale, ale asistenţei publice, ale

miliţiei, şi cu concursul larg al organizaţiilor sociale, se îngrijesc de copiii şi de adolescenţii rămaşi fără părinţi, de minorii ai căror părinţi sau tutori nu garantează condiţiile necesare pentru educarea lor, de adolescenţii care au părăsit şcoala dar care nu au o slujbă, ca şi de toţi ceilalţi minori care au nevoie de ajutorul guvernamental şi social, şi se ocupă de plasarea lor.

An. 19. — (Aceste comisii) pot aplica părinţilor sau celor ce le ţin locul, în caz de conduită necorespunzătoare faţă de copii sau de neexecutare deliberată a obligaţiilor lor de educatori, sau pentru că au adus un minor în stare de beţie, sau în stare de a comite unele delicte, sau la folosirea de substanţe narcotice, măsurile următoare:...(blamare publică; despăgubire; amendă).

(Aceste comisii) pot cere tribunalului de raion (sau de oraş) să-i priveze pe părinţi de drepturile lor părinteşti, dacă s-a stabilit că ei au folosit greşit aceste drepturi sau că nu şi-au făcut, în mod deliberat, datoriile lor de educatori.

ANEXAU

CREŞTINII ŞI LEGILE SOVIETICE

1. *Scrisoare adresată de preotul Gleb lakunin si de Lev Regbelson Secretarului general al COE*

(Extras din partea a 4-a: „Sistemul educativ îmbracă un caracter discriminatoriu; formele organizate de educaţie sau de învăţământ religios privat sunt interzise".)

Decretul din 1918 hotărăşte: „Şcoala este separată de Biserică, învăţarea unor doctrine religioase nu este autorizată nici în instituţiile de învăţământ public ale Statului, oricare ar fi ele, şi nici în instituţiile private în care se predau materii generale. Cetăţenii pot preda sau studia religia în cadru particular."

La ce au dus, mai apoi, dispoziţiile acestui Decret?

în primul rând la faptul că sistemul educativ sovietic a devenit nu *areligios, ci ateu şi attfireligios.*

Astfel, Hotărârea Comitetului Central al PCUS din 7 iulie 1964 „privitoare la gravele lipsuri ale propagandei ştiinţifico-ateiste şi la măsurile ce trebuie luate pentru a o ameliora" proclamă următoarea imperioasă cerinţă: „... predarea diferitelor discipline (istorie, literatură, ştiinţe naturale, fizică, chimie, etc.) trebuie să fie impregnată de un conţinut ateist..."

Acest mod de a impregna programele şcolare obligatorii pentru toţi elevii de un conţinut ateist, antireligios, conferă sistemului educativ sovietic un caracter discriminatoriu clar, îi pune pe elevii credincioşi într-o situaţie extrem de grea, făcându-le, din principiu, imposibilă o şcolaritate normală. (...)

încercări şi mai grele încă îl aşteaptă pe cetăţeanul credincios în învăţământul superior, unde este obligat să asimileze temele cursului obligatoriu de „ateism ştiinţific", în programul de învăţământ nu se află nimic care să admită că studentul ar putea trece examenul în cazul în care, de exemplu, ar expune argumentele ateiste şi, în acelaşi timp, contraargumentele ateiste şi, în acelaşi timp,

contra-argu- mentele în favoarea religiei.

— 236--

înscrierea ateismului şi a tezelor ateiste în progamul obligatoriu al institutelor închide credincioşilor accesul la învăţământul superior.

Pentru cetăţeanul credincios este închisă şi calea spre o carieră ştiinţifică şi susţiunerea unei teze de doctorat, într-adevăr, admiterea la pregătirea doctoratului este condiţionată de succesul la examenul de filosofic ateistă „materialist-dialec-tică" care, în instrucţiunile Comisiei de acordarea diplomelor, este declarată ca fiind fundamentală pentru orice concepţie ştiinţifică despre lume.

Faptul că programele de învăţământ din şcolile generale, din institute şi de la doctorat sunt impregnate de ateism este în contradicţie practică cu articolul 142 din Codul penal al RSFSR ce comentează Hotărârea din 1966 şi în care este calificat drept delict „refuzul de a angaja cetăţeni sau de a-i admite într-o instituţie de învăţământ, concedierea unui muncitor sau excluderea din şcoală a unui elev, privarea cetăţenilor de drepturile lor prevăzute de lege, pe motive religioase".

în practică, este uşor să răstălmăceşti această lege bazându-te pe indicaţiile din „Comentariul Codului penal" (1971, p. 308): „De exemplu: funcţionarul care îl concediază pe un credincios nu are răspundere penală decât în cazul în care se stabileşte cu claritate că această concediere s-a făcut din pricina convingerilor religioase ale persoanei concediate şi nu dintr-un alt motiv..." Sub acoperământul acestor „alte motive" se exercită cele mai variate discriminări religioase; de exemplu, în învăţământ, se foloseşte drept pretext „lipsa rezultatelor".

Caracterul discriminatoriu al sistemului şcolar şi educativ este exprimat în Legea învăţământului public din 1974 care conţine următoarea propoziţie (articolul 57):

„Părinţii sau persoanele care le ţin locul trebuie să-şi crească copiii într-un spirit de înaltă moralitate comunistă."

în măsura în care morala comunistă şi morala religioasă, sub multe dintre cele mai importante aspecte, sunt incompatibile, această lege îi pune în situaţia de delincventă pe toţi părinţii credincioşi care dau copiilor lor o educaţie religioasă şi îi aduce în situaţia de a fi ameninţaţi cu privarea de drepturile lor părinteşti.

Articolul 52 din Codul familiei şi al căsătoriei din RSFSR are un conţinut analog. (...)

în măsura în care legea incită tribunalul să interpreteze „interesele copiilor" în spiritul unei viziuni comuniste asupra lucrurilor, adică în spiritul unei viziuni ateiste, calea posibilităţii de a-i priva pe părinţii credincioşi de drepturile lor

237

părinteşti este întotdeauna deschisă sub acuzarea de „neglijenţă în îndeplinirea obligaţiilor privitoare la educarea copiilor" sau de „greşită folosire a

drepturilor părinteşti".

Este exact comentariul pe care-1 face la această lege G. Golst, jurist emerit al RSFSR şi jurisconsult principal al Consiliului pentru Afacerile Religioase *(Religia şi legia,* Moscova, 1975, pp. 16-17):

„.. .Legea nu le interzice părinţilor să le dea, ei înşişi, o educaţie religioasă copiilor lor. Dar de ce educaţie poate fi vorba când părinţii credincioşi le insuflă copiilor lor ideea că tot ceea ce există e de origine divină, lucru ce vine în contradicţie cu cunoştinţele, cu adevărat ştiinţifice, pe care copiii le primesc la şcoală? In felul acesta se induce o stare de duplicitate şi se instaurează o dizarmonie spirituală, intimă, care poate dăuna grav formării personalităţii umane." în virtutea unei asemenea „logici", orice educaţie religioasă vine „în contradicţie cu interesele copiilor" şi, de aici, se trag consecinţele arătate.

„Toate încercările, spune mai departe acelaşi autor, de a impune cu forţa copiilor şi adolescenţilor, băieţi şi fete, o viziune religioasă asupra lumii trebuie să fie reprimate cu hotărâre... de către organele de Stat abilitate să facă acest lucru..." Este clar că, până şi cea mai mică şi firească exigenţă a părinţilor faţă de copiii lor poate fi interpretată de tribunal ca *,pecurgei-e la molenfă".*

Privarea de drepturile părinteşti pronunţată pe cale judiciară împotriva cetăţenilor ce cred în Dumnezeu, aşa cum s-a practicat ea, masiv, în timpul persecuţiilor lui Hruşciov, demonstrează caracterul antireligios al articolelor de lege despre care vorbim. Atâta vreme cât aceste articole nu vor fi revizuite, se va putea afirma că acest Cod al familiei şi al căsătoriei, ca şi Legea asupra şcolarizării obligatorii pentru toţi operează, faţă de credincioşi, o discriminare pe bază de criterii religioase, constrângându-i să-şi educe copiii în spiritul unei „morale comuniste", incompatibilă cu religia.

Deosebit de neliniştitor este faptul că, în raportul Comitetului Central al PCUS la Congresul al XXV-lea, se exprimă ideea că, prin Constituţie, trebuie întărită noţiunea de „edificare a societăţii comuniste" ca „scop suprem" nu numai al Partidului, ci şi al Statului. Este clar că o astfel de reformă a Constituţiei va antrena o serie de acte legislative derivate, care vor întări şi mai mult discriminarea cetăţenilor după criterii ideologice sau religioase. Această Constituţie va plasa zeci de milioane de credincioşi în situaţia de a fi „cetăţeni de rangul al doilea", dat fiind că ei nu-şi pot fixa drept obiectiv edificarea societăţii care este concepută, după cum se ştie, ca o societate ateişti

La caracterul antireligios al învăţământului public legislaţia mai adaogă şi interdicţia oricărei forme organizate de învăţământ religios privat.

Decretul de aplicare a articolului 142 din Codul penal al RSFSR spune că, printre infracţiunile de la acest articol, intră „faptul de a organiza şi de a da, în mod sistematic, lecţii de formare religioasă minorilor, violându-se în acest fel regulile

stabilite de lege".

Comentariul Codului penal al RSFSR (Moscova, 1971, p. 308) dă următoarele lămuriri:

„Prin violarea regulilor stabilite de legislație se înțelege faptul de a preda minorilor cursuri de formare religioasă, sub orice formă ar fi ele, cu excepția instruirii date de către părinți copiilor lor. (Aici intră organizarea de şcoli, de cercuri, de grupuri speciale, de către slujitorii cultului; adunările regulate ale copiilor pentru discutarea unor probleme de doctrină; lecțiile de instruire religioasă ținute de părinți copiilor altor credincioşi şi nu, cu strictețe, numai propriilor lor copii.)"

Decretul din 1975 a confirmat, şi el, interdicțiile ce lovesc în formele de învățământ religios:

Alt 17. Se interzice asociațiilor religioase: ... să organizeze... adunări ale copiilor, ale tinerilor... reuniuni biblice... sau de formare religioasă, deschise tuturor, ca şi adunări, grupuri, cercuri, secții analoage...

Art. 18. Predarea doctrinelor religioase poate fi tolerată numai în instituțiile de învățământ ecleziastic ce funcționează după reglementările stabilite.

Astfel, un cetățean credincios comite un delict contra legii care prevede separarea Bisericii de Stat dacă, nelimitându-se să poarte discuții pe teme religioase numai cu proprii săi copii, la cererea părinților, vorbeşte despre aceste lucruri cu nepoții săi sau cu fiii prietenilor sau ai vecinilor.

Aceste interdicții au drept scop evident să accelereze, în mod legal, „pieirea religiei", căci numai un număr foarte mic de părinți credincioşi au o cultură generală şi o cultură religioasă care să le permită să dea copiilor o educație religioasă la nivelul exigențelor moderne şi să fie în măsură să analizeze cu obiectivitate argumentele propagandei ateiste pe care o au de înfruntat la fiecare pas. A lipsi generația tânără de mijloacele indispensabile pentru a se pregăti să poată face o alegere liberă şi conştientă a unei filosofii de viață înseamnă a

compromite în mod iremediabil formarea personalității umane şi a creşte nişte oameni care nu vor avea o gândire independentă şi critică, nişte oameni care se vor lăsa influențați de orice fel de propagandă, şi mai ales de o propagandă antiumană:

„Slăbirea şi, până ia urmă, încetarea religiozității la noile generații" - afirmă autorii cărții *Organizarea Partidului şi educația alee,* Moscova, 1976, p. 23, - deschid perspectiva dispariției bazei reale care să permită transmiterea mai departe a spiritului religios în sânul organizațiilor religioase. Este calea fundamentală pentru a reuşi să punem capâ't religiei în țara noastră."

Mai departe, autorii confirmă că una dintre principalele metode pentru „a pune capăt" religiei este *discriminarea religioasă în materie de educație şi de învățământ* pe care am descris-o mai sus: „în această acțiune un loc deosebit revine familiei, şcolii, instituțiilor de învățământ secundar specializat şi de învățământ

superior".

Lupta împotriva educației religioase se duce astăzi, într-un mod deosebit de energic, împotriva baptiştilor, ca şi împotriva catolicilor lituanieni care îi atrag cu succes, spre o viață religioasă, pe cei din generația tânără.

Discriminarea care îi loveşte pe credincioşi constituie o violare strigătoare la cer a normelor comune întregii umanități. (...)

Guvernul sovietic nu se poate sustrage de la acuzația de *nesinceritate calculată în semnarea unor acorduri internaționale* şi nici de la aceea de *discriminare religioasă în domeniul învățământului si al educației* atâta vreme cât nu va respecta toate angajamentele pe care şi le-a luat în Convenția privitoare la lupta împotriva discriminării din domeniul învățământului. (...)

Moscova, 6 manie 1976

2. *Scrisoare adresată de 1033 de credincioşi din URSS către Comisia constituțională*

„Nici o idee importantă şi nici o propunere valoroasă nu trebuie pierdute - aceasta este dorința exprimată de Comisia constituțională." *(Izuestia,* nr, 178/1977)

Cf. ***latina,*** nr. 1/ianuarie-martie 1977, pp. 47-53.

„Noi, creştinii evanghelici baptişti, considerăm d ideea libertății de conştiința este importantă şi ea nu trebuie lăsată la o parte de Comisie. Când facem această propunere, noi nu pretindem nişte drepturi deosebite; încercăm doar să câştigăm dreptul de a trăi în acord cu cerințele conştiinței noastre, fără de care toate vorbele despre libertate rămân o jalnică comedie şi o minciună josnică, după cum a scris Lenin *(Opere complete,* V. 2, p. 125).

Mulți dintre noi, sub o formă sau alta, am încercat pe pielea noastră şi ne-am convins că declarațiile privitoare la egalitatea cetățenilor, în ciuda caracterului lor solemn, nu pot crea, prin ele însele, egalitatea de fapt.

în introducerea la proiectul noii Constituții se spune: «Poporul sovietic...

păstrând moştenirea şi principiile Constituției RSFSR din 1918, ale Constituției URSS din 1929 şi ale celei din 1936, proclamă scopurile şi principiile din acestea...

şi le consolidează în prezenta Constituție».

Nu este cu neputință să înțelegem ce Constituție şi ce moştenire consolidează noua Constituție. *Articolul 13* din Constituția din 1918 declară: «Libertatea de propagandă religioasă şi antireligioasă este recunoscută pentru toți cetățenii». O altă variantă a acestui articol, promulgată în 1929 şi confirmată de Constituția din 1936 (libertatea celebrării cultelor religioase şi libertatea de propagandă religioasă sunt recunoscute pentru toți cetățenii), nu ne-a protejat de arbitrarul militanților fără de Dumnezeu din timpul cultului personalității, dar - ca să spunem astfel, a slujit drept semnal pentru campania josnică de suprimare a forțelor religiei şi ale adepților săi, conform principiului: «Dacă duşmanul nu se

predă, el trebuie nimicit».

Am pierdut mii de oameni, dintre cei mai buni fii şi fiice, şi mulţi oameni au însă şi acum, în somn, coşmarurile acelor ani; nu s-au uscat încă lacrimile orfanilor şi ale văduvelor; sunt încă vii în amintire ororile situaţiei ilegale a creştinilor, deveniţi dintr-o dată «duşmani ai poporului», şi cele ale clericilor duşmănoşi care ţes o pânză de păianjen de conspiraţii, imaginând legi care să le permită să distrugă religia. Dacă noua Constituţie legalizează o astfel de stare de lucruri, noi, cetăţenii credincioşi, vom spune cu hotărâre: «Nu! Nu!» (...)

Nu suntem împotriva separării dintre Biserică şi Stat şi dintre Şcoală şi Biserică. Cerem însă o reciprocitate, şi anume ca Statul, la rândul său, să se separe şi să nu se amestece în treburile Bisericii şi ca Şcoala să nu le impună credincioşilor puncte de vedere ateiste contrare opiniilor lor.

Articolul 25 din proiectul noii Constituţii stipulează că în URSS există un singur sistem de educaţie comunistă.

Propunerea noastră: Să se înlocuiască acest articol prin articolul 26 din Declaraţia Universală a Drepturilor Omului sau să *se* adaoge:

«în scopul de a largi posibilităţile reale de dezvoltare a personalităţii (vezi art.

20 din proiectul noii Constituţii), învăţământul religios trebuie să se bucure de drepturi egale cu cel ateist care să nu fie obligatoriu. Statul trebuie să rămână neutru, atât în ceea ce priveşte religia cât şi ateismul.»

Motivul: art. 25 din proiect vine în contradicţie directă cu art. 45 care garantează dreptul tuturor cetăţenilor din URSS la învăţătură, ca şi cu art. 26 din Declaraţia Universală a Drepturilor Omului şi cu art. l din Convenţia privitoare la lupta împotriva discriminării din domeniul învăţământului, adică:

a) Fixarea, prin articolul 25 din proiect, a unui sistem unic de învăţământ privează un grup determinat de cetăţeni de dreptul la învăţătură, căci faptul de a primi o instruire «ce slujeşte educaţiei comuniste» nu reprezintă un scop acceptat de toţi cetăţenii URSS.

b) Sistemul unic de educaţie, ateistă prin însăşi esenţa ei, nu contribuie la înţelegerea dintre oameni, nici la toleranţă şi nici la prietenia dintre credincioşi şi atei; el naşte în aceştia din urmă un sentiment de superioritate şi conduce la o dezvoltare unilaterală a individului.

c) în acord cu articolul l din Convenţie... un grup determinat de cetăţeni ai URSS crede astăzi în existenţa lui Dumnezeu. «Sistemul unic de educaţie» din URSS... include *negarea obigatorie* a lui Dumnezeu, în acest fel, accesul la învăţătură este închis pentru grupul de credincioşi care nu ştiu să mintă şi să se ascundă.

d) Ateismul, în sistemul educativ, a luat locul unei religii de Stat. Acesta este motivul pentru care manualele şcolare conţin afirmaţii incompatibile cu

convingerile cetățenilor credincioşi, afirmații care, în unele locuri, le calcă în picioare sentimentele şi credințele. Şi totuşi, programul fiind obligatoriu 'pentru toată lumea, cetățenii credincioşi sunt obligați să învețe lucruri ce vin în contradicție cu convingerile lor, murdărindu-şi, chiar şi prin acestea, conştiința.

Sau, ca să-şi păstreze conştiința curată, ei trebuie să părăsească şcoala înainte de a o fi terminat sau să accepte să fie dați afară din şcoală pentru rezultatele nesatisfăcătoare; în caz contrar, ei trebuie să-şi renege credința. A constrânge un elev să spună lucruri contrare convingerilor sale şi să renege cu gura sa lucrurile în care crede în străfundul sufletului înseamnă a-1 înjosi ca om şi a săvârşi un fapt incompatibil cu demnitatea sa. Aceasta este o discriminare în domeniul instruirii elevilor.

e) Fixarea prin Constituție a unui «sistem unic de instruire» va lua putere de lege şi va întări situația deja nedreaptă a credincioşilor, va provoca o reacție în lanț

şi îi va priva de multe alte drepturi garantate de proiectul noii Constituții. De exmplu, conform art. 40, de dreptul la muncă, pentru că o serie de cetățeni înzestrați intelectual, în loc să primească o instruire adecvată şi să-şi aleagă în mod liber profesia, vor fi obligați să facă o muncă fizică necalificată, etc.

f) «Sistemul unic de educație» îi privează pe părinți nu numai de dreptul de a alege cu prioritate modul de instruire a copiilor lor minori ci, în general, de dreptul de a proceda la vreo alegere, pentru că nu poți alege în cadrul unui sistem de învățământ care e unic.

An. 66 din proiectul noii Constituții prevede că «cetățenii din URSS trebuie să aibă grijă de educația copiilor lor şi să-i pregătească pentru o muncă folositoare societății...»Atâta vreme cât noua Constituție nu va spune clar ce reprezintă educația religioasă în societatea sovietică - dacă ajută la întărirea regimului social sau îi aduce prejudicii -, noi nu putem crede orbeşte în felul cum Statul determină nevoile societății (art. 26, par. 40), în parte din motivele expuse mai înainte.

Ne referim şi la «îndatoririle» următoare: ... a creşte copiii ca membri demni ai societății socialiste. Credincioşii au un scop superior: acela de a-şi creşte copiii în învățătura şi în îndrumările lui Dumnezeu, şi ei trebuie să ştie, dinainte, în ce măsură aceste scopuri coincid. Căci este de ajuns ca ateii să declare că religia este din punct de vedere social vătămătoare şi noi, părinții care ne creştem copiii în spiritul credinței creştine, vom fi socotiți dintr-o dată nişte criminali. Şi asta cu toate că am acționat în acord nu numai cu Cuvântul lui Dumnezeu şi cu imperativele conştiinței noastre, dar şi cu decretul lui Lenin, cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, etc. care garantează părinților dreptul de a-i învăța pe copiii lor religia şi de a alege pentru copiii lor minori felul de educație." (...)

(Din partea credincioşilor evanghelia baptişti din oraşul şi regiunea Harkov.)

Au semnat 1033 de persoane.

28 august 1977

' Publicat în *Bttletimt CEB,* nr. 45/1977, Moscova, pp 51-57.

ANEXA III

IN PRESA SOVIETICA *1. De ce vă rugați?*

Când câţiva copii din Pinsk au fost întrebaţi de ce se roagă, ei au dat următoarele răspunsuri:

luri K., elev în clasa a V-a:

— în rugăciunile mele, îi cer lui Dumnezeu să-mi dea putere să lupt împotriva celor care sunt contra Lui. Să lupt nu cu sabia, ci cu Biblia, îl mai rog pe Dumnezeu să-mi dea înţelepciunea de a nu mă deosebi de ceilalţi.

luri N., elev în clasa V-a:

Mă rog lui Dumnezeu ca să-mi ierte păcatele, să fiu puternic si să nu urăsc pe nimeni!

***(Nauka i relighia,* nr. 7/1969)**

2. Familia, şcoala

încercând să oprească valul ce înghite religia, teologii şi conducătorii cultului fac un mare efort pentru a-i atrage pe tineri. Ei contează pe ajutorul părinţilor credincioşi. Din nefericire, organizaţiile sociale şi pedagogii nu rezistă întotdeauna activ la această mişcare, adeseori chiar şi pentru simplul motiv că nu sunt la curent cu existenţa ei. Oamenii Bisericii s-au grăbit să folosească această situaţie.

Vitea A. şi-a pierdut în mod tragic tatăl. Mama şi bunica lui au căutat o consolare în religie şi s-au hotărât să-1 crească pe Vitea în acelaşi spirit. Ele şi-au dat seama că nu-1 pot face pe copil în mod direct şi forţat să creadă în Dumnezeu, dar au făcut să se nască în sufletul copilului un anumit interes pentru religie. La sfaturile unui preot, ele i-au arătat lui Vitea copii de pe icoane, explicându-i-le.

Exemplul de mai sus este tipic. Religia a încercat întotdeauna să se asocieze cu arta şi are o mare experienţă în acest domeniu. Pe drept cuvânt, teologii

consideră că o vizită în „Casa Domnului" este un mijloc extrem de important de a influenta psihicul oamenilor. Hainele speciale şi strălucitoare, mirosul plăcut al tămâiei, interpretarea solemnă a psalmilor ininteligibili - toate astea folosite cu bună ştiinţă pe baza unei experienţe de o mie de ani - pot, într-adevăr, să lase o impresie de neşters, mai ales în sufletul unui om tânăr şi imatur.

Capii bisericii baptiste au elaborat un întreg sistem de metode pentru a-i atrage pe copii la această sectă. Călcând Codul sovietic cu privire la cultele

religioase, ei încearcă să-şi creeze, aproape peste tot, şcoli ilegale în care să ţină lecţii cu subiecte religioase. Ei înregistrează cuvintele predicatorilor şi mai ales predicile adresate părinţilor despre „micuţii lor dragi". Ei pregătesc pentru aceste şcoli şi centre texte speciale şi manuale. Baptiştii „dizidenţi", de exemplu, pregătesc catehisme speciale pentru a fi folosite în şcolile de duminică. Unul dintre ele, *‚frtetenul copiilor",* este făcut să fie citit individual. Conţine 52 de povestiri scurte, fiecare dintre ele având la sfârşitul ei vreo douăzeci de întrebări pentru fixarea materialului. Un alt text de acelaşi fel, *„Grădina copiilor",* poate fi citit individual sau în colectiv. Militanţii baptişti se străduiesc cât pot mai mult să popularizeze, sub formă de manuscris, *JKegiilik de bună purtare pentru copii"* şi *„Cugetări importante pentru părinți despre educarea copiilor".* (...)

Tatăl lui Serghei N., el însuşi baptist evanghelic, a fost promovai predicator (...). Serghei, elev în clasa a ID-a, cunoştea temeinic literatura religioasă. Chiar şi atunci când citea cărţi obişnuite, tată! sau mama lui încerca să găsească în ele idei religioase. Este mai mult decât probabil că Serghei s-ar fi consacrat religiei dacă repulsia sa de a intra în organizaţia de pionieri n-ar fi fost observată la scoală unde situaţia sa familială nu era încă cunoscută, în lupta ce a urmat între băiat şi şcoală, şcoala a ieşit până la urmă victorioasă.

O obligaţie importantă a profesorului este aceea de a se interesa de comportamentul elevului. Copiii care asistă frecvent la adunările religioase sunt, de obicei, închişi la fire şi puţin sociabili. Nu le place să vorbească, nu spun nimic despre familia lor şi nu sunt interesaţi de şcoală. Poţi să-ţi dai seama de comportamentul unui copil pornind de la spiritul său creativ în muncă, căci aici se manifestă eul său interior. Pentru a vedea care e orientarea religioasă a unui copil, nu foloseşte la nimic să-i pui întrebări ca: „Crezi în Dumnezeu?" sau „Mama ta crede în Dumnezeu?" E prea timid ca să răspundă. (...)

Bineînţeles, nu trebuie niciodată să ridiculizăm, în mod deschis, ideile pe care un copil le consideră sacre. Pentru a compensa folosirea de către părinţii credincioşi a unor reproduceri şi imagini cu conţinut religios, e mai bine să i se explice copilului, pur şi simplu, că multe figuri reprezentate pe icoane nu au existat

niciodată în mod real ci provin din tradiţia şi din legendele născocite de oamenii care visau la o viaţă mai bună. (...)

Este mai greu să te ocupi de un adolescent credincios. El este convins că şi-a creat o ideologie; el poate deci să judece şi să-şi apere punctul său de vedere. Când i se vorbeşte, trebuie să se facă apel la logică şi să se aducă

argumente.

Utilizând texte biblice, un profesor i-a demonstrat elevului Vîtea M. din clasa a X-a că afirmaţia baptistă „Dumnezeu este iubire" (sic!) nu corespunde realităţii.

Profesorul i-a citat pasajele din Biblie care vorbesc despre distrugerea Sodomei şi a Gomorei de către Dumnezeu şi despre masacrarea, de către Dumnezeu, a 70.000 de oameni din pricina păcatelor lui David; profesorul i-a mai pomenit băiatului şi de momentul când a trimis focul ca să mistuie 250 de oameni. Deci despre ce fel de iubire faţă de om poate fi vorba după asemenea fapte? (...)

Este cu neputinţă să pătrunzi într-o familie profund religioasă şi să le vorbeşti deschis oamenilor, mai ales dacă familia aparţine unei secte. Mai întâi trebuie să câştigi încrederea membrilor ei. Pentru asta, nu există nici o metodă fixă, totul depinzând de împrejurări. Dar cu siguranţă că trebuie să începi prin a stabili nişte contacte amicale. Numai după ce ai relaţii bune cu familia, poate fi începută, în mod progresiv, acţiunea ateistă. Scopul ei - lăudabil în sine - trebuie să fie acela de a apăra generaţia tânără de orice influenţă religioasă şi de a-i inculca o ideologie materialistă.

(Agitator, **nr. 1/1974.)**

* * *

3. Jlu-llăsați singur!..."

Acum câţiva ani, un băiat din clasa a VlII-a de la şcoala din Leningrad a participat ca delegat la un congres baptist.

Am căutat şcoala în cartierul nou unde locuia băiatul (...) Nu 1-am găsit acolo.

Tocmai terminase clasa a VlII-a şi intrase la PTV*. Fratele lui era elev la aceeaşi şcoală, învăţătoarea credea că este credincios. Copiii fuseseră crescuţi în acest spirit de când erau foarte mici; aşa îi învăţase mama lor pe care bunicul copiilor o crescuse în respectul faţă de credinţă. Fosta învăţătoare, o femeie tânără şi vioaie,

Şcoala tehnică profesională.

nu avea o părere proastă despre băiat. Copilul era disciplinat, sârguincios şi muncitor. Făcea cu drag tot felul de treburi. Era întotdeauna gata să măture clasa, să adune hârtiile... Dar nu se juca cu ceilalţi copii; colegii lui alergau, se jucau, în timp ce el stătea la locul lui.

„Dar totul este normal; băiatul este pionier, ne-a spus învăţătoarea. Numai că refuză să asiste la manifestările culturale; nu-i plac," M-am dus acasă la cei doi băieţi. Pe pereţi erau scrise propoziţii despre mântuirea sufletului. Stăpâna casei este, la prima vedere, blândă şi primitoare. M-a primit cu resemnare, ca pe o pedeapsă venită de la Dumnezeu; şi n-am putut să o

conving de nimic. „Uitaţi-vă cât de trist este băiatul, i-am spus eu. Nu joacă nici măcar fotbal. Nu se poartă ca un copil. N-are nici o bucurie de la viaţă şi se plictiseşte."

Mama copilului mi-a răspuns: „Cu ce vă supără religia? Copiii noştri nu merg pe maidan şi nu se bat cu alţii, la ce i-ar folosi băiatului meu fotbalul? Oamenii din comunitatea noastră nu beau, nu fură şi îşi consacră timpul liber lui Dumnezeu. Iar în ceea ce priveşte distracţiile, şi noi ne distrăm; noi ne distrăm rugându-ne. Seara, ne aşezăm în jurul mesei; eu citesc ceva despre sufletul omului şi toţi ceilalţi ascultă. Avem televizor, dar nu ne uităm la el, căci nu e interesant." în acel moment, soţul a spus: „Tăceţi, vă rog" şi a deschis aparatul de radio. Am auzit vorbindu-se englezeşte şi apoi o predică în ruseşte.

Am plecat descumpănită. Se părea că nu m-am purtat cum trebuie, căci nu găsisem un limbaj comun. (...)

Pe vremea când tatăl bea de stingea, mama a vrut să-1 părăsească. Dar copiilor, care erau buni din fire, le-a fost milă de el. Ei i-au spus mamei lor că nu trebuia să-1 părăsească. Mama a luat iubirea copiilor faţă de tatăl lor drept vocea lui Dumnezeu şi şi-a dus soţul la un vindecător. Acesta i-a poruncit să arunce sticla cu băutură pe foc. De atunci, soţul n-a mai băut... şi a considerat că această vindecare este un miracol. „Miracolul" i-a convins şi pe copii. (...) Mult mai târziu, învăţătoarea a încercat să discute cu elevul ei, dar n-a avut nici un succes.

„îmi răspundea cu blândeţe şi chiar cu oarecare condescendenţă, a povestit ea. Mi-a spus că Divinitatea se revelează celor asupra cărora coboară Duhul Sfânt.

Ceea ce vroia să spună că eu eram nedemnă de asta, căci Sfântul Duh nu coborâse asupra mea. Mă privea cu un fel de milă."

în concluzie, am citit o compoziţie a băiatului (îl voi numi Viktor) pe tema: „lată-ne cu un an mai în vârstă". Mi-a plăcut.

„Te-ai gândit adeseori la ce-ţi va aduce viitorul tău? Eşti demn de ţara ta? Ce vei face tu pentru ea? El este trist că părăseşte şcoala, îi pare bine că va începe o

viaţă nouă şi că se va contopi în marele val al muncitorilor. Ţara nu are nevoie numai de savanţi, ci şi de muncitori."

M-am dus la PTV, unde învăţa adolescentul; l-am urmărit la o lecţie de electrotehnică. Clasa era bine înzestrată; pe fiecare masă erau tot felul de aparate.

Iar Viktor, când se va întoarce acasă, îi va mulţumi pentru toate astea lui Dumnezeu...

Profesorul adolescentului, un om foarte tânăr, a terminat de curând

acelaşi Istitut. îşi iubeşte elevii şi vorbeşte adeseori cu Vîktor. Mi-a spus despre el aproape aceleaşi lucruri pe care mi le spusese învăţătoarea de Ia şcoală. A adăogat doar că băiatul era închis la fire. Şi mi-a mai spus: „Băieţii îl lasă în pace şi se poartă frumos cu el. într-o zi au văzut la el o carte «sfântă»; mi-au spus asta, dar nu i-au făcut nici un rău. Am încercat de mai multe ori să discut cu el, i-am dat să citească ce spune doctrina marxistă despre religie, dar nu I-am convins; nu vrea să intre în Comsomol. Este liniştit, dar nu se apropie de nimeni." în timpul conversaţiei, profesorul mi-a spus care este poziţia pe care a adoptat-o faţă de băiat: să rămână calm, să nu-1 atingă cu nici o vorbă, să nu angajeze nici o discuţie despre el cu băieţii.

—Şi dacă îi faceţi o invitaţie?

— E sigur că nu va veni.

La o masă, singur, stătea aşezat un adolescent liniştit şi cu o figură blândă.

Avea faţa rotundă şi plăcută şi părul blond, potrivit de lung; nu se deosebea prin nimic de băieţii de vârsta lui, doar că era cam palid, oarecum stingher în mişcări şi că avea mersul lipsit de sportivitate. Se vedea bine că face prea puţină mişcare.

Toate astea dau de gândit. Delicateţea, prudenţa şi răbdarea profesorului sunt de înţeles. Nimic n-ar fi mai rău decât să-1 jigneşti şi să-1 îndepărtezi. Dar gândiţi-vă: profesorul s-a ocupat rnult de educaţia băiatului şi totuşi n-a reuşit să schimbe nimic; ca şi înainte, el se roagă şi se duce la casa de rugăciuni. Mi-am dat seama că, în afara de răbdare, trebuie să ai o atitudine activi Comunitatea se bate pentru el, iar noi stăm liniştiţi şi privim. Oare comsomoliştii, tovarăşii lui de colectivitate, au dreptul să rămână indiferenţi când un băiat de vârsta lor se retrage din societate?

De atunci au trecut patru ani. M-am întors la PTV şi am aflat care a fost urmarea poveştii lui Viktor. Proiectele despre care vorbea în compunere se realizaseră. Absolvise cu note bune şi devenise muncitor. Dar viaţa lui este la fel de limitată ca şi înainte. Toate forţele sale spirituale sunt consacrate religiei.

(Măria Blok: *Nauka i religbia,* nr. 9/1975.)

* * *

4. *înainte de şaisprezece ani*

Capul familiei angajase o *niania* din micul său oraş natal aflat în împrejurimile Moscovei. Buna şi blânda bătrână s-a instalat într-o încăpere de lângă bucătărie. După venirea ei, mama a putut, în sfârşit, să se întoarcă la birou unde lucra înainte ca economistă. Părinţii nu conteneau să o laude pe Pelagheia Kuzminicina. Era mereu îngrijită, purta o bonetă albă cu dantele, ştia să citească, nu avea rude şi prieteni în Moscova şi nu făcea cârdăşie cu

vecinele; într-un cuvânt era o perlă de femeie şi nu numai o *niania.* Verei Petrovna nu-i mai rămăsese decât grija ca, în drum spre casă, să facă târguielile. *Niania* o plimba pe Galia în parc, pregătea masa, făcea curăţenie. 'Viaţa devenise atât de frumoasă încât Vera Petrovna se hotărî să facă, pe lângă slujbă, şi nişte cursuri de limbi străine.

într-o zi, după ce Galia şi Pelagheia Kuzminicina se întoarseră de la plimbare, fetiţa, foarte animată, începu să spună ceva. în acel moment părinţii dezlegau cuvinte încrucişate şi nu o ascultau cu atenţie. Dar Galia se aşeză în genunchi, făcu o mătanie şi se închină.

— Dar ce-i cu tine, fetiţa mea? se nelinişti Vera Petrovna (...)

Părinţii au aflat în felul ăsta că dădaca fusese cu Galia la biserică. Bineînţeles, ei nu puteau să tolereze aşa ceva, dar nici nu vroiau să se certe cu o dădacă atât de bună.

— Bine, spuse soţul, adresându-se soţiei lui, de ce să facem dintr-o muscă un elefant? Bătrâna a dus-o pe fetiţă la biserică; ei, şi ce-i cu asta? Tu n-ai fost niciodată la biserică? Dar eu? îmi aduc aminte că am fost cu bunica şi am aprins chiar lumânări de Paşte... Şi asta nu înseamnă că credem în Dumnezeu.

Vera Petrovna a vorbit totuşi cu Pelagheia Kuzminicina, cerându-i să n-o mai ducă pe fetiţă la biserică.

— E îngrozitor de neigienic, a argumentat ea.

După câţiva ani, când Galia era în clasa a IH-a, părinţii ei au fost chemaţi la şcoală.

—Aveţi în familie oameni care cred în Dumnezeu? a întrebat, fără ocolişuri, învăţătoarea.

— Cum vă gândiţi la aşa ceva? a exclamat Vera Petrovna. Soţul meu şi cu mine suntem membri de partid.

— Cum se explică atunci că fiica dumneavostră crede în Dumnezeu? s-a mirat învăţătoarea.

Femeie care are sarcina să îngrijească de un copil; dădacă.

Seara, a avut ioc în familie un scandal. Vera Petrovna, care era de obicei calmă, a început să tune şi să fulgere împotriva Pelagheii Kuzminidna şi a Galici.

A trebuit să se despartă de dădacă. Dar, de atunci, Galia îşi înfruntă părinţii, spune adeseori rugăciuni şi nu se împrieteneşte cu nimeni. Ţipetele şi dojenile, cu care Vera Petrovna nu mai este acum deloc zgârcită, nu folosesc la nimic. Curând, părinţii au aflat că Galia continuă să se întâlnească cu fosta ei dădacă.

Oare cum s-a putut ca fetiţa să devină credincioasă într-o familie de

necre- dincioşi? Prin ce a atras-o religia? Cum se explică faptul că influenţa unei femei simple a fost mai puternică decât autoritatea unor părinţi intelectuali? (...)

Un copil care crede în Dumnezeu poate să devină, fără să vrea, un predicator pentru ceilalţi copii. Aceştia vor asculta cu atenţie povestirile sale despre biserică, despre icoane, despre Hristos şi despre Sfânta Fecioară. Căci, în general, puştii nu au auzit niciodată vorbindu-se despre aceste lucruri. Şi, fireşte, ei îşi pun o mulţime de întrebări pe care le adresează, mai întâi, părinţilor. Din nefericire, în cele mai multe cazuri, copiii nu primesc răspunsuri satisfăcătoare. Căci părinţii, adeseori oameni tineri, nu au cunoştinţele necesare despre natura religiei şi a ateismului. Ei consideră că asta e treaba şcolii şi a profesorilor. Or, la şcoală, ca şi în celelalte instituţii de învăţământ, s-a considerat, mult timp, că faptul de a vorbi despre religie, despre biserică şi despre Dumnezeu nu poate decât să trezească în mintea majorităţii copiilor un interes nesănătos pentru aceste lucruri.

Neobţinând răspunsuri convingătoare la întrebările: „De ce se duc oamenii la biserică?"; „De ce sunt botezaţi copiii?"; „De ce se roagă oamenii lui Dumnezeu?" etc, copiii caută alte mijloace de a-şi satisface fireasca lor curiozitate. Adeseori, într-o familie de credincioşi, ei se duc la o bunică sau chiar la un preot sau pastor.

Aceştia le vor răspunde la toate întrebările lor corect şi cu argumente interesante, în lipsa unei educaţii ateiste, se creează un teren favorabil pentru naşterea unor concepţii religioase.

(L Şarmanova: *Nauka i religbia,* nr. 9/1975.)

5. Biblia contra Bibliei?

Se ştie că o educaţie religioasă nu formează în conştiinţa elevilor o convingere ateistă. Nu degeaba, în ultimii ani, se discută cu înflăcărare despre necesitatea de a-i pregăti pe profesori şi pe elevi pentru un mod just de abordare a poziţiilor fundamentale ale religiei, a ritualurilor şi a simbolurilor sale, a cărţilor sfinte şi, în special, a Bibliei.

Adeseori copiii credincioşilor cunosc mai bine literatura religioasă decât pe cea profană.

—Ai citit povestea lui Gulliver? am întrebat-o pe lilia C., elevă în clasa a IV-a.

—Nu, mi-a răspuns ea. Dintre cărţile profane, nu am citit decât cartea „Poveşti populare ruseşti".

—Dar ce citeşti?

— Citesc, de exemplu, povestea lui lacob, pe aceea a lui Ruth...

Poveştile biblice, citite sub îndrumarea părinţilor credincioşi, întăresc sentimentul religios al copiilor. Nu-i de mirare că Lilia îi declară prietenei ei,

pe un ton misterios, ca pe un fapt demn de crezare, că i s-a arătat un înger: „Când a ieşit dimineaţa din casă a văzut în faţa ei un înger. L-a văzut bine, cu ochii ei."

Unii copii, deşi nu cred în Dumnezeu, manifestă şi ei un anume interes pentru Biblie. Motivele sunt diferite: a) unii se străduiesc să aprofundeze ateismul; b) alţii sunt atraşi de aureola de mister formată artificial în jurul Bibliei; c) pentru a treia categorie de adolescenţi, acest interes este o formă de frondă şi de autoafirmare pe căi ieşite din comun.

Lucru curios, după declaraţiile profesorilor de la o şcoală moscovită, Biblia atrage şi ca sursă de informaţie despre locuitorii de pe alte planete. Pretextul pentru acest lucru a fost filmul *Amintiri despre viitor,* ai cărui autori, după cum a spus-o adeseori presa, au adunat şi comentat tendenţios legendele biblice. Şi, cu toate că aceste „probe" nu rezistă criticii ştiinţifice, filmul a creat totuşi, la mulţi oameni, între alţii la şcolari, o reprezentare inexactă a informaţiilor ştiinţifice pretinse a fi conţinute în Biblie.

Dar cum reacţionează profesorii?

După observaţiile mele, unii consideră că, în Biblie, principalul lucru este „latura morală". Totuşi, ei evaluează în mod foarte vag valoarea principiilor morale care sunt,definite aici. Aceşti profesori sunt vulnerabili în timpul discuţiilor cu părinţii sau chiar cu elevii religioşi. Alţii sunt convinşi că Biblia nu trebuie considerată decât ca o operă literară ca, de exmplu, *lliada* sau *Odiseea* de Homer.

Dar majoritatea profesorilor şi a părinţilor necredincioşi o judecă în mod cu totul negativ. Ea cuprinde, pentru ei, doar nişte „invenţii". O întrebare tipică este următoarea: „Ce poţi găsi în ea?"

Dar, de îndată ce profesorul începe cu elevii săi o discuţie despre atitudinea lor faţă de Biblie, aceste diferenţe de opinie trec pe planul al doilea. Aproape toţi pedagogii cu care am vorbit consideră că e mai bine ca, la şcoală, Biblia să fie trecută sub tăcere. Şi dacă, totuşi, e menţionată, acest lucru trebuie să se facă

numai în plan negativ. Teama că elevii îi vor decoperi ignoranţa, îl face pe profesor să afişeze o atitudine dispreţuitoare faţă de „bazaconiile" din Biblie.

Mama comsomolistului Vădim G., în vârstă de 70 de ani, povestea cât de uimită a fost când a descoperit la fiul ei o Biblie. „Arunc-o imediat!" între mamă şi fiu au început interminabile discuţii şi certuri... „Dumnezeu nu există, cum poţi crede în asemenea poveşti?", argumenta mama. Fiul, apărându-şi dreptul la independenţă, a început să-şi caute argumente în literatura religioasă pe care i-au furnizat-o, cu plăcere, credincioşii. Treptat, s-

a ajuns la concluzia că, dat fiind că poziţia sa şi cea a mamei sale erau diametral opuse, propriile sale concepţii nu puteau fi decât religioase. Paradoxal în această poveste este că băiatul nu crede totuşi în Dumnezeu. De aici, rezultă o mare confuzie creată în sufletul tânărului de mama lui lipsită de putere.

Elevul obişnuit, ateu prin instinct, este confruntat zilnic cu subiecte neprevăzute de programul şcolar. El întâlneşte oameni care privesc Biblia cu alţi ochi decât este privită ea la şcoală, în mintea sa se naşte, în mod firesc, o contradicţie între negarea stereotipă a Bibliei, profesată la şcoală, şi faptele care nu intră în cadrul acestei stereotipii. Şi orice contradicţie cere, mai devreme sau mai târziu, o soluţie. Elevul poate să ajungă să creadă în valoarea unui adevăr apropiat de cele scrise în Biblie. Această abordare nu va face neapărat din el un credincios, dar va pregăti terenul favorabil receptării propagandei religioase.

(Z. Tajurizina: *Nauka i religbia,* nr. 9/1975)

6. Copiii şi ateismul în Uniunea Sovietică

Spiritul unui copil este, în sens figurat, o foaie de hârtie albă şi nu este deloc indiferent dacă pe ea scrie cuvântul „OM" cu majusculă, sau „sclav al turmei lui Hristos", cu literă mică. Când ne gândim la viitorul copiilor noştri, ne străduim să-i educăm pentru a face din ei nişte oameni puternici, curajoşi, cultivaţi, educaţi şi folositori societăţii.

Dar, uneori, lucrurile se întâmplă altfel: religia, pe care o credem dispărută, pune treptat stăpânire pe sufletul copilului şi face din el un simplu „sclav al lui Dumnezeu", un observator pasiv ce aşteaptă mila cerească, trăieşte din rugăciuni şi este preocupat, în mod egoist, de „mântuirea" sa personală.

Folosindu-se de metoda convingerii, de corupţie şi uneori de ameninţări, pastorii le poruncesc părinţilor care cred în Dumnezeu să nu uite să-şi „educe copiii pentru Dumnezeu." Conducătorii cultului ştiu bine că e foarte greu să faci un credincios dintr-un om adult, cu convingeri bine stabilite, în timp ce coruperea ideologică a minorilor este mult mai uşoară. Dispreţuind nu numai normele morale dar şi pe cele legale, ei se străduiesc să-i atragă pe copii la religie.

Mecanismele nu sunt prea complicate. La prima vedere, totul pare inofensiv.

Care copil nu şi-a asaltat părinţii cu o mie de întrebări? Profitând de setea de cunoaştere a copilului şi de încrederea sa în adulţi, mulţi credincioşi le spun copiilor şi nepoţilor lor că soarele, norii de pe cer, păsările ciripitoare, ploaia şi zăpada au fost create de Dumnezeu.

După primul simţământ religios inconştient (indus cu ajutorul unor

adulţi credincioşi), urmează actele religioase: copilul îşi atârnă o cruce la gât, se duce la biserică, primeşte comuniunea, ţine post, etc. Treptat, primele seminţe ale credinţei prind rădăcini în sufletul lui. Părinţii credincioşi nu se gândesc decât arareori la efectul nociv exercitat de educaţia religioasă asupra spiritului şi sănătăţii copilului. Conştient sau nu, ei îşi distrug copilul din punct de vedere moral (şi uneori chiar şi fizic).

Când părinţii îi ameninţă pe copii cu pedepsele cereşti şi le repetă, zi de zi, că „Dumnezeu vede tot, ştie tot şi nu iartă nimic", copiii îşi pierd bucuria de a trăi normal, se închid în ei înşişi, devin asociali şi nu comunică cu ceilalţi. Crescându-i în frica lui Dumnezeu, facem să se nască în ei laşitatea, apatia, disimularea şi ipocrizia. Spiritul activ al copilului este oprimat şi el învaţă să ducă o viaţă dublă: acasă, spune tot felul de rugăciuni pentru toate evenimentele vieţii, se duce la biserică, poartă cruce la gât, în timp ce, în afara casei, încearcă să fie ca „toată lumea".

Când în sufletul receptiv al copilului se implantează ideea de culpabilitate şi de păcat, ea poate să producă fructe dăunătoare şi să pricinuiască experienţe traumatizante. S-a observat de mult timp că copiii din familiile religioase se îmbolnăvesc mai des decât copiii din familiile de atei. Asta se explică mai ales prin dezordinea lor mentală. Distrugerea sănătăţii spiritului provoacă adeseori probleme nervoase şi slăbeşte rezistenţa organismului la alte boli. Sănătatea copiilor din familiile fanatic religioase este afectată şi de faptul că aceşti copii se joacă mai puţin decât ceilalţi sau nu se joacă deloc, nu merg în excursii, nu joacă fotbal sau hochei şi-şi petrec mai puţin timp în aer liber.

Lucrurile învăţate de copii într-o familie de credincioşi şi cele pe care aceştia nu pot să nu le întâlnească în contactele lor din afara casei reprezintă două lumi

diferite. Lumea exterioară este infinit mai vastă, mai interesantă şi mai atrăgătoare.

Dacă, înainte de a merge la şcoală, părinţii reprezentau, pentru copil, singura auto- ritate, în clasă copilul acordă încredere învăţătoarei. Şi, dintr-o dată, învăţătoarea declară că nu există Dumnezeu. Nu-i decât o propoziţie scurtă, dar câtă confuzie introduce ea în sufletul copilului! Spiritul său este încărcat cu o povară imposibil de dus: el trebuie să aleagă omul în care urmează să creadă, mama sau profesoara.

Dedublarea conştiinţei este un lucru îngrozitor. Dacă sentimentele religioase implantate în sufletul unui copil nu sunt spulberate la şcoală, ele vor deveni, în cursul evoluţiei lui, convingerile sale de mai târziu.

Educarea religioasă a copiilor se întâlneşte astăzi mai ales la familiile

sectante.

Membrii sectelor adventiste şi penticostale exercită o influenţă deosebit de pernicioasă asupra copiilor. Ca să-i atragă pe copii la religie, ei au recurs adeseori la metode sălbatice şi fanatice. Iată ce povesteşte Liudmila G., fiica unui membru al unei secte penticostale, fostă elevă a Şcolii medii nr. 1 din Pinsk: „La şcoală, am ajuns să înţeleg caracterul vătămător al religiei şi am încercat, prin toate mijloacele, să evit influenţa religioasă a părinţilor mei şi a altor credincioşi, dar ei m-au forţat să-i însoţesc la casa de rugăciune. Părinţii au ajuns chiar să mă bată cu brutalitate, folosind pentru asta un tub de cauciuc, un cablu electric şi tot ce le venea la îndemână. Mă trăgeau de păr şi îmi rupeau hainele. Tata, mai ales, era plin de zel.

Adeseori îmi făceau vânătăi, iar acum sufăr de dureri de cap. Nu aveam voie să citesc cărţi de literatură, să mă înscriu în Comsomol, să mă duc la cinema sau la dans. Tata şi mama aveau obiceiul să rupă cărţile pe care le împrumutam de la bibliotecă şi să le arunce pe foc."

Un vecin a dezvăluit tratamentul inuman la care aceşti părinţi fanatici o supuneau pe Liudmila. S-a organizat un comitet care a hotărât să o protejeze pe fată de părinţii ei fanatici, aceştia fiind privaţi de drepturile lor părinteşti. Liudmila a terminat şcoala tehnică, lucrează şi îşi aduce aminte de trecut ca de un coşmar.

O educaţie corectă şi eficace a copiilor nu este posibilă decât atunci când părinţii şi şcoala îşi întăresc reciproc autoritatea. Când părinţii se opun şcolii, consecinţele acestei lupte îl afectează în primul rând pe copil. Orice constrângere religioasă exercitată asupra unui copil suscită dezorientarea şi confuzia. La şcoală, aceşti copii sunt închişi şi tăcuţi.

Libertatea de conştiinţă este garantată de Constituţia URSS. Orice adult are dreptul să creadă sau să nu creadă în Dumnezeu, dar nimeni nu are dreptul să estropieze spiritual pe copii; nu puteam rămâne indiferenţi la soarta lor.

Lupta împotriva prejudecăţilor religioase şi a pătrunderii lor în rândurile generaţiei tinere nu trebuie înţeleasă în sens îngust. Este foarte important să se

organizeze discuţii sistematice şi conferinţe cu subiecte ateiste, atât pentru copii cât şi pentru părinţi, şi să se iniţieze serate tematice conduse de oameni ce cunosc bine aceste subiecte. A-i atrage pe copii în munca colectivă din şcoală, a le dezvolta interesul pentru sport şi creativitate artistică, a pregăti reuniuni la care să participe personalităţi interesante, a organiza serbări, ceremonii, adunări - toate aceste acţiuni trebuie să facă parte din arsenalul educaţiei ateiste a copiilor.

Un aspect deosebit de important al educaţiei ateiste, aspect ce nu trebuie niciodată pierdut din vedere, este munca, încă din primii săi ani de viaţă, copilul trebuie să vadă şi să înţeleagă, din experienţa sa personală, că tot ce există pe pământ - uzinele, maşinile, oraşele, hainele, hrana - a fost creat prin munca omului, de mintea, de energia şi de talentul său şi că toate acestea nu reprezintă „un dar al lui Dumnezeu"...

***(Sovietskaia Bielarussia,* 31 ianuarie 1976.)**

255 —

NOTĂ BIOBIBLIOGRAFICĂ

Scriitorul şi ziaristul Sergiu Grossu s-a născut la 14 noiembrie 1920, în comuna Cubolta, judeţul Bălţi, din Basarabia, în perioada 1941-1943 a fost redactor în Direcţia Presei din Ministerul Propagandei, Serviciul gazetelor (ziarele *Basarabia* **şi** *Transnistria).* **A publicat poeme şi articole în revistele:** Viața Basarabiei, Convorbiri literare, Gândirea, Revista Fundațiilor Regale, Familia, Dacia recidiva, Epigrama, Gazeta cărților **etc. în iarna anului 1940 i-a apărut la Editura „Bucovina", I. E. Torouţiu, volumul de epigrame *Muştar.* Studiile universitare le-a terminat la Bucureşti, luându-şi licenţa în filosofic şi în filologie modernă. A făcut şi studii teologice la Institutul teologic din Capitala ţării.**

O dată cu instaurarea regimului comunist în România, a cunoscut soarta tuturor acelora care au repudiat sângeroasa dictatură instaurată de Armata sovietică de ocupaţie şi n-au capitulat în faţa ideologiei marxist-leniniste. Ţinând să-şi păstreze sufletul şi mintea curate atât înaintea oamenilor, cât şi înaintea lui Dumnezeu, a refuzat să fie profesor în şcoala comunistă, pentru a nu fi nevoit să predea elevilor cunoştinţele doctrinare specifice sistemului politic impus.

în anul 1948, luând contact cu câţiva membri marcanţi ai mişcării ortodoxe de renaştere spirituală „Oastea Domnului", şi-a consacrat toată energia înfăptuirii nobilelor aspiraţii ale acestei mişcări, numită „vânt de primăvară religioasă" de către fondatorul ei, părintele losif Trifa. Mişcarea număra în acea vreme peste 300 mii de credincioşi şi reprezenta una din posibilităţile principale de opoziţie la opera de păgânizare a societăţii româneşti prin comunism şi de rezistenţă creştină, prin propovăduirea Evangheliei lui Hristos, în ilegalitate, deoarece în 1948 „Oastea Domnului" a fost interzisă, iar mulţi dintre fruntaşii ei, arestaţi şi condamnaţi. La 7 martie 1959, după hărţuieli poliţieneşti şi convocări la Securitate, i-a venit rândul şi lui Sergiu Grossu să fie arestat, ca după trei luni de anchetă să fie condamnat la 12 ani de temniţă grea (din care a efectuat trei ani, fiind salvat în urma unui decret de graţiere).

S-au succedat ani grei de muncă în întreprinderi şi şantiere de

construcţie, în posturi derizorii şi necorespunzătoare pregătirii sale universitare, în cele din urrnă,

— 256 •—

reuşeşte să se refugieze la 5 aprilie 1969 în Franţa, la Paris, împreună cu soţia sa, Nicole Valery-Grossu*, ea însăşi fostă deţinută politic (nepoată pe linie maternă a lui luliu Maniu). Din clipa când au poposit pe malurile Senei, soţii Grossu s-au hotărât să-şi consacre viaţa de oameni liberi cauzei creştinilor persecutaţi în ţările din spatele cortinei de fier şi de bambus, inclusiv România, având drept deviză cuvintele Apostolului Pavel: „Aduceţi-vă aminte de cei închişi, ca şi cum aţi fi şi voi închişi împreună cu ei; aduceţi-vă aminte de cei ce îndură chinuri, întrucât şi voi sunteţi în trup" *(Evrei, 13,3)*-

Dar cum să procedeze într-o ţară străină, în care Biserica şi intelectualitatea alunecau vertiginos spre stânga marxistă? Şi totuşi se impunea o acţiune tranşant anti-marxită, de pe poziţia spiritualităţii creştine. Trebuia făcut *ceva* şi aceasta fără zăbavă, cât „mai este ziuă". Trebuiau aduse la trezie conştiinţele adormite, minţile dezorientate, sufletele pervertite. Trebuia să se strige adevărul Evangheliei de „pe acoperişuri", conform îndemnului Mântuitorului. Şi această acţiune în favoarea apărării drepturilor creştinilor la libertatea religioasă în ţările comuniste a început în primăvara anului 1971, fiind orientată în patru direcţii esenţiale: publicistică, editorială, radiofonică şi conferenţială.

între anii 1971-1992 soţii Sergiu şi Nicole Vaterv-Grossu au publicat la Paris revista creştină cu apariţie lunară Catacombes, în limba franceză, având ca subtitlu: „Mesagerul supraconfesional al Bisericii Tăcerii" (prin Biserica Tăcerii înţelegându-se Biserica persecutată de regimul comunist). Revista a fost difuzată în ţările Europei, în cele două Americi şi în Africa. Printre colaboratorii de elită ai revistei s-au numărat personalităţi ca: Gabriel Marcel, Virgil Gheorghiu, Vintilă Horia, Pierre Pascal, Alexandr Soljeniţîn, Rene Tavernier, Richard Wurmbrandt, Gilbert Cesbron, Pierre Debray etc. După revoluţia din decembrie 1989, s-au expediat în ţară circa 3500-5000 exemplare, în 1976, cei doi soţi au publicat, timp de un an, foaia trimestrială lisus Biruitorul, pentru a familiariza cititorii din Exil cu idealurile misionare ale „Oastei Domnului".

Paralel cu publicarea revistei Catacombes, a fost iniţiată în 1973 Editura „Catacombes", cea dintâi editură pusă în serviciul Bisericii Tăcerii. Prima carte documentară editată a fost *Catacombes 1973,* un almanah apărut în 6000 exemplare şi care a stârnit ecouri favorabile în presa franceză. A fost tradus în engleză şi publicat de editura americană „Ariington House", cu titlu! *The Churcb in*

* Autoarea tulburătoarei cărţi de memorii *Binecuvântată fii, închisoare...* (Editura Univers, Bucureşti 1997, Colecţia Ithaca - Scriitori români din exil; traducere

din limba franceză de Mioara Izverna, după ediţia *Bfriie sois-tu, prison,* Librairie Pion, 1976); lucrarea a cunoscut în Franţa 4 ediţii şi a fost tradusă în engleză, germană, italiană, norvegiană etc., bucurându-se de aprecieri elogioase în presă si în rândul cititorilor de pretutindeni.

***Today's Catacombs,* fiind în mod amplu menţionată cu ocazia dezbaterilor din Camera Reprezentanţilor, la 8 iulie 1975. Alte titluri de cărţi apărute în Editura „Catacombes": *Leş camps de travail en URSS (Lagărele de muncă în URSS),* 1975; *Deniere le rideau de bambou (în spatele cortinei de bambus),* 1975; G. P. Vins: *Cbronique de la persecution religieuse (Cronica persecuției religioase),* 1975, căreia Sergiu Grossu i-a făcut prezentarea şi introducerea; *L'Enfer cbinois (Infernul chinez),* 1976; *Victimes tiiompbantpar la Foi (Victimele triumfând prin credință)* a emigrantului rus H. Hartfeld, 1977 ş.a.**

Impactul excepţional pe care 1-au avut emisiunile radiofonice i-a determinat pe Sergiu Grossu şi pe soţia sa să pună bazele în Franţa, în 1972, unei asociaţii radiofonice pentru Biserica Tăcerii: „La Chaîne" **(Lanţul), în limba franceză, şi** „în duh **şi** adevăr", **în limba română, difuzând adevărurile Evangheliei pentru creştinii din România. Televiziunea franceză (FR3) i-a invitat să prezinte problemele persecuţiei religioase a creştinilor din URSS şi România.**

O considerabilă audienţă au înregistrat nenumăratele conferinţe prezentate în cele mai importante oraşe din Franţa, în cadrul cărora Sergiu Grossu a luat apărarea drepturilor religioase în ţările comuniste. Unele dintre ele erau urmate de proiecţia unor filme documentare în culori, primite clandestin din URSS şi care prezentau lagărul de muncă forţată din Riga şi persecuţia creştinilor din Uniunea Sovietică. Prin tot ce-a scris şi a conferenţiat, în anii săi de exil în Franţa, Sergiu Grossu s-a străduit să informeze opinia publică mondială despre soarta creştinilor prigoniţi în ţările dictaturii comuniste, denunţând marxism-leninismul şi pledând pentru hegemonia cauzei lui Hristos în lume.

După o absenţă de 27 de ani, Sergiu Grossu revine la Bucureşti la 18 ianuarie 1996, cu sicriul soţiei, decedată în Franţa şi a cărei ultimă dorinţă a fost să fie îngropată în pământul natal, lângă părinţii şi străbunii săi.

Recăpătându-şi cetăţenia română pierdută în anii refugiului, el manifestă o prezenţă activă în viaţa patriei sale, dezvoltând o prodigioasă activitate militantă şi filantropică, în acest sens a înfiinţat Fundaţia Foştilor Deţinuţi Politici „Nicoleta-Valeria Grossu", cu scopul de a ajuta din punct de vedere material victimele nevoiaşe care au îndurat opresiunea şi privaţiunile regimului de tristă şi obsedantă amintire; a pus bazele unei edituri de spiritualitate creştină „Duh şi Adevăr", precum şi asociaţiei Centrul de Cultură

Creştină „Nicoleta-Valeria Grossu", pentru ca prin cultură creştină să se ajungă la o societate creştină, la o Românie reîncreştinată, după cei 45 de ani de stăpânire ateistă. De asemenea, la Chişinău a luat fiinţă în 1997, cu sprijinul său, Centrul Internaţional de Cultură pentru copii şi tineret „Sergiu Grossu", condus de criticul şi cercetătorul literar Iurie Colesnic. Sub

egida acestui centru apare în metropola basarabeană revista Universul credinţei, **al cărei director fondator este autorul acestui volum.**

De la întoarcerea sa în ţară, scriitorului Sergiu Grossu i s-au publicat, în versiune românească, un număr apreciabil de cărţi, ale căror titluri se află în lista alăturată.

Editându-i în 1995 volumele de poezii *Inscripţii pe un vas de lut* şi *Univers simfonic* (Ed. Roza Vânturilor), Dan Zamfirescu scrie: „Sergiu Grossu şi-a găsit sensul suprem al artei şi acţiunii sale tocmai când se părea că «vremurile» îl copleşesc pe «bietul om», după cuvântul cronicarului. A face să triumfe *omul de sub vremi* prin credinţa în Dumnezeu, prin «recurgerea la forţa» idealului creştin şi a comuniunii vii şi permanente cu Dumnezeu; a face din poezie o boltă de lumină peste iadul ce încearcă să-1 sfărâme - aceasta este aventura lui Sergiu Grossu, aventura unică a unui spirit românesc în bătălia pentru triumful lui Dumnezeu *în om şi piin om,* asupra apocalipsului satanizării universale."

Cărţi publicate de SERGIU GROSSU

în limba franceză:

Nous ATTENDONS UNE NouvEUE Terre, 1971, Editura „Ia Pensee universelle", Paris.

UN RAYDN DE soiJEiL *(poemes),* 1971, Editura „Debresse-poesie", Paris.

U CHAÎNE *(poeme deprison),* 1971, Editura „Leş paragraphes litteraires de Paris" Paris.

CATACOMBES 1973 *(Mmanach de l'Eglise du Sileiice),* 1973, Editura „Catacombes", Paris.

DERRIERE LE RIDEAU DE BAMBOU *(de Mao Tse-toung £ Fidel Castro),* 1975, Editura

„Catacombes", Paris.

Au FOND DE L'ABÎME *(Le regne de la haine),* 1976, .Apostolat des Editions", Paris.

VANIA MOÎSSEIEFF *(Lejeune martyr de Volontirovka),* 1976, Editura „Catacombes", Paris.

LEŞ ENFANTS DU GouiAG *(Cbronoque de l'enfance opprimee en URSS),*

1979, Editura

„France-Empire", Paris.

LA CALVAiRE DE IA RouMANiE CHRETiENNE, 1987, Editura „France-Empire", Paris.

MAÎTRESSE, DIEU EXISTE ***(Leş enfantes dans l'etau de l'ath&sme sovietique),*** **1988, Editura**

„Fayard", Paris.

L'HoMME INTERIEUR ***(A la recbercbe de notre plenitude spirituelle),*** **1997, Editura**

„Resiac".

în limba engleză:

THE CHURCH IN TODAY'S CATACOMBS, 1975, Editura „Arlington House", U.S.A.

în limba română:

MUŞTAR ***(epigrame şi epitafe),*** **1940, Editura „Bucovina", I. E. Torouţiu, Bucureşti.**

PIETRE DE ADUCERE-AMINTE ***(poezii religioase),*** **1971, editată în R.F.G. şi introdusă**

clandestin în ţară.

CALVARUL ROMÂNIEI CREŞTINE, 1992, Editura „Convorbiri literare", Iaşi.

iNSCRiPţn PE UN VAS DE LUT ***(poezii),*** **1994, Editura „Roza Vânturilor", Bucureşti.**

UNIVERS SIMFONIC ***(poeme orale create "mtr-un lagăr din balta Dunării),*** **1994, Editura**

„Roza Vânturilor", Bucureşti.

ÎN ŞFICHIUL IRONIEI ***(poezii satirice),*** **1996, Editura „Hrisovul", Bucureşti.**

ÎN ASTEPTAHEA UNUI NOU PăMÂNT, 1998, Editura „Duh şi Adevăr", Bucureşti.

CHIPUL OMULUI DINLĂUNTRU ***(în căutarea plenitudinii noastre spirituale),*** **1999, Editura**

„Duh şi Adevăr", Bucureşti.

APOCAUPSIADA ***(epopee creştină în 12 cânturi),*** **1999, Editura „Eminescu", Bucureşti.**

FIUL CEL PIERDUT ***(poeme dramatice de inspiraţie religioasă),*** **2000, Editura „Eminescu",**

Bucureşti.

BANUL ***(poem oral),*** **2000, Editura „Eminescu", Bucureşti.**

PERiPEţiiLE LUI ŢLWI ***(poeziipentru copii),*** **2000, Editura „Museum", Cbişinău.**

TABLA DE MATERII

ÎN ATENŢIA librarilor şi vânzătorilor cu amănuntul
Contravaloarea timbrului literar
se depune în contul Uniunii Scriitorilor din România
nr. 2511.1-171.1/ROL, deschis la BCR,
Filiala Sector l, Bucureşti.
Descrierea CJP a Bibliotecii Naţionale GROSSU, SERGIU
Copiii Gulagulu! / Sergiu Grossu; trad.: Mioara Izvema; cuvânt înainte: Sergiu Grossu. - Bucureşti: Univers, 2000
264 p.; 13 x 20 cm. - (Ithaca: Scriitori români din exil)
Tit orig. (fre): Leş enfants du Goulag.
ISBN 973-34-0759-3
L Izvema, Mioara (trad.) 821.135.1-31
Tehnoredactor: NICOIAE ŞERBÂNESCU
Tehnoredactare computerizată MARILENARÂPĂ
UNIVERS INFORMATIC

EDITURA. ^UNIVERS

„Crima copiilor din Uniunea Sovietică este aceea de a avea părinți care cred în Dumnezeu şi care caută să le transmită credința. Cu privire la aceasta, Sergiu Grossu - care a trăit el însuşi experiența represiunii comuniste - a strâns un dosar fantastic, fără nici un adaos polemic sau literar, reprezentând tot ceea ce se poate imagina mai copleşitor pentru regimul bolşevic. Căci nimic nu poate fi mai abominabil decât deteriorarea sufletului unui copil pentru a instala în el disperarea."

MONDE ET VIE

ISBIM 973-34-0759-3